

ព្រះពុទ្ធសាសនាមាណស្ក ៩

ព្រះពុទ្ធវចនៈ គឺព្រះធម្មវិន័យ ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ សម្តែង ប្រកបដោយអង្គ ៩ គឺ ៖

សុត្តៈ គឺព្រះសូត្រទាំងឡាយ មាន មង្គលសូត្រ ជាដើម រួមទាំង ព្រះវិន័យបិដក និងនិទ្ទេស ។

គេយ្យៈ គឺព្រះសូត្រដែលប្រកបដោយគាថាទាំងអស់ ។

វេយ្យាករណៈ គឺព្រះអភិធម្មបិដក មានព្រះសូត្រដែលមិនមាន គាថាលាយ និងព្រះពុទ្ធវចនៈដែលមិនចាត់ចូលក្នុងអង្គ ៨ ។

គាថា គឺព្រះធម្មបទ ថេរគាថា ថេរីគាថា និងគាថាសុទ្ធៗ ដែល មិនឈ្មោះថា សូត្រ ក្នុងសុត្តនិបាត ។

ខ្លណន គឺព្រះសូត្រ ៨២ សូត្រ ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់បន្លឺ ដោយសោមនស្សញ្ញាណ ។

ឥតិវុត្តកៈ គឺព្រះសូត្រ ១១០ សូត្រ ដែលផ្តើមដោយពាក្យថា វុត្តំ ហេតំ (សេចក្តីនេះសមដូចពាក្យដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ ទុកហើយ) ។

ខ

ជាតក គឺរឿងអតីតជាតិ របស់ព្រះមានព្រះភាគ និងសាវ័ក មានអបណ្ណជាតក ជាដើម រួម ៥៥០ ជាតក ។

អព្ភតធម៌ គឺព្រះសូត្រដែលប្រកបដោយអច្ឆរិយអព្ភតធម៌ (ធម៌ ដ៏ក្រៃលែងដោយគុណវិសេសដ៏គួរអស្ចារ្យ) ។

វេទន្ទៈ គឺព្រះសូត្រដែលសួរហើយៗ បានការត្រាស់ដឹង និង សេចក្តីត្រេកអរក្រៃលែងឡើងៗ មាន ចូឡវេទន្ទសូត្រ ជាដើម ។

ពារម្តកថា

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ត្រាស់សម្តែងថា “ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ២ យ៉ាងនេះ ជាបច្ច័យដើម្បីនាំឲ្យសម្មាទិដ្ឋិកើតឡើង ។ ធម៌ ២ យ៉ាងនោះតើដូចម្តេច ? គឺ បរតោយោសៈ ១ យោនិសោមនសិការៈ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ២ យ៉ាងនេះ ជាបច្ច័យដើម្បីនាំឲ្យសម្មាទិដ្ឋិកើតឡើង” ។

(បាកគម្ពីរព្រះត្រៃបិដកលេខ ៤០ ទំព័រ ១៧៧)

សម្មាទិដ្ឋិសំខាន់យ៉ាងណាសម្រាប់ជីវិត ពុទ្ធបរិស័ទក៏គួរតែ ជ្រាបហើយ ។ នៅក្នុងជីវិតសត្វលោកយើងនេះ មិនមានអ្វីដែល សំខាន់ជាងសម្មាទិដ្ឋិទៀតឡើយ ។ សម្មាទិដ្ឋិអង្គធម៌ គឺបញ្ញា អធិប្បាយថា យល់ត្រូវ ព្រោះដឹងច្បាស់នូវអ្វីៗ តាមសេចក្តីពិត ។ កាលណាបើមានការយល់ត្រូវហើយ បញ្ញាក៏ត្រូវបញ្ចប់ដែរ ។ យល់ ព្រម សុខចិត្ត ស្ងប់ត្រជាក់ សុទ្ធតែបានសម្រេចពីការយល់ត្រូវទាំង អស់ ។

បច្ច័យសំខាន់របស់សម្មាទិដ្ឋិ គឺយោនិសោមនសិការៈ ប៉ុន្តែ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏ត្រូវអាស្រ័យបរតោយោសៈ គឺពាក្យ យោសនាអំពីអ្នកដទៃផងដែរ ទាំងដែលចាំបាច់ត្រូវអាស្រ័យអ្នកដែល

ឃ

យោសនានោះ ជាមនុស្សល្អទៀតផង យ៉ាងនេះ ទើបអាចជាឧបការៈ ជួយដល់យោនិសោមនសិការៈទៅបាន ។

បរតោយោសៈមានឥទ្ធិពលណាស់ អាចធ្វើឲ្យមនុស្សដ៏ច្រើន យល់ខុសបានងាយៗ ព្រោះហេតុមកអំពីខ្លះយោនិសោមនសិការៈហ្នឹង ឯង ទាំងដែលបរតោយោសៈនោះ មិនបានជ្រាមជ្រែងដល់យោនិសោមនសិការៈផង ព្រោះហេតុនោះ ទើបត្រូវមាននូវកល្យាណមិត្ត ដើម្បីបាននូវបរតោយោសៈដែលល្អៗ ។

នៅក្នុងសៀវភៅនេះ មានបរតោយោសៈល្អៗ ព្រោះជាព្រះ ពុទ្ធដីកា និងការអធិប្បាយព្រះពុទ្ធដីការរបស់ព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ព្រមទាំងមានប្រវត្តិរឿងរ៉ាវ ដែលជាហេតុឲ្យព្រះអង្គសម្តែងនូវព្រះគោរពនីមួយៗ ទៀតផង ។

សូមព្រះព្រះករុណាគ្រប់ព្រះអង្គ ព្រមទាំងពុទ្ធបរិស័ទគ្រប់រូប ព្យាយាមក្នុងការអានសៀវភៅនេះ ប្រកបដោយសមាធិក្នុងការពិចារណាសេចក្តីផ្សេងៗ ។ សូមឲ្យជីវិតនៃព្រះករុណាគ្រប់ព្រះអង្គ និង ពុទ្ធបរិស័ទគ្រប់រូប ប្រៀបបីដូចជាអរុណពណ៌មាស ពោលគឺជីវិត បរិបូណ៌ទៅដោយយោនិសោមនសិការៈ ។

សៀវភៅនេះជាអដ្ឋកថាធម្មបទ អប្បមាទវគ្គ វគ្គទី ២

ខ្ញុំព្រះករុណា អាត្មាកាព

សុវណ្ណថេរោ **លីម ធន់**

សារបណ្ណ

ព្រះសុត្តន្តបិដក

ខុទ្ទកនិកាយកាថាធម្មបទ

តាថាធម្មបទ អប្បមាទវគ្គ វគ្គទី ២ មាត ៩ រឿង

ល.រ	ឈ្មោះរឿង	ទំព័រទី
១	រឿងនាងសាមាវតី	១
២	រឿងកុម្មុយោសកៈ	១៦៧
៣	រឿងព្រះចូឡបន្តកៈ	១៧២
៤	រឿងនក្ខត្តបុក្សរូបសំជនពាល	២៣០
៥	រឿងព្រះមហាកស្សបត្ថេរ	២៣៧
៦	រឿងភិក្ខុជាសម្មាញ់នឹងគ្នាពីររូប	២៤២
៧	រឿងសក្កទេវរាជ	២៤៧
៨	រឿងភិក្ខុមួយរូប	២៧០
៩	រឿងព្រះនិគមវាសីតិស្សត្ថេរ	២៧៤

ខុទ្ទកនិកាយគាថាធម្មបទ

អប្បមាទវគ្គ វគ្គទី ២

១ អប្បមាទោ អមតំ បទំ បមាទោ មច្ចុនោ បទំ
 អប្បមត្តា ន មីយន្តិ យេ បមត្តា យថា មតា
 ឯតំ វិសេសតោ ញត្វា អបមាទម្ហិ បណ្ឌិតា
 អប្បមាទេ បមាទន្តិ អរិយានំ គោចរេ រតា
 តេ ឈាយិនោ សាតតិកា និច្ចំ ទឡ្ហបរក្កមា
 ជុសន្តិ ធិរា និព្វានំ យោគកេមំ អនុត្តរំ ។

សេចក្តីមិនប្រមាទ ជាផ្លូវនៃសេចក្តីមិនស្លាប់ សេចក្តី
 ប្រមាទ ជាផ្លូវនៃសេចក្តីស្លាប់ ជនទាំងឡាយ ដែលមិន
 ប្រមាទហើយ ឈ្មោះថា មិនស្លាប់ ជនទាំងឡាយ ដែល
 ប្រមាទហើយ ទុកដូចជាមនុស្សស្លាប់ទៅហើយ ។ ពួក
 បណ្ឌិត ជាបន្តវដំណើរនេះ ដោយប្លែកគ្នា (ទើបឋិត
 នៅ) ក្នុងសេចក្តីមិនប្រមាទ រីករាយក្នុងសេចក្តីមិន
 ប្រមាទ បណ្ឌិតទាំងនោះ ជាអ្នកត្រេកអរ ក្នុងធម៌ជា
 គោចរនៃអរិយបុគ្គលទាំងឡាយ មានការពិនិត្យជា

ប្រក្រតី មានព្យាយាមជាប់តគ្នា មានសេចក្តីប្រឹងប្រែង
មាំមួនជានិច្ច ជាអ្នកមានប្រាជ្ញា តែងប៉ះពាល់នូវព្រះ-
និព្វានជាទីក្សេមក្សាន្តចាកយោគៈ ជាគុណជាតដ៏ប្រសើរ
បំផុត ។

**២ ឧដ្ឋានវតោ សតីមតោ សុចិកម្មស្ស និសម្មការិវោ
សញ្ញតស្ស ច ធម្មជីវិវោ អប្បមត្តស្ស យសោភិវឌ្ឍតិ**

យសតែងចម្រើនយ៉ាងក្រៃលែង ដល់បុគ្គលអ្នកមាន
សេចក្តីប្រឹងប្រែង មានស្មារតី មានការងារស្អាត (ឥត
ទោស) ជាអ្នកពិចារណារួចហើយទើបធ្វើ ជាអ្នក
សង្រួម រស់នៅដោយធម៌ មិនមានសេចក្តីប្រមាទ ។

**៣ ឧដ្ឋានេនប្បមាទេន សញ្ញាមេន ទមេន ច
ទីបំ កយិរាថ មេធាវី យំ ឱយោ នាកិក៏រតិ ។**

អ្នកប្រាជ្ញ គប្បីសាងកោះ គឺអរហត្តផល ជាកោះដែល
ជំនន់ គឺកិលេសជន់ពន្លិចមិនបាន ដោយសេចក្តីប្រឹង
ប្រែងផង ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទផង ដោយការ
សង្រួមក្នុងចតុប្បារិសុទ្ធិសីលផង ដោយការទូន្មាននូវ

តន្ត្រីយ៍ផង ។

៤ បមាទមនុយុញ្ជន្តិ ពាលា ទុម្មេធិនោ ជនា
 អប្បមាទព្វ មេធាវី ធនំ សេដ្ឋវំ រក្ខតិ ។
 មា បមាទមនុយុញ្ជេថ មា កាមរតិសន្តវំ
 អប្បមត្តោ ហិ ឈាយន្តោ បប្បោតិ វិបុលំ សុខំ ។

ពួកជនពាលអប្បឥតប្រាជ្ញា តែងប្រកបរឿយៗនូវសេចក្តី
 ប្រមាទ ចំណែកអ្នកប្រាជ្ញ រមែងរក្សាទុកនូវសេចក្តីមិន
 ប្រមាទដូចទ្រព្យដ៏ប្រសើរ ។ អ្នកទាំងឡាយ ចូរកុំប្រកប
 រឿយៗនូវសេចក្តីប្រមាទ ចូរកុំប្រកបរឿយៗនូវសេចក្តីរីក
 រាយ ត្រេកអរក្នុងកាមឡើយ ត្បិតបុគ្គលមិនប្រមាទ ខ័
 សង្កេតពិនិត្យ រមែងបាននូវសេចក្តីសុខដ៏ទូលាយ ។

៥ បមាទំ អប្បមាទេន យទា នុទតិ បណ្ឌិតា
 បញ្ញាបាសាទមារុយ្ហ អសោកោ សោកិនី បដំ
 បព្វតដ្ឋេវំ កុម្មដ្ឋេ ធីរោ ពាលេ អវេក្ខតិ ។

កាលណាបណ្ឌិតបន្ទោបង់នូវសេចក្តីប្រមាទ ដោយ
 សេចក្តីមិនប្រមាទ កាលណោះ លោកនឹងឡើងកាន់
 ប្រាសាទ គឺបញ្ញា ជាបុគ្គលមិនសោក រមែងឃើញនូវ

ឈ

សត្វដែលមានសោក ជីវជនតែងតែឃើញពួកជន-
ពាលដូចបុគ្គលដែលឈរលើកំពូលភ្នំ ហើយក្រឡេក
មើលពួកជនដែលនៅលើផែនដី ដូច្នោះឯង ។

**៦ អប្បមត្តោ បមត្តសុ សុត្តសុ ពហុជាគរោ
អពលស្សវំ ទីយស្សោ ហិត្វា យាតិ សុមេធសោ ។**

បណ្ឌិតមានប្រាជ្ញាជាមោះមុត កាលពួកបុគ្គលកំពុងប្រមាទ
លោកមិនប្រមាទ កាលពួកបុគ្គលកំពុងដេកលក់ លោក
ភ្ញាក់រឭកច្រើន លោករមែងលះបង់ចោលនូវបុគ្គលបែប
នោះ ដូចសេះលឿន ដែលទៅចោលនូវសេះមានកម្លាំង
ទន់ទាប ដូច្នោះឯង ។

**៧ អប្បមាទេន មយវា ទេវានំ សេដ្ឋតំ គតោ
អប្បមាទំ បសំសន្តិ បមាទោ គរហិតោ សទា**

មយមាណាត ដល់នូវភាពជាបុគ្គលប្រសើរបំផុត ជាង
ទេវតាទាំងឡាយ ព្រោះតែសេចក្តីមិនប្រមាទ អ្នកប្រាជ្ញ
ទាំងឡាយ តែងសរសើរសេចក្តីមិនប្រមាទ គួរតិះដៀល
នូវសេចក្តីប្រមាទ សព្វៗ កាល ។

៨ អប្បមាទរតោ ភិក្ខុ បមាទេ កយទស្សិ វា
សំយោជនំ អណុំ ចូលំ ឌុហំ អគ្គិវ គច្ឆតិ ។

ភិក្ខុអ្នកត្រេកអរក្នុងសេចក្តីមិនប្រមាទ ឬឃើញភ័យក្នុង
សេចក្តីប្រមាទ តែងដុតចោលសំយោជនៈទាំងតូចទាំងធំ
ដូចភ្លើងឆេះ (រាលនូវកំទេចទាំងតូចទាំងធំ) ដូច្នោះឯង ។

៩ អប្បមាទរតោ ភិក្ខុ បមាទេ កយទស្សិ វា
អករញ្ច បរិហានាយ និព្វានស្សវ សន្តិកេ

ភិក្ខុអ្នកត្រេកអរក្នុងសេចក្តីមិនប្រមាទ ឬឃើញភ័យ
ក្នុងសេចក្តីប្រមាទ ជាអ្នកមិនគួរនឹងសាបសូន្យចាក
គុណធម៌ ឈ្មោះថា បិតនៅក្នុងទីជិតនៃព្រះនិព្វាន ។

(អប្បមាទវគ្គទី ២ ចប់)

២ អប្បមាទវគ្គវណ្ណនា

១. រឿងនាទសាមាវតី

សេចក្តីខាងដើម

ព្រះសាស្តា កាលស្តេចចូលទៅអាស្រ័យក្រុងកោសម្ពី ទ្រង់
គង់នៅក្នុងយោសិតារាម ទ្រង់ប្រារព្ធនូវសេចក្តីស្លាប់ និងសេចក្តី
វិនាសរបស់ស្រ្តី ៥០០ មានព្រះនាងសាមាវតីជាប្រធាន និងសេចក្តី
វិនាសរបស់ញាតិ ៥០០ របស់មាគន្ធិយានោះ ដែលមានព្រះនាង
មាគន្ធិយាជាប្រធាន ទើបត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា ៖

“អប្បមាទោ អមតំ បទំ” ជាដើម ក្នុងរឿងនោះមានអនុ-
បុព្វិកថា ដូចតទៅនេះ ៖

ក្សត្រាព័រព្រះអង្គជាសម្លាញ់នឹងគ្នា

ក្នុងកាលកន្លងទៅហើយ ព្រះរាជាព័រព្រះអង្គនេះគឺ “ក្នុងដែន
អលូកប្បៈ ព្រះរាជាទ្រង់ព្រះនាមថា អលូកប្បៈ, ក្នុងដែនវេដ្ឋទិបកៈ

ព្រះរាជាទ្រង់ព្រះនាមថា វេដ្ឋទីបកៈ” ជាសម្មាញ់នឹងគ្នាតាំងអំពីកាល
ដែលខ្លួននៅក្មេង ទ្រង់សិក្សាសិល្បៈ ក្នុងសំណាក់អាចារ្យជាមួយគ្នា
ដោយកាលកន្លងទៅនៃព្រះបិតារបស់ខ្លួនៗ បានបញ្ជាឲ្យលើកស្វេត-
ច្ចត្រឡើងហើយ ទ្រង់ជាព្រះរាជាក្នុងដែនមានប្រមាណដប់ៗ យោជន៍
ព្រះរាជាពីរព្រះអង្គនោះ ស្តេចយាងមកប្រជុំគ្នាអស់កាលតាមកាល
(តាមកាលដ៏សមគួរ) ទ្រង់ឈរ ទ្រង់គង់ ទ្រង់ផ្ទុំជាមួយគ្នា ទ្រង់
ឃើញនូវមហាជន ដែលជាអ្នកកើតមកហើយចាស់គ្រាំគ្រា និងស្លាប់
ទៅវិញ ទើបទ្រង់ប្រឹក្សាគ្នាថា ឈ្មោះថា អ្នកតាមជូនបុគ្គលដែលទៅ
កាន់បរលោកមិនមាន, ដោយហោចទៅសូម្បីសរីរៈរបស់ខ្លួន ក៏យក
ទៅតាមមិនបាន, គប្បីលះបង់នូវវត្ថុទាំងពួងហើយទៅ, ប្រយោជន៍អ្វី
ដោយការនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះរបស់យើង, យើងនឹងបួស, ដូច្នោះហើយ
ទើបទ្រង់ប្រគល់រាជសម្បត្តិឲ្យដល់ព្រះឱរស និងព្រះអគ្គមហេសី
ទ្រង់សាងព្រះផ្នួសជាឥសីនៅក្នុងហិមវន្តប្រទេស ទ្រង់បានប្រឹក្សាគ្នា
ថា “ពួកយើងមិនមែនជាអ្នកមិនអាចដើម្បីរស់នៅក្នុងភាពជាគ្រហស្ថ

បាន ហើយទើបលះបង់រាជសម្បត្តិបួសទេ, ប្រសិនបើយើងទាំងពីរ
នៅជាមួយគ្នា ក៏ដូចជាអ្នកមិនបានបួសដែរ, ព្រោះហេតុនោះ
យើងរស់នៅទីកន្លែងផ្សេងគ្នា លោកចូររស់នៅលើភ្នំនោះ, ខ្ញុំនឹងនៅ
លើភ្នំនេះ ប៉ុន្តែនឹងជួបគ្នាក្នុងថ្ងៃឧបាសថរាល់ៗកន្លះខែ” លុះក្រោយ
មក តាបសទាំងពីរនោះកើតមានការប្រឹក្សាគ្នាឡើងយ៉ាងនេះថា “កាល
បើដូច្នោះ ការប្រឡូកប្រឡំដោយពួកគណៈនឹងមានដល់យើងទាំង-
ឡាយ លោកចូរញ៉ាំងភ្លើងឲ្យភ្លើងលើភ្នំរបស់លោក ខ្ញុំក៏នឹងញ៉ាំងភ្លើង
ឲ្យភ្លើងលើភ្នំរបស់ខ្ញុំដែរ ដោយគ្រឿងសម្គាល់នោះ យើងទាំងពីរក៏
នឹងដឹងថា យើងទាំងពីរនៅមានជីវិត” តាបសទាំងពីរនោះធ្វើហើយ
ដោយប្រការដូច្នោះ ។

រឿនមន្តពិណ

ក្នុងសម័យខាងក្រោយមក វេជ្ជទីបកៈតាបសធ្វើកាលកិរិយា
ហើយកើតជាស្តេចនៃទេវតាដែលមានសក្តិធំៗ លុះដល់កន្លះខែហើយ
អល្លកប្បៈមិនឃើញភ្លើងក៏ដឹងថា “សម្លាញ់របស់យើងធ្វើកាល

កិរិយាទៅហើយ” ចំណែកវេជ្ជទឹកតាបសក៏បានមើលមើលនូវទិព្វសិរី របស់ខ្លួនក្នុងខណៈខ្លួនដែលខ្លួនកើត ហើយពិចារណាដល់កម្មក៏បាន ឃើញកម្មដែលខ្លួនធ្វើចាប់តាំងពីការចេញបួស ក៏គិតថា “ឥឡូវនេះយើងនឹងទៅសួរសុខទុក្ខសម្លាញ់របស់យើង” លុះគិតដូច្នោះហើយ ក៏លះបង់អត្តភាពនោះ ហើយធ្វើដូចជាបុរសអ្នកវង្វេងផ្លូវទៅកាន់ សំណាក់អល្លកប្បតាបសនោះ ថ្វាយបង្គំហើយ ឈរនៅក្នុងទីដី សមគួរមួយ ។

គ្រានោះ អល្លកប្បតាបសនោះ ក៏សួរបុរសនោះថា អ្នកមកអំពីទីណា ?

បុ. បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ខ្ញុំជាបុរសវង្វេងផ្លូវ ដើរមកអំពីទីឆ្ងាយ, បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន លោកម្ចាស់នៅទីនេះតែម្នាក់ឯងទេឬ ? ឬក៏មានអ្នកដទៃណានៅជាមួយដែរ ?

អល្ល. មានតាបសដែលជាសម្លាញ់របស់យើងនៅម្នាក់ដែរ ។

បុ. តាបសដែលជាសម្លាញ់របស់លោកម្ចាស់នុ៎ះ នៅទីណា ?

អល្ល. លោកនៅលើភ្នំឯណោះ ក៏ប៉ុន្តែក្នុងថ្ងៃឧបាសក លោក
មិនបានញ៉ាំងភ្លើងឲ្យភ្លឺប្រាកដជាលោកធ្វើមរណកាលទៅហើយមើល
ទៅ ។

បុ. បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន យ៉ាងនោះពិតមែនឬ ?

អល្ល. ម្ចាស់ឧបាសក យ៉ាងនេះពិតមែន ។

បុ. បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ខ្ញុំនេះឯងគឺជាសម្លាញ់របស់
លោកម្ចាស់ ។

អល្ល. អ្នកកើតនៅទីណា ?

បុ. បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ខ្ញុំកើតជាស្តេចទេវតាដែល
មានសក្តិធំក្នុងទេវលោក ។ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ខ្ញុំមកកាន់ទី
នេះវិញ ក៏ដោយបំណងថា នឹងសួរសុខទុក្ខលោកម្ចាស់ កាលលោក
ម្ចាស់គង់ក្នុងទីនេះ អន្តរាយដែលជាគ្រឿងបៀតបៀនណាមួយមាន
ដល់លោកម្ចាស់ដែរឬទេ ?

អល្ល. អើ ឧបាសក អាត្មាកាពរមែនលំបាកព្រោះអាស្រ័យ ជីវី ។

បុ. បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ក៏ដីរវែមនឹងធ្វើនូវអ្វីដល់
លោកម្ចាស់ ?

អល្ល. វាបន្ទាបនឹងអាចម៍ជាក្នុងទឹកនៃនឹង ជាទីបោសសំអាត
យកជើងឈូសអាចម៍ដីឡើង អាត្មាកាតកាលរង់ចាំជញ្ជូន អាចម៍ដីរ
យកទៅចោល នឹងចាំតែធ្វើអាចម៍ដីឲ្យស្មើ រវែមនឹងលំបាក ។

បុ. លោកម្ចាស់ប្រាថ្នានឹងមិនឲ្យដីទាំងនោះមកឬ ?

អល្ល. អើ អារុសោ ។

បុ. បើដូច្នោះ ខ្ញុំនឹងធ្វើមិនឲ្យដីទាំងនោះមកលុះពេលដូច្នោះ
ហើយ, ក៏បានឲ្យពិណ សម្រាប់ញ៉ាំងដីឲ្យគាប់ចិត្តផង បង្រៀនមន្ត
សម្រាប់ញ៉ាំងដីឲ្យគាប់ ចិត្តផង ដល់ព្រះតាបសនោះ ក៏កាលនឹងឲ្យ
បានខ្សែពិណ ៣ ខ្សែ ឲ្យរៀនមន្ត ៣ បទ ហើយប្រាប់ថា
“កាលដេញខ្សែពិណមួយខ្សែនេះ រាយមន្តបទនេះ ហើយ, ដីមិន
អាចនឹងបែរត្រឡប់មើល រវែមនឹងចៀសចេញទៅ,

កាលដេញពិណមួយខ្សែនេះរាយមន្តមួយបទ នេះ ហើយ
ដីរនឹងត្រឡប់ ថែរមើល ក្រោយ បណ្តើរ រត់ទៅបណ្តើរ,

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ - ៧ -

កាលដេញពិណមួយខ្សែនេះ រាយមន្តបទនេះហើយ ដីរជាមេហ្វូង
រមែងបង្ហាញខ្លួនមករក” ហើយពោលថា “កម្មឯណាដែលលោក
ម្ចាស់គាប់ចិត្ត សូមធ្វើនូវកម្មនេះចុះ” ថ្វាយបង្គំតាបសហើយ ក៏
ចៀសចេញទៅ ។

តាបស រាយមន្តសម្រាប់ដេញដីរ ដេញពិណសម្រាប់
ដេញដីរ ញ៉ាំងដីរឲ្យចៀសចេញទៅ ។

ព្រះបាទឧទេន និង ហត្ថលិង្គ

ក្នុងសម័យនោះ នៅក្នុងក្រុងកោសម្ពី មានព្រះរាជាទ្រង់
ព្រះនាមថា ព្រះបាទបរន្តបៈ ថ្ងៃមួយ ព្រះបាទបរន្តបៈទ្រង់គង់ហាង
កម្លៅថ្ងៃដ៏ស្រទន់កណ្តាលវាលជាមួយនឹងព្រះទេវី ដែលជាអ្នក
ទ្រទ្រង់នូវព្រះភគី ។

ព្រះរាជទេវីទ្រង់ដណ្តប់សំពត់កម្ពុលក្រហម ដែលមានតម្លៃ
មួយសែន ដែលជាព្រះពស្ត្រសម្រាប់ដណ្តប់របស់ព្រះរាជា ទ្រង់គង់
ប្រាស្រ័យជាមួយនឹងព្រះរាជា ទ្រង់ដោះចិញ្ចៀនព្រះទម្រង់ដែលមាន

អប្សរាទគ្គវណ្ណនា រឿងព្រះនាងសាមាភី - ៨ -

តម្លៃមួយសែនអំពីព្រះអង្គលីរបស់ព្រះរាជា មកពាក់ព័ន្ធដ៏អង្គលីរបស់
ខ្លួន ។

ក្នុងសម័យនោះ បក្សីហត្ថីលិង្គ (សត្វស្លាបមានកេទដូចជា
កេទដីរី) ហើរមកតាមអាកាស ឃើញព្រះរាជទេវីហើយ ក៏សម្លប
ស្លាបឆាបចុះ ដោយសេចក្តីសម្គាល់ថា “ដុំសាច់” ព្រះរាជាទ្រង់ស្មត
ព្រះទ័យ ដោយសំឡេងនៃការឆាបចុះរបស់បក្សីនោះ ស្តេចក៏ក្រោក
ឡើងហើយយាងចូលទៅកាន់ព្រះរាជនិវេសន៍ ។ ព្រះរាជទេវី ស្តេច
មិនអាចយាងទៅដោយរហ័សបាន ព្រោះព្រះនាងមានគភ៌ចាស់ផង
ព្រោះជាស្រ្តីមានជាតិជាអ្នកខ្លាចផង ។

គ្រានោះ បក្សីនោះឆាបហើយ ក៏ញ៉ាំងព្រះទេវីឲ្យគង់ក្នុង
រន្ធនៃក្រចក ហើយហើរទៅកាន់អាកាស ។ បានឮថា សត្វស្លាប

ប្រភេទនោះរមែងទ្រទ្រង់នូវកម្លាំងស្មើនឹងជីវី ៥ ព្រោះហេតុនោះ ទើប
នាំចំណីទៅតាមអាកាស ទំនៅក្នុងទីណាដែលខ្លួនពេញចិត្ត ហើយ
រមែងទំពាស៊ីនូវសាច់នោះ ។

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ - ៩ -

ចំណែកព្រះទេវីនោះ ដែលបក្សីនោះនាំទៅ ទ្រង់ខ្លាចចំពោះ
មរណៈ ទើបទ្រង់ព្រះតម្រិះថា (បើអញស្រែក, ធម្មតាសំឡេងមនុស្ស
ជាទីតាំងនៃសេចក្តីតក់ស្លុតរបស់សត្វតិរច្ឆាន វាព្រាសំឡេងនោះ
ហើយ ក៏នឹងចោលអញ កាលបើដូច្នោះ អញនឹងដល់នូវការអស់
ជីវិតព្រមទាំងទារកក្នុងផ្ទៃ, ប៉ុន្តែថា វាទំក្នុងទីណា ហើយផ្តើម
នឹងស៊ីអញ ក្នុងពេលនោះ អញនឹងស្រែកឡើង ហើយដេញវាឲ្យ
ចៀសចេញទៅ។ ព្រះរាជទេវីអត់ទ្រាំបាន ក៏ព្រោះព្រះនាងជាបណ្ឌិត។
ក៏ក្នុងកាលនោះ ក្នុងហិមវន្តប្រទេស មានដើមដ្រៃមួយដើមធំចម្រើន
ឡើងបន្តិច ហើយក៏តាំងនៅដូចជាមណ្ឌប ។ បក្សីនោះ នាំចំណីមាន
សាច់ជាដើមទៅហើយ រមែងទំពាស៊ីលើដើមដ្រៃធំនោះ, ព្រោះហេតុ
នោះ បក្សីហត្ថិលិង្គនោះ នាំព្រះរាជទេវីនោះទៅកាន់ដើមដ្រៃធំនោះ

ឯង តម្កល់ទុកត្រង់ចន្លោះប្រគាបនៃដើមជ្រៃធំនោះហើយឆាកមើល
ផ្លូវ ដែលខ្លួនហើរមក ។ បានឮមកថា ការឆាកមើលផ្លូវដែលខ្លួន
ហើរមកហើយនោះ ជាធម្មតារបស់បក្សីហត្ថិលិក្ខនោះ ក្នុងខណៈ
នោះ

អប្បមាទគ្គវណ្ណនា រឿងព្រះនាងសាមាវតី - ១០ -

ព្រះទេវីទ្រង់ព្រះតម្រិះថា “ឥឡូវនេះ គួរអញដេញបក្សីនេះឲ្យចៀស
ចេញ ទៅហើយ” លុះទ្រង់ព្រះតម្រិះដូច្នោះហើយក៏លើកព្រះហស្ត
ទាំង ២ ឡើង ទះដៃជង ប្រែកជង ដេញបក្សី នោះឲ្យចៀសចេញ
ទៅ ។ គ្រានោះ ក្នុងកាលព្រះអាទិត្យអស្តង្គត ខ្យល់ កម្មជួរវាត
(ខ្យល់កើតពីកម្ម) កម្រើកឡើងហើយក្នុងព្រះផ្ទៃរបស់ព្រះរាជ
ទេវីនោះ មហាមេឃគ្រហឹមតាំងឡើងហើយក្នុងទិសទាំងពួង ឈ្មោះ
ថា ការលង្ក់លក់មិនបានមានហើយអស់រាត្រីទាំងមូលដល់ព្រះរាជ
ទេវី ដែលជាអ្នកចម្រើនដោយសេចក្តីសុខ មិនបានត្រឹមតែពាក្យថា
“បពិត្រព្រះនាងដ៏ចម្រើន ព្រះនាងកុំខ្លាចឡើយ” ដែលត្រូវសេចក្តី
ទុក្ខគ្របសង្កត់ហើយ លុះដល់ពេលភ្លឺច្បាស់ ការរាំងភ្លៀងក្តី ការរះ

ឡើងនៃព្រះអាទិត្យក្តី ការសម្រាលនៃសត្វដែលកើតក្នុងព្រះគភ៌
របស់ព្រះរាជទេវីក្តី បានមានហើយក្នុងខណៈជាមួយគ្នា ។

ព្រះរាជទេវីបានដាក់ឈ្មោះព្រះឪរសថា “ឧទេន” ព្រោះកាន់
យកនូវរដូវនៃមេឃ និងរដូវនៃការរះឡើងនៃអរុណហើយប្រសូត ។

លំនៅរបស់អល្លកប្បតាបសនោះសោត ក៏នៅក្នុងទីមិនឆ្ងាយ

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ - ១១ -

អំពីដើមជ្រៃធំនោះ ។ ដោយប្រក្រតី ក្នុងថ្ងៃមានភ្លៀង តាបសនោះ
តែងតែមិនទៅកាន់ព្រៃដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ផ្ទៃឈើតូចធំឡើយ

ព្រោះ ខ្លាចរងា ទៅកាន់ទីក្បែរគល់ឈើនោះ នាំយកភ្លៀងម្រឹគដែល
សត្វស៊ី ហើយ ដំបូងមានរសហើយក៏ហុតនូវរសនោះ ដោយ

ហេតុនោះ សូម្បីក្នុងថ្ងៃនោះ តាបសក៏គិតថា “នឹងរើសភ្លៀង”

ទើបទៅក្បែរដើម ឈើនោះ ស្វែងរកភ្លៀងក្បែរគល់ឈើ
បានឮសំឡេងទារកយំខាងលើ ក៏ងើយមើលឃើញព្រះរាជទេវី
ក៏សួរថា “នាងជានរណា” ?

ព្រះរាជទេវី. ខ្ញុំជាស្រ្តីមនុស្ស ។

តាបស. នាងមកបានដោយប្រការដូចម្តេច ? កាលព្រះរាជ
ទេវីពោលថា សត្វហត្ថិលិង្គនាំនាងខ្ញុំមក, ក៏ពោលថា (នាងចូរចុះ
មក) ។

ព្រះទេវី. បពិត្រលោកម្ចាស់ ខ្ញុំខ្លាចអំពីការបែកធ្លាយនៃជាតិ ។

តាបស. នាងជាអ្វី ?

ព្រះទេវី. នាងខ្ញុំជាក្សត្រីយ័ ។

អប្សរាទិវង្គនា រឿងព្រះនាងសាមាវតី - ១២ -

តាបស. សូម្បីយើងក៏ជាក្សត្រីដែរ ។

ព្រះទេវី. បើដូច្នោះ លោកចូរពោលមាយារបស់ក្សត្រទៅមើល!

ព្រះតាបសនោះក៏ថ្លែងមាយារបស់ក្សត្រថ្វាយព្រះរាជទេវី។

ព្រះទេវី. បើដូច្នោះ លោកចូរឡើងមកនាំបុត្រតូចរបស់នាង
ខ្ញុំចុះ ។

តាបសនោះ ធ្វើផ្លូវសម្រាប់ឡើងតាមចំហៀងម្ខាង ឡើងទៅ
ហើយទទួលយកនូវទារកនោះ, កាលព្រះរាជទេវីពោលហាមថា
“កុំយក ដៃពាល់នាងខ្ញុំឲ្យសោះ”

ក៏មិនប៉ះពាល់ព្រះរាជទេវីសោះឡើយ បី ទារកចុះមក ។
ចំណែកព្រះទេវីក៏ចុះមកដែរ ។

គ្រានោះ ព្រះតាបសនាំនាងទៅកាន់អាស្រមបទ មិនធ្វើនូវ
កិរិយាទម្លាយនូវសីលសោះឡើយ ថែទាំហើយដោយអនុគ្រោះ, នាំ
ទឹកឃ្មុំដែលមិនមានមេមក នាំស្រូវសាលីដែលកើតឯងមកចម្អិនឲ្យ
ទៅជាបបរ ហើយថ្វាយព្រះរាជទេវី ។ កាលព្រះតាបសនោះកំពុងថែ
ទាំយ៉ាងនោះ, ក្នុងកាលចំណែកដទៃ ព្រះរាជទេវីគិតថា “យើងមិន

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ - ១៣ -

ស្គាល់ផ្លូវទៅផ្លូវមកសោះឡើយ, សូម្បីហេតុត្រឹមតែការស្ម័គ្រស្មាល
តិចតួចរបស់អញជាមួយនឹងតាបសនេះក៏មិនមាន ប្រសិនបើតាបស
នេះនឹងលះបង់អញទៅទីណាៗ, អញទាំងពីរនាក់ ក៏នឹងដល់នូវការ
ស្លាប់ក្នុងទីនេះមិនខាន, គួរតែអញធ្វើអំពើណាមួយហើយញ៉ាំង
សីលរបស់តាបសរូបនេះឲ្យវិនាស ធ្វើដោយប្រការដែលតាបសរូប
នេះមិនអាចបោះបង់ចោលអញបាន ។ គ្រានោះ ព្រះរាជទេវីក៏
ល្បួងល្បួងលោមតាបសនោះ ដោយការសម្តែងនូវសំពត់ដែលខ្លួន

ស្ងៀក មិនល្អ និងសំពត់ដែលខ្លួនដណ្តប់មិនល្អឲ្យវិនាសទៅនូវសីល
ៗ ចាប់ តាំងពីថ្ងៃនោះមក ជនទាំងពីរនោះក៏នៅរួមគ្នាដោយការព្រម
ព្រៀងគ្នា ។

កុមារខ្មែរលើកទ័ពជីវ

ថ្ងៃមួយ តាបសពិចារណាមើលនូវគន្លងនៃ ផ្កាយនក្ខត្តបូក្ស
ឃើញការសៅហ្មងនៃផ្កាយនក្ខត្តបូក្សរបស់ព្រះរាជាបន្តបៈ ក៏បាន
ពោលថា “ម្ចាស់នាងដ៏ចម្រើន ព្រះរាជាព្រះនាមបន្តបៈដែល
សោយរាជ

អប្បមាទគ្គវណ្ណនា រឿងព្រះនាងសាមាវតី - ១៤ -

នៅក្នុងក្រុង កោសម្ពីសោយទិវង្គតហើយ” ។

ព្រះរាជទេវីសួរថា បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ព្រោះហេតុអ្វី
ទើប លោកម្ចាស់ពោលយ៉ាងនេះ ? លោកចង់អោយតាមមួយនឹង
ព្រះបាទ បន្តបៈឬ ?

តាបសឆ្លើយថា ម្ចាស់នាងដ៏ចម្រើន មិនមែនទេ អាត្មាបាន ឃើញ
សេចក្តីសៅហ្មងនៃផ្កាយនក្ខត្តបុក្សរបស់ព្រះរាជាព្រះនាម បរន្តបៈ
ទើបនិយាយយ៉ាងនេះ ។

ព្រះរាជទេវីក៏ទ្រង់ព្រះកន្សែងយំសោក ។

គ្រានោះ ព្រះតាបសក៏ត្រាស់សួរព្រះរាជទេវីនោះថា ព្រោះ
ហេតុអ្វី ទើបនាងសោយសោក ? កាលព្រះរាជទេវីត្រាស់ប្រាប់ការ
ដែលព្រះបាទបរន្តបៈនោះជាព្រះស្វាមីរបស់ព្រះនាងហើយ, ក៏ត្រាស់
ថា ម្ចាស់នាងដ៏ចម្រើន កុំសោយសោកឡើយ ធម្មតាសត្វដែល
កើតមក ហើយ ទៀងតែស្លាប់យ៉ាងនេះ” ។

ព្រះរាជទេវីត្រាស់ថា បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ខ្ញុំជំងឺ

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ - ១៥ -

ហើយ ។

ព្រះតាបសសួរថា កាលបើជំងឺដូច្នោះហើយ ហេតុអ្វីទើបនាង
សោយសោក ។

ព្រះរាជទេវី. បពិត្រលោកជាម្ចាស់ដ៏ចម្រើន បុត្ររបស់ខ្ញុំជា
អ្នកគួរ ដល់រាជសម្បត្តិដែលជារបស់ត្រកូល, ប្រសិនបើបុត្ររបស់
ខ្ញុំនៅឯ ក្រុងនោះ គេនឹងឲ្យលើកនូវស្វេតច្នៃត្រ ឡើងហើយជាជំកូង
ដែននោះ, ឥឡូវ នេះ គេនឹងជាបុគ្គលសាបសូន្យធំ ហើយ ព្រោះ
សេចក្តីស្តាយយ៉ាង នេះ ទើបខ្ញុំសោយសោក ។

តាបស. ម្ចាស់នាងដ៏ចម្រើន រឿងហ្នឹងចូលលើកទុកសិនចុះ
កុំគិតឡើយ ប្រសិនបើនាងប្រាថ្នាព្រះរាជសម្បត្តិឲ្យដល់បុត្ររបស់
ព្រះនាងនោះ អាត្មានឹងធ្វើឧបាយឲ្យបុត្ររបស់ព្រះនាងបាននូវសម្បត្តិ
(សម តាមសេចក្តីប្រាថ្នា) ។

គ្រានោះ តាបសបានឲ្យពិណសម្រាប់ញ៉ាំងដីរឺឲ្យគាប់ ចិត្តផង
មន្តសម្រាប់ញ៉ាំងដីរឺឲ្យគាប់ចិត្តផង ដល់បុត្ររបស់ព្រះរាជទេវី ។

អប្សរាទគ្គវណ្ណនា រឿងព្រះនាងសាមាវតី - ១៦ -

ក្នុងកាលនោះ ដីរឺច្រើនសែនមកប្រជុំគ្នាក្បែរដើមជ្រៃធំនោះ
។

គ្រានោះ ព្រះតាបសក៏ត្រាស់ទៅកាន់ព្រះកុមារនោះថា “កាលដំរី
ទាំងឡាយមិនទាន់មកដល់ ឯងចូរឡើងកាន់ដើមឈើ, កាលដំរីទាំង
ឡាយមកហើយ, ឯងចូររាយមន្តបទនេះ ចូរដេញខ្សែពិណមួយ នេះ,
ដំរីទាំងអស់មិនអាចនឹងឆកមកមើល និងរត់ទៅ, ពេល នោះ
ឯងគប្បីចុះមក” ព្រះកុមារទ្រង់ធ្វើដោយប្រការដូច្នោះហើយ
ត្រឡប់មកតាបសប្រាប់នូវការប្រព្រឹត្តិទៅនោះហើយ លុះដល់ថ្ងៃទី ២
តាបសក៏ពោលនឹងព្រះកុមារនោះថា ក្នុងថ្ងៃនេះ ឯងចូររាយមន្តនេះ
គប្បីនូវខ្សែពិណនេះ ដំរីឆកមើលក្រោយបណ្តើរ រត់ទៅ បណ្តើរ
សូម្បីក្នុងកាលនោះ ព្រះកុមារក៏ទ្រង់ធ្វើតាមការណែនាំនោះ ហើយ
ត្រឡប់មកប្រាប់តាបសម្តងទៀត ។ គ្រានោះ ព្រះតាបស
ហៅព្រះមាតារបស់ព្រះកុមារនោះមកហើយប្រាប់ថា “ម្ចាស់នាងដី
ចំរើន នាងចូរប្រាប់បុត្ររបស់នាង, កាលណាបុត្ររបស់នាងទៅអំពី
ទីនេះ ហើយនឹងបានជាស្តេចដែនដី” ព្រះទេវីទ្រង់ត្រាស់ហៅព្រះ
ឪរសមក

ហើយប្រាប់ថា “នែកូន កូនឯងជាបុត្ររបស់ព្រះបាទបន្តប្បវេណី ក្រុង កោសម្ពី, សត្វហត្ថិលិង្គនាំមាតាមកទីនេះទាំងដែលមាតាមានគភ៌” ដូច្នោះហើយ ត្រាស់ប្រាប់ ឈ្មោះរបស់សេនាបតីជាដើមហើយ ត្រាស់ថា “បើពួកគេមិនជឿ កូន ឯងគប្បីយកសំពត់កម្ពុលសម្រាប់ ដណ្តប់ របស់ព្រះបិតា និងចិញ្ចៀន ព្រះទម្រង់ដែលជាគ្រឿងប្រដាប់ របស់ ព្រះបិតានេះ បង្ហាញពួកគេ ដែលជាអ្នកមិនជឿ, លុះទ្រង់មានព្រះសវនីដូច្នោះហើយ បញ្ជូនបុត្រទៅ ។

ព្រះកុមារក៏សួរតាបសនោះថា “ឥឡូវនេះ ខ្ញុំនឹងធ្វើដូចម្តេច” ?

តាបសនោះពោលថា “ឯងចូរអង្គុយលើមែកឈើខាងក្រោម ចូរ ពោលនូវមន្តនេះ ចូរដេញខ្សែពិណនេះ ដីរឺជាមេហ្វូននឹងបង្កើន ខ្លួនចូលមករកឯង, ឯងចូរអង្គុយលើខ្លួនដីរឺនោះហើយចូលទៅ យករាជសម្បត្តិចុះ” ។

ព្រះកុមារនោះ ថ្វាយបង្គំព្រះរាជបិតាព្រះរាជមាតាហើយ ទ្រង់ ធ្វើតាមពាក្យរបស់ព្រះតាបសនោះហើយ អង្គុយលើខ្លួនដីរឺដែលមក ហើយ ខ្សឹបប្រាប់ដីរឺថា “នែដីរឺ យើងជាបុត្ររបស់ព្រះ

បាទបរន្តបៈក្រុងកោសម្ពី, សូមអ្នកចូរកាន់យករាជសម្បត្តិដែលជា
របស់ព្រះបិតាខ្ញុំឲ្យដល់ខ្ញុំចុះ” ។ ជីវីជាមេហ្វូងស្តាប់ពាក្យនោះហើយ
ក៏ស្រែកនូវសម្រែកជាសំឡេងជីវីថា “ជីវីចូរមកប្រជុំគ្នាច្រើនៗ ពាន់”
។ ជីវីច្រើនពាន់ក៏មកប្រជុំគ្នា ។ ស្រែកទៀតថា “ជីវីចាស់ៗ ចូរថយ
ចេញ” ។ ជីវីចាស់ៗ ក៏នាំគ្នាថយចេញទៅ ។ ស្រែកទៀតថា
“ជីវីក្មេងៗពេកចូរត្រឡប់ទៅវិញចុះ” ។ សូម្បីជីវីទាំងនោះក៏នាំគ្នា
ត្រឡប់ ទៅវិញអស់ ។ ព្រះកុមារនោះ ដែលជីវីចំបាំងទាំងឡាយ
ច្រើនពាន់ ចោមរោមហើយ ទៅដល់ស្រុកដែលបិតានៅក្នុងទីបំផុតនៃ
ដែនហើយ ប្រកាសថា “យើងជាបុត្ររបស់ស្តេចដែនដី, អ្នកដែល
ប្រាថ្នារាជ សម្បត្តិ ចូរមកជាមួយនឹងយើង” ។ ចាប់ដើមអំពីនោះទៅ
ក៏ទ្រង់ ធ្វើការរួបរួមប្រមូលមនុស្សទៅឡោមព័ទ្ធព្រះនគរ ហើយ
បញ្ជូន សាសន៍ទៅថា “នឹងឲ្យយើងច្បាំង ឬក៏ឲ្យរាជសម្បត្តិដល់
យើង” ? អ្នក នគរទាំងឡាយពោលថា “យើងមិនឲ្យទាំងពីរយ៉ាង,
ពិតណាស់ ព្រះ រាជទេវីរបស់ពួកយើងមានព្រះគភ៌ចាស់ ត្រូវ
សត្វហត្ថិលិង្គនាំយកទៅ

ហើយ យើងទាំងឡាយមិនដឹងថា ព្រះទេវីនៅមានព្រះជន្មឬក៏សោយ
ទិវង្គត់ទៅហើយ ដរាបណាដែលយើងមិនបានដឹងរឿងរ៉ាវរបស់ព្រះ
ទេវីទេ ដរាបនោះយើងនឹងមិនឲ្យទាំងការច្បាំងទាំងរាជសម្បត្តិ” ។ បាន

ឮថា ភាពជាស្តេចដែនដីជារាជសម្បត្តិតាមប្រពៃណីតៗ វង្សត្រកូល បានមានមកហើយក្នុងកាលនោះ ។ លំដាប់នោះ ព្រះកុមារក៏ត្រាស់ ថា “ខ្ញុំជាបុត្ររបស់ព្រះនាង ហើយអាងឈ្មោះរបស់សេនាបតីជាដើម ។ កាលពួកនគរទាំងនោះមិនជឿនូវសេចក្តីនោះ ក៏បង្ហាញសំពត់កម្ពុល ក្រហម និងចិញ្ចៀនព្រះទម្រង់ដល់អ្នកនគរទាំងអស់ ។ ពួកអ្នកនគរ ចាំសំពត់កម្ពុលក្រហម និងចិញ្ចៀនព្រះទម្រង់នោះបាន ក៏អស់ សេចក្តី សង្ស័យក្នុងចិត្ត ទើបបើកទ្វារអភិសេកកុមារនោះទុក ក្នុង រាជសម្បត្តិ ។

(នេះជាការកើតឡើងនៃព្រះបាទខេន)

ពីរនាក់ប្តីប្រពន្ធទៅរកអាជីព

ក៏កាលទុព្តិក្ខភ័យកើតឡើងក្នុងដែនអល្លកប្បៈ បុរសម្នាក់

អប្បមាទវត្តវណ្ណនា រឿងព្រះនាងសាមរតី - ២០ -

ឈ្មោះកោតុហលិកមិនអាចនឹងរស់នៅបាន, ក៏នាំភរិយាដែលមានកូន ខ្ញុំឈ្មោះកាឡី កាន់យកនូវស្បៀងសម្រាប់ដើរផ្លូវចេញទៅហើយ ដោយបំណងថា “នឹងទៅរស់នៅឯក្រុងកោសម្ពី” ។ អាចារ្យពួកខ្លះ ពោលថា “បុរសឈ្មោះកោតុហលិក ចេញទៅហើយក្នុងកាលមហា

ជនកំពុងស្លាប់ដោយអហិរវាតរោគ (រោគខ្យល់មានពិស ដូចជាពិស
ពស់)” ពីរនាក់ប្តីប្រពន្ធធ្វើដំណើរទៅ កាលស្បៀងអស់ហើយ
ត្រូវសេចក្តីស្រែកឃ្នានគ្របសង្កត់ មិនអាចនឹងនាំបុត្ររបស់ខ្លួនទៅ
បាន ។ គ្រានោះ បុរសជាស្វាមីពោលនឹងភរិយាថា “ម្ចាស់នាងដ៏ចំរើន
កាលយើងទាំង ២ នាក់នៅមានជីវិត ក៏នឹងបានបុត្រទៀត, ចោលបុត្រ
នេះហើយធ្វើដំណើរទៅចុះ” ធម្មតាថា ហឫទ័យរបស់មាតាជាធម្ម-
ជាតិដ៏ទន់ ព្រោះហេតុនោះ ទើបនាងនិយាយថា “ខ្ញុំមិនអាចចោល
កូនដែលនៅមានជីវិតបានទេ ។

ស្វាមី. បើដូច្នោះ យើងនឹងធ្វើដូចម្តេច ?

ភរិយា. យើងផ្លាស់ប្តូរវេនគ្នានាំគេទៅ ។ មាតាលើកបុត្រ

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ - ២១ -

ឡើង ដូចជាលើកកម្រងផ្កា ក្នុងវារៈវេនរបស់ខ្លួនឲ្យដេកពង្សដ៏ទ្រូងនាំ
ទៅដោយចង្កេះ ក៏ឲ្យដល់បិតា ។ វេទនាមានកម្លាំងខ្លាំងជាងសេចក្តី
ស្រែកឃ្នានកើតឡើងដល់បុរសដែលជាស្វាមីនោះ ក្នុងកាលដែល
ខ្លួនទទួលយកបុត្រនោះហើយដាក់ចុះ បុរសដែលជាស្វាមីក៏និយាយ
នឹងភរិយានោះរឿយៗថា “ម្ចាស់នាងដ៏ចម្រើន យើងនៅមានជីវិតនឹង
បានបុត្រទៀតពុំខាន ចូរចោលកូននេះទៅចុះ” ។ ចំណែកស្ត្រីជា

ភរិយាក៏ហាមឃាត់បុរសដែលជាស្វាមីរឿយៗ ហើយក៏ស្ងៀមទៅ
មិនបានឆ្លើយអ្វីទាំងអស់ ។ កូននោះត្រូវមាតា និងបិតាផ្លាស់ប្តូរវេន
គ្នាតាមវារៈយ៉ាងនោះនឿយហត់ ហើយក៏ដេកលក់ក្នុងដៃរបស់បិតា
ទៅ ។ បុរស ដែលជាស្វាមីដឹងថាកូនប្រុសរបស់ខ្លួនដេកលក់
ក៏បណ្តោយ ឲ្យភរិយាដើរទៅមុន ហើយយកកូនឲ្យដេកលើកម្រាល
ស្លឹកឈើ ក្រោមគុម្ពឈើមួយគុម្ព ហើយដើរទៅតាមក្រោយ,
មាតាបែរត្រឡប់មកមើលមិនឃើញកូន ក៏សួរថា “បពិត្រអ្នកជាស្វាមី
កូនរបស់ យើងទៅ ណា” បុរសដែលជាស្វាមី ឆ្លើយថាខ្ញុំឲ្យដេក
លើកម្រាលក្រោម

អប្សមាទត្តវណ្ណនា រឿងព្រះនាងសាមាភី - ២២ -

គុម្ពឈើមួយគុម្ពឯណោះ ភរិយាគក់ទ្រូងខ្សឹបខ្សួលពោលថា បពិត្រ
អ្នកជាស្វាមី លោកកុំធ្វើឲ្យខ្ញុំវិនាសឡើយ, ខ្ញុំរៀរកូនចេញហើយមិន
អាចរស់នៅបានទេ, សូមលោកចូលទៅនាំយកកូនមកឲ្យខ្ញុំវិញ ។
គ្រានោះ បុរសដែលជាស្វាមីក៏ត្រឡប់ទៅយកកូននោះមកវិញ ក៏ឯ
កូននោះបានស្លាប់តាមផ្លូវបាត់ទៅហើយ ។ នាយកោតុហាលិកចោល
កូនក្នុងទីប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ទើបត្រូវគេយកទៅបោះចោលអស់ ៧ ជន
ក្នុងវាំងនៃភពដោយផលនៃកម្មនោះ ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ដែល

ឈ្មោះថា បាបកម្ម បុគ្គលមិនគួរមើលងាយថាមានប្រមាណ (តិច
តួច) ដូច្នោះឡើយ ពីរនាក់ប្តីប្រពន្ធធ្វើដំណើរទៅកាន់ត្រកូលអ្នក
រក្សាគោមួយ (គឺអ្នកចិញ្ចឹមគោ) ។

នាយគោតុហាលិកស្លាប់ទៅកើតជាសុទ្ធ

ក៏ក្នុងថ្ងៃនោះ មានពិធីមង្គលដើម្បីមេគោរបស់នាយគោបាល ។
ព្រះបច្ចេកពុទ្ធមួយព្រះអង្គ រមែងឆាន់ក្នុងផ្ទះរបស់នាយគោបាលជា
និច្ច ។ នាយគោបាលនោះនិមន្តព្រះបច្ចេកពុទ្ធឲ្យឆាន់ស្រេចហើយ

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ - ២៣ -

ទើបបានធ្វើនូវពិធីមង្គល ។ បាយបាយាសជាច្រើនដែលនាយគោ-
បាលនោះភាក់តែងទុកហើយ នាយគោបាលបានឃើញពីរនាក់ប្តីប្រ-
ពន្ធនោះមកដល់ហើយ ក៏សួរថា “អ្នកមកអំពីទីណា” ? បានដឹងរឿង
នោះហើយជាកុលបុត្រអ្នកមានចិត្តទន់ ក៏ធ្វើសេចក្តីអនុគ្រោះចំពោះ
ប្តីប្រពន្ធនោះ ញ៉ាំងគេឲ្យៗ នូវបាយាស និងទឹកដោះថ្នាំជាច្រើនដល់
ពីរនាក់ប្តីប្រពន្ធនោះ ។

ប្រពន្ធពោលនឹងប្តីថា “បពិត្រអ្នកជាម្ចាស់ កាលលោកនៅ មានជីវិត ខ្ញុំក៏ឈ្មោះថា នៅមានជីវិតដែរ លោកជាអ្នកមានពោះផត អស់កាលជាយូរមកហើយ ចូរបរិភោគតាមសេចក្តីត្រូវការចុះ” ដូច្នោះ ហើយ ក៏ដាក់បាយសា និងសប្បីចំពោះមុខប្តី ចំណែកខ្លួនឯងបរិ- ភោគនូវសប្បីតែបន្តិចបន្តួចប៉ុណ្ណោះ ។ ចំណែកនាយកោតុហាលិកៈ បរិភោគមធ្យបាយសាច្រើនពេក មិនអាចកាត់ចំណង់ក្នុងរសនៃអាហារ បាន ព្រោះខ្លួនស្រែកឃ្លានអស់ ៧-៨ ថ្ងៃហើយ ។

នាយកោតុហាល លុះញ៉ាំងបុគ្គលឲ្យៗនូវបាយសាដល់ប្តីប្រពន្ធ

អប្សមាទគ្គវណ្ណនា រឿងព្រះនាងសាមាវតី - ២៤ -

ហើយ ទើបបរិភោគជាខាងក្រោយ ។ នាយកោតុហាលិកៈ អង្គុយមើលនាយកោតុហាលឃើញដុំបាយសា ដែលនាយកោតុហាលពូត ហើយឲ្យដល់មេត្តែដែលដេកនៅខាងក្រោមតុ ក៏គិតថា “យី អើ! មេត្តែនេះមានបុណ្យច្រើនណាស់ហ្ន៎ ទើបបានភោជនបែបនេះជានិច្ច” ។ នាយកោតុហាលិកៈនោះ មិនអាចញ៉ាំងបាយសា ឲ្យរលាយបាន ទើបធ្វើកាលភិរិយាក្នុងពេលរាត្រីនោះ ហើយកើតក្នុងផ្ទៃនៃមេត្តែ នោះ ។ ត្រាទោះ ភិរិយារបស់គាត់ធ្វើសរីរកិច្ច (ដុត) ហើយក៏ធ្វើការស៊ីឈ្នួលក្នុងផ្ទះនោះឯង បានអង្គរមួយនាឡិចអំនិ

ហើយយកទៅដាក់បាត្រព្រះបច្ចេកពុទ្ធហើយពោលថា “បពិត្រលោក
ម្ចាស់ដ៏ចម្រើន សូមកុសលនេះចូរមានដល់ទាសៈរបស់លោកម្ចាស់
ចុះ” ដូច្នេះហើយ ទើបគិតថា “អញគួរតែនៅក្នុងទីនេះឯង, លោកម្ចាស់
ដ៏ចម្រើនអង្គនេះតែងតែមកកាន់ទីនេះជានិច្ច, ទេយ្យធម៌មានក្តីមិន
មានក្តីមិនជាបញ្ហា, យើងថ្វាយបង្គំហើយធ្វើការខ្វល់ខ្វាយបម្រើ
ញ៉ាំងចិត្តឲ្យ ជ្រះថ្លារាល់ៗ ថ្ងៃ និងជួបប្រសព្វនូវបុណ្យច្រើន (គិតដូច្នេះហើយ)

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ - ២៥ -

ទើបនាងធ្វើជាទាសីក្នុងផ្ទះនោះឯង ។

សុនខន្តិបំព្រោះអាស្រ័យព្រះបច្ចេកពុទ្ធ

ក្នុងខែទី ៦ ឬទី ៧ មេឆ្នែនោះឯង ក៏កើតកូនឈ្មោលមួយ ។
នាយគោបាលក៏បញ្ជាឲ្យទូរទឹកដោះស្រស់ដល់កូនឆ្នែនោះ
មិនយូរប៉ុន្មានកូនឆ្នែនោះក៏ធំធាត់ឡើង ។ គ្រានោះ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ-
កាលឆាន់ រមែងឲ្យជុំបាយមួយជុំដល់កូនឆ្នែនោះជានិច្ច ។ ព្រោះអា-
ស្រ័យជុំបាយនោះ ទើបកូនឆ្នែនោះមានសេចក្តីស្រឡាញ់ព្រះបច្ចេក-
ពុទ្ធនោះ ។ នាយគោបាលរមែងទៅកាន់ទីបម្រើព្រះបច្ចេកពុទ្ធ (មួយ
ថ្ងៃ) ២ ជនជានិច្ច ។ នាយគោបាលនោះកាលដើរទៅតែងប្រហារនូវ
គុម្មុលើទាំងឡាយផង នូវផែនដីផងដោយដំបង ក្នុងទីដែលមានសត្វ
សាហាវតាមផ្លូវបញ្ចេញសំឡេងថា “សុ សុ” អស់ វារៈ ៣ ជន

ញ៉ាំងសត្វសាហាវទាំងឡាយឲ្យរត់ចេញទៅ ។ ឯកូនឆ្កែនោះតែងតែ
ទៅជាមួយនឹងនាយគោលបាលនោះដែរ ក្នុងសម័យថ្ងៃមួយ នាយ
គោលក៏ពោលទៅកាន់ព្រះបច្ចេកពុទ្ធជា “បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន

អរ្យមាត្រវណ្ណនា រឿងព្រះនាងសោមរតី - ២៦ -

កាលណាខ្ញុំព្រះអង្គមិនមានឱកាសទំនេរ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំម្ចាស់នឹង
បញ្ជូនកូនឆ្កែនេះមក សូមលោកម្ចាស់គប្បីមកតាមសញ្ញានៃកូនឆ្កែ
ជាសត្វដែលខ្ញុំម្ចាស់បញ្ជូនមកហើយ” ។ តាំងពីកាលនោះមក ក្នុងថ្ងៃ
ដែលមិនមានឱកាស នាយគោលនោះក៏បញ្ជូនកូនឆ្កែទៅថា “នែ
បា ឯងចូរទៅនាំលោកម្ចាស់មក” ។ ដោយពាក្យត្រឹមតែមួយមាត់
ប៉ុណ្ណោះ កូនឆ្កែនោះក៏ស្ទុះរត់ទៅ ដល់ទីដែលនាយគោលវាយ
គុម្មឈើ និងផែនដីក៏ព្រុសឡើង ៣ ដង ដឹងថាសត្វសាហាវរត់បាត់
អស់ដោយសារសំឡេងនោះហើយ ក៏ទៅកាន់សំណាក់របស់
ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ដែលធ្វើសរីរបដិបត្តិពិព្រលីមចូលទៅកាន់បណ្ណ
សាលា ទៅដល់ទ្វារបណ្ណសាលាហើយ ព្រុសឡើង ៣ ដង
ឲ្យព្រះបច្ចេកពុទ្ធដឹងថា ខ្លួនមកដល់ហើយ ក៏ដេកក្រាបនៅ
ទីដ៏សមគួរមួយ ។ កាលព្រះបច្ចេកពុទ្ធកំណត់ពេលវេលាចេញ
ទៅហើយ កូនឆ្កែនោះដើររលើក្រព្រុសបណ្ណសាលាអំពី ខាងមុខៗចំណែក
ព្រះបច្ចេកពុទ្ធកាលនឹងលឿងមើលកូនឆ្កែ ក៏ធ្វើជានិមន្តទៅកាន់ផ្លូវ
ដទៃក្នុងចន្លោះៗ ពេលនោះ កូនឆ្កែនោះក៏រត់ទៅឈរព្រុស

ស្នាក់មុខព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ហើយនាំលោកចុះកាន់ផ្លូវក្រៅពីនេះ ។ ក្នុង
ថ្ងៃមួយនោះ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធកាលនឹងល្បឿនមើលសុនខនោះ ទើបនិមន្ត
ទៅកាន់ផ្លូវដទៃទៀត សូម្បីកូនក្មេងនោះ ក៏ឈរព្រួសស្នាក់នៅពីខាង
មុខក៏មិនត្រឡប់ យកជើងទាត់សុនខហើយនិមន្តទៅ សុនខដឹងថា
ព្រះបច្ចេកពុទ្ធមិនត្រឡប់ ក៏ត្រឡប់ទៅខាំជាយស្ប្រង់ទាញមកនាំ
លោកចុះកាន់ផ្លូវដើមវិញទៀត ។

សុនខនោះបានញ៉ាំងសេចក្តីស្រឡាញ់ដ៏មានកម្លាំងឲ្យកើតមានហើយ
ចំពោះព្រះបច្ចេកពុទ្ធអង្គនោះ ដោយប្រការ ដូច្នោះ ។

ក្នុងកាលជាចំណែកដទៃ ចីវររបស់ព្រះបច្ចេកពុទ្ធបានចាស់
គ្រាំគ្រា ។ គ្រានោះ នាយគោបាលបានប្រគេនសំពត់សម្រាប់ធ្វើចីវរ
ដល់លោក ។ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធផោលទៅកាន់នាយគោបាលនោះថា
“ម្ចាស់អ្នកដ៏ចម្រើន ការធ្វើចីវរជាកម្មដែលបុគ្គលធ្វើម្នាក់ឯងបាន
ដោយលំបាក, អាត្មានឹងទៅកាន់ទីជាទីសប្បាយ ហើយនឹងធ្វើ” ។

នាយ. បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន និមន្តធ្វើក្នុងទីនេះចុះ ។

ព្រះ ម្ចាស់អ្នកដ៏មានអាយុ អាត្មាមិនអាច ។

នាយ. បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន បើដូច្នោះសូម

លោកម្ចាស់កុំ ទៅកាន់ទីដទៃអស់កាលយូរពេក ។

សុខខុទ្ទកាលយរស្តាប់ពាក្យរបស់ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ និងនាយគោ-
បាលនោះនិយាយគ្នា ។

ព្រះបច្ចេកពុទ្ធពោលនឹងនាយគោបាលនោះថា “នែ៎ ខុទ្ទក
ចូរឈប់ចុះ” ឲ្យនាយគោបាលត្រឡប់ទៅវិញ ហើយហោះឡើងទៅ
កាន់វេហាស៍ មានមុខឆ្មោះទៅកាន់ភ្នំគន្ធមាទេន៍ ។ សុខខុទ្ទកមើល
ព្រះបច្ចេកពុទ្ធដែលហោះទៅកាន់អាកាស ហើយក៏ ឈរល្ង
កាលព្រះបច្ចេកពុទ្ធនោះកន្លងផុតគន្លងចក្កទៅ ហឡេះក៏ បែក ។

សុខខុទ្ទកទៅកើតជាយោសកទៅបុត្រ

ដែលឈ្មោះថា សត្វតិរច្ឆានទាំងឡាយ ជាសត្វមានជាតិជា
អ្នកស្មោះត្រង់, ចំណែកមនុស្ស ចិត្តគិតផ្សេង មាត់និយាយផ្សេង(មិន

ដូចគ្នា) ព្រោះហេតុនោះឯង បុត្ររបស់នាយទ្រមាក់ដីរឿងឈ្មោះបេស្សៈ
ពោលថា “បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខន្ធបញ្ចកៈ គឺមនុស្សនេះសាំញ៉ាំ
(កកិចកកុច) ណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខន្ធបញ្ចកៈនេះ គឺ
បសុសត្វនេះជាសត្វស្នូតត្រង់ ។ សុខនោះ ធ្វើកាលកិរិយាទៅហើយ
កើតក្នុងឋានតាវត្តិន្យ មានទេពអប្សរ ១០០០ ហែហមចោមរោមជា
បរិវារ បានសម្បត្តិដ៏ធំ ក៏ព្រោះជាសត្វមានការឃើញដ៏ត្រូវត្រង់ និង
មិនរៀចរវេរនោះ ដោយប្រការដូច្នោះ ។

កាលទេវបុត្រនោះខ្សឹបក្នុងទីជិតត្រចៀករបស់បុគ្គលណាៗ
សំឡេងរំមែងផ្សាយទៅកាន់ទីឆ្ងាយ ១៦ យោជន៍ ចំណែកសំឡេង
ដែលនិយាយធម្មតារំមែងផ្សាយទៅពេញទាំង ទេពនគរ ដែលមាន
ប្រមាណមួយម៉ឺនយោជន៍ ។ ព្រោះហេតុនោះឯង ទើបទេវបុត្រនោះ
មាននាមថា “យោសកទេវបុត្រ” ។ នេះជាផលនៃកម្មអ្វី ? ជាផល
នៃការព្រួយដោយសេចក្តីស្រឡាញ់ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ។ យោសក-
ទេវបុត្រនោះ តាំងនៅក្នុងទេពនគរនោះមិនយូរប៉ុន្មានក៏បុតិ ។

ហេតុដែលធ្វើឲ្យទេវបុត្របុតិមាន ៤ ប្រការ

ពិតណាស់ ទេវបុត្រទាំងឡាយ រំមែងបុតិចាកទេវលោក
ដោយហេតុ ៤ យ៉ាងគឺ ៖

១. អាយុក្មេង ដោយការអស់អាយុ ។

២. បុព្វក្មេង ដោយការអស់បុណ្យ ។

៣. អាហារក្មេង ដោយការអត់អាហារ ។

៤. កោបេន ដោយសេចក្តីក្រោធ ។

ក្នុងបណ្តាហេតុ ៤ យ៉ាងនោះ ទេវបុត្រអង្គណាធ្វើបុព្វកម្ម ទុកច្រើន ទេវបុត្រអង្គនោះកើតក្នុងទេវលោក តាំងនៅក្នុងទេវលោក ដរាបអស់អាយុហើយ ក៏រមែងកើតក្នុងទេវលោកជាន់ខ្ពស់ៗឡើងទៅ, យ៉ាងនេះឈ្មោះថា រមែងចុតដោយការអស់អាយុ ។ ទេវបុត្រអង្គ ណាធ្វើបុណ្យទុកតិចតួច, បុណ្យនោះរមែងអស់ទៅក្នុងចន្លោះ ដូច ធម្មជាតិ ដែលបុគ្គលជាក់ក្នុងជង្រឹកជំប្រមាណត្រឹមតែ ៤-៥ នាឡិ ដូច្នោះ, យ៉ាងនេះឈ្មោះថា រមែងចុតដោយការអស់បុណ្យ ។ ទេវ- បុត្រអង្គខ្លះ រលំតែបរិភោគកាមគុណ មិនបរិភោគអាហារ ព្រោះ

ការវង្វេងភ្លេចសតិ មានការនឿយហត់ក៏ចុតិទៅ, យ៉ាងនេះឈ្មោះថា ចុតិដោយការអស់អាហារ ។ ទេវបុត្រអង្គខ្លះ អត់ទ្រាំមិនបានចំពោះ សម្បត្តិទេវបុត្រដទៃ ក្រោធហើយក៏ចុតិ, យ៉ាងនេះឈ្មោះថា ចុតិ ដោយសេចក្តីក្រោធ ។

ឃោសកទេវបុត្រទៅកើតក្នុងក្រុងកោសម្ពី

ចំណែកឃោសកទេវបុត្រអង្គនេះ រស់តែបរិភោគកាម- គុណ វង្វេងភ្លេចសតិ ទើបចុតិដោយការអស់អាហារ ។ លុះចុតិហើយ ទៅបដិសន្ធិក្នុងផ្ទះនៃស្រ្តីលំអនគរក្នុងក្រុងកោសម្ពី ។ ក្នុងថ្ងៃសម្រាល នាងសួរទាសីថា “កូនប្រុស ឬកូនស្រី” ? កាលនាងទាសីឆ្លើយថា “បពិត្រព្រះនាងជាម្ចាស់ កូនប្រុស” ទើបប្រាប់នាងទាសីឲ្យយកទៅ បោះចោលដោយពាក្យថា “នាងចូរយកទារកនេះដាក់ក្នុងចង្កើរចាស់ ហើយយកទៅបោះចោលលើគំនរសំរាមចុះ” ពិតណាស់ ស្រ្តីលំអ ក្រុងទាំងឡាយ រមែងចិញ្ចឹមតែកូនស្រី មិនចិញ្ចឹមកូនប្រុសទេ, ត្បិត ថា ប្រពៃណីនៃពួកនាង រមែងជាប់តមិនជាប់ដោយសារកូនស្រី ។

ក្អែកទាំងឡាយ ក្អែកទាំងឡាយនាំគ្នាចោមរោមនៅជុំវិញទារកនោះ ។
 ដោយ ផលនៃការព្រមព្រៀង ដែលកើតអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ព្រះ-
 បច្ចេកពុទ្ធ សូម្បីសត្វតែមួយក៏មិនអាចចូលទៅជិតបាន ។
 ក្នុងខណៈនោះ មនុស្ស ចេញទៅខាងក្រៅផ្ទះឃើញក្អែក
 និងក្អែកប្រជុំគ្នា ក៏គិតថា អ្វីហ្ន៎ ? ក៏ដើរទៅកាន់ទីនោះ
 ឃើញទារកក៏មានសេចក្តីស្នេហាទារកនោះដូច ជាកូនរបស់ខ្លួន ទើប
 នាំយកទៅផ្ទះដោយសេចក្តីរីករាយថា “យើងបានកូនប្រុសមួយ
 ហើយ ។”

នាងទាសីនាំយោសកទារកទៅឲ្យគោជាន់

គ្រានោះ សេដ្ឋីអ្នកនៅក្នុងក្រុងកោសម្ពី ទៅកាន់រាជត្រកូល
 បានជួបបុរោហិតដែលដើរមកពីព្រះរាជវាំង ក៏សួរថា “បពិត្រលោក
 អាចារ្យ ថ្ងៃនេះលោកបានពិចារណាមើលការប្រកបបនៃផ្កាយនក្ខត្ត-
 បូក្ស ដែលជាហេតុនៃគ្រោះល្អ ឬអាក្រក់ហើយឬ ?”

បុរោហិត. អើ មហាសេដ្ឋី កិច្ចអ្វីដទៃរបស់យើងមានឬ ?

សេដ្ឋី. បពិត្រលោកអាចារ្យ អ្វីនឹងមានដល់អ្នកជនបទឬ ?

បុរោហិត. អ្វីយ៉ាងដទៃមិនមានទេ, ប៉ុន្តែទារកណាដែលកើត
ក្នុងថ្ងៃ នេះ នឹងបានជាសេដ្ឋីដ៏ប្រសើរក្នុងក្រុងនេះ ។

គ្រានោះ ភរិយារបស់សេដ្ឋីមានគភ៌ចាស់ខ្លះ ព្រោះហេតុនោះ
សេដ្ឋីនោះ ក៏បានបញ្ជាបម្រើឲ្យទៅកាន់ផ្ទះយ៉ាងឆាប់ដោយពាក្យថា
“នែ បា ឯងចូរទៅ ចូរជីន្ទូរភរិយារបស់អញនេះថា “សម្រាល
ហើយ ឬថានៅឡើយទេ” ។ លុះជីន្ទូរថា “មិនទាន់សម្រាល”
គាល់ព្រះរាជា ហើយ ទៅកាន់ផ្ទះយ៉ាងរហ័ស ហៅទាសីម្នាក់ឈ្មោះ
កាឡីមកហើយ ឲ្យយកទ្រព្យ ១ ពាន់ ពោលថា
“នាងចូរទៅរកមើលក្នុងក្រុងនេះ ឲ្យទ្រព្យ ១ ពាន់ នាំយកទារក
ដែលកើតក្នុងថ្ងៃនេះមក” ។ នាង កាឡីនោះបានដើរទៅកាន់ផ្ទះនោះ
ឃើញទារកហើយ ក៏សួរស្រ្តីមេផ្ទះ ថា “ក្មេងនេះ កើតអំពីកាលណា
? កាលស្រ្តីមេផ្ទះនោះឆ្លើយថា “កើត ថ្ងៃនេះឯង” ទើបនិយាយថា
“ចូរឲ្យក្មេងនេះដល់ខ្ញុំ ឲ្យតម្លៃតាំងពី មួយកហាបណៈជាដើមរហូត
ដល់មួយពាន់ ហើយនាំក្មេងនោះទៅឲ្យ លោកសេដ្ឋី ។
លោកសេដ្ឋីគិតថា “បើកូនរបស់យើងកើតមកជាស្រី

យើងនឹងផ្សំផ្គុំវាជាមួយនឹងកូនស្រីរបស់យើង ហើយធ្វើឲ្យវាជា
ម្ចាស់តំណែងសេដ្ឋី, បើកូនរបស់យើងជាប្រុស យើងនឹងសម្លាប់វា
ចោល” ដូច្នោះហើយ ក៏ទទួលក្មេងនោះទុកក្នុងផ្ទះរបស់ខ្លួន ។
ក្រោយមក កន្លងទៅបានពីរថ្ងៃ ភរិយារបស់លោកសេដ្ឋីនោះ ក៏
សម្រាលបុត្រប្រុសមួយ ។ សេដ្ឋីក៏គិតថា “ប្រសិនបើមិនមាន
ក្មេងនេះទេ កូនប្រុសរបស់យើងក៏នឹងបានតំណែងជាសេដ្ឋី, ឥឡូវ
នេះ យើងគួរតែសម្លាប់ក្មេងនេះចោល” ដូច្នោះហើយ ក៏ហៅនាង
ទាសីមកហើយប្រាប់ថា “ក្នុងវេលាហ្នឹងគោចេញពីក្រោល នាងចូរ
យកក្មេងនេះឲ្យវាដេកទទឹងផ្លូវ ត្រង់កណ្តាលទ្វារក្រោលគោទាំងឡាយ
គោទាំងឡាយនឹងជាន់វាឲ្យស្លាប់, តែត្រូវដឹងថាគោជាន់វា ឬមិនជាន់
ហើយសឹមមក ។ នាងទាសីនោះទៅហើយ គ្រាន់តែនាយគោបុល
បើកទ្វារក្រោលភ្លាម ក៏យកក្មេងនោះឲ្យដេកនៅនាទ្វារក្រោល
តាមពាក្យបញ្ជារបស់លោកសេដ្ឋី ។ គោឧសភដែលជាមេហ្នឹង ក្នុង
ថ្ងៃមុនៗ ចេញអំពីក្រោលក្រោយគេបង្កើត, ប៉ុន្តែក្នុងថ្ងៃនោះ ចេញទៅ

មុនគោដទៃទាំងអស់ ហើយបានឈរចាំផង ការពារទារកទុកក្នុង
ចន្លោះជើងទាំង ៤ ។ មេគោទាំងឡាយច្រើនរយ នាំគ្នាប្រជ្រៀតនូវ
ចំហៀងទាំងពីរខាងនៃគោឧសកៈចេញទៅ ។ សូម្បីនាយគោបាលក៏
គិតថា “គោឧសកៈនេះ ក្នុងថ្ងៃមុនៗ ចេញពីក្រោលក្រោយគេបង្អស់,
ប៉ុន្តែថ្ងៃនេះ ចេញទៅមុនគោទាំងអស់ ហើយឈរនៅស្ងៀមត្រង់ទ្វារ
ក្រោល តើមានហេតុអ្វីហ្ន៎ ? ទើបដើរទៅ ក្រឡេកមើលឃើញ
ក្មេងដេកនៅខាងក្រោមពោះគោនោះ ត្រឡប់បាននូវសេចក្តីស្នេហា
ក្មេងនោះដូចជាបុត្ររបស់ខ្លួន ក៏នាំទៅកាន់ផ្ទះ ដោយគិតថា
“យើងបានកូនប្រុសមួយហើយ” ។ នាងកាឡឺទៅកាន់ផ្ទះ ហើយត្រូវ
សេដ្ឋីសួរ ក៏ដំណាលរឿងនោះប្រាប់លោកសេដ្ឋី ដែលលោកសេដ្ឋី
ពោលថា ម្ចាស់នាងកាឡឺ នាងឯងចូរទៅហើយ ចូរឲ្យទ្រព្យ ១ ពាន់
កហាបណៈដល់បុរសនោះ ហើយនាំវាត្រឡប់មកវិញ ដូច្នេះហើយ
នាងកាឡឺបានឲ្យទ្រព្យ ១ ពាន់ដល់បុរសនោះ ហើយនាំទារកនោះ
ត្រឡប់មកប្រគល់ឲ្យសេដ្ឋីវិញ ។

នាងកាឡឺនាំយោសកៈទៅឲ្យរទេះកិន

គ្រានោះ សេដ្ឋីនោះពោលនឹងនាងកាឡីថា “ថែ នាងកាឡី ក្នុងក្រុងនេះមានពួកឈ្មួញរទេះ ៥០០ តែងតែក្រោកឡើងអំពីនឹងត ដែលអរុណមិនទាន់រះ ទៅដើម្បីជួញ ។ ដូច្នោះ នាងចូរនាំក្មេងនេះទៅ ឲ្យដេក ក្នុងផ្នូររទេះ (ផ្នូរកង) គោទាំងឡាយនឹងជាន់វា ឬកងរទេះទាំងឡាយ នឹងកិនខ្លួនវា ក៏នាងគប្បីដឹងព្រឹត្តិការណ៍នោះ ហើយ សម្រេច, ។ នាង កាឡីនាំក្មេងនោះទៅហើយ ឲ្យដេកនៅនឹង ផ្នូររទេះ ។ គ្រានោះ ជន្លោះ រទេះបានទៅខាងមុខគេ ។ លុះទៅដល់ ទីនោះ គោទាំងឡាយ ក៏ឈរទ្រឹងមិនទៅមុខទៀត ព្រមទាំងរលាស់ នឹមចេញ ។ សូម្បីជន្លោះ រទេះចាប់ទឹមញាយៗជង គោទាំងនោះក៏មិន ព្រមដើរទៅមុខ ។ កាល ជន្លោះនោះព្យាយាមមួយអន្លើដោយគោទាំង ២ នោះយ៉ាងនេះអរុណក៏រះ ឡើង ។ ទើបគាត់គិតថា “គោទាំង ២ នាំគ្នាធ្វើនូវកម្មហ្នឹង តើមាន ហេតុដូចម្តេច ទើបរមិលមើលនូវផ្នូរ ឃើញទារកក៏គិតថា “កម្មរបស់ យើងធ្ងន់ណាស់ហ្ន៎” ? មានចិត្តត្រេកអរថា “យើងបានកូនប្រុស ហើយ” ទើបនាំក្មេង នោះទៅកាន់ផ្ទះ នាងកាឡីទៅដល់ហើយ សេដ្ឋីសួរ

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ - ៣៧ -

ក៏ប្រាប់ព្រឹត្តិការណ៍នោះដល់លោកសេដ្ឋី លោកសេដ្ឋីក៏ប្រាប់ថា “នាងចូរយកទ្រព្យ ១ ពាន់ឲ្យដល់ជន្លោះរទេះនោះ ហើយនាំក្មេងនោះ

ត្រឡប់មកវិញ, ដូច្នោះហើយ នាងកាឡីក៏បានធ្វើតាមពាក្យបញ្ជានោះ

។

នាងកាឡីនាំឃោសកៈទៅចោលនៅព្រៃស្នួស

គ្រានោះ សេដ្ឋីពោលនឹងនាងកាឡីនោះថា “ឥឡូវនេះ នាង ចូរនាំវាទៅកាន់ព្រៃស្នួស ហើយឲ្យវាដេកក្នុងចន្លោះនៃគុម្ពឈើ, វា ត្រូវសត្វទាំងឡាយមានឆ្កែព្រៃជាដើមទំពាស៊ី ឬក៏ត្រូវអមនុស្សប្រហារ ឲ្យស្លាប់នៅក្នុងទីនោះ, នាងគប្បីដឹងថា វាស្លាប់ ឬក៏មិនទាន់ ស្លាប់ សឹមត្រឡប់មក នាងកាឡីនាំក្មេងនោះទៅឲ្យដេកនៅក្នុង ព្រៃស្នួស ហើយបានឈរនៅក្នុងទីដ៏សមគួរមួយ ។ ឆ្កែក្តី ក្អែកក្តី អមនុស្សក្តី មិនអាចចូលទៅជិតក្មេងនោះបាន ។ មានពាក្យសួរថា “បណ្តាជន ទាំងឡាយមានមាតាបិតាបងប្អូនជាដើម នរណាមួយឈ្មោះថាជាអ្នក រក្សាក្មេងនោះមិនមានមិនមែនឬ ? តើនរណារក្សាក្មេងនោះ” ? ឆ្លើយ ថា បុព្វកម្ម គឺការព្រួយដែលទារកនោះឲ្យប្រព្រឹត្តទៅហើយដោយ

អប្បមាទវគ្គវណ្ណនា រឿងព្រះនាងសោមាវតី - ៣៤ -

សេចក្តីស្នេហាក្នុងព្រះបច្ចេកពុទ្ធ កាលខ្លួននៅជាឆ្កែនោះឯង រមែង រក្សា” ។

គ្រានោះ បុរសអ្នករក្សាព័ត៌មាន គៀងមេតែជាច្រើនសែន ក្បាលទៅកាន់ទីគោចរឯព្រៃស្នួសសាន មេតែមួយទំពាស៊ីនូវវត្ថុទាំង- ឡាយ មានស្លឹកឈើជាដើម ចូលទៅកាន់គុម្ពឈើឃើញទារក ហើយក៏លុតជង្គង់ឲ្យទារកបៅ សូម្បីបុរសអ្នករក្សាព័ត៌ធ្វើ សំឡេងថា “ហេ ហេ” ក៏មិនចេញ បុរសនោះគិតថា “នឹងយកឈើ វាយវាឲ្យចេញ” ទើបចូលទៅកាន់គុម្ពឈើ ឃើញមេតែលុតជង្គង់ ឲ្យទារកបៅដូច្នោះ ក៏កើតសេចក្តីស្រឡាញ់ក្នុងទារកនោះថា ដូចជា បុត្ររបស់ខ្លួន ទើបនាំយកទារកនោះទៅ ដោយគិតថា “យើងបានកូន ប្រុសមួយហើយ” នាងកាឡីឃើញហេតុនោះហើយ ក៏ត្រឡប់ទៅ ផ្ទះ ត្រូវសេដ្ឋីសួរហើយក៏ប្រាប់នូវហេតុនោះដល់លោក សេដ្ឋីសេដ្ឋី ពោលថា “នាងចូរទៅយកទ្រព្យមួយពាន់កហាបណៈ ឲ្យបុរសនោះ ហើយនាំវាត្រឡប់មកវិញ” នាងកាឡីក៏បានធ្វើតាម ពាក្យបញ្ជារបស់

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ - ៣៩ -

លោកសេដ្ឋី ។

នាងកាឡីយកឃោសកៈទៅចោលក្នុងជ្រោះ

គ្រានោះ សេដ្ឋីពោលនឹងនាងកាឡីនោះថា “នែ មេកាឡី នាង ឯងចូរនាំយកទារកនេះទៅ ឡើងកាន់ភ្នំដែលជាទីចោលចោរ រួចហើយចូរបោះវាទៅក្នុងជ្រោះ វាប៉ះទង្គិចនឹងភ្នំ ក៏ជាចំជា

កំណាត់តូច និងកំណាត់ធំ ធ្លាក់ចុះលើផែនដី នាងនៅចាំមើលឲ្យដឹង
ជាក់ថា វាស្លាប់ហើយ ឬក៏មិនទាន់ស្លាប់ សឹមត្រឡប់មក នាងកាឡី
នាំយកទារកទៅកាន់ទីនោះហើយ ឈរនៅលើកំពូលភ្នំបោះទារកនោះ
ចូលទៅក្នុងជ្រោះ ។ ក៏គុម្ពបុស្សីមួយគុម្ពធំអាស្រ័យភ្នំនោះឯង ចម្រើន
ឡើងដោយសារភ្នំនោះឯង ។ គុម្ពវល្លិទំពាំងបាយជូរជាដុំក្រាស
គ្របនៅពីលើគុម្ពបុស្សីធំនោះ ទារកកាលធ្លាក់ ក៏ធ្លាក់ចុះទៅលើគុម្ព
វល្លិទំពាំងបាយជូរនោះ ហាក់ដូចជាធ្លាក់ទៅលើផ្ទាំងសំពត់រោមសត្វ
ដូច្នោះ ក្នុងថ្ងៃនោះ មេជាន់ផែនដីមានសេចក្តីត្រូវការបន្ទុះ ឬស្សី
ក៏ ទៅកាន់ព្រៃភ្នំជាមួយនឹងកូនរបស់គាត់ ប្រារព្ធនឹង កាប់គុម្ពបុស្សី
នោះ,

អប្សរាទក្ខវណ្ណនា រឿងព្រះនាងសាមាវតី - ៤០ -

នាកាលគុម្ពបុស្សីកម្រើក ទារកក៏ស្រែកយំឡើង ។ មេជាន់នោះ ក៏
និយាយថា “ដូចជាពួសំឡេងក្មេងយំ” ក៏ឡើងតាមចំហៀងភ្នំ ឃើញ
ទារកនោះក៏មានចិត្តសប្បាយរីករាយ នាំទៅកាន់ផ្ទះ ដោយគិត ថា
“យើងបានកូនប្រុសហើយ” ។ នាងកាឡីទៅកាន់សម្អាតសេដ្ឋី ត្រូវ
សេដ្ឋីសួរហើយ ក៏ប្រាប់រឿងនោះដល់សេដ្ឋី សេដ្ឋី ក៏ពោលថា

“នាងចូរយកទ្រព្យមួយពាន់កហាបណៈទៅលោះយកវា មកវិញ”

នាងកាឡីក៏បានធ្វើតាមសេដ្ឋី ។

ឲ្យទុកដល់គេទុកនោះធ្លាក់មកលើខ្លួនវិញ

កាលលោកសេដ្ឋីធ្វើនូវកម្មនេះផង នោះផង ទារកនោះក៏ចំរើន
ធំឡើង ។ មានឈ្មោះថា “ឃោសកៈ” ។ ឃោសកកុមារនោះប្រាកដ
ដល់សេដ្ឋីហាក់ដូចជាបន្ទាចាក់ក្អែក ។ សេដ្ឋី មិនអាចនឹង
សំឡឹងមើលឃោសកកុមារនោះចំៗបាន គ្រានោះ សេដ្ឋីគិតរក
ឧបាយដើម្បីនឹងសម្រាប់ឃោសកកុមារនោះ ទើបទៅកាន់សំណាក់
នាយស្មូនឆ្នាំងដែលជាសម្លាញ់របស់ខ្លួន ហើយសួរ

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ - ៤១ -

ថា “កាលណាលោកនឹងដុតឡ” ? កាលនាយស្មូនឆ្នាំងឆ្លើយថា ខ្ញុំដុត
ក្នុងថ្ងៃស្អែកនេះ” ក៏ពោលថា “បើដូច្នោះ លោកចូរទទួលយក
ទ្រព្យមួយ ពាន់កហាបណៈនេះចុះ ហើយចូរធ្វើការងារមួយឲ្យខ្ញុំ ។

នាយស្មូនឆ្នាំងសួរថា “បពិត្រសេដ្ឋី ឲ្យខ្ញុំធ្វើនូវកិច្ចអ្វី ?

សេដ្ឋីប្រាប់ថា ខ្ញុំមានអវជាតបុត្ត (បុត្រខូចបំផុត) ម្នាក់ ខ្ញុំនឹងបញ្ជូនវាមកកាន់សំណាក់របស់លោក កាលបើដូច្នោះ លោក ចូរឲ្យវាចូលទៅកាន់បន្ទប់ យកកាំបិតឲ្យមុតកាត់ឲ្យជាកំណាត់តូច កំណាត់ធំ ដាក់ក្នុងពាង ហើយដុតក្នុងឡ ទ្រព្យមួយពាន់នេះជាវង្វាន់ របស់លោក ។ ថ្ងៃក្រោយ ខ្ញុំនឹងធ្វើអំពើដែលគួរធ្វើដល់លោកឲ្យ ក្រែលែងជាងនេះទៅទៀត ។

នាយសួនឆ្នាំងឆ្លើយថា បាទ ។

ថ្ងៃស្អែកឡើង សេដ្ឋីនោះក៏ហៅយោសកកុមារមកហើយ បញ្ជូនទៅដោយពាក្យថា “នែ កូន កាលពីម្សិល បិតាបង្គាប់ឲ្យសួន ឆ្នាំងធ្វើកិច្ចការងារមួយឲ្យបិតា, កូនឯងចូរទៅកាន់សម្លាករបស់នាយ

អប្បមាទគ្គវណ្ណនា រឿងព្រះនាងសាមាវតី - ៤២ -

សួនឆ្នាំង ហើយពោលយ៉ាងនេះថា “លោកចូរញ៉ាំងកិច្ចការដែលបិតា របស់ខ្ញុំបង្គាប់ទុកកាលពីថ្ងៃម្សិលឲ្យសម្រេចចុះ” ។ យោសកកុមារ នោះទទួលថា (បាទ) ហើយក៏បានធ្វើដំណើរទៅ ។ ចំណែកកូនប្រុស របស់លោកសេដ្ឋីកំពុងលេងអង្គញ់ (គោឡ) ជាមួយនឹងពួកក្មេងៗ

ដទៃទៀត ឃើញឃោសកកុមារនោះដើរទៅកាន់ទីនោះ ក៏ហៅ
ឃោសកកុមារនោះ ហើយសួរថា “បពិត្របង បងឯងទៅទីណា” ?
កាលឃោសកកុមារប្រាប់ថា “បងយកពាក្យបណ្តាំរបស់បិតាយើង
ទៅកាន់សំណាក់ស្នូនឆ្នាំង” ក៏និយាយថា “ខ្ញុំនឹងទៅទីនោះជំនួស,
ក្មេងទាំងនេះឈ្នះខ្ញុំច្រើនខ្លាចហើយ បងចូរដណ្តើមនូវជ័យជំនះឲ្យខ្ញុំ
វិញ ។

ឃោសកកុមារប្រាប់បួនថា បងខ្លាចបិតា ។

កូនសេដ្ឋី. បពិត្របង បងឯងកុំខ្លាច ខ្ញុំនឹងនាំយក
បណ្តាំនោះទៅដោយខ្លួនឯង ពួកក្មេងច្រើននាក់បានឈ្នះខ្ញុំហើយ
បងចូរដណ្តើមយកជ័យជំនះនោះឲ្យខ្ញុំវិញ ។ បានឮមកថា ឃោសក-

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ - ៤៣ -

កុមារជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងការលេងអង្គញ់ (គោឡ) ព្រោះហេតុនោះ
កូនប្រុសរបស់លោកសេដ្ឋី ក៏បានទទួលអង្វរឃោសកកុមារនោះ
យ៉ាងនេះ ។

ចំណែកយោសកៈ ក៏និយាយនឹងកូនប្រុសរបស់សេដ្ឋី
នោះថា “បើដូច្នោះ ប្អូនឯងចូរទៅប្រាប់ស្តេចឆ្នាំងថា “កាលពីថ្ងៃម្សិល
បិតារបស់ខ្ញុំបង្គាប់ឲ្យលោកធ្វើកិច្ចការមួយ, លោកចូរធ្វើកិច្ចការនោះ
ឲ្យសម្រេចទៅចុះ” ដូច្នោះហើយ ក៏បញ្ជូនកូនប្រុសរបស់សេដ្ឋី
ទៅកាន់សំណាក់នាយស្តេចឆ្នាំង ។

កូនប្រុសរបស់សេដ្ឋីនោះ ទៅកាន់សំណាក់នាយស្តេច
ឆ្នាំងនោះហើយ បានពោលតាមពាក្យបណ្តាំនោះ ។ គ្រានោះ ស្តេចឆ្នាំង
បានសម្លាប់កូនប្រុសរបស់សេដ្ឋីនោះ ហើយបោះទៅក្នុងឡ ។

ចំណែកយោសកៈលេងរហូតអស់កាលជាចំណែកនៃថ្ងៃ លុះ
ដល់ពេលរសៀលក៏ត្រឡប់ទៅកាន់គេហដ្ឋាន, កាលសេដ្ឋីឃើញ
ហើយ ក៏សួរថា “ម្ចាស់កូនសម្លាញ់ កូនឯងមិនបានទៅទេឬ” ? ក៏

អប្សរាទិវង្គតនា រឿងព្រះនាងសាមាវតី - ៤៤ -

ប្រាប់នូវហេតុដែលខ្លួនមិនទៅ
នឹងហេតុដែលកូនប្រុសទៅឲ្យសេដ្ឋីជ្រាប ។ សេដ្ឋីបានស្តាប់ពាក្យ
នោះហើយ ក៏ស្រែកនូវ សម្រែកយ៉ាងខ្លាំងថា “កុំសម្លាប់ឡើយ”

ហាក់ដូចជាមានលោហិត ពុះហើយក្នុងសរីរៈទាំងអស់ ផ្គងអញ្ជូលី ឡើងកន្ទក់កន្ទេញថា “ម្ចាស់ នាយស្នូនឆ្នាំងដីចម្រើន លោកកុំធ្វើឲ្យ យើងវិនាសឡើយ កុំឲ្យយើង វិនាសឡើយ” ដូច្នោះ ក៏បានទៅកាន់ សំណាក់នាយស្នូនឆ្នាំងនោះ ។

នាយស្នូនឆ្នាំង ឃើញសេដ្ឋីនោះ មកដោយអាការ យ៉ាងនោះ ក៏និយាយថា “បពិត្រសេដ្ឋី លោកកុំធ្វើសំឡេងឮ ខ្លាំងពេក, ការងាររបស់លោកសម្រេចហើយ” ។ សេដ្ឋីនោះ ត្រូវ សេចក្តីសោកដ៏ធំដូចជាភ្នំគ្របសង្កត់ហើយ បានសោយនូវទោមនស្ស មានប្រមាណយ៉ាងក្រៃលែង ដូចបុគ្គលអ្នកមានចិត្តប្រទូស្តចំពោះ បុគ្គលដែលមិនប្រទូស្តតបដូច្នោះ ។

អ្នកប្រទូស្តចំពោះបុគ្គលដែលមិនប្រទូស្តតប រមែងដល់ឋានៈ

១០ យ៉ាង ព្រោះហេតុនោះ ទើបព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ៖

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ - ៤៥ -

បុគ្គលណា ប្រទូស្តដោយអាជ្ញា ចំពោះបុគ្គលទាំងឡាយ ដែលមិនមានអាជ្ញា មិនប្រទូស្តតប បុគ្គលនោះរមែងដល់ នូវហេតុនៃសេចក្តីទុក្ខណាមួយ ក្នុងហេតុ ១០ យ៉ាង យ៉ាង ទាន់ហាន់ គឺគប្បីដល់នូវវេទនាដ៏អាក្រក់ ១ សេចក្តីវិនាស

ទ្រព្យ ១ បែកធ្លាយសរីរៈ ១ អាពាធជាទម្ងន់ ១ ក្រឡុក
ចិត្ត (ឆ្គួត) ១ រឹបជាន់អំពើស្តេច ១ ពោលពាក្យបង្កាប់
ដ៏អាក្រក់ ១ អស់ពួកញាតិរលីង ១ ពុកផុយភោគសំបត្តិ
១ ទាំងភ្លើងនិងឆេះបំផ្លាញនូវផ្ទះរបស់បុគ្គលនោះ ១
បុគ្គលមិនមានប្រាជ្ញានោះ លុះបែកធ្លាយរាងកាយ រមែង
ទៅកើតក្នុងនរក ។

ឧបាយថ្មីរបស់លោកសេដ្ឋី

សូម្បីមានសភាពយ៉ាងនោះហើយក៏ដោយ សេដ្ឋីក៏មិន
អាចសម្លឹងមើលឃោសកៈនោះដោយត្រង់ៗទៀតបាន គិតរកឧបាយ
ថា “ធ្វើយ៉ាងណាហ្ន៎ ទើបសម្លាប់វាបាន” ? សម្លឹងឃើញឧបាយថា

អប្បមាទគុវណ្ណនា រឿងព្រះនាងសាមាភី - ៤៦ -

“យើងនឹងបញ្ជូនវាទៅកាន់សំណាក់អ្នកយកសួយ (នាយស្មៀន)
នៅក្នុងស្រុកសួយ ១០០ របស់យើង ឲ្យវាស្លាប់នៅក្នុងទីនោះ” ដូច្នោះ
ហើយ ទើបសរសេរលិខិតផ្ញើទៅនាយស្មៀននោះថា “បុគ្គលនេះជា
កូនចៅកទាបរបស់យើង, សម្លាប់វាហើយ ចូរចុះវាទៅក្នុងរណ្តៅ

ចុះ ។ កាលធ្វើយ៉ាងនេះស្រេចហើយ ខ្ញុំនឹងដឹងវត្ថុដែលគួរធ្វើដល់
លោកក្នុងកាលជាខាងក្រោយ” ដូច្នោះហើយ ក៏ពោលថា “នែ កូន
សម្លាញ់ នាយស្បៀនរបស់បិតាមាននៅឯស្រុកសួយមួយរយ, កូន
ឯងចូរនាំយកលិខិតមួយច្បាប់នេះទៅឲ្យគេ” ដូច្នោះហើយ ក៏យក
សំបុត្រចងទុកនឹងជួយសំពត់របស់នាយឃោសកៈ ។

ក៏ឃោសកកុមារនោះ មិនចេះអក្សរសម័យ, ព្រោះតាំងពីកុមារ
នោះនៅក្មេង សេដ្ឋីគិតតែពីរកខបាយសម្លាប់ចោលជានិច្ច (ប៉ុន្តែ)
មិនអាច សម្លាប់បាន កុមារនោះនឹងសិក្សាអក្សរសាស្ត្របានដូចម្តេច
? នាយ ឃោសកៈនោះចង់សំបុត្រសម្លាប់ខ្លួនឯងទុកនឹងជួយសំពត់
ដោយ ប្រការដូច្នោះ មុននឹងចេញដំណើរទៅក៏និយាយជាមួយ
នឹងសេដ្ឋីថា

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ - ៤៧ -

“បពិត្របិតា ខ្ញុំមិនមានស្បៀងសម្រាប់ធ្វើដំណើរទេ” ។
សេដ្ឋី. កូនឯងមិនចាំបាច់យកស្បៀងសម្រាប់ធ្វើដំណើរទៅ
ជាមួយទេ នៅស្រុកឯណោះ ក្នុងចន្លោះផ្លូវ សេដ្ឋីដែលជាសម្លាញ់

របស់បិតាមានម្នាក់, កូនឯងចូលទៅបរិភោគអាហារពេលព្រឹកឯផ្ទះ
របស់សេដ្ឋីនោះហើយ សឹមបន្តដំណើរទៅមុខទៀតចុះ ។

នាយឃោសកៈនោះទទួលយល់ព្រមថា “ប្រពៃហើយ” សំពះ
លាបិតាហើយ ចេញដំណើរទៅកាន់ស្រុកនោះ លុះទៅដល់
ស្រុកនោះ ក៏សួររកផ្ទះសេដ្ឋី ដើរទៅជួបភរិយារបស់សេដ្ឋី ។
កាលភរិយារបស់សេដ្ឋី សួរថា “ឯងមកអំពីទីណា” ? ក៏ឆ្លើយថា
“មកអំពីក្រុង” ។

ភរិយារបស់លោកសេដ្ឋី. ឯងជាកូនរបស់នរណា ?

ឃោសកៈ. បពិត្រអ្នកស្រី ខ្ញុំជាកូនរបស់លោកសេដ្ឋីដែលជា
សម្លាញ់របស់អ្នកស្រី ។

ភរិយារបស់លោកសេដ្ឋី. ឯងឈ្មោះឃោសកៈឬ ?

ឃោសកៈ. ពិតមែនហើយ អ្នកស្រី ។

អប្សរាទាត្រវណ្ណនា រឿងព្រះនាងសាមាទី - ៤៨ -

គ្រាន់តែឃើញឃោសកៈក្លាម សេចក្តីស្រឡាញ់ដូចជាបុគ្គ
ក៏កើតឡើងដល់ភរិយារបស់សេដ្ឋីនោះក្លាមដែរ ។

សេចក្តីស្រឡាញ់កើតឡើងដោយហេតុ ២ យ៉ាង

ក៏សេដ្ឋីនេះមានកូនស្រីម្នាក់, មានអាយុប្រហែល ១៥-១៦ ឆ្នាំ
មានរូបរាងស្រស់ស្អាត គួរជាទីជ្រះថ្លាជាទីស្រឡាញ់ ។ សេដ្ឋី
ប្រគល់ទាសី ម្នាក់ ទុកដើម្បីបម្រើនាង ហើយឲ្យនៅក្នុង
បន្ទប់ដ៏មានសិរី (បន្ទប់ពិសេស) ជាន់លើនៃប្រាសាទ ៧ ជាន់
គ្រានោះ កូនស្រីរបស់ សេដ្ឋីនោះប្រើទាសីឲ្យទៅផ្សារ ។ គ្រានោះ
ភរិយារបស់សេដ្ឋីឃើញនាង ទាសីនោះហើយ ក៏សួរថា
“នាងទៅណា” ? កាលនាងទាសីឆ្លើយថា “បពិត្រអ្នកស្រី នាងខ្ញុំ
ធ្វើកិច្ចបម្រើកូនស្រីរបស់អ្នកស្រី” ក៏ពោលថា “នាងចូលមកណោះ
សិន បង្អង់នូវកិច្ចបម្រើនោះសិន ។ ចូរក្រាលតាំង លាងជើង
លាបប្រេងឲ្យបុត្ររបស់យើង ហើយសឹមធ្វើការបម្រើជាខាង
ក្រោយ” ។ នាងបានធ្វើកិច្ចការតាមពាក្យបញ្ជារបស់ភរិយាលោក
សេដ្ឋី ។ គ្រានោះ កូនស្រីរបស់សេដ្ឋី បានគម្រាមនាងទាសីថា
ហេតុ

ដូចម្តេចបានជានាងយីតម្ល៉េះ ។ ខណៈនោះ នាងទាសីនោះប្រាប់នាង
ថា “បពិត្រនាងម្ចាស់ កុំខឹងខ្ញុំម្ចាស់អី ។ បុត្រសេដ្ឋីឈ្មោះយោសកៈ
មក ហើយ, នាងខ្ញុំធ្វើនូវកម្មនេះៗ ដល់បុត្រសេដ្ឋីនោះហើយ ទើប
ទៅផ្សារ គ្រាន់តែឮឈ្មោះថា “យោសកៈ” ដែលជាបុត្ររបស់សេដ្ឋី
នោះក្លាម សេចក្តីស្រឡាញ់កាត់នូវសរីរាវយវៈទាំងឡាយមានសម្បុរ
ស្បែកជាដើមចូលដល់ខ្លួនក្នុងភ្នែង ហើយតាំងនៅ កើតឡើងដល់កូន
ស្រីសេដ្ឋី ។

កូនស្រីសេដ្ឋីក្លែងសារ

ពិតណាស់ កូនស្រីសេដ្ឋីនោះ ជាភរិយារបស់នាយយោ-
សកៈនោះ ក្នុងកាលដែលនាយយោសកៈនោះជានាយកោតុហលិកៈ
បានថ្វាយបាយមួយនាឡិអង្ករដល់ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ដោយអានុភាពនៃ
ការថ្វាយបាយមួយនាឡិអង្ករនោះ ទើបនាងបានមកកើតក្នុងត្រកូល
សេដ្ឋីនេះ ។ សេចក្តីស្រឡាញ់ក្នុងកាលមុន បានគ្របសង្កត់ចិត្តកូន
ស្រីសេដ្ឋីនោះ ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ព្រោះហេតុនោះ ទើបព្រះមាន

ព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ៖

“សេចក្តីស្រឡាញ់នោះកើតឡើងដោយហេតុ ២ ប្រការ
គឺ ដោយការនៅរួមគ្នាក្នុងកាលមុន ១ ដោយការប្រព្រឹត្តិ
នូវអំពើ ដែលជាប្រយោជន៍ដល់គ្នានិងគ្នាក្នុងបច្ចុប្បន្ន ១
ដូចជាឧប្បល (អាស្រ័យភក់ និងទឹក) កើតក្នុងទឹក
ដូច្នោះ ។

ត្រាទោះ សេដ្ឋីធីតាសួរនាងទាសីនោះថា “ឥឡូវនេះ” គេនៅ
ឯណា ?

ទាសី. បពិត្រនាងម្ចាស់ គេដេកនៅលើទីដេក ។

សេដ្ឋីធីតា. ក៏ក្នុងដែររបស់គេមានវត្ថុអ្វីដែរឬ ?

ទាសី. បពិត្រនាងម្ចាស់ មានសំបុត្រមួយច្បាប់នៅក្នុងជ័យ
សំពត់ ។ យោសកៈនោះកំពុងដេកលក់, កាលមាតាបិតាមើលមិន
ឃើញ ព្រោះរវល់តែបញ្ជូនចិត្តទៅកាន់រឿងដទៃ, ក៏ចុះទៅកាន់
សំណាក់ (របស់យោសកៈ) ហើយស្រាយសំបុត្រនោះ ចូលទៅ
កាន់បន្ទប់

របស់ខ្លួន បិទទ្វារ បើកបង្អួចអានសំបុត្រ ព្រោះនាងជាស្រ្តីឈ្នាស
ក្នុងអក្សរសាស្ត្រ ហើយគិតថា “ស្លាប់ហើយ មនុស្សល្ងង់នេះចង
សំបុត្រ ដែលជាគ្រឿងញ៉ាំងខ្លួនឲ្យស្លាប់ទុកក្នុងដោយសំពត់ហើយ
មិនដឹងទៀត ។ ប្រសិនបើយើងមិនបានឃើញសំបុត្រនេះទេ
ជីវិតរបស់ គេនឹងត្រូវអស់ជាពិតប្រាកដ ។ ដូច្នោះហើយ
ក៏ហែកសំបុត្រនោះ ចោល សរសេរសំបុត្រមួយច្បាប់ផ្សេងទៀត
តាមពាក្យរបស់សេដ្ឋី ថា “កូនប្រុសរបស់ខ្ញុំនេះឈ្មោះថាយោសកៈ,
អ្នកទាំងឡាយចូរញ៉ាំង បុគ្គលឲ្យនាំនូវបណ្ណាការអំពីស្រុកសួយ
១០០ ធ្វើនូវមង្គលជាមួយ កូនស្រីសេដ្ឋីក្នុងជនបទនេះ ឲ្យសង់ផ្ទះពី
ជាន់នៅត្រង់កណ្តាល ស្រុកសម្រាប់ជាលំនៅរបស់ពួកគេ ធ្វើការ
រក្សាដោយល្អដោយការ បិទបាំង គឺកំពែង និងដោយគ្រឿងបិទបាំង
គឺបុរស, ហើយចូរបញ្ជូន ដំណឹងទៅប្រាប់ខ្ញុំថា ការនេះផង
ការនេះផង ខ្ញុំធ្វើស្រេចហើយ” ។ កាលកម្មយ៉ាងនេះលោកធ្វើហើយ

ខ្ញុំនឹងដឹងនូវអំពើដែលគួរធ្វើតបស្ម័នសងគុណលោកក្នុងកាលជាខាង
ក្រោយ, លុះសរសេររួចហើយ ក៏បត់ចង

អប្បមាទគ្រូវណ្ណនា រឿងព្រះនាងសាមាវតី - ៥២ -

ទុកនឹងជាយសំពត់របស់យោសកៈដូចដើម ។

នាយយោសកៈបានករិយា

នាយយោសកៈនោះ ដេកលក់រហូតអស់មួយថ្ងៃ ក្រោកឡើង
បរិភោគហើយចៀសចេញទៅ ក្នុងថ្ងៃស្អែកឡើង គេបានទៅកាន់
ស្រុកនោះតាំងអំពីព្រលឹម ។ ឃើញនាយស្មៀនកំពុងធ្វើការងារ
ក្នុងស្រុក ។ នាយស្មៀននោះឃើញនាយយោសកៈនោះហើយ
ក៏សួរថា “ម្ចាស់បា អ្នកឯងមកមានកិច្ចការអ្វី” ? នាយយោសកៈ
ឆ្លើយថា “បិតារបស់ខ្ញុំប្រើឲ្យនាយកសំបុត្រមកជូនលោក” នាយ
ស្មៀនសួរថា “ម្ចាស់អ្នកដឹងចម្រើន តើមានកិច្ចការអ្វី ? ចូរប្រាប់មក”
ទទួលយកសំបុត្រមកអានហើយក៏មានចិត្តត្រេកអរ ពោលនឹងគហ-
បតីទាំងឡាយថា “ម្ចាស់អ្នកដឹងចម្រើនទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរ
មើលនូវសេចក្តីស្រឡាញ់ក្នុងយើងរបស់នាយយើង, សេដ្ឋីបញ្ចូន

សំបុត្រមកកាន់សំណាក់យើង ដោយប្រាប់ថា “ចូរធ្វើមន្ទីលដល់
បុត្រច្បងរបស់យើង, ពួកលោកចូរប្រញាប់នាំយកលើជាដើមមក”

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ - ៥៣ -

ដូច្នោះហើយ ឲ្យគេសង់ផ្ទះមានប្រការដូចពោលហើយ ក្នុងកណ្តាល
ស្រុក ឲ្យនាំគ្រឿងបណ្តាការមកអំពីស្រុកសួយ ១០០ នាំកូនស្រីសេដ្ឋី
ក្នុងជនបទមកធ្វើមន្ទីលស្រេចហើយ ក៏បញ្ជូនដំណឹងទៅប្រាប់លោក
សេដ្ឋីថា “ការនេះ និងការនេះ ខ្ញុំបាទធ្វើរួចស្រេចហើយ” ។

សេដ្ឋីខូចចិត្តរហូតកើតរោគ

ព្រោះបានឮដំណឹងនោះ ការខូចចិត្តយ៉ាងធំបានកើតឡើង
ដល់សេដ្ឋីថា “យើងឲ្យធ្វើនូវវត្តណា វត្តនោះមិនសម្រេច វត្ត
ណាដែលយើងមិនឲ្យធ្វើ ក៏ត្រឡប់ជាសម្រេចទៅវិញ” ។ សេចក្តី
សោកសៅនោះ និងសេចក្តីសោកសៅចំពោះបុត្រដែលស្លាប់ទៅ
នោះដូចគ្នា ញ៉ាំងកម្លៅក្នុងពោះឲ្យកើតឡើង ឲ្យកើតរោគកតុឈាម
។ ចំណែកកូន ស្រីរបស់សេដ្ឋីផ្តាំពួកមនុស្សថា “ប្រសិនបើមាន
នរណាមកអំពី សំណាក់របស់សេដ្ឋី, មិនទាន់ប្រាប់យើងទេ

កុំប្រាប់សេដ្ឋីបុត្រ មុន ។ ចំណែកសេដ្ឋីគិតថា ឥឡូវនេះ
យើងនឹងមិនធ្វើកូន ថោកទាបនោះឲ្យជាម្ចាស់នៃទ្រព្យរបស់យើងទេ”
ដូច្នោះហើយ ក៏

អប្បមាទវគ្គវណ្ណនា រឿងព្រះនាងសាមាវតី - ៥៥ -

ប្រាប់នាយស្មៀនម្នាក់ថា “នែ នាយស្មៀន ខ្ញុំប្រាថ្នាចង់ជួបបុត្ររបស់
ខ្ញុំ អ្នកចូរបញ្ជូនបម្រើម្នាក់ឲ្យទៅហៅបុត្ររបស់ខ្ញុំមក” នាយស្មៀន
នោះទទួលថា “បាទនាយ” ឲ្យសំបុត្រហើយបញ្ជូនបម្រើម្នាក់ទៅ ។
ចំណែក កូនស្រីរបស់សេដ្ឋីជឿថាបុរសនោះមកឈរនៅទៀបទ្វារ ក៏
ឲ្យគេទៅហៅបុរស នោះមកហើយសួរថា “ម្ចាស់អ្នកដ៏ចម្រើន អ្នក
មកមានការអ្វី” ?

អ្នកបម្រើ. បពិត្រនាងម្ចាស់ លោកសេដ្ឋីឈឺ ប្រើខ្ញុំឲ្យមក
ហៅបុត្ររបស់គាត់ ។

សេដ្ឋីធីតា. ម្ចាស់អ្នកដ៏ចម្រើន តើសេដ្ឋីនៅមានកម្លាំង
ឬខ្សោយកម្លាំង ?

អ្នកបម្រើ. បពិត្រនាងម្ចាស់ នៅមានកម្លាំង នៅបរិភោគ
អាហារបាននៅឡើយ ។

កូនស្រីសេដ្ឋីនោះ មិនឲ្យបុត្ររបស់សេដ្ឋីនោះដឹងទេ បញ្ជាឲ្យ
នូវទីស្នាក់ និងស្បៀងដល់អ្នកបម្រើនោះហើយ ពោលថា “អ្នកនឹង
ទៅបានក្នុងកាលដែលខ្ញុំអនុញ្ញាតឲ្យទៅ ចូរស្នាក់នៅទីនេះ

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ - ៥៥ -

សិនហើយ” ។

មហាសេដ្ឋី. បានពោលនឹងនាយស្បៀនទៀតថា “នែ នាយ
ស្បៀន អ្នកមិនទាន់បានជ្រើសបុត្រទៅកាន់សំណាក់បុត្ររបស់ខ្ញុំទេ ឬ
? នាយស្បៀនឆ្លើយថា បពិត្រនាយខ្ញុំបញ្ជូនទៅហើយ ប៉ុន្តែអ្នក
ទៅនោះមិនទាន់ ត្រឡប់មកវិញ ។

មហាសេដ្ឋី. បើដូច្នោះ អ្នកចូរបញ្ជូនអ្នកដទៃទៅទៀតចុះ ។

នាយស្បៀននោះក៏បញ្ជូនមនុស្សទៅទៀត ។

កូនស្រីរបស់សេដ្ឋី បដិបត្តិចំពោះបុរសនោះដូចបុរសដែល
មក មុននោះដែរ, ក្នុងកាលនោះ រោគរបស់សេដ្ឋីកាន់តែធ្ងន់ឡើង ។
ភាជនៈមួយចូល, ភាជនៈមួយចេញ ។ សេដ្ឋីក៏ស្លាប់នាយស្បៀនទៀត

ថា “នៃ នាយស្មៀន អ្នកមិនទាន់បញ្ជូនមនុស្សឲ្យទៅហៅបុត្រ របស់យើងទេឬ ?

នាយស្មៀនប្រាប់ថា បពិត្រនាយ បញ្ជូនទៅហើយ ប៉ុន្តែអ្នក ដែលទៅនោះមិនទាន់ត្រឡប់មក ។

អប្បមាទវគ្គវណ្ណនា រឿងព្រះនាងសោមារតី - ៥៦ -

សេដ្ឋីប្រាប់ថា បើដូច្នោះ អ្នកចូរបញ្ជូនអ្នកដទៃទៅទៀតចុះ។ នាយស្មៀននោះក៏បញ្ជូនមនុស្សទៅទៀត ។ កូនស្រីសេដ្ឋីសួរព្រឹត្តិ- ការណ៍នោះនឹងបុរសដែលមកក្នុងវារៈទី ៣ ទៀត ។ បុរសនោះប្រាប់ ថា “បពិត្រនាងជាម្ចាស់ សេដ្ឋីឈឺធ្ងន់ណាស់ កាត់ផ្តាច់អាហារហើយ ជាអ្នកមានសេចក្តីស្លាប់ជាទីទៅខាងមុខ, កាជនៈ ១ ចេញ, កាជនៈ ១ ចូល” កូនស្រីរបស់សេដ្ឋីគិតថា “ឥឡូវនេះជាកាលដែលនាយឃោសកៈ គួរទៅបានហើយ” ទើបប្រាប់នាយឃោសកៈថា “បពិត្រនាយ បានឮថា បិតារបស់លោកឈឺធ្ងន់” ។ កាលឃោសកៈសួរថា “ម្ចាស់ នាងដឹងចម្រើន នាងនិយាយថាអ្វី” ? ក៏និយាយថា “បពិត្រនាយ ការមិនសប្បាយកើតមានដល់បិតារបស់លោក” ។

ឃោសកៈ. ឥឡូវនេះ ខ្ញុំគួរធ្វើយ៉ាងណា ?

សេដ្ឋីធីតា. បពិត្រនាយ យើងនឹងកាន់យកគ្រឿងបណ្តាការ
ដែលកើតអំពីស្រុកសួយមួយរយស្រុកទៅសួរសុខទុក្ខគាត់ នាយ
យោសកៈយល់ព្រមថា “ប្រពៃហើយនាង” ហើយបញ្ជាឲ្យមនុស្ស

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ - ៥៧ -

នាំយករទេះផុកគ្រឿងបណ្តាការពេញរទេះហើយ ចេញដំណើរទៅ ។

គ្រានោះ កូនស្រីរបស់សេដ្ឋី និយាយនឹងយោសកៈនោះថា
“បិតារបស់លោកមានកម្លាំងខ្សោយហើយ, កាលយើងកាន់យក
គ្រឿងបណ្តាការមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះទៅនឹងជាការយឺតយូរ, សូម
លោកបញ្ជាឲ្យគេនាំយកគ្រឿងបណ្តាការនេះត្រឡប់ទៅវិញចុះ” ដូច្នោះ
ហើយ ក៏បញ្ជូនគ្រឿងបណ្តាការនោះទាំងអស់ទៅកាន់ផ្ទះរបស់ខ្លួន
វិញ ហើយនិយាយទៀតថា “បពិត្រនាយ លោកគប្បីឈរនៅខាង
ជើងបិតារបស់លោក, ខ្ញុំនឹងឈរនៅខាងសិរសា” កាលចូលទៅដល់
ផ្ទះនោះហើយ នាងក៏បង្គាប់មនុស្សរបស់ខ្លួនថា ពួកលោកចូរ
រក្សាទាំងខាងមុខផ្ទះ ទាំងខាងក្រោយផ្ទះ ។ ក៏កាលដើរចូល ទៅ

សេដ្ឋីបុគ្គលបានឈរនៅខាងជើងរបស់ចិត្តា ។ ចំណែកភរិយាបាន
ឈរនៅខាងលើសិរសា ។

សេដ្ឋីធ្វើកាលភរិយា

គ្រានោះសេដ្ឋីដេកផ្ទះនៅលើគ្រែ។ ចំណែកនាយស្មៀន

អប្បមាទគ្រូវណ្ណនា រឿងព្រះនាងសាមាវតី - ៥៨ -

កាលច្របាច់ជើងរបស់សេដ្ឋីនោះ ក៏និយាយថា “បពិត្រនាយ បុត្រ
របស់លោកមកហើយ” ។

សេដ្ឋីសួរថា កូនប្រុសរបស់ខ្ញុំគេនៅឯណា ? នាយស្មៀន
ប្រាប់ថា គេឈរនៅខាងចុងជើង ។

គ្រានោះ សេដ្ឋីឃើញកូនប្រុសនោះហើយ ក៏ឲ្យហៅនាយ
ស្មៀនមកហើយសួរថា “ក្នុងផ្ទះរបស់ខ្ញុំមានទ្រព្យប៉ុន្មាន ? កាលនាយ
ស្មៀនប្រាប់ថា “បពិត្រនាយ មាន ៤០ កោដិ ប៉ុណ្ណោះ, ប៉ុន្តែគ្រឿង
ឧបកោគបរិកោគ និងស្រែ ចំការ សត្វជើង ២ សត្វជើង ៤ យាន
វាហនៈមានចំនួនប៉ុណ្ណោះ។” ចង់និយាយថា “ខ្ញុំមិនឲ្យទ្រព្យដែល
មានប្រមាណប៉ុណ្ណោះដល់យោសកៈកូនរបស់ខ្ញុំទេ” ។ (ត្រឡប់) ជា

និយាយថា “ខ្ញុំឲ្យ” កូនស្រីសេដ្ឋីបានឮពាក្យនោះហើយគិតថា “សេដ្ឋី
នេះកាលពោលពាក្យម្តងទៀតគប្បីពោលនូវពាក្យអ្វីមួយដទៃ” ដូច្នោះ
ហើយ ធ្វើអាការដូចជាពោលរាលដោយសេចក្តីសោក រំសាយសក់
ស្រែកយំ ពោលថា “បពិត្របិតា តើបិតាពោលពាក្យដូចម្តេច ពួក

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ - ៥៩ -

យើងជាអ្នកមិនមានបុណ្យពិតមែន” ដូច្នោះហើយ យកក្បាលប្រហារ
សេដ្ឋីនោះត្រង់ដើមទ្រូង ផ្តួលចុះយកក្បាលត្រដុះត្រង់ដើមទ្រូងរបស់
សេដ្ឋីនោះហើយ សម្តែងអាការទួញយំ រហូតទាល់តែសេដ្ឋីនិយាយ
មិនបានទៀត ចំណែកសេដ្ឋីក៏បានធ្វើកាលកិរិយាក្នុងខណៈនោះឯង ។

ព្រះបាទឧទេនប្រទានតំណែងដល់នាយឃោសកៈ

ជនទាំងឡាយបានដឹងថា “សេដ្ឋីអនិច្ចកម្មហើយ” ទើបទៅ
ក្រាបទូលព្រះបាទឧទេន ។ ព្រះបាទឧទេន ទ្រង់បញ្ជាឲ្យធ្វើឈាបន-
កិច្ចសរិះរបស់សេដ្ឋីនោះហើយ ត្រាស់សួរថា “ក៏បុត្រ ឬធីតារបស់
សេដ្ឋីនោះមានដែរឬ” ?

ជនទាំងឡាយក្រាបទូលថា “បពិត្រព្រះសម្មតិទេព មាន
កូនប្រុសរបស់សេដ្ឋីនោះឈ្មោះ យោសកៈ, បពិត្រព្រះសម្មតិទេព
សេដ្ឋីនោះ ប្រគល់ទ្រព្យទាំងអស់ឲ្យដល់យោសកៈនោះជាស្រេច
ហើយ ទើបអនិច្ចកម្ម ព្រះរាជាទ្រង់បញ្ជាឲ្យហៅសេដ្ឋីបុត្តមក, គាប់
ជួនថ្ងៃនោះ ភ្ញៀវក៏បានបង្ហូរចុះមកនៅនាទីលានព្រះរាជវាំង មាន

អប្សរាទាត្តរណ្ណនា រឿងព្រះនាងសោមរតី - ៦០ -

ទឹកដក់ក្នុងទីនោះ ។ សេដ្ឋីបុត្តទៅកាន់ព្រះរាជវាំងដោយបំណងថា
“នឹងគាល់ ព្រះរាជា” ។ ព្រះរាជាទ្រង់បើកបង្អួចទតមើលនាយ
យោសកៈ ដែលកំពុងដើរមក ទ្រង់ឃើញយោសកៈលោត
ផ្លោះទឹកនាទីលានព្រះ-រាជវាំងដើរមក ទើបត្រាស់សួរយោសកៈ
ដែលមកថ្វាយបង្គំ ហើយ ឈរក្នុងទីដ៏សមគួរមួយថា “ម្ចាស់អ្នក
ដ៏ចម្រើន អ្នកឯងឈ្មោះ យោសកៈឬ ? កាលយោសកៈទូលថា
“ព្រះករុណាថ្ងៃវិសេស” ទ្រង់ លួងលោមថា “ម្ចាស់អ្នកដ៏ចម្រើន
អ្នកឯងកុំខូចចិត្តថា “បិតារបស់ យើងអនិច្ចកម្មហើយ,
យើងនឹងប្រគល់តំណែងសេដ្ឋី ដែលជារបស់ បិតាឯងឲ្យដល់ឯង”

ដូច្នោះហើយ ទ្រង់បញ្ជូននាយយោសកៈទៅថា “ម្ចាស់អ្នកដ៏ចម្រើន អ្នកឯងទៅចុះ” ព្រះរាជាក៏បានឈរទេត មើលនាយយោសកៈ ដែលធ្វើដំណើរចេញទៅនោះ។ នាយយោសកៈ មិនលោតក្នុងទីដែល ខ្លួនលោតក្នុងពេលដែលមក បានដើរចុះទៅ សន្សឹមៗ ។

គ្រានោះ ព្រះរាជាត្រាស់បញ្ជាឱ្យហៅនាយយោសកៈនោះមក

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ - ៦១ -

វិញ ហើយទ្រង់ត្រាស់សួរថា “ម្ចាស់អ្នកដ៏ចម្រើន ព្រោះហេតុដូច ម្តេច កាលអ្នកមកកាន់សំណាក់របស់យើងផ្ទះមកហើយ កាល ចេញទៅវិញ ចុះទៅសន្សឹមៗហើយដើរទៅ” ។ នាយយោសកៈទូល ថា “ព្រះករុណាថ្ងៃវិសេស កាលនោះខ្ញុំព្រះអង្គនៅជាកុមារ កាល នោះ ឈ្មោះថា ជាកាលលេង ក្នុងឥឡូវនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបាន ទទួលដំណឹងអំពីព្រះអង្គហើយ ។ ព្រោះហេតុនោះ ការដែលខ្ញុំព្រះ អង្គមិនត្រាច់ទៅដូចក្នុងកាលមុន ហើយដើរទៅសន្សឹមៗ ទើបគួរក្នុង កាលឥឡូវនេះ” ។

ព្រះរាជាទ្រង់ព្រះសណ្តាប់ពាក្យនោះហើយ ទ្រង់ត្រិះរិះថា

“បុរសនេះមានបញ្ញា, យើងនឹងប្រគល់តំណែងសេដ្ឋីដល់គេក្នុងកាល

ឥឡូវនេះចុះ” ដូច្នោះហើយ ក៏ប្រទានកោតៈដែលបិទបិទកោតហើយ
បានប្រទានតំណែងសេដ្ឋីអន្លើដោយវត្ថុទាំងពួង ១០០ មុខ ។

នាយយោសកៈទទួលតំណែងសេដ្ឋី

នាយយោសកៈនោះឈរនៅលើរថ ប្រទក្សិណព្រះ

អប្បមាទគ្រូវណ្ណនា រឿងព្រះនាងសាមាវតី - ៦២ -

នគរ ។ ទីដែលនាយយោសកៈនោះក្រឡេកមើលហើយៗ រមែងកំរើក
ញាប់ញ័រ ។ ចំណែកកូនស្រីសេដ្ឋីក៏អង្គុយប្រឹក្សានឹងនាងទាសីថា
“ម្ចាស់ នាងកាឡីដ៏ចម្រើន សម្បត្តិមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ សម្រេច
ហើយដល់ បុត្តរបស់នាង ក៏ព្រោះអាស្រ័យយើង ។

នាងកាឡី. បពិត្រនាងដ៏ចម្រើន ព្រោះហេតុអ្វី ?

សេដ្ឋីធីតា. ត្បិតថា យោសកៈនេះចង់សំបុត្រជាគ្រឿងញ៉ាំង
ខ្លួនឲ្យស្លាប់ក្នុងដោយសំពត់ ហើយមកកាន់ផ្ទះរបស់យើង, គ្រានោះ
ខ្ញុំហែកសំបុត្ររបស់គេនោះហើយ សរសេរសំបុត្រមួយច្បាប់ដទៃ
ផ្សេងដើម្បីឲ្យរៀបមន្តលក់ជាមួយនឹងខ្ញុំ ធ្វើការរក្សាគាត់អស់
កាលប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ។

នាងកាឡី. បពិត្រនាងម្ចាស់ នាងដឹងហេតុត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះ,
ប៉ុន្តែសេដ្ឋីប្រាថ្នានឹងសម្លាប់យោសកៈនេះ តាំងអំពីកាលគាត់
នៅក្មេងមកម៉្លេះ ក៏មិនអាចនឹងសម្លាប់បាន, អាស្រ័យនាយ
យោសកៈនេះតែម្យ៉ាង អស់ទ្រព្យទៅយ៉ាងច្រើនសន្ធឹកសន្ធាប់ ។

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ - ៦៣ -

សេដ្ឋីធីតា. បពិត្រអ្នកម៉ែ សេដ្ឋីបានធ្វើកម្មធួនណាស់ហ្ន៎ !
សេដ្ឋីធីតានោះឃើញនាយយោសកៈ ដែលប្រទក្សិណព្រះនគរ
ហើយចូលទៅកាន់ផ្ទះ ក៏សើចដោយគិតថា “សម្បត្តិមានប្រមាណ
ប៉ុណ្ណោះៗ សម្រេចហើយក៏ព្រោះអាស្រ័យយើង ។

គ្រានោះ សេដ្ឋីបុត្តឃើញអាការដូច្នោះហើយ ក៏សួរថា “នាង
សើចអ្វី” ?

សេដ្ឋីធីតា. ព្រោះអាស្រ័យហេតុម្យ៉ាង ។

សេដ្ឋីបុត្ត. ចូរប្រាប់ហេតុនោះមក ។

សេដ្ឋីធីតា. មិនប្រាប់ ។

សេដ្ឋីបុត្តនោះ គម្រាមថា “ប្រសិនបើនាងមិនប្រាប់ ខ្ញុំនឹងកាត់
នាង ជា ២ កំណាត់” ។ ដូច្នោះហើយ ក៏ទាញដាវចេញមក ។

សេដ្ឋីធីតានោះក៏ប្រាប់ថា “ខ្ញុំសើចព្រោះខ្ញុំគិតឃើញថា សម្បត្តិ
មានប្រមាណប៉ុណ្ណោះនេះ លោកបានហើយ ក៏ព្រោះអាស្រ័យខ្ញុំ ។

សេដ្ឋី. ប្រសិនបើបិតារបស់ខ្ញុំ មិនប្រគល់មតិករបស់ខ្លួនឲ្យ

អរហន្តរាជវង្សនា រឿងព្រះនាងសោមរតី - ៦៤ -

ដល់ខ្ញុំទេ នាងនឹងបានជាអ្វីក្នុងទ្រព្យនោះ ។ បានឮមកថា ឃោសក-
សេដ្ឋីមិនដឹងអ្វីអស់កាលប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ។ ព្រោះហេតុនោះ ទើបមិន
ជឿពាក្យរបស់សេដ្ឋីធីតានោះ ។ គ្រានោះ សេដ្ឋីធីតាក៏បានដំណាល
រឿងនោះទាំងអស់ប្រាប់សេដ្ឋីបុត្រនោះថា “បិតារបស់លោកឲ្យ
សំបុត្រ សម្លាប់ (ខ្លួន) បញ្ជូនលោកមកហើយ ។
នាងខ្ញុំធ្វើកម្មយ៉ាងនេះ ៗ ការពារលោកទុកហើយ” ។
សេដ្ឋីបុត្រមិនជឿហើយនិយាយថា “នាង និយាយមិនពិត”
ទើបគិតថា “យើងនឹងសួរនាងកាឡី” ដូច្នោះហើយ ក៏ពោលថា
“បពិត្រម៉ែកាឡីយ៉ាងនោះពិតមែនឬ ? នាងកាឡីក៏ ពោលថា

“បពិត្រនាយ ចាប់ដើមអំពីកាលដែលលោកនៅក្មេង សេដ្ឋី
ប្រាថ្នានឹងសម្លាប់លោក តែមិនអាចសម្លាប់បាន អាស្រ័យលោកតែ
ម្នាក់គត់សេដ្ឋីត្រូវអស់ទ្រព្យយ៉ាងសន្លឹកសន្លាប់, លោករួចផុតហើយ
អំពីសេចក្តីស្លាប់ក្នុងទី ៧ កន្លែង, ឥឡូវនេះ វិលត្រឡប់មកអំពីស្រុក
សួយ ហើយបានទទួលតំណែងជាសេដ្ឋីអង្វើដោយវត្តទាំងពួង ក្នុង
មួយមុខមួយរយ” ។

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ - ៦៥ -

យោសកសេដ្ឋីស្តាប់ពាក្យនោះហើយ គិតថា “យើងធ្វើកម្មធ្ងន់
ណាស់ហ្ន៎ យើងរួចផុតអំពីសេចក្តីស្លាប់បែបនេះ ហើយនៅ
ដោយសេចក្តីប្រមាទ មិនសមគួរសោះឡើយ, យើងនឹងជាអ្នកមិន
ប្រមាទហើយរស់នៅ” ដូច្នេះហើយ លះបង់ទ្រព្យសម្បត្តិក្នុងមួយថ្ងៃ
មួយពាន់កហាបណៈ ធ្វើទាន ។

កុដ្ឋមិកៈឈ្មោះមិត្តៈ បានជាអ្នកខ្វល់ខ្វាយក្នុងការឲ្យទានរបស់
យោសកសេដ្ឋីនោះ ។

(ការកើតឡើងនៃយោសកសេដ្ឋីមានដោយប្រការយ៉ាងនេះឯង)

ឧបាយដេញដំផ្ទះរត់គេចទៅរមែងរួចផុត

អំពីអហិរិវាតក៍

ក្នុងកាលនោះ សេដ្ឋីឈ្មោះ ភទ្ទវតិយៈ ដែលមានប្រក្រតី នៅក្នុងនគរឈ្មោះភទ្ទវតិយៈ បានជាសម្លាញ់មិនដែលឃើញគ្នា (អទិដ្ឋបុព្វសហាយ) របស់ ឃោសកសេដ្ឋី ។ ឃោសកសេដ្ឋី បានឮនូវទ្រព្យសម្បត្តិផង នូវវ័យ

អប្បមាទវគ្គវណ្ណនា រឿងព្រះនាងសាមាវតី - ៦៦ -

និងប្រទេសរបស់ភទ្ទវតិយសេដ្ឋី ក្នុងសំណាក់នៃឈ្មួញទាំងឡាយ ដែលមកអំពីភទ្ទវតិយនគរ ឃោសកសេដ្ឋីព្រោះតែប្រាថ្នាកាតជា សម្លាញ់នឹងសេដ្ឋីនោះៗ ទើបបញ្ជូនគ្រឿងបណ្តាការទៅ ។ សូម្បីភទ្ទវតិយសេដ្ឋី ក៏បានស្តាប់សម្បត្តិ និងវ័យព្រមទាំងប្រទេសរបស់ ឃោសកសេដ្ឋីក្នុងសំណាក់នៃពួកឈ្មួញ ដែលមកអំពីក្រុងកោសម្ពី ប្រាថ្នាកាតជាសម្លាញ់នឹងសេដ្ឋីនោះ ទើបបញ្ជូនគ្រឿងបណ្តាការទៅ, សេដ្ឋីទាំងពីរនោះបានជាអទិដ្ឋបុព្វសហាយគ្នានិងគ្នាហើយយ៉ាងនេះ ។

ក្នុងកាលជាចំណែកដទៃ អហិវាតករោគឡើង រុយក្បាល
ខៀវរមែងស្លាប់មុនគេ, តអំពីនោះ, តុកកែ, កណ្តុរ, មាន់, ជ្រូក, ឆ្កែ,
ឆ្មា, គោ, ទាសា, ទាសី រមែងស្លាប់តាមដាប់ ។ ពួក
មនុស្សដែលជាម្ចាស់ផ្ទះរមែងស្លាប់ទៅ ក្នុងកាលជាខាងក្រោយនៃ
សត្វទាំងនោះ ។ បណ្តាជនទាំងនោះ ពួកណាទម្ងាយនូវជញ្ជាំងរត់
គេចចេញទៅ ពួកនោះរមែងបាននូវជីវិត ។ សូម្បីក្នុងកាលនោះ
សេដ្ឋី និងភរិយាព្រមទាំងកូនស្រី ក៏រត់គេចទៅដោយវិធីនោះ ប្រាថ្នា

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ - ៦៧ -

នឹងឃើញឃោសកសេដ្ឋី ទើបធ្វើដំណើរទៅកាន់ក្រុងកោសម្ពី ។ អ្នក
ទាំង ៣ នាក់នោះមានស្បៀងអស់ហើយក្នុងចន្លោះផ្លូវ មានសរីរៈ
លំបាកហើយដោយខ្យល់ និងកម្ដៅថ្ងៃ និងដោយការស្រែកឃ្លាន ធ្វើ
ដំណើរទៅដល់ក្រុងកោសម្ពីដោយសេចក្ដីលំបាក ដូតទឹកក្នុងកន្លែង
ដែលជាទីសប្បាយដោយទឹកហើយ ក៏ចូលទៅកាន់សាលាមួយទៀប
ទ្វារព្រះនគរ ។

ក្នុងកាលនោះ សេដ្ឋីពោលនឹងភរិយាថា “ម្ចាស់នាងដ៏ចម្រើន
អ្នកមកដោយទំនងយ៉ាងនេះ រមែងមិនជាទីគាប់ចិត្ត សូម្បីតែមាតា
បង្កើត ។ បានឮថា សេដ្ឋីដែលជាសម្លាញ់របស់យើងលះបង់ទ្រព្យ
មួយថ្ងៃមួយពាន់ឲ្យដល់អ្នកដំណើរ មនុស្សកំព្រាជាដើម, យើងបញ្ជូន
កូនស្រីទៅកាន់ទីនោះ ឲ្យយកនាំអាហារមកទំនុកបម្រុងយើងក្នុង
ទីនេះ ពីរបីថ្ងៃ សិន សឹមចូលទៅជួបសម្លាញ់របស់យើង” នាង
យល់ព្រមថា “ប្រពៃហើយ នាយ” ។ ក៏សម្រាកនៅក្នុងសាលា
នោះឯង ។ ថ្ងៃស្អែកឡើង កាលអ្នកបម្រើប្រាប់ពេលវេលាដើម្បីឲ្យ
មនុស្សកំព្រា

អរិយធម៌ខ្មែរស្រី រឿងព្រះនាងសាមាតី - ៦៨ -

និងអ្នកធ្វើដំណើរជាដើមទៅទទួលយកអាហារ កាលមនុស្សកំព្រា
និងអ្នកដំណើរជាដើម កំពុងធ្វើដំណើរទៅដើម្បីទទួលយកអាហារ,
ពីរនាក់ស្វាមីភរិយានោះ បានបញ្ជូនកូនស្រីទៅដោយពាក្យថា “ម្ចាស់
កូនស្រី កូនឯងចូរទៅនាំយកអាហារមកដើម្បីពួកយើង” ។ ធីតានៃ
ត្រកូលដែលមានកោតៈច្រើនមិនមានសេចក្តីអៀនខ្មាស ព្រោះការៈ

នៃខ្លួនជាស្រីមានសេចក្តីអៀនខ្មាសត្រូវវិបត្តិកាត់ផ្តាច់ហើយ កាន់យក
ថាសទៅដើម្បីត្រូវការអាហារ មួយអន្លើដោយមនុស្សកំព្រា លុះទៅ
ដល់រោងទានហើយ ត្រូវមិត្តកុដុម្ពិកៈសួរថា “ម្ចាស់នាងដឹងចម្រើន នាង
ត្រូវការប៉ុន្មានចំណែក” ? ក៏ប្រាប់ថា “បីចំណែក” ។ គ្រានោះ មិត្ត-
កុដុម្ពិកៈសេដ្ឋីក៏បានឲ្យកត្តាហារ ៣ ចំណែកដល់នាង ។ កាលនាងនាំ
កត្តាមកហើយ ទាំង ៣ នាក់ ក៏អង្គុយបរិភោគរួមគ្នា ។ គ្រានោះ មាតា
និងកូនស្រីបានពោលទៅកាន់សេដ្ឋីថា “បពិត្រនាយ ដែលឈ្មោះថា
វិបត្តិនេះ រមែងកើតឡើងដល់ត្រកូលធំ ៗ ទាំងឡាយ សូមលោក
កុំគិតដល់ឡើយ ចូរបរិភោគចុះ ។ អង្វរដោយប្រការផ្សេងៗ ញ៉ាំង

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ - ៦៩ -

សេដ្ឋីនោះឲ្យបរិភោគហើយដោយប្រការដូច្នោះ ។ សេដ្ឋីនោះបរិភោគ
ហើយ ក៏មិនអាចនឹងញ៉ាំងអាហារឲ្យរលួយបាន, នាកាលអរុណរះ
ឡើង, ក៏បានធ្វើកាលកិរិយាទៅ ។ មាតា និងកូនស្រីបានឡើងខ្សួល
យំរៀបរាប់ដោយប្រការផ្សេងៗ ។ ថ្ងៃស្អែកឡើង ក្មេងស្រី (កុមា-
រិកា) យំដើរទៅដើម្បីត្រូវការអាហារ មិត្តកុដុម្ពិកៈនោះឃើញហើយ

សួរថា “ម្ចាស់នាងដ៏ចម្រើន នាង ត្រូវការប៉ុន្មានចំណែក” ?
នាងក៏ប្រាប់ថា “បពិត្រនាយ ២ ចំណែក” មិត្តកុដុម្ពិកៈនោះក៏បានឲ្យ
កត្តាហារ ២ ចំណែកដល់នាង ។ នាងនាំមកហើយ ក៏អង្វរមាតាឲ្យ
បរិភោគ ។ ស្រ្តីនោះដែលជីវិតរបស់ខ្លួនអង្វរក៏បរិភោគហើយ មិន
អាចនឹងញ៉ាំងអាហារឲ្យរលួយបាន ក៏ធ្វើកាលកិរិយាទៅក្នុងថ្ងៃនោះ
ឯង ។ ក្មេងស្រីនោះតែម្នាក់ឯងខ្សឹកខ្សួលដោយប្រការផ្សេងៗ ជាអ្នក
មានសេចក្តីទុក្ខ ព្រោះសេចក្តីស្រែកឃ្លានកើតឡើងហើយយ៉ាងក្រៃ-
លែងជាងការកើតឡើងនៃទុក្ខនោះ ។ ថ្ងៃស្អែកឡើង យំដើរទៅដើម្បី
ត្រូវការអាហារជាមួយនឹងពួកស្តុមយាចក មិត្តកុដុម្ពិកៈឃើញហើយ

អប្សរាទ្រព្យវិញ្ញាណ រឿងព្រះនាងសាមាវតី - ៧០ -

សួរថា “នាងត្រូវការប៉ុន្មានចំណែក” ? ក៏ប្រាប់ថា “បពិត្រនាយ ១
ចំណែក” ។ មិត្តកុដុម្ពិកៈចាំនាងដែលជាអ្នកមកទទួលកត្តាបានទាំង ៣
ថ្ងៃ ព្រោះហេតុនោះ ទើបពោលទៅកាន់នាង ថា “នែ៎ ស្រីខូច (ស្រី
ចង្រៃ) នាងឯងចូរវិនាសទៅ ថ្ងៃនេះនាងឯងស្គាល់ប្រមាណផ្លូវរបស់
នាងឯងហើយឬ” ? ជីវិតអ្នកមានត្រកូល ដែលបរិច្ចាណិដោយហិរិ

និងឱក្ខប្បៈហាក់បីដូចត្រូវជាប្រហារដោយលំពែងត្រង់ដើមទ្រូង និង
ដូច ជាត្រូវស្រោចដោយទឹកផ្សាត្រង់ដំបៅ ស្រែកសួរថា “បពិត្រ
នាយ ខ្ញុំ មានកំហុសអ្វី” ?

កុដ្ឋម្នីកៈ ថ្ងៃមុននាងទទួលយក ៣ ចំណែក, ពីម្សិល មិញ ២
ចំណែក, ថ្ងៃនេះទទួលយកតែ ១ ចំណែក, ថ្ងៃនេះនាងឯង
ស្គាល់ប្រមាណផ្ទះរបស់ខ្លួនហើយឬ ?

កុលធីតា. បពិត្រនាយ លោកកុំយល់ថា “ខ្ញុំយកទៅ
បរិភោគតែខ្លួនម្នាក់ឯងនោះ” ។

មិត្តៈ. បើដូច្នោះ ហេតុដូចម្តេច ទើបនាងទទួលយកទៅ ៣

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ - ៧១ -

ចំណែក ?

កុល. បពិត្រនាយ ក្នុងថ្ងៃមុនពួកខ្ញុំមានគ្នា ៣ នាក់, ពីម្សិល
មិញមាន ២ នាក់, ថ្ងៃនេះមានតែខ្ញុំម្នាក់ឯងប៉ុណ្ណោះ ។

មិត្តកុដ្ឋម្នីកៈក៏សួរថា “ព្រោះហេតុអ្វី” ? បានស្តាប់រឿងទាំងអស់
ដែលនាងដំណាលប្រាប់ហើយតាំងពីដើម មិនអាចនឹងទប់ទឹកភ្នែកបាន

កើតទោមនស្សយ៉ាងខ្លាំង ទើបពោលថា “ម្ចាស់នាងដី ចម្រើន
នាងកុំបារម្ភអី, ចាប់តាំងពីថ្ងៃនេះទៅ នាងចូរជាធីតារបស់ យើងចុះ”
ដូច្នោះហើយ ក៏បើបសរីរៈនាំទៅកាន់ផ្ទះ ចាត់ទុកថាជាធីតាច្បង
របស់ខ្លួន ។

ព្រោះធ្វើរបងទើបមានឈ្មោះថាសាមាវតី

សេដ្ឋីធីតានោះ ឮសំឡេងទ្រហឹងអ័ងកងក្នុងរោងទានហើយ
ក៏សួរថា “បពិត្របិតា ព្រោះហេតុអ្វី ទើបបិតាមិនធ្វើជនទាំងនេះឲ្យ
ជាអ្នកមានសំឡេងស្ងប់ស្ងាត់សិន សឹមឲ្យទានទៅ” ?

មិត្តកុដុម្ពិកៈពោលថា “ម្ចាស់នាងដីចម្រើន មិនអាចធ្វើបានទេ” ។

អរហន្តរណ្ណនា រឿងព្រះនាងសាមាវតី - ៧២ -

សេដ្ឋីធីតា. “បពិត្របិតា ខ្ញុំអាចធ្វើបាន” ។

កុដុម្ពិកៈសួរថា “ម្ចាស់នាងដីចម្រើន នាងធ្វើដូចម្តេច” ?

សេដ្ឋីធីតា. បពិត្របិតា សូមបិតាធ្វើរបងព័ទ្ធរោងទាន ដាក់ទ្វារ
២ ល្មមប្រមាណមនុស្សម្នាក់ចូលទៅបានប៉ុណ្ណោះហើយ ចូរប្រាប់ថា
“ពួកអ្នកទាំងអស់គ្នាចូរចូលតាមទ្វារមួយ ចេញតាមទ្វារមួយ” ដោយ

អាការយ៉ាងនេះ ជនទាំងឡាយក៏នឹងជាអ្នកមានសំឡេងស្ងប់ស្ងៀម
ទទួលបាន ។

មិត្តកុដ្ឋមិកៈនោះ ស្តាប់ពាក្យនោះហើយ ក៏ពោលថា “ម្ចាស់
នាងដ៏ចម្រើន ឧបាយនេះល្អមែន” ដូច្នោះហើយ ក៏បញ្ជាឲ្យគេធ្វើ
ដូច្នោះ ។ សេដ្ឋីធីតានោះ ក្នុងកាលមុនឈ្មោះ សាមា តែព្រោះ
នាងឲ្យធ្វើរបងព័ទ្ធជុំវិញរោងទាន ទើបមានឈ្មោះថា សាមាវតី,
ចាប់តាំងពីពេលនោះមក ភាពកោលហាលក្នុងរោងទានក៏ដាច់បាត់
ទៅ ។ យោសកសេដ្ឋីបានឮសំឡេងនោះ ក្នុងកាលមុនសប្បាយរីក
រាយថា “សំឡេងក្នុងរោងទានរបស់យើង” ប៉ុន្តែកាលមិនបានឮ

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ - ៧៣ -

សំឡេង ២-៣ ថ្ងៃ ក៏សួរមិត្តកុដ្ឋមិកៈដែលជាអ្នកមកកាន់ទីបម្រើ
របស់ខ្លួនថា “ទានដើម្បីមនុស្សកំព្រា និងអ្នកដំណើរជាដើម លោក
នៅតែឲ្យឬ” ?

មិត្តៈ. បពិត្រលោកម្ចាស់ ខ្ញុំនៅតែឲ្យដដែល ។

យោសកៈ. កាលបើដូច្នោះ ព្រោះហេតុអ្វី ទើបខ្ញុំមិនបានព្រម
សំឡេងអស់ ២-៣ ថ្ងៃមកហើយ ។

មិត្តៈ. ខ្ញុំធ្វើឧបាយ ដោយអាការដែលពួកអ្នកទទួលបានមាន
សំឡេងស្ងាត់ស្ងៀមទទួល ។

យោសកៈ. កាលបើដូច្នោះ ព្រោះហេតុអ្វី ទើបលោកមិនធ្វើ
ក្នុងកាលមុនទៅ ?

មិត្តៈ. ព្រោះមិនដឹង លោកម្ចាស់ ។

យោសកៈ. ឥឡូវនេះ លោកដឹងបានដោយសារអ្វី ?

មិត្តៈ. បពិត្រលោកម្ចាស់ កូនស្រីរបស់ខ្ញុំប្រាប់ ។

យោសកៈ. ក៏កូនស្រីរបស់អ្នក ដែលខ្ញុំមិនស្គាល់មានដែរឬ ?

អប្បមាទគ្រូវណ្ណនា រឿងព្រះនាងសាមរតី - ៧៤ -

មិត្តកុដុម្ពិកៈនោះ ដំណាលរឿងរបស់កូនស្រីសេដ្ឋីទាំងអស់
ចាប់តាំងពីការកើតឡើងនៃអហិវាតករោគហើយ ក៏ប្រាប់ការដែលខ្លួន
តាំងធីតារបស់សេដ្ឋីនោះទុកក្នុងតំណែងជាកូនស្រីច្បងរបស់ខ្លួន ។

គ្រានោះ យោសកសេដ្ឋីពោលនឹងមិត្តកុដ្ឋមិត្តៈនោះថា “កាល
បើមានរឿងដូច្នោះ ព្រោះហេតុអ្វី បានជាលោកមិនប្រាប់ខ្ញុំ ? ធីតានៃ
សម្លាញ់របស់ខ្ញុំ ក៏ដូចជាធីតារបស់ខ្ញុំដែរ” ដូច្នោះហើយ បញ្ហា
ឲ្យគេហៅនាងសាមាវតីមកសួរថា “ម្ចាស់នាងដឹងចម្រើន នាងជាធីតា
របស់សេដ្ឋីឬ” ?

សាមាវតី. “បពិត្របិតា ពិតមែនហើយ” ។

យោសកសេដ្ឋីពោលថា “បើដូច្នោះ នាងកុំគិតឡើយ នាងចូរជា
ធីតារបស់ខ្ញុំចុះ” ដូច្នោះហើយ បើបញ្ជីក្បាលរបស់នាងសាមាវតី
ប្រគល់ស្រ្តី ៥០០ នាក់ឲ្យដល់នាងសាមាវតី ដើម្បីប្រយោជន៍
ដល់ការវះជាបរិវារ ហើយតែងតាំងនាងសាមាវតីទុកក្នុងតំណែងជា
ធីតាច្បងរបស់ខ្លួន ។

ព្រះបាទឧទេនបានអគ្គមហេសី

ក្រោយមក នៅថ្ងៃមួយ ក្នុងនគរនោះ ប្រកាសបុណ្យ
នក្ខត្តបុក្ស ក៏ក្នុងបុណ្យនក្ខត្តបុក្សនោះ សូម្បីធីតានៃត្រកូលទាំងឡាយ
ដែលមិនធ្លាប់ចេញទៅខាងក្រៅ ក៏នាំគ្នាធ្វើដំណើរទៅកាន់ស្ទឹង

ដូតទឹកជាមួយនឹងបរិវាររបស់ខ្លួនៗ ។ ព្រោះហេតុដូច្នោះ ក្នុងថ្ងៃនោះ សូម្បីនាងសាមាវតី ដែលមានស្រ្តី ៥០០ នាក់ហែហមហើយ ក៏បានទៅដូតទឹក ដោយធ្វើដំណើរតាមលានព្រះរាជវាំង ។ ចំណែក ព្រះបាទឧទេន ទ្រង់ស្ថិតនៅជិតសីហបញ្ចរ (បង្អួច) ទ្រង់ទតឃើញនាងសាមាវតីនោះ ក៏ត្រាស់សួរថា “ស្រ្តីទាំងនោះ” ជាស្រីរត្នរបស់ អ្នកណា ?

រាជបុរសក្រាបទូលថា “បពិត្រមហារាជ ស្រ្តីទាំងនោះ មិន មែនជាស្រីរត្នរបស់អ្នកណាទេ” ។

ខ. បើដូច្នោះ នាងជាជីតាអ្នកណា ?

រ.បពិត្រមហារាជ នាងជាកូនស្រីរបស់យោសកសេដ្ឋី ឈ្មោះ សាមាវតី ។

អប្សរាទគ្គវណ្ណនា រឿងព្រះនាងសាមាវតី - ៧៦ -

ព្រះបាទឧទេន គ្រាន់តែទតឃើញភ្លាម ក៏ទ្រង់កើតសេចក្តី ស្នេហាភ្លាមដែរ ទើបបញ្ជាឲ្យបញ្ជូនសាសន៍ទៅឲ្យសេដ្ឋីថា “សូម សេដ្ឋីបញ្ជូនជីតាមកឲ្យយើង” ។

យោសកសេដ្ឋី បញ្ជូនសាសន៍តបទៅវិញថា “បពិត្រមហា-
រាជ ទូលព្រះបង្គំ មិនបញ្ជូនទៅទេ” ។

ព្រះបាទខទេនបញ្ជូនសាសន៍ទៅទៀតថា សូមសេដ្ឋីកុំធ្វើ
យ៉ាងនេះឡើយ ចូរបញ្ជូនមកកុំខាន ។

យោសកសេដ្ឋី បញ្ជូនសាសន៍តបទៅព្រះរាជាទៀតថា បពិត្រ
មហារាជ ពួកយើងខ្ញុំព្រះអង្គជាគហបតិ មិនថ្វាយកុមារីចំពោះ
ព្រះអង្គ ព្រោះខ្លាចពីការវាយធ្វើបាប ហើយបណ្តេញកុមារី
ទាំងឡាយចេញចាក រាជវាំង ។

ព្រះរាជាទ្រង់ខ្វាល់ហើយ ក៏ទ្រង់បញ្ជាឲ្យបោះត្រាផ្ទះ ទ្រង់
បញ្ជាឲ្យចាប់សេដ្ឋី និងភរិយារបស់សេដ្ឋីអូសចេញទៅក្រៅ ។

នាងសាមាវតីន្ទ័តទឹកហើយត្រឡប់មក កាលមិនបានឪកាស

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ - ៧៧ -

ចូលទៅកាន់ផ្ទះ ក៏សួរថា “បពិត្របិតា តើមានរឿងអ្វី ? សេដ្ឋីឆ្លើយ
ថា ម្ចាស់កូនសម្លាញ់ ព្រះរាជាទ្រង់បញ្ជូនសាសន៍មក ព្រោះហេតុនៃ
កូនឯង ។ កាលពួកយើងពោលថា (មិនថ្វាយ) ក៏បញ្ជាឲ្យ

បោះត្រាផ្ទះ ហើយបញ្ជាឲ្យចាប់អូសពួកយើងចេញខាងក្រៅ” នាង
សាមាវតី ក៏ពោលថា “បពិត្របិតា បិតាធ្វើកម្មនេះធ្ងន់ណាស់,
ធម្មតាព្រះរាជា កាលបញ្ជូនសាសន៍មកហើយ មិនគួរទូលថា
មិនថ្វាយទេ, គួរទូលថា “ប្រសិនបើព្រះអង្គទ្រង់ទទួលធីតារបស់
ខ្ញុំព្រះអង្គ ព្រមទាំងបរិវារ ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងថ្វាយ” សេដ្ឋីពោលថា
“ម្ចាស់កូនសម្លាញ់ ប្រពៃហើយ” ប្រសិនបើកូនឯងយល់ព្រមយ៉ាង
នេះ បិតាក៏យល់ព្រមដែរ ព្រះរាជា ទ្រង់នាំនាងសាមាវតីព្រមទាំង
បរិវារនោះមក, ទ្រង់អភិសេកហើយ តាំងទុកក្នុងតំណែងជា
អគ្គមហេសី ។ ស្រីដ៏សេសក៏បានជាបរិវារ របស់នាងសាមាវតី
នោះឯង ។

(នេះជារឿងរបស់នាងសាមាវតី)

ព្រះបាទឧទេនត្រូវចាប់

ក៏ព្រះបាទឧទេន បានមានព្រះរាជទេវីមួយព្រះអង្គទៀត ទ្រង់
ព្រះនាមថា ព្រះនាងវាសុលទត្តា ជាព្រះរាជធីតារបស់ព្រះបាទចណ្ណ-

បដ្ឋោត ។ មានសេចក្តីដំណាលពិស្តារថា នៅក្នុងក្រុងខ្មែរនី មានព្រះ
រាជាមួយព្រះអង្គទ្រង់ព្រះនាមថា ព្រះបាទចណ្ឌប្បវជ្ជោត ថ្ងៃមួយ ព្រះ
អង្គស្តេចយាងមកអំពីព្រះរាជឧទ្យាន ទ្រង់ទតមើលនូវសម្បត្តិរបស់
ព្រះអង្គហើយ ត្រាស់សួរថា “សម្បត្តិដូច្នោះរបស់អ្នកណាមួយ មាន
ដែរឬហ្ន៎” ? កាលអាមាត្យក្រាបទូលថា “សម្បត្តិហ្នឹង ឈ្មោះថា
ជាសម្បត្តិអ្វី” ? សម្បត្តិរបស់ព្រះបាទខ្មែរនី ដែលនៅក្នុងក្រុង
កោសម្ពីច្រើនក្រៃលែងជាងសម្បត្តិរបស់ព្រះអង្គឆ្ងាយណាស់” ។

ដូច្នោះហើយ ទ្រង់ត្រាស់ថា “បើដូច្នោះ យើងនឹងចាប់ព្រះរាជា
អង្គនោះ ។

អាមាត្យ. “បពិត្រមហារាជអ្នកណាមួយក៏ដោយ ក៏មិនអាច
ចាប់ព្រះរាជាអង្គនោះបានដែរ ។

ព្រះរាជា. យើងរកឧបាយចាប់ឲ្យខានតែបាន ។

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ - ៧៩ -

អាមាត្យ. បពិត្រមហារាជ មិនអាចទេ ។

ព្រះរាជា. ព្រោះហេតុអ្វី ?

អាមាត្យ. ព្រោះព្រះបាទខ្មែរនោះ ចេះសិល្បៈ ឈ្មោះហត្ថិ-
កន្លះ, ទ្រង់រាយមន្តហើយដេញពិណឈ្មោះហត្ថិកន្លះ នឹងញ៉ាំងដី
ឲ្យរត់ទៅក៏បាន, នឹងចាប់យកក៏បាន, បុគ្គលអ្នកដល់ព្រមដោយដីជា
ពាហនៈ ដូចព្រះរាជាអង្គនោះមិនមាន ។

ព្រះរាជា. យើងមិនអាចនឹងចាប់ព្រះរាជាអង្គនោះបានឬ?

អាមាត្យ. បពិត្រមហារាជ ប្រសិនបើព្រះអង្គមានចំណង់ក្នុង
ព្រះទ័យដូច្នោះ ដោយចំណែកមួយហើយ, សូមព្រះអង្គ ទ្រង់បញ្ជាឲ្យ
ជាងធ្វើដីរំលើឡើង ហើយបញ្ជូនទៅកាន់សម្នាក់ ព្រះរាជាអង្គ នោះ,
ព្រះរាជាទ្រង់ព្រះសណ្តាប់នូវវាហនៈដី ឬវាហនៈ សេះ រមែង
យាងទៅសូម្បីកាន់ទីឆ្ងាយ, ព្រះអង្គនឹងអាចចាប់ព្រះបាទ ខ្មែរ
ដែលទ្រង់យាងមកកាន់ទីនោះបាន ។

ព្រះរាជាត្រាស់ថា “ឧបាយនេះប្រើបាន” ដូច្នោះហើយ ក៏បញ្ជា

អប្បមាទក្នុងរណ្តៅ រឿងព្រះនាងសាមរតី - ៨០ -

ឲ្យជាងធ្វើដីរយន្តសម្រេចអំពីលើ យកក្រណាត់សំពត់ទាំងឡាយរុំ
ព័ទ្ធត្រង់ខាងក្រៅ ហើយទ្រង់បញ្ជាឲ្យធ្វើដីរយន្តនោះឲ្យមានចិត្តកម្ម

ផ្សេងៗ បញ្ហាឲ្យរាជបុរសលែងទៅក្បែរស្រះមួយ ក្នុងទីជិតដែន
របស់ព្រះបាទឧទេន ។ បុរស ៦០ នាក់ អាចដើរទៅមកខាងក្នុងពោះ
ដីនោះបាន, ពួកបុរសទាំងអស់នោះ នាំអាចម៍ដីរឹមកទម្លាក់ចោល
ក្នុងទី នោះៗ ព្រានព្រៃម្នាក់ឃើញដីហើយក៏គិតថា “ដីនេះសមគួរ
ដល់ ស្តេចដែនដីរបស់យើង” ដូច្នោះហើយ ក៏ក្រាបទូល
ព្រះបាទឧទេនថា “បពិត្រមហារាជ ខ្ញុំព្រះអង្គឃើញដីដ៏ប្រសើរ
ដែលមានអវយវៈ សសុទ្ធ មានចំណែកប្រៀបដូចកំពូលភ្នំកែ-
លាស សមគួរនឹងព្រះ អង្គណាស់” ព្រះបាទឧទេនទ្រង់ធ្វើព្រានព្រៃ
នោះឯងឲ្យជាអ្នកនាំផ្លូវហើយ ស្តេចឡើងកាន់ដីព្រៃមទាំងបរិវារ
យាងចេញទៅ ពួកចារបុរស ដឹងថាព្រះបាទឧទេនយាងមក ក៏ទៅ
ក្រាបទូល ព្រះបាទ ចណ្ឌប្បជ្ជោត ។ ព្រះបាទចណ្ឌប្បជ្ជោតស្តេច
យាងមកហើយ ទ្រង់ធ្វើនូវទីទំនេរទុកត្រង់កណ្តាល ប្រកបពួក
ពលនិកាយទុកពីសងខាង ។

ព្រះបាទឧទេន ស្តេចមិនជ្រាបដល់ការយាងមករបស់ព្រះបាទ
ចណ្ឌប្បជ្ជាតទេ, ចេះតែប្រឹងដេញតាមដីទៅ ។ មនុស្សដែលនៅ
ខាងក្នុង ដីក៏ប្រញាប់នាំដីទៅដោយរហ័ស កាលព្រះរាជាទ្រង់
រាយមន្តដេញ ពិណ, ដីរលើធ្វើដូចមិនឮសំឡេងពិណ រត់ទៅតែ
ម្យ៉ាង ។ ព្រះរាជា មិនអាចតាមទាន់ស្តេចដីបាន ក៏ស្តេចឡើង
កាន់សេះដេញតាមទៅ ។ កាលព្រះរាជាអង្គនោះស្តេច ដេញតាម
ដោយរហ័ស ក៏ជាចម្ងាយអំពីកង ពល ។ ព្រះរាជាបានជាអ្នកតែ
មួយព្រះអង្គឯងប៉ុណ្ណោះ ។ គ្រានោះ ពួកបុរសរបស់ ព្រះបាទ
ចណ្ឌប្បជ្ជាត ដែលដាក់កងទ័ពទុកក្នុងទីទាំង សងខាង (ផ្លូវ) នោះ
ចាប់ព្រះបាទឧទេនថ្វាយស្តេចផែនដីរបស់ខ្លួន ។ គ្រានោះពួកពល
របស់ព្រះបាទឧទេនដឹងថា ព្រះរាជារបស់ខ្លួនធ្លាក់ ក្នុងអំណាចនៃ
បុគ្គលដែលមិនមែនជាមិត្ត (សត្រូវ) ក៏សង្ឃឹម បន្ទាយនៅព្រំដី
ខាងក្រៅ ។

ព្រះបាទចណ្ឌប្បជ្ជាតទ្រង់ឲ្យធីតារៀនមន្ត

ចំណែកព្រះបាទចណ្ឌប្បជ្ជាត ទ្រង់បញ្ជាឲ្យចាប់ព្រះបាទ

ឧទេនទាំងរស់ ហើយជាក់ក្នុងផ្ទះជាទីឃុំយ៉ាងចោរ ទ្រង់បញ្ជាឲ្យ
បិទទ្វារហើយ ទ្រង់សោយនូវទឹកជ័យរហូតអស់ ៣ ថ្ងៃ ។ ក្នុងថ្ងៃទី
៣ ព្រះបាទឧទេនសួរពួកអ្នកយាមគុកថា “ម្ចាស់អ្នកទាំងឡាយ ស្តេច
ដែនដីរបស់ពួកឯងទៅណា” ?

អ្នកយាមគុក. ស្តេចដែនដីរបស់ពួកយើងទ្រង់សោយនូវទឹក
ជ័យ (ទឹកដែលបុគ្គលផឹកក្នុងពេលដែលខ្លួនឈ្នះ) ដោយទ្រង់
ត្រេកអរថា បច្ចាមិត្ត គឺខ្ញុំអញចាប់បានហើយ ។

ព្រះបាទឧទេន. ស្តេចដែនដីរបស់ពួកឯងមានកិរិយាស្អប់បែប
ហ្នឹង ? ហាក់ដូចជាកិរិយារបស់មាតុគ្រាមចាប់ព្រះរាជាដែលជាសត្រូវ
បានហើយ ចាត់ចែងឲ្យគេលែងទៅ ឬក៏សម្លាប់មិនមែនឬ ? ត្រឡប់
ជាញ៉ាំងយើងឲ្យអង្គុយជាទុក្ខ ហើយទៅអង្គុយផឹកទឹកជ័យទៅវិញ ។

អ្នកយាមគុកទាំងនោះ ក៏នាំគ្នាទៅក្រាបទូលសេចក្តីនោះដល់
ព្រះរាជា, ព្រះអង្គស្តេចយាងទៅត្រាស់សួរថា “បានឮថា ព្រះអង្គ
ត្រាស់យ៉ាងនេះពិតមែនឬ” ?

ឧទេន. ព្រះករុណាថ្ងៃវិសេស ។

ចណ្ឌប្បជ្ជាត. ពាក្យដែលព្រះអង្គពោលនោះប្រពៃហើយ, ទូលបង្គំនឹងលែងព្រះអង្គ, បានឮថា ព្រះអង្គមាននូវមន្ត, ព្រះអង្គនឹង ឲ្យមន្តនោះដល់ទូលបង្គំឬទេ ?

ឧទេន. ប្រពៃហើយ ទូលបង្គំនឹងថ្វាយ, ក្នុងពេលរៀន សូម ព្រះអង្គសំពះទូលបង្គំហើយរៀនយកមន្តចុះ, ក៏ព្រះអង្គសំពះទូលបង្គំ ឬ ក៏មិនសំពះ ?

ចណ្ឌប្បជ្ជាត. ទូលបង្គំនឹងសំពះព្រះអង្គដូចម្តេចទៅ ?

ឧទេន. ព្រះអង្គមិនសំពះទូលបង្គំឬ ?

ចណ្ឌប្បជ្ជាត. ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងមិនសំពះទេ ។

ឧទេន. ទូលបង្គំក៏នឹងមិនអាចថ្វាយនូវមន្តដល់ព្រះអង្គដែរ ។

ចណ្ឌប្បជ្ជាត. ប្រសិនបើ ព្រះអង្គមិនថ្វាយមន្តដល់ទូលបង្គំ ទេ, ទូលបង្គំក៏ដាក់អាជ្ញាដល់ព្រះអង្គ ។

ឧទេន. សូមព្រះអង្គ ទ្រង់ធ្វើចុះ, ព្រះអង្គជាធិបតីពោះតែសរីរៈ

របស់ទូលបង្គំប៉ុណ្ណោះ ប៉ុន្តែមិនជាធំលើចិត្តរបស់ទូលបង្គំទេ ។

ព្រះរាជា ទ្រង់ព្រះសណ្តាប់នូវពាក្យដ៏អង្គអាចក្លាហានរបស់
ព្រះបាទឧទេនហើយ ក៏ទ្រង់ព្រះតម្រិះថា “អញនឹងរៀនមន្តរបស់ព្រះ
បាទឧទេននេះ បានដោយប្រការដូចម្តេចហ្ន៎” ? ហើយទ្រង់ព្រះចិត្ត
ថា “អញមិនអាចញ៉ាំងអ្នកដទៃឲ្យចេះនូវមន្តនោះបានទេ, អញនឹងឲ្យ
ធីតារបស់អញរៀនក្នុងសំណាក់ព្រះបាទឧទេននេះ ហើយសឹមអញ
រៀនក្នុងសំណាក់ធីតារបស់អញវិញ” ។ គ្រានោះ ព្រះបាទចណ្ឌ-
បជ្ជាតក៏ត្រាស់ទៅកាន់ព្រះបាទឧទេននោះថា “ព្រះអង្គនឹងឲ្យអ្នកដទៃ
ដែលសំពះហើយរៀនយកនូវមន្តនោះឬ” ?

ខ. ព្រះករុណាថ្ងៃវិសេស ។

ច. បើដូច្នោះ ក្នុងផ្ទះរបស់ទូលបង្គំមានស្រ្តីគមម្នាក់, ព្រះអង្គ
ចូរស្និតនៅខាងក្រៅវាំងននបង្រៀនមន្តដល់ស្រីនោះ ដែលជាអ្នក
អង្គុយខាងក្នុងវាំងននចុះ ។

ខ. បពិត្រមហារាជ ប្រពៃហើយ ស្រីគមក្តី ស្រីខ្ញុំនក្តី ចូរ

លើកទុកសិនចុះ, កាលនាងសំពះទូលបង្គំ, ទូលបង្គំនឹងឲ្យ ។
ត្រានោះ ព្រះរាជាស្តេចយាងទៅត្រាស់ប្រាប់វាសុលទត្តារាជធីតា ថា
“ម្ចាស់កូនស្រី បុរសកើតរោគយូរៗម្នាក់ចេះមន្តកាត់ថ្លៃពុំបាន, បិតា
មិនអាចនឹងញ៉ាំងបុគ្គលដទៃឲ្យចេះមន្តនោះបានទេ, កូនឯងចូរអង្គុយ
ខាងក្នុងរាំងននសំពះបុរសនោះហើយរៀនមន្តនោះចុះ, បុរសនោះ
ឈរនៅខាងក្រៅរាំងនននឹងបង្រៀនមន្តដល់កូនឯង, បិតានឹងរៀន
អំពីសំណាក់កូនឯង” ។ ព្រះបាទបណ្ឌិតជ្ជោតនោះត្រាស់ធ្វើធីតា
របស់ ខ្លួនឲ្យជាស្រីគម ចំណែកព្រះបាទខេនទេនឲ្យជាបុរសកើត
រោគយូរៗយ៉ាងនេះ ព្រោះខ្លាចក្រែងអ្នកទាំង ២ នោះធ្វើសន្តវៈ
គ្នានឹងគ្នា ។

ព្រះបាទខេនទេនបិតានៅខាងក្រៅរាំងនន ទ្រង់បង្រៀនមន្ត
ដល់ព្រះរាជធីតាដែលអង្គុយសំពះព្រះព្រះព្រះមាតាខាងក្នុងរាំងនន ។

អគ្គមហេសីអង្គទី ២ របស់ព្រះបាទខេនទេន

សម័យថ្ងៃមួយ ព្រះបាទខ្មែរទេនត្រាស់ទៅកាន់ព្រះនាងវាសុ-
លទត្តា សូម្បីព្រះអង្គត្រាស់ប្រាប់រឿយៗ ក៏មិនអាចនឹងពោលនូវបទ

អប្បមាទគ្គវណ្ណនា រឿងព្រះនាងសាមាវតី - ៩៦ -

មន្តបានថា “ម្ចាស់ស្រីគម មេស្រីចង្រៃ បបូរមាត់របស់ហងឯងក្រាស់
ក្រែលែងណាស់, ហងឯងចូរពោលយ៉ាងនេះ” ។ ព្រះនាងវាសុល
ទត្តាខ្ចាស់ ក៏ត្រាស់ថា “យើ ! អាគំលង់ ឯងនិយាយអ្វី ស្រីដូចជា
យើងនេះឬ ជាស្រីគម” ? ដូច្នោះហើយ ទ្រង់សើយជាយវាំងនន
ឡើង, កាលព្រះខ្មែរទេនត្រាស់សួរថា “នាងជានរណា” ? ក៏ត្រាស់
ប្រាប់ថា “ខ្ញុំឈ្មោះវាសុលទត្តាជាធីតានៃព្រះបាទផែនដី” ។

ព្រះបាទខ្មែរទេន. បិតារបស់នាង កាលត្រាស់អំពីព្រះនាងប្រាប់
ខ្ញុំ ក៏បានត្រាស់ប្រាប់ថា “នាងជាស្រីគម” ។

វាសុលទត្តា. សូម្បីកាលត្រាស់ប្រាប់ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ព្រះ
បិតាក៏មានព្រះបន្ទូលធ្វើឲ្យព្រះអង្គជាមនុស្សកើតរោគយូង ។ ទាំងពីរ
ព្រះអង្គនោះ ទ្រង់ព្រះចិត្តថា “ពាក្យនោះ ព្រះរាជាត្រាស់ហើយ

ដោយខ្លាចក្រែងយើងទាំងពីរធ្វើសន្តវៈគ្នានិងគ្នា” ហើយក៏ទ្រង់ធ្វើ
សន្តវៈ គ្នានិងគ្នាខាងក្នុងវាំងនននោះឯង ។

ចាប់តាំងអំពីកាលនោះមក ការរៀនមន្តឬសិល្បៈក៏មិនមាន ។

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ - ៤៧ -

ចំណែកព្រះរាជាទ្រង់សួរព្រះរាជធីតាជារឿយៗថា “ម្ចាស់កូនស្រី កូន
ឯងនៅតែរៀនសិល្បៈឬ ?

ព្រះនាងវាសុលទត្តាត្រាស់ថា “បពិត្រព្រះបិតា ខ្ញុំម្ចាស់កំពុង
តែរៀន ខាងក្រោយមក នៅថ្ងៃមួយ ព្រះបាទខទេនត្រាស់ទៅកាន់
ព្រះនាងវាសុលទត្តាថា “ម្ចាស់នាងដ៏ចម្រើន ឈ្មោះថា អំពើដែល
ស្វាមីគប្បីធ្វើ មាតាបិតា បងប្អូនប្រុស និងបងប្អូនស្រីមិនអាចធ្វើ
អំពើនោះបានឡើយ, ប្រសិនបើនាងនឹងឲ្យជីវិតដល់យើង, យើងនឹង
ប្រគល់ស្រ្តី ៥០០ នាក់ ឲ្យដល់នាងធ្វើជាបរិវារ ហើយប្រទានតំណែង
អគ្គមហេសីឲ្យដល់នាង ។

ព្រះនាងវាសុលទត្តាត្រាស់ថា “បើព្រះអង្គនឹងតាំងនៅក្នុង
ព្រះតម្រាស់នេះ, ខ្ញុំម្ចាស់នឹងថ្វាយជីវិតទានដល់ព្រះអង្គ” ។

ព្រះបាទខេនត្រាស់តបថា “ម្ចាស់នាងដឹងចម្រើន ខ្ញុំនឹងអាច” ។

ព្រះនាងវាសុលទត្តាទ្រង់ទទួលនូវព្រះតម្រាស់នោះថា ប្រពៃ
ហើយ ដូច្នោះហើយក៏ស្តេចទៅកាន់សំណាក់ព្រះរាជបិតា ថ្វាយបង្គំ

អប្សមាទក្ខរណ្ណនា រឿងព្រះនាងសោមរតី - ៨៨ -

ហើយបានឈរនៅក្នុងចំណែកម្ចាស់ ។ ខណៈនោះ ព្រះបាទចណ្ណ-
បរជ្ជាតត្រាស់សួរព្រះនាងវាសុលទត្តាថា “ម្ចាស់កូនស្រី សិល្បៈ
សម្រេចហើយឬ” ?

នាងវាសុលទត្តា. បពិត្រព្រះបិតា មិនទាន់សម្រេចទេ ។

គ្រានោះ ព្រះបាទចណ្ណបរជ្ជាត ត្រាស់សួរព្រះនាងវាសុល-
ទត្តាថា “ម្ចាស់កូនស្រីព្រោះហេតុអ្វី” ?

នាងវាសុលទត្តា. បពិត្រព្រះបិតា ខ្ញុំម្ចាស់គួរនឹងបានទ្វារមួយ
និងពាហនៈមួយ ។

ចណ្ណបរជ្ជាត. ម្ចាស់កូនស្រី កម្មនេះតើដូចម្តេច ?

វាសុលទត្តា. បពិត្រព្រះបិតា មានខ្ញុំសង្ខារមុខនឹងត្រូវកាន់
យកក្នុងវេលារាត្រី ដោយសញ្ញាតាមផ្កាយព្រឹក ដើម្បីជាប្រយោជន៍
ឧបការៈដល់មន្ត ។ ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងវេលាដែលខ្ញុំម្ចាស់ ទៅតាម
វេលា ឬក៏មិនតាមវេលា ក៏គួរនឹងបានទ្វារមួយ និងពាហនៈមួយ ។

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ - ៨៩ -

ព្រះរាជាទ្រង់ព្រមដោយព្រះរាជាតម្រាស់ថា “បាន” ព្រះ
បាទឧទេន និងនាងវាសុលទត្តា បានទ្រង់កាន់យកទ្វារ ១ ដែលខ្លួន
ពេញចិត្តទុកក្នុងកណ្តាប់ដៃរបស់ខ្លួន ។

ពាហនៈ ៥ របស់ព្រះបាទចណ្ឌប្បជ្ជោត

ក៏រាជពាហនៈ ៥ គឺ ៖

-ដំរីញីមួយឈ្មោះ កទ្ធុរតី អាចទៅបាន ៥០ យោជន៍ក្នុង ១
ថ្ងៃ ។

-ទាសៈឈ្មោះ កាកៈ អាចទៅបាន ៦០ យោជន៍ក្នុង ១ ថ្ងៃ ។

-សេះ ២ គឺសេះឈ្មោះ វេលកង្សិ ១ និងមុញ្ញកេសិ ១ អាច
ទៅបាន ១០០ យោជន៍ក្នុង ១ ថ្ងៃ ។

-ដំរីនាឡាតិកា អាចទៅបាន ១២០ យោជន៍ក្នុង ១ ថ្ងៃ ។

ប្រវត្តិដែលនឹងបានពាហនៈទាំងនោះ

បានឮមកថា ព្រះរាជាអង្គនោះ កាលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធមិនទាន់
ទ្រង់ឧប្បត្តិឡើង បានជាអ្នកបម្រើឥស្សរជនម្នាក់ ។ ថ្ងៃមួយ កាល

អប្បមាទគ្គវណ្ណនា រឿងព្រះនាងសាមាវតី - ៩០ -

ឥស្សរជននោះ ចេញទៅខាងក្រៅព្រះនគរដ៏តទឹកហើយត្រឡប់មក
វិញ ។ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ១ អង្គចូលទៅកាន់ព្រះនគរដើម្បីបិណ្ឌបាត
មិនបានភិក្ខុសូម្បីតែ ១ វែក ព្រោះអ្នកក្រុងទាំងអស់ត្រូវមាន
បណ្តាលចិត្ត មានបាត្រតាមដែលលាងទុកហើយ (ទេទេ) ចេញមក ។
គ្រានោះ មានចូលទៅរកព្រះបច្ចេកពុទ្ធនោះ ដោយភេទដែលមិនមាន
បុគ្គលណាស្គាល់ ហើយសួរព្រះបច្ចេកពុទ្ធក្នុងខណៈដែលលោក
និមន្តទៅដល់ទ្វារព្រះនគរថា “បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន លោក
បានវត្ថុអ្វីៗ ខ្លះដែរឬទេ” ? ព្រះបច្ចេកពុទ្ធផ្ទើរយថា “ក៏អ្នកឯងធ្វើមិន
ឲ្យអាត្មាបានអាហារពិតមែនឬ” ?

មារ. បើដូច្នោះ សូមលោកម្ចាស់ត្រឡប់ចូលទៅកាន់ក្រុងម្តង
ទៀតចុះ, លើកនេះខ្ញុំនឹងមិនធ្វើទៀតទេ ។

ប. អាត្មានឹងមិនត្រឡប់វិញទេ ។

ដ្បិតថា បើព្រះបច្ចេកពុទ្ធនោះគប្បីត្រឡប់ចូលកាន់ក្រុងម្តង
ទៀតសោត មារនោះនឹងគប្បីជ្រែកចូលក្នុងសរីរៈរបស់អ្នកក្រុងទាំង

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ - ៩១ -

អស់ ហើយទះដៃសើចចំអកឲ្យព្រះបច្ចេកពុទ្ធវិញ, កាលព្រះបច្ចេក-
ពុទ្ធមិនត្រឡប់ មារក៏អន្តរានទៅក្នុងទីនោះឯង ។

គ្រានោះ ឥស្សរជននោះ គ្រាន់តែឃើញព្រះបច្ចេកពុទ្ធដែល
និមន្តចេញមកអំពីក្រុងដោយបាត្រទទេ ក៏ថ្វាយបង្គំហើយសួរថា
“បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន លោកម្ចាស់ បានវត្ថុអ្វីខ្លះហើយឬ” ?
“ព្រះបច្ចេកពុទ្ធឆ្លើយថា “ម្ចាស់អ្នកមានអាយុ អាត្មាកាតត្រាច់ទៅហើយ
ចេញមកវិញហើយ” ឥស្សរជននោះគិតថា “លោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន
នេះមិនឆ្លើយសំណួរដែលយើងសួរ ត្រឡប់ពោលពាក្យដទៃទៅវិញ,
ប្រាកដជាលោកមិនបាននូវវត្ថុអ្វីៗ ខ្លះហើយមើលទៅ” ។ គ្រានោះ

ឥស្សរជននោះក៏បានដើរចូលទៅមើលបាត្រព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ឃើញទេ
ក៏ជាអ្នកក្លៀវក្លា ប៉ុន្តែមិនអាចទទួលបាត្រ ព្រោះមិនដឹងថា កត្តក្នុងផ្ទះ
របស់ខ្លួនឆ្អិនហើយ ឬក៏មិនទាន់ឆ្អិន ក៏ពោលថា “បពិត្រលោក
ម្ចាស់ដ៏ចម្រើន សូមលោកម្ចាស់រង់ចាំបន្តិច” ដូច្នោះហើយ ក៏ទៅ
កាន់ផ្ទះដោយរហ័ស ហើយសួរថា “កត្តសម្រាប់ឃើងឆ្អិន

អរហន្តរណ្ណនា រឿងព្រះនាងសាមរតី - ៧២ -

ហើយឬ” ? កាលអ្នកបម្រើឆ្លើយថា “សម្រេចហើយ” ក៏ពោលនឹង
អ្នកបម្រើនោះថា “ម្ចាស់អ្នកដ៏ចម្រើន បុគ្គលដែលជាអ្នកមានកម្លាំង
ខ្លាំង ហើយរហ័សវិសេសជាងឯងមិនមាន, ឯងចូលទៅដល់លោក
ម្ចាស់ដ៏ចម្រើននោះហើយពោលថា “បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន សូម
លោកម្ចាស់ឲ្យបាត្រមកខ្ញុំព្រះករុណា, ហើយទទួលយកមកដោយ
រហ័ស” ។ អ្នកបម្រើនោះសុំទៅដោយពាក្យត្រឹមតែមួយម៉ាត់ប៉ុណ្ណោះ
ទទួលយកបាត្រមក ។ ឥស្សរជននោះក៏ញ៉ាំងបាត្រនោះឲ្យពេញដោយ
កោជនរបស់ខ្លួនហើយពោលថា “ឯងចូរទៅយ៉ាងឆាប់ ថ្វាយបាត្រនេះ
ដល់លោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ឃើងនឹងឲ្យនូវចំណែកបុណ្យអំពីទាននេះ

ដល់ឯង” ។ អ្នកបម្រើទទួលបាននោះហើយទៅដោយបាទជើងដី
របស់ប្រគេនបាត្រនោះដល់ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ថ្វាយបង្គំដោយបញ្ញ-
ប្រតិស្ឋាន ហើយពោលថា “បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន វេលាជិត
ដល់ហើយ, ខ្ញុំម្ចាស់ទៅ នឹងមកដោយល្បឿនរត់យ៉ាងរបស់ក្រែ-
លែង, ដោយផលនៃសន្ទុះជើងរបស់ខ្ញុំម្ចាស់នេះ សូមពាហនៈទាំង-

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ - ៩៣ -

ឡាយ ៥ ដែលអាចទៅបាន ៥០ យោជន៍ ៦០ យោជន៍ ១០០
យោជន៍ ១២០ យោជន៍ ចូរកើតមានដល់ខ្ញុំម្ចាស់ ម្យ៉ាងទៀត រាង
កាយរបស់ខ្ញុំម្ចាស់កាលមកនឹងទៅ ត្រូវកម្ដៅព្រះអាទិត្យដុតរោល
ហើយ, ដោយផលនៃរាងកាយដែលត្រូវក្ដៅ ដោយតេជៈនៃ
ព្រះអាទិត្យរបស់ខ្ញុំ សូមអាជ្ញារបស់ខ្ញុំម្ចាស់ផ្សាយទៅដូចតេជៈនៃព្រះ
អាទិត្យក្នុងទីដែលខ្ញុំម្ចាស់កើតហើយៗចុះ ចំណែកបុណ្យក្នុង បិណ្ឌ-
បាត នេះ ដែលម្ចាស់ទានឲ្យហើយដល់ខ្ញុំម្ចាស់ ដោយផលដែលហូរ
ចេញអំពីចំណែកនៃបុណ្យនោះ សូមឲ្យខ្ញុំម្ចាស់ជាអ្នកមានចំណែក
នៃធម៌ដែលលោកម្ចាស់ឃើញហើយចុះ” ។ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធពោលថា

“សូមឲ្យសេចក្តីប្រាថ្នាដែលអ្នកប្រាថ្នាហើយ បានសម្រេច” ហើយ
បានធ្វើអនុមោទនាថា ៖

សូមឥដ្ឋផល គឺផលជាទីគាប់ចិត្ត ដែលអ្នកប្រាថ្នាហើយ
តាំងចិត្តហើយ ចូរឲ្យសម្រេចដល់អ្នក ឲ្យឆាប់រួសរាន់
ទាន់ចិត្ត ។ សូមតម្រិះត្រូវទាំងពួងចូរពេញ (ដល់អ្នក)

អរហន្តវណ្ណនា រឿងព្រះនាងសោមរតី - ៩៤ -

ដូចព្រះច័ន្ទក្នុងថ្ងៃ ១៥ កើត (ពុំនោះសោត) ដូចកែវ
មណីមានរស្មីដ៏រុងរឿង ជាកែវរិសេស អាចញ៉ាំង
សេចក្តីប្រាថ្នាទាំងពួងឲ្យសម្រេចបាន ។

បានឮមកថា គាថាទាំងពីរនេះឯង ជាគាថាសម្រាប់អនុ-
មោទនារបស់ព្រះបច្ចេកពុទ្ធគ្រប់ព្រះអង្គ ។ រតនៈ គឺកែវមណីដែល
អាចឲ្យសម្រេចនូវសម្បត្តិទាំងពួងបាន ហៅថា “កែវមណីជោតិ-
រស” ក្នុងគាថានោះ នេះជាបុញ្ញកម្មរបស់បុរសបម្រើនោះ ។ គេបាន
ជាព្រះបាទចណ្ឌប្បជ្ជោតិក្នុងកាលឥឡូវនេះ ។ ហើយដោយផលដែល
ហូរចេញអំពីបុញ្ញកម្មនោះ ពាហនៈ ៥ នេះក៏កើតឡើង ។

ស្ដេចលុចរត៍

ថ្ងៃមួយ ព្រះរាជាស្ដេចចេញទៅដើម្បីក្រសាលក្នុងឧទ្យាន ។
ព្រះបាទខ្មែរទ្រង់ព្រះចិន្ដាថា “អញគប្បីរត់ចេញក្នុងថ្ងៃនេះ” ក៏ញ៉ាំង
ការុន៍ស្បែកធំៗ ឲ្យពេញដោយប្រាក់ និងមាសដាក់លើខ្នងដំរី ហើយ
នាំព្រះនាងវាសុល្លទត្តារត់ចេញទៅ ។ ទាហានដែលរក្សាខាងក្នុង

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ - ៩៥ -

រាជវាំងទាំងឡាយ ឃើញព្រះបាទខ្មែររត់ចេញទៅ ក៏ក្រាបទូល
ព្រះរាជា ។ ព្រះបាទចណ្ឌប្បជោតិទ្រង់បញ្ជូនពលទៅដោយព្រះ
តម្រាស់ថា “ត្មកង់ចូរទៅយ៉ាងឆាប់” ព្រះបាទខ្មែរទ្រង់ជ្រាបថា
ទាហានរបស់ព្រះបាទចណ្ឌប្បជោតិដេញតាមមកហើយ ក៏ទ្រង់ស្រាយ
មាត់ការុន៍កហាបណៈ ធ្វើកហាបណៈឲ្យធ្លាក់ ទាហានរបស់ព្រះបាទ
ចណ្ឌប្បជោតិរើសយកកហាបណៈឡើងហើយ ទើបដេញទៅទៀត
។ ចំណែកព្រះបាទខ្មែរក៏ទ្រង់ស្រាយមាត់ការុន៍មាស ធ្វើមាសឲ្យ
ធ្លាក់ កាលទាហានទាំងនោះរវល់តែយឺតយូរ ព្រោះការល្មោកចំពោះ
មាស ព្រះបាទខ្មែរ ក៏ស្ដេចយាងដល់បន្ទាយរបស់ព្រះអង្គ

ដែលតាំងនៅ ខាងក្រៅព្រះនគរ ។ គ្រានោះ ពួកទាហាន
ទាំងនោះគ្រាន់តែឃើញ ស្តេចយាងមកដល់ភ្លាម ក៏ចោមរោមហើយ
ញ៉ាំងព្រះរាជាឲ្យស្តេច យាងចូលកាន់ព្រះនគររបស់ខ្លួន ។
ព្រះបាទខទេនព្រះអង្គគ្រាន់តែ ស្តេចយាងដល់ព្រះនគរភ្លាម
ក៏អភិសេក ព្រះនាងវាសុល្លទត្តាជាព្រះ អគ្គមហេសីភ្លាមដែរ ។

ប្រវត្តិរបស់ព្រះនាងមាគន្ធិយា

មិនតែប៉ុណ្ណោះ ព្រះនាងទេវីដទៃទៀត ព្រះនាមមាគន្ធិយា ក៏
បានទទួលតំណែងជាអគ្គមហេសីអំពីសំណាក់នៃព្រះបាទខទេនដែរ ។
បានឮមកថា នាងជាធីតារបស់ព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះមាគន្ធិយៈក្នុងដែនកុរុ,
សូម្បីមាតារបស់នាងក៏ឈ្មោះថា មាគន្ធិយៈដែរ ។ សូម្បីឪពុកមារបស់
នាងក៏ឈ្មោះមាគន្ធិយៈដែរ នាងជាស្ត្រីមានរូបស្រស់ស្អាតយ៉ាង
ក្រៃលែង ប្រៀបដូចជាទេពអប្សរ ។ ក៏បិតារបស់ព្រះនាង កាលមិន
បានបុរសដែលសមនឹងនាង សូម្បីត្រកូលធំៗ ទាំងឡាយ ដណ្តឹង
ក៏ត្រឡប់ជាគម្រាម ហើយបញ្ជូនទៅថា “ពួកលោកមិន សមនឹង
ធីតារបស់យើងទេ” ។ ថ្ងៃមួយព្រះសាស្តាទ្រង់ប្រមើល មើលនូវ

សត្វលោកក្នុងវេលាទៀបក្តី ទ្រង់ឃើញឧបនិស្ស័យនៃអនា-
គាមិផលរបស់មាគន្ធិយព្រាហ្មណ៍ព្រមទាំងបជាបតី (ភរិយា) ទ្រង់
កាន់បាត្រ និងចីវររបស់ព្រះអង្គហើយ ស្តេចទៅកាន់ទីបម្រើ
ភ្លើងរបស់ព្រាហ្មណ៍នោះដែលនៅខាងក្រៅនិគម ។ ព្រាហ្មណ៍នោះ
ឃើញអត្តភាពដ៏ឆ្លើមដោយលម្អនៃព្រះរូបរបស់ព្រះតថាគតហើយ ក៏

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ - ៧ -

គិតដូច្នោះថា “បុរសដទៃជាអ្នកប្រាកដស្មើដោយបុរសនេះ រមែងមិន
មានក្នុងលោក, បុរសនេះសមនឹងធីតារបស់យើង, យើង
នឹងឲ្យធីតារបស់យើងដល់បុរសនេះ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការចិញ្ចឹម
រក្សាគ្នា” ហើយក៏ពោលថា “បពិត្រសមណៈ ខ្ញុំមានធីតាម្នាក់ ខ្ញុំមិន
ទាន់ឃើញនូវបុរសដែលសមនឹងនាង រហូតអស់កាលមានប្រ-
មាណប៉ុណ្ណោះ, លោកជាអ្នកសមនឹងនាង, ហើយនាងក៏សមនឹង
លោកដែរ, លោកគួរបាននាងទុកជាស្រ្តីអ្នកបម្រើក្បែរ ជើងលោក
ហើយនាងក៏គួរបានលោកទុកជាកស្តាដែរ, ខ្ញុំនឹងឲ្យធីតា របស់ខ្ញុំដល់
លោក លោកចូរឈរនៅទីនេះឯង ដរាបខ្ញុំនឹងត្រឡប់មកវិញ” ។

ព្រះសាស្តា មិនត្រាស់នូវពាក្យអ្វីៗទាំងអស់ ទ្រង់ បាននៅស្ងៀម ។
ព្រាហ្មណ៍ទៅកាន់ផ្ទះដោយរហ័ស ហើយពោលទៅ
កាន់ព្រាហ្មណ៍ថា “នែនាងដ៏ចម្រើន ខ្ញុំឃើញបុរសដែលសមនិង
កូនស្រីរបស់យើងហើយ, នាងចូរតាក់តែងខ្លួនកូនស្រីយើងឆាប់ៗ”
ប្រើព្រាហ្មណ៍ឲ្យតាក់តែងកូនស្រីហើយ នាំទៅមួយអន្លើដោយ

អប្បមាទវគ្គវណ្ណនា រឿងព្រះនាងសាមាវតី - ៩៤ -

ព្រាហ្មណ៍ បានទៅកាន់សំណាក់របស់ព្រះសាស្តា ។ អ្នកនគរទាំង
មូលក្រាក់ផ្អើលថា “ព្រាហ្មណ៍នេះមិនឲ្យកូនស្រីដល់អ្នកណាមួយ
ដោយសំអាងថា បុរសដែលសមនិងកូនស្រីរបស់យើងមិនមាន”
រហូតអស់កាលមាន ប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ។ បានឮថា “គាត់ពោលថា
ថ្ងៃនេះយើងបានបុរសដែលនិងកូនស្រីរបស់យើងហើយ, បុរសនោះ
យ៉ាងណាទៅហ្ន៎ ? ត្រូវយើងនឹងទៅមើលបុរសនោះ” ។ មហា
ជនក៏បានចេញទៅជាមួយនិងព្រាហ្មណ៍នោះដែរ ។ កាល ព្រាហ្មណ៍
នោះនាំធីតាមក ព្រះសាស្តាមិនបានទ្រង់បិតនៅក្នុងទីដែលព្រាហ្មណ៍
នោះពោលទេ ទ្រង់សម្តែងចេតិយ គឺស្នាមព្រះបាទទុកក្នុង

ទីនោះហើយ ស្តេចយាងទៅកាន់ទីដទៃ ។ ពិតណាស់ ចេតិយ គឺ
ស្នាមព្រះបាទរបស់ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ រមែងប្រាកដក្នុងទីដែលព្រះ
អង្គទ្រង់អធិដ្ឋានហើយជាន់ប៉ុណ្ណោះ, រមែងមិនប្រាកដក្នុងទីដទៃ, មួយ
វិញទៀត ចេតិយគឺស្នាមព្រះបាទ ជាវត្ថុដែលទ្រង់អធិដ្ឋានទុកដើម្បី
ប្រយោជន៍ដល់ជនទាំងឡាយណា, ជនទាំងឡាយនោះប៉ុណ្ណោះ រមែង

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ - ៩៩ -

ឃើញចេតិយ គឺស្នាមព្រះបាទនោះ, ក៏សត្វមានជីវជាដើមជាន់ក៏
ដោយ, មហាមេឃ (ភ្លៀងធំ) បង្ហូរចុះក៏ដោយ, ខ្យល់កំបុតត្បូង
ប្រហារក៏ដោយ ដើម្បីនឹងឲ្យបុគ្គលទាំងនោះមើលមិនឃើញ, អ្វីមួយ
ក៏មិនអាចនឹងលុបលាងនូវចេតិយ គឺស្នាមព្រះបាទបានឡើយ ។
គ្រានោះ នាងព្រាហ្មណីពោលទៅកាន់ព្រាហ្មណ៍ថា “បុរសនោះនៅ
ទីណា”? ព្រាហ្មណ៍គិតថា ឃើងបានពោលនឹងគេថា “លោកចូរឈរ
នៅទីនេះសិន, គេទៅកាន់ទីណាហ្ន៎ ” ? រកមើលក៏ឃើញចេតិយ
គឺស្នាមព្រះបាទក៏ពោលថា “នេះជាស្នាមជើងរបស់គេ” នាងព្រាហ្មណី
រាយលក្ខណមន្ត ហើយពិចារណាមើលលក្ខណៈនៃស្នាមព្រះបាទ

ព្រោះភាពជាអ្នកស្មោះត្រង់នាពេលក្នុងវេទទាំង ៣ ព្រមទាំងមន្តសម្រាប់
ទាយលក្ខណៈ ហើយពោលថា “បពិត្រព្រាហ្មណ៍ នេះមិនមែនស្នាម
ជើងរបស់បុគ្គលអ្នកមានប្រក្រតីបរិភោគកាមគុណ ៥ ទេ” ហើយក៏
ពោលគាថាដូច្នោះថា ៖

(ក៏បុគ្គលជាភាគច្រើន រមែងមានស្នាមជើងប្រហោង

អប្សរាទ្រព្យវណ្ណនា រឿងព្រះនាងសាមាវតី - ១០០ -

(ផត) ត្រង់កណ្តាល, បុគ្គលជាទោសចរិត រមែងមាន
ស្នាមជើងគឺកែងតាមបៀតបៀន (ធ្ងន់មុខ, ចុចចុងម្រាម)

បុគ្គលជាមោហចរិត រមែងមានស្នាមជើងគឺកែងទាញចុះ
(ធ្ងន់កែង), បុគ្គលដែលមានកិលេសដូចជាដំបូលរថេក

ហើយ រមែងមានស្នាមជើងដូច្នោះ ។

គ្រានោះ ព្រាហ្មណ៍ពោលទៅកាន់ព្រាហ្មណីថា “ម្ចាស់នាងដ៏
ចម្រើន នាងមានប្រក្រតីឃើញមន្ត ដូចជាការឃើញក្រពើក្នុងពាងទឹក
និងដូចជាការឃើញចោរដែលនៅក្នុងផ្ទះ, នាងចូរស្ងៀមទៅ” ។ នាង
ព្រាហ្មណីពោលថា “បពិត្រព្រាហ្មណ៍ លោកប្រាថ្នាដើម្បីនឹងពោល

នូវពាក្យឯណា ចូរពោលនូវពាក្យនោះចុះ, ប៉ុន្តែស្នាមជើងនេះមិនមែន
ជាស្នាមជើងរបស់បុគ្គលអ្នកបរិភោគកាមគុណ ៥ ទេ” ។ ព្រាហ្មណ៍
រកមើលខាងនេះខាងនោះ ឃើញព្រះសាស្តាហើយពោលថា “នេះ
គឺបុរសនោះ” ក៏ដើរចូលទៅរកហើយពោលដូច្នោះថា “បពិត្រសមណៈ
ខ្ញុំឲ្យធីតារបស់ខ្ញុំដល់លោក ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការចិញ្ចឹមរក្សាគ្នា”

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ - ១០១ -

ព្រះសាស្តាមិនត្រាស់ថា តថាគតត្រូវការធីតារបស់អ្នក ឬក៏មិនត្រូវ
ការអ្វីទាំងអស់” ទ្រង់ត្រាស់ថា “ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ តថាគតនឹងត្រាស់
ប្រាប់នូវរឿងមួយដល់អ្នក” កាលព្រាហ្មណ៍ពោលថា “បពិត្រសមណៈ
សូមប្រាប់មកចុះ” ទើបត្រាស់ប្រាប់នូវការវះនៃព្រះអង្គដែលត្រូវមាន
ជាប់តាមចាប់ តាំងអំពីកាលដែលព្រះអង្គចេញបួស រហូតដល់គល់
ដើមអដបាលនិគ្រោធ និងការល្អងលោមដែលធីតារបស់មានទាំង
ឡាយ អ្នកមកដើម្បីរម្ងាប់នូវសេចក្តីសោករបស់មាននោះ អ្នករាល
រាលព្រោះសេចក្តីសោកថា ឥឡូវនេះ ព្រះសមណគោតមនេះកន្លង
បង់នូវវិស័យរបស់យើងហើយ” ប្រកបហើយដោយអំណាចនៃភេទ

មានភេទជាទាំងកុមារិកាជាដើម កាលដល់ដើមអដបាលនិគ្រោធ
ហើយ ទ្រង់ត្រាស់ព្រះគាថាដូច្នោះថា ៖

“សេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងមេប៉ុនមិនមាន (ដល់តថាគត) ព្រោះ
ឃើញនាងតណ្ហា នាងអរតី និងនាងរាគា (ដែលជាធីតា
របស់មារ) ម្ល៉ោះទៅហើយ ធ្វើម្តេចឡើយតថាគតនឹង

អប្បមាទគ្គវណ្ណនា រឿងព្រះនាងសាមាវតី - ១០២ -

មានសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងមេប៉ុន ព្រោះឃើញរូបរបស់ទារិកា
(នៃអ្នក) ដែលពោរពេញដោយម្សត្រ និងករិសនេះ
តថាគតមិនប្រាថ្នាដើម្បីនឹងប៉ះពាល់នូវធីតារបស់អ្នកនោះ
សូម្បីតែដោយជើង” ។

ក្នុងទីបំផុតនៃគាថា ព្រាហ្មណ៍ និងព្រាហ្មណីក៏តាំងនៅក្នុង
អនាគាមិផល ចំណែកនាងមាគន្ធិយាធីតា ចង់គំនុំនឹងព្រះសាស្តា
ថា “ប្រសិនបើព្រះសមណៈនោះមិនត្រូវការយើង, ក៏គួរពោល ថា
តថាគតមិនត្រូវការ , ប៉ុន្តែសមណៈនេះ (ត្រឡប់) ធ្វើយើងឲ្យ
ជាអ្នកពេញទៅដោយម្សត្រ និងករិស, ឈ្លឹយចុះ រឿងហ្នឹងលើកទុក

សិនចុះ, យើងអាស្រ័យការដល់ព្រមដោយជាតិ, ត្រកូល, ប្រទេស, កោតៈ, យស និងវ័យ បានកស្លាបែបនោះហើយ នឹងដឹងអំពីដែល យើងគួរធ្វើចំពោះសមណគោតម” ។

សួរថា “ក៏ព្រះសាស្តា ទ្រង់ជ្រាបនូវការកើតឡើងនៃអាយាត ក្នុងព្រះអង្គរបស់នាង ឬក៏មិនទ្រង់ជ្រាប” ?

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ - ១០៣ -

ឆ្លើយថា “ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធព្រះអង្គទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ណាស់ ។

សួរថា “កាលបើព្រះអង្គទ្រង់ជ្រាបដូច្នោះ ហេតុអ្វីទើបទ្រង់ ត្រាស់ព្រះគាថានេះ ” ?

ឆ្លើយថា “ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ព្រះគាថានេះ ដោយអំណាចនៃ ព្រាហ្មណ៍ និងព្រាហ្មណ៍ទាំងពីរនាក់ប៉ុណ្ណោះ” ។

ធម្មតា ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយមិនទ្រង់អើពើដល់អាយាតទេ រមែង ទ្រង់សម្តែងធម៌ដោយអំណាចនៃបុគ្គលអ្នកគួរដល់ការសម្រេចមគ្គ ផលប៉ុណ្ណោះ ។ ព្រាហ្មណ៍ និងព្រាហ្មណ៍នាំនាងមាគន្ធិយានោះទៅ

ធ្វើនឹងនាយចូឡមាគន្ធិយៈដែលជាបួន ហើយទៅកាន់សំណាក់របស់
ព្រះសាស្តា ទាំងពីរនាក់បួសហើយ ក៏បានសម្រេចព្រះអរហត្តផល ។
ចំណែកនាយចូឡមាគន្ធិយៈគិតដូច្នោះថា “ធីតារបស់យើងមិន
នឹងបុគ្គលថោកទាបទេ, សមគួរដល់ព្រះរាជាតែមួយព្រះអង្គប៉ុណ្ណោះ
ទើបនាំនាងទៅកាន់ក្រុងកោសម្ពី តាក់តែងដោយគ្រឿងអលង្ការ
ទាំងពួងហើយ ថ្វាយចំពោះព្រះបាទឧទេនដោយពាក្យថា

អប្បមាទភ្នំវណ្ណនា រឿងព្រះនាងសាមរាតី - ១០៤ -

“ស្រីវត្តនេះជារបស់សមគួរដល់មហាបពិត្រ” ព្រះបាទឧទេនគ្រាន់តែ
ទ្រង់ទេតឃើញព្រះនាងមាគន្ធិយានោះក្លាម ក៏ទ្រង់កើតសេចក្តីស្នេហា
ដ៏មានកម្លាំងក្លាមដែរ ទើបទ្រង់ប្រទាននូវការអភិសេក ទ្រង់ធ្វើនូវ
មាតុគ្រាម ៥០០ ឲ្យជាបរិវារនាងមាគន្ធិយានោះ ទ្រង់តាំងទុកក្នុង
តំណែងអគ្គមហេសី ។

(នេះរឿងរបស់មាគន្ធិយា)

ព្រះបាទឧទេននោះ មានអគ្គមហេសី ៣ ដែលមានស្រ្តី ១៥០០
នាក់ ជាបរិវារ ដោយប្រការដូច្នោះឯង ។

សេដ្ឋី ៣ នាក់ និង តាបស

ក៏ក្នុងសម័យនោះឯង ក្រុងកោសម្ពី មានសេដ្ឋី ៣ នាក់ គឺ ឃោសកសេដ្ឋី ១ កុក្កជសេដ្ឋី ១ បរារិកសេដ្ឋី ១, សេដ្ឋីទាំង ៣ នាក់ នោះ កាលវស្សូបនាយិកាជិតចូលមកដល់ហើយ, ឃើញតាបស ៥០០ មកអំពីព្រៃហិមពានកំពុងត្រាប់ទៅដើម្បីកិក្ខុក្នុងព្រះនគរ ក៏ជ្រះថ្លា

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ - ១០៥ -

និមន្តឲ្យគង់ ឲ្យឆាន់ហើយ អារាធនាតាបសទាំងនោះឲ្យស្នាក់នៅក្នុង សំណាក់របស់ខ្លួនរហូតអស់ ៤ ខែ ញ៉ាំងតាបសទាំងនោះឲ្យប្តេជ្ញា ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការមកទៀតក្នុងកាល ដែលកូមិកាគជោគជាំ ដោយទឹកភ្លៀង (រដូវភ្លៀង) ហើយបញ្ជូនតាបសទាំងនោះទៅកាន់ ព្រៃហិមពានវិញ ចាប់តាំងពីកាលនោះមក តាបសទាំងនោះនៅក្នុង ហិមពាន្តអស់ ៨ ខែ នៅក្នុងសំណាក់របស់សេដ្ឋីទាំង ៣ នោះ ៤ ខែ ។ តាបសទាំងនោះ កាលមកអំពីព្រៃហិមពាន្តក្នុងវេលាដទៃ ឃើញដើម ជ្រៃមួយដើមធំក្នុងទីជិតព្រៃ (ជាយព្រៃ) ក៏គង់ក្បែរគល់ជ្រៃនោះ ។

បណ្តាតាបសទាំងនោះ តាបសដែលជាប្រធានគិតដូច្នោះថា “ទេវតា
ដែលអាស្រ័យនៅនាដើមឈើនេះ មិនមែនជាទេវតាតូចទាបទេ
ដោយពិត ជាទេវរាជអ្នកមានសក្តិធំ គប្បីមាននៅនាដើមឈើនេះ,
ប្រសិនបើទេវរាជនេះគប្បីឲ្យនូវទឹកផឹកដល់ពួកឥសី មិនដឹងថាជាការ
ល្អយ៉ាងណាទៅទេ” ទេវរាជនោះក៏បានថ្វាយទឹកផឹកដល់ពួកឥសីទាំង
នោះ តាបសទាំងនោះក៏គិតរកនូវទឹកសម្រាប់ស្រង់ ។ ទេវរាជក៏បាន
ប្រគេន ទឹកសម្រាប់ស្រង់ដល់តាបសទាំងនោះទៀត ។ លំដាប់នោះ
តាបស ដែលជាប្រធានក៏គិតដល់កោជន ទេវរាជក៏បានឲ្យកោជន
លំដាប់ នោះ តាបសនោះបានមានតម្រិះដូច្នោះថា “ទេវរាជនេះ
រមែងឲ្យនូវ គ្រប់វត្ថុដែលយើងគិតហើយៗ” ឱហ្ន៎ !
យើងគប្បីឃើញទេវរាជ នោះ” ទេវរាជនោះក៏ទម្លាយដើមឈើ
សម្តែងខ្លួនដល់តាបសទាំងនោះ ។ គ្រានោះ តាបសទាំងនោះសួរ
ទេវរាជនោះថា “បពិត្រទេវរាជ អ្នក មានសម្បត្តិធំ សម្បត្តិនេះ
អ្នកបានហើយ ដោយអាស្រ័យកម្មអ្វី ? កាលពីមុនអ្នកបានធ្វើ
កម្មអ្វីទុក ? ទើបអ្នកបានសម្បត្តិបែបនេះ ។

ទេវរាជ. បពិត្រលោកម្ចាស់ទាំងឡាយ សូមលោកម្ចាស់ទាំង
ឡាយ កុំសាកសួរខ្ញុំម្ចាស់ធ្វើអី ។

តាបស. បពិត្រទេវរាជ សូមអ្នកប្រាប់មកចុះ ។

ទេវរាជនោះអៀនខ្មាស មិនហ៊ានពោលប្រាប់ ព្រោះកម្មដែល
ខ្លួនធ្វើហើយនោះ ជាកម្មបន្តិចបន្តួច ប៉ុន្តែ កាលត្រូវតាបសទាំងនោះ
ជម្រិតសួររឿយ ៗ ក៏ពោលថា “បើដូច្នោះ សូមលោកម្ចាស់ទាំង-
ឡាយចូរស្តាប់ចុះ” ដូច្នោះហើយ ទើបប្រាប់ ។

ប្រវត្តិរបស់ទេវតា

បានឮមកថា ទេវរាជនោះជាមនុស្សទុគ៌តម្នាក់ ស្វែងរកការ-
ងារធ្វើដើម្បីចិញ្ចឹមជីវិត បានការងារធ្វើក្នុងសំណាក់អនាថបិណ្ឌិក-
សេដ្ឋី ក៏អាស្រ័យការងារនោះចិញ្ចឹមជីវិត ។ ខាងក្រោយមក កាល
ដល់ថ្ងៃឧបោសថមួយ អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋីមកអំពីវិហារហើយ សួរថា
“ថ្ងៃនេះ មានអ្នកណាៗ បានប្រាប់បុរសដែលជាអ្នកធ្វើការស៊ីឈ្នួល
នោះថា ថ្ងៃនេះជាថ្ងៃឧបោសថដែរឬ ? មនុស្សដែលនៅក្នុងផ្ទះនោះ
ឆ្លើយប្រាប់ថា “បពិត្រលោកម្ចាស់ មិនទាន់មាននរណាមួយបានប្រាប់

ទេ” អនាថបិណ្ឌិកពោល ក៏ដូច្នោះថា “បើដូច្នោះ ពួកឯងចូរចំអិន អាហារល្ងាចទុកសម្រាប់គេចុះ” ។ គ្រានោះ ជនទាំងនោះក៏ដាំបាយ ដោយ អង្ករ ១ កំប៉ុងទុកដើម្បីបុរសអ្នកធ្វើការឈ្នួលនោះ ។ បុរស នោះធ្វើ ការងារក្នុងព្រៃហូតអស់វេលាថ្ងៃ មកផ្ទះវិញក្នុងវេលាល្ងាច កាល គេជួសបាយឲ្យ ក៏មិនទាន់បរិភោគភ្លាមទេ ដោយគិតថា “យើងជាអ្នក ឃ្មានហើយ” គិតថា “ក្នុងថ្ងៃមុនៗ ភាពជ្រុលជ្រើមធំ រមែងមានក្នុង ផ្ទះនេះថា សូមលោកឲ្យបាយ ឲ្យសម្ល ឲ្យម្ហូប, ក្នុងថ្ងៃ នេះ

អប្បមាទគ្គវណ្ណនា រឿងព្រះនាងសាមាវតី - ១០៤ -

ជនដ៏សេស ជាអ្នកមានសំឡេងស្ងប់ស្ងៀមដេកហើយ.នាំគ្នាជួសអាហារទុកសំរាប់អញតែម្នាក់ឯងប៉ុណ្ណោះ, ហេតុនេះតើដូចម្តេចទៅហ្ន៎ ? ទើបសួរថា “អ្នកទាំងឡាយបរិភោគហើយឬ” ? ជនទាំងនោះ ឆ្លើយ ថា “ម្ចាស់អ្នក ដ៏ចំរើន ថ្ងៃនេះគេមិនបរិភោគទេ” ។

អ្នកធ្វើការឈ្នួល. ព្រោះហេតុអ្វី ?

ជនទាំងឡាយ. ក្នុងផ្ទះនេះ គេមិនចំអិនអាហារពេលល្ងាចក្នុង
ថ្ងៃឧបោសថទាំងឡាយទេ ។ ព្រោះមនុស្សគ្រប់គ្នា គេជាអ្នករក្សា
ឧបោសថ, ដោយហោចទៅ សូម្បីទារកដែលនៅបៅដោះជាប្រក្រតី
មហាសេដ្ឋីក៏ឲ្យទារកនោះខ្យមាត់ហើយ ប្រើបម្រើឲ្យដាក់វត្ថុមានរស
ផ្អែម ៤ មុខ ទៅក្នុងមាត់ ធ្វើឲ្យជាអ្នករក្សាឧបោសថ, កាលប្រទីប
ដែលបុគ្គលអុជហើយដោយប្រេងមានក្លិនក្រអូប បំភ្លឺទារកតូចធំទាំង-
ឡាយទៅកាន់ទីដេកហើយ រមែងស្វាធាយអាការ ៣២ ប្រការ, ប៉ុន្តែ
ថា ពួកយើងមិនបានធ្វើសតិទុកដើម្បីនឹងប្រាប់ប្រាប់អ្នកឯងថាថ្ងៃនេះ
ជាថ្ងៃឧបោសថ ព្រោះហេតុនោះ ទើបពួកយើងដាំបាយទុកដើម្បី
អ្នកតែម្នាក់ឯងអ្នក

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ - ១០៩ -

ឯងចូរទទួលអាហារនោះចុះ ។

បុរសអ្នកធ្វើការឃ្នាល. ប្រសិនបើខ្ញុំរក្សាឧបោសថក្នុងកាល
ឥឡូវនេះ រមែងសមគួរសោត សូម្បីខ្ញុំក៏រក្សាឧបោសថដែរ ។

ជនទាំងឡាយ. សេដ្ឋីរមែងជ្រាបនូវកិច្ចនេះ ។

បុរសអ្នកធ្វើការឈ្នួល. បើដូច្នោះ សូមពួកលោកសួរសេដ្ឋី

នោះឲ្យខ្ញុំផង ។

ជនទាំងនោះ ទៅសួរសេដ្ឋី សេដ្ឋីក៏ពោលយ៉ាងនេះថា “បុរស
នោះមិនបរិភោគក្នុងកាលឥឡូវនេះ ខ្ញុំរមែងហើយ អធិដ្ឋានអង្គខរបា-
សថទាំងឡាយនឹងបានខរបាសថកម្មពាក់កណ្តាល” ។ ចំណែកបុរស
អ្នកធ្វើការឈ្នួលស្តាប់ពាក្យនោះហើយ បានធ្វើហើយដោយប្រការ
ដូច្នោះ ។ កាលគេស្រែកឃ្លានព្រោះការងាររហូតអស់វេលាថ្ងៃ ខ្យល់
ក៏កម្រើកឡើងហើយក្នុងសរីរៈ, គេយកខ្សែចងពោះ ចាប់ត្រង់ចុងខ្សែ
បម្រះនទៀលទៅមក ។ សេដ្ឋីព្រឹត្តិហេតុដូច្នោះ មានអ្នកកាន់គប់
ភ្លើង ប្រើបម្រើឲ្យយកវត្ថុមានរសផ្អែម ៤ មុខ មកកាន់សំណាក់របស់

អប្បមាទវគ្គវណ្ណនា រឿងព្រះនាងសាមាភី - ១១០ -

នោះ ហើយសួរថា “ម្ចាស់អ្នកដ៏ចម្រើន អ្នកកើតអ្វី” ?

បុរសអ្នកធ្វើការឈ្នួល. បពិត្រលោកម្ចាស់ ខ្យល់កម្រើក
ឡើងដល់ខ្ញុំ។

សេដ្ឋី. បើដូច្នោះ ឯងចូរក្រោកឡើង ជីកនូវកេសជ្ជៈនេះចុះ ។
បុរសអ្នកធ្វើការឈ្នួលសួរថា បពិត្រលោកម្ចាស់ ជនទាំងឡាយគេ
ទទួលទានហើយឬ ?

សេដ្ឋី. សេចក្តីមិនសប្បាយ (ឥតជម្ងឺ) របស់ពួកយើងមិន
មាន ឯងចូរជីកចុះ ។ បុរសនោះពោលថា “បពិត្រលោកម្ចាស់ ខ្ញុំ
កាលរក្សាឧបោសថ មិនបានដើម្បីនឹងរក្សាឧបោសថកម្មទាំងអស់
បាន, សូម្បីឧបោសថកម្មពាក់កណ្តាលរបស់ខ្ញុំ កុំបានជារបស់ខ្លះ
ខាតឡើយ” ដូច្នោះហើយ ក៏មិនព្រមជីកនូវកេសជ្ជៈនោះ ។ បុរសនោះ
សូម្បីសេដ្ឋីពោលថា “ម្ចាស់អ្នកដឹងច្រើន អ្នកកុំធ្វើយ៉ាងនេះឡើយ”
ក៏នៅតែមិនព្រមជីក, កាលអរុណរះឡើង ក៏ធ្វើកាលកិរិយាទៅ ដួង
ផ្កាឈើដែលស្ងួតដូច្នោះ កើតជាទេវតានៅនាដើមជ្រៃនោះ ។
ព្រោះហេតុ

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ - ១១១ -

នោះ ទេវតានោះ លុះពោលសេចក្តីនេះហើយ ក៏ពោលដូច្នោះថា
“សេដ្ឋីនោះជាអ្នករាប់អានព្រះពុទ្ធថា ជារបស់យើង រាប់អានព្រះធម៌

ថាជារបស់យើង រាប់អានព្រះសង្ឃថាជារបស់យើង, សម្បត្តិនោះខ្ញុំ
បានហើយដោយផល ដែលហូរចេញអំពីឧបោសថកម្មកម្មពាក់
កណ្តាលដែលខ្ញុំអាស្រ័យសេដ្ឋីនោះធ្វើហើយ ។

តាបសជ្រះថ្លាចេញបួស

តាបស ៥០០ នោះ គ្រាន់តែពួកគេថា “ព្រះពុទ្ធ” ក៏ក្រោក
ឡើងផ្តល់អញ្ជូលចំពោះទេវតា ពោលថា “លោកនិយាយថា ព្រះ
ពុទ្ធដូច្នោះឬ” ដូច្នោះហើយ ក៏ញ៉ាំងទេវតានោះឲ្យប្លេជា ៣ ដងថា “ខ្ញុំ
និយាយថា ព្រះពុទ្ធមែន” ហើយបន្តឡើងនូវឧទានថា “ក៏សំឡេងគឺក
កងបែបហ្នឹងឯង គឺបុគ្គលរកបានដោយកម្រក្នុងលោក” ហើយពោល
ថា “បពិត្រទេវតា ពួកយើងជាអ្នកដែលលោកឲ្យបានស្តាប់សំឡេង
ដែលមិនធ្លាប់បានឮមកហើយក្នុងសែនកប្បជាអនេក” ។ គ្រានោះ ពួក
តាបសដែលជាអន្តេវាសិកបានពោលពាក្យនេះនឹងអាចារ្យថា “បើ

អប្បមាទគ្គវណ្ណនា រឿងព្រះនាងសាមាភី - ១១២ -

ដូច្នោះ ពួកយើងចូរនាំគ្នាទៅកាន់សំណាក់របស់ព្រះសាស្តាទៅ”
អាចារ្យពោលថា “ម្ចាស់អ្នកទាំងឡាយ សេដ្ឋី ៣ រូប ជាអ្នកមាន

ឧបការៈច្រើនដល់យើង ថ្ងៃស្អែកនេះ ពួកយើងទទួលភិក្ខុក្នុងលំ នៅរបស់ សេដ្ឋីទាំងនោះ ប្រាប់សេដ្ឋីទាំងនោះហើយ សឹមទៅ, ម្នាល អ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរយកស្រូវចុះ” តាបសទាំងនោះក៏ បង្អង់ចាំតាម ពាក្យរបស់អាចារ្យ ។ ថ្ងៃស្អែកឡើង សេដ្ឋីទាំង ៣ រូបនោះ ត្រៀម យាគូ និងភត្តហើយ ក្រាលអាសនៈទុក ដឹងថា “ថ្ងៃនេះ លោកម្ចាស់ ដឹងច្រើនទាំងឡាយរបស់យើងមក” ធ្វើការ ក្រោកទទួលតាបសទាំង នោះហើយនាំទៅកាន់លំនៅ និងទូទ្យគង់ បានប្រគេនភិក្ខុ ។ តាបស ទាំងនោះធ្វើភត្តកិច្ចរូបស្រេចហើយ ពោលថា “បពិត្រមហាសេដ្ឋី ទាំងឡាយ ពួកយើងនឹងទៅ” ។

សេដ្ឋី. បពិត្រលោកម្ចាស់ដឹងច្រើនទាំងឡាយ លោកម្ចាស់ ទាំងឡាយបានប្តេជ្ញាជាមួយនឹងខ្ញុំម្ចាស់ទាំងឡាយថា នឹងនៅទីនេះ រហូត ៤ ខែ ក្នុងរដូវភ្លៀងនេះមិនមែនឬ ? ឥឡូវនេះ លោកម្ចាស់

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ - ១១៣ -

ទាំងឡាយនឹងទៅទីណា ?

តាបស. ព្រះពុទ្ធកើតឡើងហើយក្នុងលោក, ព្រះធម៌កើតឡើង
ហើយ, ព្រះសង្ឃកើតឡើងហើយក្នុងលោក, ព្រោះហេតុនោះ យើង
ទាំងឡាយនឹងទៅកាន់សំណាក់ព្រះសាស្តា ។

សេដ្ឋី. ក៏ការទៅសំណាក់ព្រះសាស្តាអង្គនោះ គួរបំពោះតែ
លោកម្ចាស់ទាំងឡាយប៉ុណ្ណោះឬ ?

តាបស. ម្ចាស់អ្នកមានអាយុ សូម្បីជនពួកដទៃក៏គួរ, មិន
ហាមឃាត់ទេ ។

សេដ្ឋី. បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន បើដូច្នោះ សូមលោក
ម្ចាស់ទាំងឡាយរង់ចាំសិន ពួកខ្ញុំម្ចាស់ ត្រៀមរៀបចំហើយ នឹងទៅ
ដែរ ។

តាបសទាំងនោះពោលថា “កាលអ្នកទាំងឡាយធ្វើការត្រៀម
រៀបចំ ដំណើរយ័តយូររមែងមានដល់ពួកយើង, ពួកយើងនឹងទៅមុន
អ្នកទាំងឡាយគប្បីមកតាមក្រោយចុះ” ដូច្នោះហើយក៏ទៅមុនចូលទៅ

គាល់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ថ្វាយបង្គំហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរមួយ ។

គ្រានោះ ព្រះសាស្តាទ្រង់ត្រាស់អនុបុត្រីកថា សម្តែងធម៌ដល់
តាបសទាំងនោះ ។ ក្នុងទីបំផុតនៃទេសនា តាបសទាំង ៥០០ នោះបាន
សម្រេចព្រះអរហត្តមួយអន្លើដោយបដិសម្ភទាទាំងឡាយហើយ ទូល
សូមបព្វជ្ជា បានជាអ្នកទ្រទ្រង់បាត្រ និងបីវែរដែលសម្រេចដោយបដិ
ហាក់ដូចជាព្រះថេរៈមានវស្សា ១០០ ក្នុងលំដាប់នៃព្រះតម្រាស់ដែល
ព្រះអង្គត្រាស់ថា “អ្នកទាំងឡាយ ចូរជាកិក្ខុបុរៈ” ។

សេដ្ឋី ៣ នាក់ កសាងវិហារ

សេដ្ឋីទាំង ៣ រូបនោះ ចាត់ចែងរទេះម្នាក់ៗ ៥០០ ផុកគ្រឿង
ឧបករណ៍នៃទាន មានសំពត់ គ្រឿងស្លៀកដណ្តប់ ទឹកដោះថ្នាំ ទឹកយុំ
និងទឹកអំពៅជាដើម ទៅដល់ក្រុងសាវត្ថីហើយ ចូលទៅកាន់វត្តជេត-
ពន ថ្វាយបង្គំព្រះសាស្តា ស្តាប់នូវធម្មកថាហើយ ក្នុងទីបំផុតនៃធម្ម-
កថា ក៏តាំងនៅក្នុងសោតាបត្តិផល ថ្វាយទានក្នុងសំណាក់ព្រះ

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ - ១១៥ -

សាស្តាអស់កន្លះខែហើយ ទូលអារាធនាព្រះសាស្តា ដើម្បីប្រយោជន៍
ដល់កិរិយាស្តេចយាងទៅកាន់ក្រុងកោសម្ពី, ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធភាវនឹង

ទ្រង់ប្រទាននូវការប្តេជ្ញា ក៏បានត្រាស់ថា “ម្ចាស់គហបតីទាំងឡាយ
ព្រះតថាគតទាំងឡាយ រមែងត្រេកអរយ៉ាងក្រៃលែងក្នុងផ្ទះស្ងាត់”
ទើបទូលថា “បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សេចក្តីនេះ ពួកខ្ញុំព្រះអង្គជ្រាប
ច្បាស់ហើយ ការដែលស្តេចយាងទៅតាមសាសន៍ដែលពួកខ្ញុំព្រះអង្គ
បញ្ជូនមក រមែងគួរ ។ ដូច្នោះហើយ ទៅកាន់ក្រុងកោសម្ពី បញ្ជាឲ្យ
ជាងសាងមហាវិហារ ៣ គឺ យោសកសេដ្ឋី ឲ្យសាងយោសិតារាម,
កុក្កដសេដ្ឋី ឲ្យសាងកុក្កដារាម, បារាវិកសេដ្ឋី ឲ្យសាងបារាវិការាម,
ហើយបញ្ជូនទៅដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការដែលស្តេចយាងមក នៃព្រះ
សាស្តា ។

ព្រះសាស្តា ទ្រង់ព្រះសណ្តាប់នូវដំណឹងរបស់សេដ្ឋីទាំងនោះ
ក៏បានយាងទៅកាន់ទីនោះ ។ សេដ្ឋីទាំងនោះក្រោកទទួល អារាធនា
និមន្តព្រះសាស្តាឲ្យស្តេចចូលទៅខាងក្នុងវិហារហើយ ប្រគល់ថ្វាយ

អប្បមាទវគ្គវណ្ណនា រឿងព្រះនាងសាមរតី - ១១៦ -

៣ ដឹងថា “ខ្ញុំព្រះអង្គសូមថ្វាយវិហារនេះចំពោះភិក្ខុសង្ឃដែលមក
អំពីទិសទាំង ៤ ដែលមានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន” ដូច្នោះហើយ រមែង
ប្រតិបត្តិ តាមវេនៗ ។ ព្រះសាស្តារមែងគង់នៅក្នុងវិហារមួយៗ

មួយថ្ងៃ, ទ្រង់គង់នៅក្នុងវិហាររបស់សេដ្ឋីណា ក៏រមែងត្រាច់ទៅដើម្បី
បិណ្ឌបាតទៀបទ្វារផ្ទះសេដ្ឋីនោះឯង ។

នាយសុមនមាលាការអង្គាសភក្កសង្ឃ

ក៏សេដ្ឋីទាំង ៣ នាក់នោះ មាននាយមាលាការឈ្មោះសុមនៈ
ជាអ្នកឧបដ្ឋាក ។ នាយសុមនមាលាការនោះ ពោលនឹងសេដ្ឋីទាំង
នោះយ៉ាងនេះថា “ខ្ញុំបាទជាអ្នកធ្វើការបម្រើលោកទាំងឡាយរហូត
អស់កាលយូរ, ជាអ្នកប្រាថ្នានឹងញ៉ាំងព្រះសាស្តាឲ្យសោយ
សូមលោកទាំងឡាយ ចូរឲ្យព្រះសាស្តាដល់ខ្ញុំមួយថ្ងៃ” ។

សេដ្ឋីទាំង ៣ នាក់នោះពោលថា “ម្ចាស់នាយ បើដូច្នោះ
អ្នកចូរនិមន្តព្រះសាស្តាឲ្យសោយក្នុងថ្ងៃស្អែកនេះចុះ” ។ នាយ
សុមនមាលាការនោះទទួលពាក្យថា “ល្អហើយ នាយ” ដូច្នោះ ទើប

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ - ១១៧ -

និមន្តព្រះសាស្តា ត្រៀមគ្រឿងសក្ការៈ ។ ក្នុងកាលនោះ ព្រះរាជាព្រះ
រាជទាន ៨ កហាបណៈ ឲ្យជាតម្លៃផ្កាដល់នាងសាមាវតីរាល់ៗ ថ្ងៃ ។
ទាសីរបស់នាងសាមាវតីនោះ ឈ្មោះនាងខុដ្ឋត្តរា ទៅកាន់សំណាក់
សុមនមាលាការ ទទួលយកផ្កាទាំងឡាយជានិច្ច ។ ខាងក្រោយមក

នៅថ្ងៃមួយ នាយមាលាការពោលនឹងនាងខ្ញុំជុំគ្នាដែលជាអ្នកមកក្នុង
ថ្ងៃនោះថា “ម្ចាស់នាងខ្ញុំជុំនិមន្តព្រះសាស្តាទុកហើយ, ថ្ងៃនេះ
ខ្ញុំនឹងបូជាព្រះ សាស្តាដោយផ្កាដ៏ប្រសើរ, នាងចូររង់ចាំស្តាប់
ព្រះធម៌សិនហើយ សឹម ទទួលយកផ្កាទៅចុះ” ។ នាងខ្ញុំជុំគ្នា
ទទួលថា “បាន” ។

នាយសុមនៈអង្គាសកិកុសឿ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន បាន
ទទួលបាត្រដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការធ្វើអនុមោទនា ។ ព្រះអង្គទ្រង់
ប្រារព្ធធម្មទេសនាជាគ្រឿងអនុមោទនា ។ ចំណែកនាងខ្ញុំជុំគ្នា
ស្តាប់ធម្មកថារបស់ព្រះសាស្តាហើយ ក៏តាំងនៅក្នុងសោតាបត្តិផល ។
ក្នុងថ្ងៃមុនៗ នាងកាន់យកកហាបណៈ ៤ កហាបណៈទុកសម្រាប់ខ្លួន
ទិញផ្កាតែ ៤ កហាបណៈប៉ុណ្ណោះ ។ ក្នុងថ្ងៃនោះ នាងទិញផ្កាទាំង ៨

អប្សមាទិវរណ្ណនា រឿងព្រះនាងសាមាវតី - ១១៨ -

កហាបណៈ ។

គ្រានោះ នាងសាមាវតី ពោលនឹងនាងខ្ញុំជុំគ្នានោះថា “ម្ចាស់
នាងដឹងចម្រើន ព្រះរាជាព្រះរាជទានតម្លៃផ្កាដល់យើងជាទ្វេរគុណឬ” ?

នាងខ្ញុំជុំគ្នា. បពិត្រព្រះនាងម្ចាស់ មិនមែនទេ ។

សាមាវតី. កាលបើដូច្នោះ ព្រោះហេតុអ្វី បានជាផ្កាច្រើនម៉្លោះ ?

ខុដ្ឋត្តរា. ក្នុងថ្ងៃមុនៗ ខ្ញុំកាន់យក ៤ កហាបណៈ ទុកសំរាប់

ខ្លួន ទិញផ្កាតែ ៤ កហាបណៈប៉ុណ្ណោះ ។

សាមាវតី. ព្រោះហេតុអ្វី ក្នុងថ្ងៃនេះ ទើបនាងមិនកាន់យក ?

ខុដ្ឋត្តរា. ព្រោះខ្ញុំស្តាប់ធម្មកថារបស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធហើយ សម្រេចធម៌ ។

គ្រានោះ នាងសាមាវតីមិនបានគម្រាមនាងខុដ្ឋត្តរានោះថា “នែ មេទាសីកំណាច ហងឯងចូរឲ្យកហាបណៈ ដែលហងឯងកាន់យក ហើយអស់កាលមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះដល់អញវិញ” ត្រឡប់ជាឲ្យ ពោល ថា “ម្ចាស់នាងដឹងច្រើន នាងចូរញ៉ាំងយើងទាំងឡាយឲ្យ ជីកនូវទឹកអម្រឹត

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ - ១១៩ -

ដែលនាងបានជីកហើយផង,” កាលនាងខុដ្ឋត្តរាពោលថា “បើដូច្នោះ សូម ព្រះនាងម្ចាស់ញ៉ាំងនាងខ្ញុំឲ្យដូចទឹក” ក៏ឲ្យនាងដូចទឹកដោយទឹក ក្រអូប ១៦ ក្អមហើយ បញ្ជាឲ្យប្រទានសំពត់សាដកសាច់មជ្ឈពីរផ្ទាំង

១ នាង ខុជ្ជត្តារនោះ ស្ងៀកមួយផ្ទាំង ដណ្តប់មួយផ្ទាំង
 ប្រើគេឲ្យក្រាល អាសនៈហើយ
 ឲ្យនាំផ្លិតមួយមកអង្គុយលើអាសនៈចាប់ផ្តិតជីវិតត្រ ហៅមាតុគ្រាម
 ៥០០ មកហើយ សម្តែងធម៌ដល់ស្ត្រីទាំងនោះ ដូច
 ដែលព្រះសាស្តាទ្រង់សម្តែងហើយនោះឯង ។ ស្ត្រីទាំងអស់នោះ
 ស្តាប់ធម្មកថារបស់ខុជ្ជត្តារហើយ ក៏តាំងនៅក្នុងសោតាបត្តិផល ។ ស្ត្រី
 ទាំងនោះថ្វាយបង្គំនាងខុជ្ជត្តារហើយ ពោលថា “ម្ចាស់នាងដ៏ចម្រើន
 ចាប់តាំងពីថ្ងៃនេះទៅ នាងកុំធ្វើការងារដ៏សៅហ្មងឡើយ, នាងចូរតាំង
 នៅក្នុងឋានជាមាតា និងអាចារ្យរបស់ពួកយើងទាំងឡាយ ទៅកាន់
 សំណាក់ព្រះសាស្តា ស្តាប់ធម៌ដែលព្រះសាស្តាទ្រង់សម្តែងហើយ ចូរ
 សម្តែងប្រាប់ពួកយើងទាំងឡាយ” ។ នាងខុជ្ជត្តាក៏ធ្វើតាមពាក្យ
 បញ្ជានោះ ក្រោយមក នាងក៏បានជាអ្នកទ្រទ្រង់ព្រះ ត្រៃបិដក ។

នាងខុជ្ចត្តរាជាឯតទគ្គៈផ្នែកខាងសម្តែងធម៌ គ្រានោះ ព្រះសាស្តាទ្រង់តែងតាំងនាងខុជ្ចត្តរានោះទុកក្នុងឯតទគ្គៈថា “ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នាងខុជ្ចត្តរានេះ ជាអ្នកឆ្លើមជាងបណ្តាឧបាសិកាសារិកា របស់តថាគត ជាធម្មកថិកា “អ្នកសម្តែងធម៌” ។ ស្ត្រីទាំង ៥០០ នោះ ពោលទៅកាន់នាងខុជ្ចត្តរានោះយ៉ាងនេះថា “ម្ចាស់នាងដ៏ចម្រើន ពួកយើង ទាំងឡាយប្រាថ្នានឹងគាល់ព្រះសាស្តា សូមនាងចូរសម្តែង ព្រះសាស្តា ដល់យើងទាំងឡាយ, ពួកយើងនឹងបូជាព្រះសាស្តា ដោយសក្កៈទាំង ឡាយ មានគ្រឿងក្រអូប និងកម្រងផ្កាជាដើម” ។

នាងខុជ្ចត្តរា. បពិត្រព្រះនាងម្ចាស់ដ៏ចម្រើនទាំងឡាយ ដែល ឈ្មោះថាព្រះរាជត្រកូល ជារបស់ឆ្លន់, នាងខ្ញុំមិនអាចដើម្បីនឹងនាំព្រះ នាងទាំងឡាយទៅព្រះវិហារក្រៅបានទេ ។

ស្ត្រីទាំងឡាយ. ម្ចាស់នាងដ៏ចម្រើន នាងកុំញាំងយើងទាំងឡាយឲ្យវិនាសឡើយ ។ សូមនាងចូរសម្តែងព្រះសាស្តាដល់យើង

ទាំងឡាយចុះ ។

នាងខ្ញុំជុត្តរា. បើដូច្នោះ ការមើល ជាការដែលនាងអាចមើល
បានតាមប្រហោងមានប្រមាណប៉ុណ្ណា, ចូរចោះប្រហោងមាន
ប្រមាណប៉ុណ្ណោះ នាជញ្ជាំងបន្ទប់ដែលជាលំនៅរបស់ពួកព្រះនាង
ទាំងឡាយ ចូរបញ្ជាឲ្យគេនាំគ្រឿងក្រអូប និងកម្រងផ្កាជាដើមមក
ហើយឈរនៅក្នុងទីនោះៗ ចូរក្រឡេកមើល ចូរលាតដៃទាំងពីរថ្វាយ
បង្គំ និងចូរបូជាព្រះសាស្តា ដែលស្តេចយាងទៅកាន់ផ្ទះសេដ្ឋីទាំង ៣
នោះចុះ ។

ស្រ្តីទាំងនោះ បានធ្វើហើយយ៉ាងនោះ ក្រឡេកមើលព្រះ-
សាស្តាដែលយាងទៅ និងយាងមក ថ្វាយបង្គំ និងបូជាហើយ ។

ប្រវត្តិបង្អួច

ថ្ងៃមួយ ព្រះនាងមាគន្ធិយា ចេញអំពីប្រាសាទរបស់ខ្លួនធ្វើ
ដំណើរទៅកាន់លំនៅរបស់ស្រ្តីទាំងនោះ
ឃើញប្រហោងជញ្ជាំងបន្ទប់ ទាំងឡាយ ក៏សួរថា “ប្រហោងអ្វី
នេះ”? កាលស្រ្តីទាំងនោះ

មិនដឹងថានាងមាគន្ធិយានេះចង់គំនុំនឹងព្រះសាស្តា ក៏ឆ្លើយប្រាប់ថា
“ព្រះ សាស្តាយាងមកកាន់នគរនេះ, ពួកយើងទាំងឡាយឈរនៅ
ក្បែរប្រហោងនេះ ហើយថ្វាយបង្គំ និងបូជាព្រះសាស្តា” លុះបាន
ស្តាប់ដូច្នោះហើយ ក៏គិតថា “ព្រះសមណគោតមមកកាន់នគរ
នេះហើយ, ឥឡូវនេះ យើងនឹងដឹង នូវអំពើដែលគួរធ្វើចំពោះ
សមណគោតម នេះ ចំណែកស្ត្រីទាំងនេះ ក៏ជា ឧបដ្ឋាយិការបស់
ព្រះសមណគោតមនោះ, យើងនឹងដឹងនូវអំពើដែល
គប្បីធ្វើសូម្បីដល់ស្ត្រីទាំងនេះ” ទើបទៅក្រាបទូលព្រះរាជាថា “បពិត្រ
មហារាជ ស្ត្រីទាំង ៥០០ រួមទាំងនាងសាមាវតីផងនោះ មានសេចក្តី
ប្រាថ្នាខាងក្រៅ, ស្ត្រីទាំងនោះនឹងប្រហារព្រះជន្មរបស់ព្រះអង្គដោយ
ពីរបីថ្ងៃទៀតជាពិតប្រាកដ” ព្រះរាជាមិនទ្រង់ជឿដោយទ្រង់មានព្រះ
តម្រាស់ថា “ស្ត្រីទាំងនោះនឹងមិនធ្វើនូវអំពើបែបនេះទេ” ។ សូម្បី
នាងមាគន្ធិយាក្រាបទូលទៀត ក៏នៅតែមិនព្រមជឿ ។
គ្រានោះ នាងមាគន្ធិយាក្រាបទូលព្រះរាជាអង្គនោះដោយ
ពាក្យដែលខ្លួនធ្លាប់ក្រាបទូលអស់វារៈ ៣ ដង ព្រះរាជាមិនទ្រង់ជឿ
ក៏ក្រាបទូលថា

“ប្រសិនបើព្រះអង្គមិនទ្រង់ជឿ (ពាក្យ) ខ្ញុំម្ចាស់សោត សូមព្រះ
អង្គស្តេចយាងទៅកាន់លំនៅរបស់ស្រ្តីទាំងនោះ ហើយទ្រង់ពិនិត្យ
មើលចុះ” ។ ព្រះរាជាស្តេចយាងទៅទតឃើញប្រហោងក្នុងបន្ទប់ទាំង
ឡាយ ក៏ត្រាស់សួរថា “ប្រហោងអ្វីនេះ” ? កាលស្រ្តីទាំងនោះក្រាប
ទូលសេចក្តីនោះហើយ មិនទ្រង់ពិរោធនឹងស្រ្តីទាំងនោះ មិនបាន
ត្រាស់នូវអ្វីៗឡើយ, បញ្ជាឲ្យបិទប្រហោងទាំងឡាយហើយ ឲ្យធ្វើ
បង្អួចមានប្រហោងតូចៗ ក្នុងបន្ទប់ទាំងពួង ។ បានឮថា បង្អួចមាន
ប្រហោងតូចៗ ទាំងឡាយ កើតឡើងហើយក្នុងកាលនោះ ។

ព្រះនាងមាគន្ធិយា មិនអាចនឹងធ្វើអ្វីៗ ស្រ្តីទាំងនោះ បាន
ក៏គិតថា “យើងនឹងធ្វើនូវអំពើដែលគប្បីធ្វើ ចំពោះសមណៈឲ្យខាន
តែបាន” ទើបឲ្យកហាបណៈដល់អ្នកនគរហើយពោលថា “ពួកឯង
ព្រមទាំងពួកបុរសដែលជាខ្ញុំប្រុស និងកម្មករទាំងឡាយចូរដេរផ្កាសា
ព្រះសមណគោតម

ដែលជាអ្នកចូលទៅកាន់ព្រះនគរឲ្យចៀសចេញទៅ” ពួកមិច្ឆាទិដ្ឋិ
ដែល ជាអ្នកមិនជ្រះថ្លាក្នុងរតនៈទាំង ៣ ក៏ជាប់តាមព្រះសាស្តាដែល

យោងចូលទៅកាន់ព្រះនគរ ជេរផ្កាសាដោយវត្តសំរាប់ ជេរ ១០

យ៉ាងថា ៖

១. ឯងជាចោរ

២. ឯងជាបុគ្គលពាល

៣. ឯងជាមនុស្សគួត

៤. ឯងជាអ្នកដួ

៥. ឯងជាគោ

៦. ឯងជាលា

៧. ឯងជាសត្វនរក

៨. ឯងជាសត្វតិរច្ឆាន

៩. សុគតិរបស់ឯងមិនមានទេ

១០. ឯងសង្ឃឹមបានតែទុក្ខគតិម្យ៉ាងប៉ុណ្ណោះ ។

ព្រះអានន្ទបានឮពាក្យនោះហើយ បានក្រាបទូលពាក្យនេះ

ចំពោះព្រះសាស្តាថា “បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អ្នកនគរទាំងនេះ

រមែងដេរ រមែងផ្កាសាពួកយើងទាំងឡាយ, ពួកយើងនឹងទៅកាន់ទី
ដទៃអំពីទីនេះ” ។ ព្រះសាស្តាត្រាស់សួរថា “ម្ចាស់អានន្ទ យើងនឹង
ទៅកាន់ទីណា” ។

ព្រះអានន្ទក្រាបទូលថា “បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន យើងនឹង
ទៅកាន់នគរដទៃ” ។

ព្រះសាស្តា. ម្ចាស់អានន្ទ កាលពួកមនុស្សក្នុងក្រុងនោះដេរ,
យើងនឹងទៅកាន់នគរណាទៀត ?

ព្រះអានន្ទ. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ទៅកាន់ក្រុងដទៃទៀត ។

ព្រះសាស្តា. កាលពួកមនុស្សក្នុងក្រុងនោះដេរ យើងនឹងទៅ
កាន់ទីណាទៀតទៅ ?

ព្រះអានន្ទ. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ទៅកាន់ក្រុងដទៃអំពីក្រុង
នោះទៀត ។

ព្រះសាស្តា. ម្ចាស់អានន្ទ កាលធ្វើយ៉ាងនេះមិនសមគួរទេ,
អធិករណ៍កើតឡើងក្នុងទីណា, កាលអធិករណ៍នោះស្ងប់ម្ខាងហើយ

ក្នុង

ទីនោះ ទើបគួរទៅកាន់ទីដទៃ ម្ចាស់អានន្ទ ក៏ពួកមនុស្សទាំងនោះ ពួក
ណាទៅ តែងដេរ ?

ព្រះអានន្ទ. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ជនទាំងនោះទាំងអស់
រហូតដល់ពួកទាសៈ និងកម្មករ រមែងដេរ ។

ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា “ម្ចាស់អានន្ទ តថាគតដូចជាជីវិតចូលកាន់
សង្គ្រាម ក៏ការអត់ទ្រាំចំពោះកូនសរដែលមកអំពីទិសទាំង ៤ រមែង
ជាភារៈរបស់ជីវិតដែលចូលកាន់សង្គ្រាម យ៉ាងណាមិញ ដែលឈ្មោះ
ថា ការអត់ទ្រាំចំពោះពាក្យដែលមនុស្សទ្រុស្តសីលជាច្រើនពោល
ហើយ ក៏ជាភារៈរបស់តថាគតដូច្នោះដែរ” ដូច្នោះហើយ កាលទ្រង់
ប្រារព្ធចំពោះព្រះអង្គ សម្តែងនូវគាថា ៣ គាថានេះក្នុងនាគវគ្គថា ៖

អហំ នាគោវ សង្គ្រាមេ ចាបុរោ បតិភំ សវំ
អតិវាក្យន្តិតិក្ខិស្សំ ទុស្សីលោ ហិ ពហុជនោ ។
ទន្តំ ន យន្តិ សមិទី ទន្តំ រាជាកិរហតិ
ទន្តោ សេដ្ឋោ មនុស្សសុ យោតិវាក្យន្តិតិក្ខិ ។

វរមស្សត្រា ទន្តា អាជានីយា វ សិន្ធិវា
 កុញ្ញា វ មហានាគា អត្តទន្តោ តតោ វរំ ។
 តថាគតនឹងអត់ទ្រាំពាក្យល្មើស ដូចដីអត់ទ្រាំចំពោះ
 ព្រួញ ដែលរហូតចេញអំពីផ្ចូ ក្នុងសង្រ្គាមដូច្នោះ ព្រោះ
 ថា ជនទ្រុស្តសីលមានច្រើននាក់ ។ ពួកជនតែងនាំ
 វាមានដែលទូន្មានហើយទៅកាន់ទីប្រជុំ ព្រះរាជាតែង
 ស្តេចឡើងកាន់វាមាន ដែលទូន្មានហើយ បណ្តា
 មនុស្សទាំងឡាយ មនុស្សណា អត់សង្កត់នឹងពាក្យ
 ល្មើសបាន មនុស្សនោះជាអ្នកមានខ្លួនទូន្មានហើយ
 ឈ្មោះថា ជាបុគ្គលប្រសើរបំផុត ។
 ពួកសេះអស្សត្រក្តី ពួកសេះអាជានេយ្យក្តី សេះសិន្ធិព
 ក្តី ដីកុញ្ញាដីប្រសើរក្តី ដែលបុគ្គលប្រៀនប្រដៅបាន
 ហើយ រាប់ថាជាសត្វប្រសើរបំផុត បុគ្គលដែលមាន
 ខ្លួនទូន្មានហើយ ប្រសើរជាងសត្វទាំងអស់នោះ ។

ធម្មកថាបានជាប្រយោជន៍ដល់មហាជន អ្នកដល់ព្រមហើយ, ព្រះសាស្តាបុរៈទ្រង់សម្តែងធម្មកថាយ៉ាងនេះហើយ ទ្រង់ត្រាស់ថា “ម្ចាស់អានន្ទ អ្នកកុំគិតឡើយ, ពួកជនទាំងនោះនឹងដេរបានត្រឹមតែ ៧ ថ្ងៃប៉ុណ្ណោះ ក្នុងថ្ងៃទី ៨ នឹងជាអ្នកស្ងៀម, ព្រោះថា អធិករណ៍ ដែលកើតឡើងចំពោះព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ មិនហួសពី ៧ ថ្ងៃទេ” ។

ព្រះនាងមាគន្ធិយារករៀងដោយមាន់

ព្រះនាងមាគន្ធិយា ជួលមនុស្សឲ្យដេរព្រះសាស្តាហើយ (ប៉ុន្តែ) មិនអាចធ្វើឲ្យព្រះសាស្តាចៀសចេញទៅបាន ទើបគិតថា “យើងនឹងធ្វើយ៉ាងណាហ្ន៎” ? ដូច្នោះហើយ គិតថា “ស្រ្តីទាំងនោះ ជា អ្នកឧបដ្ឋាយិកាព្រះសមណគោតមនោះ, យើងនឹងធ្វើសេចក្តីវិនាសឲ្យ ដល់ស្រ្តីទាំងនោះ” ថ្ងៃមួយ កាលធ្វើការបម្រើព្រះរាជាក្នុងទីជាទីសោយ ទឹកចណ្ឌ បញ្ជូនដំណឹងទៅឪពុកមាថា ខ្ញុំត្រូវការមាន់ទាំងឡាយ សូម ពុកមាចូរនាំយកមាន់ជាប់ ៨ មាន់រស់ ៨ មក, លុះមក ដល់ហើយ ចូរឈរនៅក្នុងទីបំផុតនៃដណ្តើរ ចូរបញ្ជាបុគ្គលឲ្យថ្វាយដំណឹងដល់

ព្រះរាជាថា ខ្លួនមកដល់ហើយ សូម្បីកាលព្រះរាជាត្រាស់ថា “ចូរ
ចូលមក” ក៏កុំចូលទៅ ចូរបញ្ជូនមាន់រស់ ៨ ទៅមុន បញ្ជូនមាន់ងាប់
ទៅជាខាងក្រោយ” ហើយបានប្រទានសំណូកឲ្យអ្នកបម្រើ ដោយ
ពាក្យ ថា “ឯងគប្បីធ្វើតាមពាក្យរបស់យើង” ។

នាយចូឡមាគន្ធិយៈមកហើយ ញ៉ាំងបុគ្គលឲ្យថ្វាយដំណឹង
ដល់ព្រះរាជាឲ្យទ្រង់ជ្រាប កាលព្រះរាជាត្រាស់ថា “ចូរចូលមក”
ក៏ពោលថា “យើងនឹងមិនចូលទៅកាន់ទីជាទីសោយទឹកចណ្ឌរបស់
ព្រះរាជា” ចំណែកព្រះនាងមាគន្ធិយាបញ្ជូនបម្រើទៅដោយពាក្យថា
“ម្ចាស់បា ឯងចូរទៅកាន់សំណាក់ពុកមារបស់យើង” ។ បម្រើនោះ
ទៅហើយ នាំយកមាន់រស់ ៨ ដែលនាយចូឡមាគន្ធិយៈនោះឲ្យ
ហើយមក ក្រាបទូលថា “បពិត្រព្រះសម្មតិទេព បុរោហិត
បញ្ជូនបណ្ណាការមក ហើយ” ។ ព្រះរាជាត្រាស់ថា “ប្រពៃណាស់
សម្មកក្ករកើតឡើងដល់ ពួកយើងហើយ, នរណាហ្ន៎ គប្បីចម្អិន” ?

ព្រះនាងមាគន្ធិយាក្រាប ទូលថា “បពិត្រមហារាជ ស្រ្តី ៥០០
មាននាងសាមាវតីជាប្រធាន ជា

អប្សរាទិវរណ្ណនា រឿងព្រះនាងសាមាវតី - ១៣០ -

អ្នកមិនមានការងារធ្វើ និងទំនេរ សូមព្រះអង្គចូរបញ្ជូនទៅឲ្យស្រ្តី
ទាំងនោះចុះ, ស្រ្តីទាំងនោះចំអិនហើយនឹងនាំមក (ថ្វាយ)” ។
ព្រះរាជា ទ្រង់បញ្ជូនទៅដោយព្រះតម្រាស់ថា ឯងចូរនាំទៅឲ្យស្រ្តី
ទាំងនោះ, បានឮថា ស្រ្តីទាំងនោះ ចូរកុំឲ្យក្នុងដៃអ្នកដទៃ ចូរសម្លាប់
ហើយចំអិនដោយខ្លួនឯង” ។ អ្នកបម្រើទទួលរាជតម្រាស់ថា “ប្រពៃ
ហើយ ព្រះអង្គ” ហើយទៅប្រាប់យ៉ាងនោះ ជាអ្នកដែលស្រ្តីទាំង
នោះប្រកែក ហើយថា “ពួកខ្ញុំមិនធ្វើបាណាតិបាតទេ” ទើបមកក្រាប
ទូលសេចក្តីនោះ ដល់ព្រះរាជា ។ ព្រះនាងមាគន្ធិយា ក្រាបទូលថា
“បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គឃើញទេ ? ឥឡូវនេះព្រះអង្គនឹងទ្រង់
ជ្រាបការធ្វើ ឬមិនធ្វើ បាណាតិបាតនៃស្រ្តីទាំងនោះ, សូមព្រះអង្គ
បញ្ជាថា ស្រ្តីទាំងនោះចូរ ចំអិន ហើយបញ្ជូនទៅថ្វាយសមណៈ
ដូច្នោះចុះ” ។

ព្រះរាជាត្រាស់យ៉ាងនោះហើយបញ្ជូនទៅ ។ អ្នកបម្រើនោះ
កាន់មាន់ដែលនៅរស់នោះធ្វើហាក់ដូចជាដើរទៅ ទៅហើយបានឲ្យ
មាន់ទាំងនោះដល់បុរោហិត ទទួលយកមាន់ឆាប់ទៅកាន់សំណាក់

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ - ១៣១ -

ស្រ្តីទាំងនោះ ពោលថា “ព្រះអាជាបញ្ញា ពួកនាងឲ្យចំអិនមាន់ទាំង
នេះ ហើយបញ្ជូនទៅកាន់សំណាក់ព្រះសាស្តា” ។ ស្រ្តីទាំងនោះ
ពោលថា ល្អហើយ អ្នកជាម្ចាស់ចូរនាំមកចុះ ដែលឈ្មោះថាការ
ចំអិនមាន់ឆាប់ នេះជាកិច្ចរបស់ពួកយើង” ដូច្នោះហើយ ក៏ទទួលទុក
។ បម្រើនោះមក កាន់សំណាក់របស់ព្រះរាជា ដែលព្រះរាជាត្រាស់
សួរថា “ម្ចាស់បា ដូចម្តេចដែរ ? ក៏ក្រាបទូលថា កាលខ្ញុំព្រះអង្គ
ត្រាន់តែពោលថា “ពួក នាងចូរចំអិន រួចហើយបញ្ជូនទៅថ្វាយ
ព្រះសមណគោតមប៉ុណ្ណោះ, ស្រ្តីទាំងនោះក៏ប្រញាប់ប្រញាល់មក
ទទួលយកទៅ” ។ ព្រះនាង មាគន្ធិយាក្រាបទូលថា “បពិត្រ
មហារាជ សូមព្រះអង្គចូរទតមើល ចុះ, ស្រ្តីទាំងនោះមិនធ្វើឲ្យ
បុគ្គលដូចជាព្រះអង្គទេ, កាលខ្ញុំព្រះ អង្គទូលថា “ស្រ្តីទាំងនោះមាន

សេចក្តីប្រាថ្នាខាងក្រៅ”, ព្រះអង្គ មិន ទ្រង់ជឿ” ។
ព្រះរាជាសូម្បីទ្រង់ព្រះសណ្តាប់នូវពាក្យនោះ ក៏បាន ទ្រង់អត់សង្កត់
នៅស្ងៀមដូចដើម ។ ព្រះនាងមាគន្ធិយាគិតថា “យើង នឹងធ្វើយ៉ាង
ណាហ្ន៎” ?

ព្រះនាងមាគន្ធិយារកខុបាយដោយរឿងពស់

ក៏ក្នុងកាលនោះ ព្រះរាជាតែងតែទ្រង់សំណាក់នៅក្នុងប្រា-
សាទ របស់អគ្គមហេសីទាំង ៣ នោះ គឺប្រាសាទរបស់ព្រះនាង
សាមាវតី ប្រាសាទរបស់ព្រះនាងវាសុល្លទុត្តា និងប្រាសាទរបស់
ព្រះនាងមាគន្ធិយា អស់ ៧ ថ្ងៃក្នុងប្រាសាទនីមួយៗ ។ គ្រានោះ
នាងមាគន្ធិយាជឺងថា “ថ្ងៃស្អែកនេះ ព្រះរាជានឹងស្តេចយាងទៅកាន់
ប្រាសាទរបស់ព្រះនាង សាមាវតី” ក៏បញ្ជូនដំណឹងទៅប្រាប់ពុកមាថា
“សូមពុកមាជ្រាប ខ្ញុំ ត្រូវការពស់, សូមពុកមាចូរដកចង្កឹមពស់
ទាំងឡាយ ហើយបញ្ជូន ទៅមួយ” នាយចូឡមាគន្ធិយះធ្វើយ៉ាងនោះ
ហើយបញ្ជូនទៅ ។ ព្រះ-រាជាទ្រង់កាន់យកពិណហត្ថកន្ត
គឺពិណសម្រាប់ញ៉ាំងដីឲ្យត្រេកអរ តែម្យ៉ាង ស្តេចទៅកាន់ទីជាទី

ស្តេចទៅនៃព្រះអង្គ ។ ពិណនោះមាន ប្រហោងមួយៗនាងមាគន្ធិយា
ញ៉ាំងពស់ឲ្យចូលទៅកាន់ប្រហោងនោះ ហើយបិទប្រហោងដោយដុំ
នៃកម្រងផ្កា ពស់បាននៅខាងក្នុងពិណ នោះឯងអស់ពីរបីថ្ងៃ
ក្នុងថ្ងៃដែលព្រះរាជាស្តេចយាងទៅ ព្រះនាង មាគន្ធិយាទូលសួរថា
“បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ថ្ងៃនេះ ព្រះអង្គនឹង

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ - ១៣៣ -

ស្តេចទៅកាន់ប្រាសាទនៃអគ្គមហេសីអង្គណា” ? កាលព្រះរាជា
ត្រាស់ប្រាប់ថា “របស់នាងសាមាវតី” ក៏ក្រាបទូលថា “បពិត្រមហា-
រាជ ថ្ងៃនេះខ្ញុំព្រះអង្គយល់សុបិន្តល្អ, បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះ
អង្គមិនគួរស្តេចទៅកាន់ទីនោះបានទេ” ។ ព្រះរាជាត្រាស់ថា “យើង
នឹងទៅឲ្យខានតែបាន” ព្រះនាងមាគន្ធិយាហាមអស់វារៈ ៣ ជង
ហើយទូលថា “បើដូច្នោះ សូម្បីខ្ញុំព្រះអង្គក៏នឹងទៅជាមួយព្រះអង្គ
ដែរ” សូម្បី ព្រះរាជាឲ្យត្រឡប់ទៅវិញក៏មិនត្រឡប់ ក្រាបទូលថា
“បពិត្រមហារាជ ខ្ញុំព្រះអង្គមិនជ្រាបថា នឹងមានហេតុអ្វីកើតឡើង
ដល់ព្រះអង្គ” ដូច្នោះហើយ ក៏បានទៅជាមួយទាល់តែបាន ។

ព្រះរាជាទ្រទ្រង់សំពត់ផ្កាលើ គ្រឿងប្រអូប និងអាករណៈ
ទាំងឡាយ ដែលពួកស្រ្តីរមជាមួយនឹងព្រះនាងសាមាវតីថ្វាយ
សោយភោជនដ៏ប្រណិត ដាក់ពិណទុកលើក្បាលដំណេក ហើយផ្គុំ
លើទីបន្ទំ ។ នាងមាគន្ធិយាធ្វើហាក់ដូច ជាដើរទៅដើរមក បាននាំដុំ
កម្រងផ្កាចេញអំពីប្រហោងពិណ ។ ពស់ អត់អាហារ ២-៣ ថ្ងៃ
លូនចេញមកតាមប្រហោងពិណនោះ ដក

អប្បមាទគួរណ្តា រឿងព្រះនាងសាមាវតី - ១៣៤ -

ដង្ហើមចេញ (ឲ្យសំឡេង) បើកពពារដេកលើខ្នងទីព្រះបន្ទំ ។ នាង
មាគន្ធិយាយើញពស់នោះក៏ស្រែកឡើងថា “បពិត្រព្រះសម្មតិទេព
ពស់” កាលនឹងដេរព្រះរាជា និងស្រ្តីទាំងនោះ ក៏ពោលថា “ព្រះរាជា
ល្ងង់អង្គនេះមិនមានបុណ្យ មិនជឿពាក្យរបស់យើង សូម្បីស្រ្តីទាំង
នេះក៏ជាមនុស្សមិនមានសិរី ក្បាលរឹង ប្រៀនប្រដៅបានដោយកម្រ
ពួកវាមិនបានអ្វីអំពីសំណាក់របស់ព្រះរាជាឬ ? ពួកនាងឯង កាល
ព្រះរាជាអង្គនេះសោយទិវង្គតហើយ នឹងជាអ្នកសប្បាយឬ កាលព្រះ
រាជានៅមានព្រះជន្ម ពួកនាងឯងរស់នៅដោយលំបាកឬ ? ថ្ងៃនេះ

យើងឃើញការយល់សុបិន្តដ៏អាក្រក់របស់យើងហើយ, ព្រះអង្គអើយ
ព្រះអង្គមិនទ្រង់ស្តាប់ពាក្យរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ដែលជាអ្នកអង្វរថា “មិន
គួរស្ដេចទៅកាន់ប្រាសាទរបស់ព្រះនាងសាមាវតីទេ” ។

ព្រះបាទឧទេនដាក់ទោសនាងសាមាវតី

ព្រះរាជាទតឃើញពស់ ក៏ទ្រង់តក់ស្លុតព្រះទ័យអំពីមរណៈ
ពោរពេញទៅដោយសេចក្ដីក្រោធ “ស្រ្តីទាំងនេះធ្វើកម្មបែប

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ - ១៣៥ -

នេះ ឱអញអើយអញ ! អីក៏លាមកម្ល៉េះ មិនជឿពាក្យរបស់នាង
មាគន្ធិយា ដែលជាអ្នកប្រាប់ថា ស្រ្តីទាំងនេះជាមនុស្សលាមក, កាល
លើកមុនវាចោះប្រហោងទុកក្នុងបន្ទប់ទាំងឡាយរបស់ខ្លួន ហើយ
អង្គុយ ។ កាលយើងបញ្ជូនមាន់ទៅឲ្យក៏បញ្ជូនត្រឡប់មកវិញទៀត,
ថ្ងៃនេះលែងពស់ទុកលើទីបន្ទំ” ។

ចំណែកព្រះនាងសាមាវតី ក៏បានឲ្យឱវាទដល់ស្រ្តីទាំង ៥០០
នោះ ថា “ម្ចាស់នាងទាំងឡាយ ទីពឹងដទៃរបស់ពួកយើងមិនមានទេ,
នាងទាំង-ឡាយចូរញ៉ាំងមេត្តាចិត្តឲ្យប្រព្រឹត្តទៅស្មើក្នុងព្រះរាជា

ដែលជាកំពូល នៃនរជន ក្នុងព្រះទេវី និងក្នុងខ្លួនឯង
នាងទាំងឡាយកុំញ៉ាំងសេចក្តី ក្រោធឲ្យកើតឡើងដល់អ្នកណា ។
ឡើយ” ។ ព្រះរាជាទ្រង់កាន់យក ធ្នូដែលមានសណ្ឋានដូចភ្នកដីរី (
ឬស្ម័នសត្វ) ដីគួរដល់កម្លាំងនៃ បុរស ១០០០ នាក់
ទ្រង់តម្លើងខ្សែធ្នូបន្ទោះផ្តាប់នូវសរដែលលាប ដោយថ្នាំពិស
ធ្វើព្រះនាងសាមាវតីទុកក្នុងខាងមុខ ឲ្យស្រ្តីទាំងនោះ
ឈរតម្រៀបគ្នាតាមលំដាប់ហើយ ក៏ទ្រង់លោះនូវកូនសរទៅចម្រុះ

អប្សរាទេវត្តវណ្ណនា រឿងព្រះនាងសាមាវតី - ១៣៦ -

នៃនាងសាមាវតី ។ កូនសរនោះវិលត្រឡប់ជារបស់មានមុខឆ្មោះកាន់
ផ្លូវដែលខ្លួនមកហើយ ហាក់ដូចជាចូលទៅកាន់ព្រះហឫទ័យរបស់
ព្រះរាជា បានតាំងនៅហើយដោយមេត្តានុភាពរបស់ព្រះនាងសាមា-
វតីនោះ ។ ព្រះរាជាទ្រង់ព្រះចិន្តាដូច្នោះថា “កូនសរដែលយើងបាញ់
ទៅហើយ រមែងចាក់ទម្ងុះសូម្បីសិលា, សូម្បីឃ្នុះដែល
នឹងប៉ះខ្ទប់ក្នុងឱកាសក៏មិនមាន អើ ក៏កូនសរនេះហេតុដូចម្តេចបានជា
មានមុខឆ្មោះមកកាន់ហឫទ័យរបស់យើងវិញ, ? ពិតណាស់ សូម្បី

កូនសរនេះ មិនមានចិត្ត មិនមែនជាសត្វ មិនមែនជារបស់មានជីវិត
ប៉ុន្តែដឹងគុណនាងសាមាវតី, ខ្លួនយើងជាមនុស្ស ហេតុដូច
ម្តេចបានជាមិនមានការដឹងគុណអ្វីបន្តិចសោះអីចឹង ?

ព្រះបាទឧទេនប្រទានពរដល់នាងសាមាវតី

ព្រះរាជាទ្រង់បោះឆ្នុនោះចោល ទ្រង់ផ្តងអញ្ជូនកងក្រហាន
ក្នុងទីជិតបាទមូលនៃព្រះនាងសាមាវតី ហើយត្រាស់ព្រះគាថាដូច្នោះ
ថា (យើងជាមនុស្សវង្វេង ជាមនុស្សល្ងង់ខ្លៅ ទិសទាំងពួងរមែងមិន

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ - ១៣៧ -

ប្រាកដដល់យើង, ម្ចាស់នាងសាមាវតី នាងចូរការពារយើង មួយ
វិញទៀត នាងចូរជាទីពឹងនៃយើង ព្រះនាងសាមាវតីស្តាប់ព្រះ
តម្រាស់របស់ព្រះរាជាហើយ ក៏មិនបានក្រាបទូលថា “បពិត្រមហារាជ
ប្រពៃហើយ ព្រះអង្គចូរដល់ទូលបង្គំជាទីពឹងចុះ”, (ប៉ុន្តែ) ក្រាបទូល
ថា “បពិត្រមហារាជ ខ្ញុំព្រះអង្គដល់បុគ្គលណាជាទីពឹង សូម្បីព្រះអង្គ
ដល់បុគ្គលនោះ ជាទីពឹងដែរចុះ” ។

ព្រះនាងសាមាវតី ដែលជាសារីការរបស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ

លុះ ពោលពាក្យដូច្នោះហើយ ក៏ពោលថា ៖

ព្រះអង្គកុំទ្រង់ដល់ខ្ញុំជាទីពឹងឡើយ, ខ្ញុំព្រះអង្គដល់
បុគ្គលណាជាទីពឹង, បពិត្រមហារាជ បុគ្គលនោះ គឺ
ព្រះពុទ្ធ, ព្រះពុទ្ធនោះជាបុគ្គលដ៏កំពូល, សូមព្រះអង្គ
ទ្រង់ដល់ព្រះពុទ្ធអង្គនោះជាទីពឹងផង, ទ្រង់ជាទីពឹង
របស់ខ្ញុំព្រះអង្គផង ។

ព្រះរាជា ទ្រង់ព្រះសណ្តាប់ពាក្យរបស់ព្រះនាងសាមាវតីនោះ

អប្បមាឌគួរណ្ហនា រឿងព្រះនាងសាមាវតី - ១៣៤ -

ក៏ទ្រង់ត្រាស់ថា “ឥឡូវនេះ យើងខ្លាចក្រែកលែងណាស់” ហើយត្រាស់

ព្រះគាថានេះថា ៖

យើងនេះវង្វេងក្រែកលែងណាស់ ទិសទាំងពួងរមែងមិន
ប្រាកដដល់យើង នាងសាមាវតីអើយ នាងចូរគាំពារ
យើង មួយវិញទៀតនាងចូរជាទីពឹងរបស់យើង ។

គ្រានោះ ព្រះនាងសាមាវតីនោះ ក៏ហាមឃាត់ព្រះរាជាដោយ
ន័យដូចមុននោះឯងទៀត កាលព្រះរាជាត្រាស់ថា “បើដូច្នោះ យើង
សូមដល់នាង និងព្រះសាស្តាជាទីពឹង ហើយយើងនឹងឲ្យពរដល់
នាង” ដូច្នោះហើយ ក្រាបទូលថា “បពិត្រមហារាជ ពរចូរជាពរដែល
ខ្ញុំម្ចាស់បានទទួលហើយចុះ” ។ ព្រះរាជាស្ដេចចូលទៅគាល់ព្រះ-
សាស្តា ទ្រង់ដល់ព្រះសាស្តាជាសរណះហើយ ទ្រង់ថ្វាយទាន
ដល់ភិក្ខុសង្ឃអស់ ៧ ថ្ងៃហើយ ទ្រង់ហៅនាងសាមាវតីមកត្រាស់
ថា “ម្ចាស់នាងសាមាវតី នាងចូរក្រោកឡើងទទួលពរចុះ” ព្រះនាង
សាមាវតីក្រាបទូលថា “បពិត្រមហារាជ ខ្ញុំម្ចាស់មិនមានសេចក្ដីត្រូវ
ការដោយវត្ថុទាំងឡាយ

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ - ១៣៩ -

មានប្រាក់ជាដើមទេ ប៉ុន្តែសូមព្រះអង្គព្រះរាជទានពរនេះដល់ខ្ញុំម្ចាស់
(គឺ) ព្រះសាស្តាព្រមទាំងភិក្ខុ ៥០០ រូប និងស្ដេចមកកាន់ទីនេះ
ជាប់មិនដាច់បានដោយប្រការណា សូមព្រះអង្គទ្រង់ធ្វើដោយប្រការ
នោះចុះ, ខ្ញុំម្ចាស់នឹងស្ដាប់ធម៌” ។ ព្រះរាជាថ្វាយបង្គំព្រះសាស្តាហើយ

ក្រាបទូលថា “បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះអង្គព្រមទាំងភិក្ខុ
៥០០ រូប ចូរស្តេចមកកាន់ទីនេះជានិច្ចចុះ ពួកស្រ្តីដែលរួមទាំងព្រះ
នាងសាមាវតីចូលផងនោះបានពោលថា “ខ្ញុំម្ចាស់នឹងស្តាប់ធម៌” ។

ព្រះសាស្តា. មហាបពិត្រ ធម្មតាការត្រាច់ទៅក្នុងទីតែមួយជា
និច្ច រមែងមិនសមគួរដល់ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ។ ព្រោះមហាជនប្រាថ្នា
ចំពោះព្រះពុទ្ធ ។

ព្រះរាជា. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បើយ៉ាងនោះ សូមព្រះអង្គ
ទ្រង់ចាត់ភិក្ខុ ១ រូបចុះ ។

ព្រះសាស្តាក៏បានទ្រង់ចាត់ព្រះអានន្ទ ។ ចាប់តាំងពីពេល
នោះមក ព្រះអានន្ទត្តេរនោះក៏នាំភិក្ខុ ៥០០ រូបទៅកាន់រាជត្រកូលជា

អប្បមាទវគ្គវណ្ណនា រឿងព្រះនាងសាមាវតី - ១៤០ -

និច្ច ព្រះទេវីទាំងនោះញ៉ាំងព្រះថេរៈព្រមទាំងបរិវារឲ្យឆាន់ និងស្តាប់
ធម៌ជានិច្ច ។

ព្រះរាជាទ្រង់ថ្វាយចីវរដល់ព្រះអានន្ទ

ថ្ងៃមួយ ស្រ្តីទាំងនោះស្តាប់ធម្មកថារបស់ព្រះថេរៈហើយ ជ្រះ
ថ្លាបានបូជាធម៌ដោយសំពត់ឧត្តរាសន្ត ៥០០ ផ្ទាំង ។ ឧត្តរា-
សន្តមួយផ្ទាំងៗ មានតម្លៃ ៥០០ កហាបណៈ ។ ព្រះរាជាមិនទ្រង់
ឃើញសំពត់របស់ស្រ្តីទាំងនោះសូម្បីតែមួយផ្ទាំង ទើបត្រាស់សួរថា
“សំពត់ឧត្តរាសន្តនៅឯណា” ?

ពួកស្រ្តី. ពួកខ្ញុំម្ចាស់ប្រគេនលោកម្ចាស់អានន្ទហើយ ។

ព្រះរាជា. លោកម្ចាស់អានន្ទនោះ ទទួលយកទាំងអស់ឬ ?

ពួកស្រ្តី. បពិត្រមហារាជ លោកម្ចាស់អានន្ទទទួលយកទាំង
អស់ ។

ព្រះរាជាស្តេចចូលទៅរកព្រះថេរៈហើយ ត្រាស់សួរដល់ការ
ដែលស្រ្តីទាំងនោះប្រគេនសំពត់ឧត្តរាសន្ត ទ្រង់ព្រះសណ្តាប់នូវការ

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ - ១៤១ -

ដែលស្រ្តីទាំងនោះប្រគេន និងការដែលព្រះថេរៈទទួលទុកហើយ
ទើបត្រាស់សួរថា “បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន សំពត់មានច្រើនក្រៃ

ពេកមិនមែនឬ ? លោកម្ចាស់ទទួលយកសំពត់ច្រើនបែបនេះទៅធ្វើអ្វី ?

ព្រះថេរៈ. ថ្វាយព្រះពរមហារាជ អាត្មាកាតទទួលសំពត់ទុកល្មមសមគួរដល់អាត្មាកាតហើយ ប្រគេនសំពត់ដ៏សេសដល់ភិក្ខុទាំងឡាយអ្នកមានចីវរចាស់គ្រាំគ្រា ។

ព្រះរាជា. ភិក្ខុទាំងឡាយ នឹងធ្វើចីវរចាស់របស់ខ្លួនឲ្យទៅជាអ្វី ?

ព្រះថេរៈ. លោកនឹងឲ្យដល់ភិក្ខុអ្នកមានចីវរចាស់ពេកទាំងឡាយ ។

ព្រះរាជា. ភិក្ខុទាំងនោះនឹងធ្វើចីវរចាស់របស់ខ្លួនឲ្យជារបស់អ្វី

ព្រះថេរៈ. លោកនឹងធ្វើឲ្យទៅជាសំពត់សម្រាប់ក្រាលដេក ។

ព្រះរាជា. ភិក្ខុទាំងនោះនឹងធ្វើសំពត់សម្រាប់ក្រាលដេកចាស់

អប្សរាខត្តវណ្ណនា រឿងព្រះនាងសាមាភី - ១៤២ -

នោះឲ្យទៅជារបស់អ្វី ?

ព្រះថេរៈ. លោកនឹងធ្វើឲ្យជាសំពត់ក្រាលផ្ទៃ ។

ព្រះរាជា. ភិក្ខុទាំងនោះនឹងយកសំពត់ក្រាលផ្ទៃចាស់នោះទៅធ្វើអ្វី ?

ព្រះថេរៈ. ថ្វាយព្រះពរមហាបពិត្រ លោកនឹងធ្វើឲ្យជាសំពត់ជូតជើង ។

ព្រះរាជា. លោកនឹងយកសំពត់ជូតជើងចាស់នោះទៅធ្វើអ្វី ?

ព្រះថេរៈ. លោកនឹងបញ្ជាក់ឲ្យល្អិតហើយ ច្របាច់លាយជាមួយនឹងដីស្អិត បូកជញ្ជាំង ។

ព្រះរាជា. បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន សំពត់ទាំងឡាយដែលទាយកប្រគេនដល់ពួកលោកម្ចាស់រមែងមិនវិនាសទៅព្រោះធ្វើនូវកិច្ចមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះឬ ?

ព្រះថេរៈ. ថ្វាយព្រះពរមហាបពិត្រ យ៉ាងនោះពិតមែនហើយ ។

ព្រះរាជាទ្រង់ជ្រះថ្លាហើយ បញ្ជាឲ្យគេនាំសំពត់ ៥០០ ផ្ទាំងដទៃ

ទៀតមក ហើយបញ្ជាឲ្យតម្កល់ទុកទៀបបាទមូលរបស់ព្រះថេរៈ ។

បានឮថា ព្រះថេរៈបានសំពត់មានតម្លៃ ៥០០ កហាបណៈ
ដែលព្រះរាជា ទ្រង់តម្កល់ទុកទៀបបាទមូលប្រគេនដោយចំណែក
៥០០ អស់វារៈ ៥០០ ជន បានសំពត់មានតម្លៃ ១០០០ កហាបណៈ
ដែលព្រះរាជាតម្កល់ទុកទៀបបាទមូលប្រគេនដោយចំណែក ១០០០
អស់វារៈ ១០០០ ជន, បានសំពត់មានតម្លៃ ១ សែន ដែលព្រះរាជា
តម្កល់ទុកទៀបបាទមូលប្រគេនដោយចំណែក ១ សែន អស់វារៈ ១
សែនជន ។ ក៏ឈ្មោះថាការរាប់សំពត់ដែលព្រះថេរៈបានហើយ ដោយ
ន័យជាដើមថា ១-២-៣-៤-៥-១០ ដូច្នោះ រមែងមិនមាន ។ បានឮថា
កាលព្រះតថាគតបរិនិព្វានហើយ ព្រះថេរៈត្រាច់ទៅកាន់ជម្ពូទ្វីបទាំង
មូល បានប្រគេនបាត្រ និងចីវរទាំងឡាយដែលជារបស់ខ្លួនៗ នោះ
ឯង ដល់ភិក្ខុទាំងឡាយក្នុងវិហារទាំងពួង ។

ព្រះនាងសាមាវតីត្រូវភ្លើងរោះ

ព្រះនាងមាគន្ធិយាគិតថា “យើងធ្វើនូវតំពើណា, អំពើនោះ

បានជាយ៉ាងនោះ ត្រឡប់ជាយ៉ាងដទៃទៅវិញ, យើងនឹងធ្វើដូចម្តេច ហ្ន៎ ?” ដូច្នោះហើយ គិតថា “ឧបាយនេះ ប្រើប្រាស់បាន” កាលព្រះ- រាជាស្តេចទៅកាន់ព្រះរាជឧទ្យាន ក៏បញ្ជូនដំណឹងទៅឲ្យពុកមាថា “សូមពុកមាចូរទៅកាន់ប្រាសាទរបស់នាងសាមាវតី ប្រើឲ្យគេបើក ឃ្នាំងសំពត់ និងឃ្នាំងប្រេងហើយ ជ្រលក់សំពត់ក្នុងកាជនៈសម្រាប់ ជាក់ប្រេងហើយរុំសសរ ធ្វើស្រ្តីទាំងអស់នោះទុកក្នុងទីជាមួយគ្នា បិទ ទ្វារចាក់សោខាងក្រៅ យកគប់ភ្លើងមានជងដុតដំណាក់ ហើយចូរ ចៀសចេញទៅ” ។ នាយមាគន្ធិយៈនោះឡើងកាន់ប្រាសាទ ប្រើឲ្យគេ បើកឃ្នាំងទាំងឡាយ យកសំពត់ទៅជ្រលក់ក្នុងប្រេងឲ្យទទឹកជោក ហើយ ផ្តើមរុំសសរ ។

គ្រានោះ ស្រ្តីទាំង ៥០០ នាក់ ដែលមាននាងសាមាវតីជា ប្រធានបានសួរនាយមាគន្ធិយៈថា “ម្ចាស់នាយ លោកធ្វើ អ្វីហ្ន៎នឹង ? ហើយក៏ចូលទៅជិត ។ នាយមាគន្ធិយៈពោលយ៉ាងនេះថា “ម្ចាស់នាងទាំងឡាយ ព្រះរាជាបញ្ជាឲ្យរុំសសរទាំងនេះដោយសំពត់

ដែលជ្រលក់ប្រេង ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការធ្វើឲ្យមាំ ធម្មតាក្នុង
ព្រះរាជវាំង កម្មដែលបុគ្គលធ្វើល្អ និងអាក្រក់ជាបស់ដែលដឹងបាន
ដោយកម្រ ដូច្នោះនាងទាំងឡាយ កុំនៅក្នុងទីជិតខ្ញុំឡើយ” ដូច្នោះ
ហើយ ឲ្យ ស្រ្តី ៥០០ ដែលមាននាងសាមាវតីជាប្រធាននោះ
ចូលទៅក្នុងបន្ទប់ បិទទ្វារហើយ ចាក់សោខាងក្រៅ ឈ្នួលភ្លើងដុត
ចាប់ផ្តើមអំពីដើម ចុះមក ។ ព្រះនាងសាមាវតីបានឲ្យឱ្យវាទេដល់ស្រ្តី
ទាំងនោះថា “ការ កំណត់អត្តភាព ដែលត្រូវភ្លើងនេះយ៉ាងនេះរបស់
ពួកយើងអ្នកត្រាច់រង្គាត់ទៅក្នុងសង្សារ វដ្តដែលមានទីបំផុតខាងដើម
ដែលបុគ្គលតាមដឹង មិនបាន សូម្បីពុទ្ធភ្នាណក៏មិនមែនធ្វើបាន
ដោយនិយាយ, នាងទាំង-ឡាយចូរជាអ្នកមិនប្រមាទចុះ” ។ ស្រ្តីទាំង
នោះកាលដំណាក់របស់ខ្លួន ត្រូវភ្លើងនេះ, មនសិការនូវវេទនាបរិ-
គ្គហកម្មដ្ឋាន (គឺកម្មដ្ឋានកំណត់ យកវេទនាជាអារម្មណ៍, ពួកបាន
ខ្លះ សម្រេចផលទី ២ ពួកបានខ្លះសម្រេចផលទី ៣ ។

ព្រោះហេតុនោះ ព្រះធម្មសង្ឃាហកាចារ្យ ទើបពោលថា គ្រា

នោះ ពួកភិក្ខុជាច្រើន ស្ងៀកស្ងៀមប្រដាប់បាត្រ និងចីវរ ក្នុងបុព្វលា
សម័យ ចូលទៅបិណ្ឌបាតក្នុងក្រុងកោសម្ពី ។ លុះត្រាចប់បិណ្ឌបាត
ក្នុងក្រុងកោសម្ពីហើយ ត្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌបាតវិញ ក្នុងវេលាខាង
ក្រោយភក្ត្រ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាប
ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ លុះភិក្ខុទាំង
នោះអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានក្រាបបូលព្រះមានព្រះភាគថា
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក្នុងទីឯណោះ កាលព្រះបាទខទេនទ្រង់ស្តេច
ទៅកាន់ឧទ្យាន មានភ្លើងឆេះខាងក្នុងព្រះរាជវាំង ពួកស្រ្តី ៥០០ នាក់
មាននាងសាមាវតីជាប្រធាន ធ្វើមរណកាលទាំងអស់ បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចម្រើន គតិរបស់ឧបាសិកាទាំងនោះ តើដូចម្តេច លោកខាងមុខ
តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាឧបាសិកាទាំងនោះ ឧបា-
សិកាជាសោតាបន្ទាភ័មាន ជាសកទាតាមិនីភ័មាន ជាអនាតាមិនីភ័
មាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបាសិកាទាំងអស់នោះ ធ្វើកាលកិរិយា
ទៅដោយមិនឥតផលទេ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគជ្រាប ច្បាស់នូវ

សេចក្តីនោះហើយ ទើបទ្រង់បន្លឺឧទាននេះក្នុងវេលានោះថា សត្វ
លោកមានមោហៈជាចំណង ប្រាកដដូចជាមានសភាពគួរឲ្យរីករាយ
បុគ្គលមានឧបធិក្កិលេសជាគ្រឿងចង ត្រូវនឹងត គឺអវិជ្ជាចោមរោម
ហើយ ប្រាកដដូចជាទៀងទាត់ សេចក្តីកន្លងមានរាគៈជាដើមមិនមាន
ដល់បុគ្គលអ្នកពិចារណាលើញ្ញច្បាស់ ។ លុះត្រាស់យ៉ាងនោះហើយ
ទ្រង់សម្តែងធម៌ថា “ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មតាសត្វទាំងឡាយ ដែល
ត្រាច់រង្គាត់ក្នុងវដ្តៈ ជាអ្នកមិនប្រមាទរហូតអស់កាលជានិច្ច ធ្វើបុញ្ញ-
កម្មក៏មាន, ជាអ្នកមានសេចក្តីប្រមាទធ្វើបាបកម្មក៏មាន, ព្រោះហេតុ
នោះ សត្វលោកដែលត្រាច់ទៅក្នុងវដ្តៈទើបសោយសុខខ្លះ ទុក្ខខ្លះ” ។

ព្រះបាទឧទេនដាក់ទោសព្រះនាង

មាគន្ធិយា និង ពួកញាតិ

ព្រះរាជាទ្រង់ព្រះសណ្តាប់ដំណឹងថា “ដំណាក់របស់ព្រះនាង
សាមាវតីត្រូវភ្លើងនេះ” សូម្បីកាលស្តេចមកដោយប្រញាប់ប្រញាល់
ក៏មិនទាន់ដំណាក់ដែលភ្លើងមិនទាន់នេះ លុះស្តេចមកដល់

ហើយ ត្រាស់បញ្ជាឲ្យរំលត់ហើយ ទ្រង់កើតទោមនស្សយ៉ាងខ្លាំង ពួកអាមាត្យចោមរោម ទ្រង់គង់រពួកដល់ព្រះគុណរបស់ព្រះនាង សាមាវតី ទ្រង់ព្រះចិន្តាថា អំពើនេះជាអំពើរបស់នរណាហ្ន៎ ?” ដូច្នោះ ហើយ ទ្រង់ជ្រាបថា “អំពើនេះប្រាកដជាអំពើដែលនាងមាគន្ធិយា បញ្ជា ឲ្យគេធ្វើហើយ ទ្រង់ព្រះចិន្តាថា មាគន្ធិយានោះដែលយើង គម្រាមកំហែង ហើយសួរ នឹងមិនប្រាប់តាមត្រង់ទេ យើងនឹងរក ឧបាយ ហើយសួរដោយ សន្សឹមៗ” ទើបត្រាស់នឹងអាមាត្យ ទាំងឡាយថា “នែ អ្នកដ៏ចម្រើន ទាំងឡាយ ក្នុងកាលមុនអំពីកាល នេះ យើងក្រោកឡើងហើយ ក៏ជា អ្នករង្វៀសសង្ស័យដោយជុំវិញ, នាងសាមាវតីរមែងស្វែងរកតែទោស របស់យើងជានិច្ច ឥឡូវនេះ នាងស្លាប់ហើយ, យើងបានត្រជាក់ចិត្តណាស់ យើង បានរស់នៅ ដោយសេចក្តីសុខហើយ” ពួកអាមាត្យ ទូលសួរថា “បពិត្រព្រះ- សម្មតិទេព កម្មនេះអ្នកណាហ្ន៎ ជាអ្នកធ្វើ ព្រះរាជាត្រាស់ឆ្លើយថា នឹងជាកម្មដែលអ្នកណាមួយធ្វើហើយដោយ សេចក្តីស្នេហាក្នុង យើង” ។ ព្រះនាងមាគន្ធិយាលយរនៅក្នុងទីជិត ពូ

ព្រះតម្រាស់នោះភ្លាមក៏ក្រាបទូលថា “អ្នកដទៃនឹងមិនអាចធ្វើបាន បពិត្រមហារាជ កម្មនេះខ្ញុំម្ចាស់ជាអ្នកធ្វើ, ខ្ញុំម្ចាស់បានបង្គាប់ពុកមា

របស់ខ្ញុំម្ចាស់ឲ្យធ្វើ ។ ព្រះរាជាត្រាស់ថា “អ្នកដែលជាទីស្រឡាញ់
របស់យើងដទៃក្រៅអំពីនាង រមែងមិនមាន យើងពេញចិត្តណាស់
ម្ចាស់នាងទេវី ខ្ញុំនឹងឲ្យពរដល់នាង នាងចូរបញ្ជូនមនុស្សឲ្យទៅហៅ
ពួកញាតិរបស់នាងមក” នាងមាគន្ធិយាបានជ្រើសរើសទៅប្រាប់ពួក
ញាតិថា “ព្រះរាជាទ្រង់ពេញព្រះហឫទ័យនឹងព្រះរាជទានពរដល់
យើង, សូមជនទាំងឡាយដែលជាញាតិរបស់យើង ចូរមកយ៉ាង
ឆាប់” ព្រះរាជាបញ្ជាឲ្យធ្វើនូវសក្ការៈធំដល់ញាតិទាំងឡាយ របស់
ព្រះនាងមាគន្ធិយា ដែលមកហើយៗ សូម្បីពួកជនដែលមិន មែន
ជាញាតិរបស់ព្រះនាង មាគន្ធិយាយើញសក្ការៈនោះហើយ ក៏ឲ្យនូវ
សំណូកហើយពោលថា “ពួកយើងជាញាតិរបស់ព្រះនាងមាគន្ធិយា”
ហើយក៏បាននាំគ្នាមក កាន់រាជវាំង ។ ព្រះរាជាបញ្ជាឲ្យរាជបុរស
ចាប់ជនទាំងនោះទាំងអស់ទុក ហើយជីករណ្តៅទាំងឡាយ មាន
ជម្រៅប្រមាណត្រឹមជួរត នាព្រះ

លាននៃព្រះរាជាហើយ ឲ្យជនទាំងនោះអង្គុយក្នុងរណ្តៅទាំងនោះ ហើយយកដឹកប់ បញ្ជាឲ្យរោយចំបើងពីខាងលើ ហើយឈូលភ្លើង ដុត, ក្នុងវេលាដែលស្បែកត្រូវភ្លើងនេះហើយ, បញ្ជាឲ្យរាជបុរសក្នុង ដោយនង្គ័លដែកទាំងឡាយ បញ្ជាឲ្យរាជបុរសធ្វើឲ្យជាកំណាត់តូច កំណាត់ធំ (ឬ) ជាចំណិតតូច ចំណិតធំ ។ ព្រះរាជាបញ្ជាឲ្យពន្លះ សាច់អំពីសរីរៈរបស់នាង មាគន្ធិយា ត្រង់កន្លែងដែលមានសាច់ដុំៗ ដោយកាំបិតដ៏មុត ហើយឲ្យលើកឡើងកាន់ចង្រ្កានដែលឆ្អិនដោយ ប្រេង ឲ្យចៀនដូចជានំ ហើយបញ្ជាឲ្យនាងមាគន្ធិយាទំពាស៊ីសាច់ នោះ ។

សេចក្តីស្លាប់របស់ព្រះនាងសាមាវតីសមគួរ

ដល់កម្មក្នុងកាលមុន

សម័យថ្ងៃនោះ ភិក្ខុទាំងឡាយ សន្ទនាគ្នាក្នុងធម្មសកាថា “ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ សេចក្តីស្លាប់ដូច្នោះ របស់ឧបាសិកាអ្នក ដល់ព្រមដោយសកាតបែបនេះ មិនសមគួរសោះឡើយ”

ព្រះសាស្តា

ស្តេចយាងមកត្រាស់សួរថា “ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ អង្គុយប្រជុំគ្នាដោយរឿងអ្វីហ្ន៎” ? កាលពួកភិក្ខុទាំងនោះក្រាបទូលថា “ដោយរឿងឈ្មោះនេះ” ដូច្នោះហើយ ត្រាស់ថា “ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីស្លាប់របស់ស្រ្តីទាំងឡាយ មាននាងសាមាវតីជាប្រធាននោះ មិនសមគួរក្នុងអត្តភាពនេះពិតមែនហើយ ប៉ុន្តែថា សេចក្តីស្លាប់ ដែលស្រ្តី ទាំងនោះបានហើយ សមគួរដល់កម្មដែល ស្រ្តីទាំងនោះ បានធ្វើទុកក្នុង ជាតិមុន” ដែលភិក្ខុទាំងនោះទូលអារាធនាថា “បពិត្រ ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កម្មអ្វីដែលស្រ្តីទាំងនោះធ្វើទុកក្នុងកាល មុន” ? សូមព្រះអង្គត្រាស់ ប្រាប់ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ” ដូច្នោះហើយ ទើបទ្រង់នាំអតីតនិទាន មក (សម្តែងថា) ៖

បុព្វកម្មរបស់នាងសាមាវតី និង បរិវារ

ក្នុងអតីតកាល កាលព្រះបាទព្រហ្មទត្តគ្រងរាជសម្បត្តិនៅក្នុង ក្រុងពារាណសី ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ៨ ព្រះអង្គ តែងតែឆាន់នៅក្នុង

ព្រះរាជកាំងជានិច្ច ។ ស្រ្តី ៥០០ នាក់ តែងតែបម្រើព្រះបច្ចេកពុទ្ធ
ទាំងនោះ ។

អប្បមាទគួរណ្ហនា រឿងព្រះនាងសាមាវតី - ១៥២ -

បណ្តាព្រះបច្ចេកពុទ្ធទាំងនោះ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ៧ ព្រះអង្គ ទៅកាន់
ហិមវន្តប្រទេស មួយអង្គទៀត គង់ចូលឈាននៅក្នុងស្បាតនៃព្រៃ
មួយកន្លែងក្បែររន្ទេរស្ទឹង ។ ថ្ងៃមួយ កាលព្រះបច្ចេកពុទ្ធទៅហើយ,
ព្រះរាជាទ្រង់នាំស្រ្តីទាំងនោះទៅដើម្បីលេងទឹកក្នុងស្ទឹង ស្រ្តីទាំងនោះ
លេងទឹកក្នុងស្ទឹងនោះរហូតអស់មួយថ្ងៃ ឡើងមកហើយត្រូវវេនាបៀត
បៀនប្រាថ្នានឹងអាំងភ្លើង ពោលថា “ម្ចាស់នាងទាំងឡាយ គប្បី
រកមើលទីបង្កាត់ភ្លើងរបស់ពួកយើង ដើរទៅដើរមកឃើញគុម្ព
ស្មៅនោះ ក៏ឈរចោមរោមបង្កាត់ភ្លើងហើយដោយសម្គាល់ថា “គំនរ
ស្មៅ” កាលស្មៅទាំងឡាយនេះហើយធ្លាក់ចុះ, ស្រ្តីទាំងនោះឃើញ
ព្រះបច្ចេកពុទ្ធក៏ពោលថា “យើងវិនាសហើយ !! ព្រះបច្ចេកពុទ្ធរបស់
ព្រះរាជាត្រូវភ្លើងនេះ ព្រះរាជាទ្រង់ជ្រាបនឹងធ្វើពួកយើងឲ្យវិនាស
យើងនឹងធ្វើលោកឲ្យនេះសុះទាំងអស់” គ្រប់គ្នានាំខុសមកអំពីទីនោះ

ទីនេះ ធ្វើឲ្យជាគំនរខាងលើព្រះបច្ចេកពុទ្ធនោះ គំនរឧសធំបានមាន
ហើយលើព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ។ គ្រានោះស្រ្តីទាំងនោះដុតឧសនោះហើយ

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ - ១៥៣ -

ចៀសចេញទៅ ដោយសម្គាល់ថា “ឥឡូវនេះ ភ្លើងនេះអស់ហើយ”
លើកមុនស្រ្តីទាំងនោះមិនមានចិត្តភ្លើង ក៏ត្រូវកម្មជាប់តាម ហើយក្នុង
កាលឥឡូវនេះ ក៏ជនទាំងឡាយសូម្បីនាំឧសមួយពាន់រទេះ មកដុត
ក៏មិនអាចនឹងធ្វើព្រះបច្ចេកពុទ្ធដែលកំពុងនៅក្នុងសមាបត្តិ សូម្បីឲ្យ
មាន អាការ គឺចំហាយក្តៅបន្តិចបន្តួចបាន ឡើយ ។ ក្នុងថ្ងៃទី ៧
ក៏បានក្រោកឡើងទៅតាមសប្បាយ ។ ស្រ្តីទាំងនោះនេះក្នុងនរក
អស់ច្រើនពាន់ឆ្នាំ ព្រោះកម្មដែលខ្លួនបានធ្វើទុក ហើយនោះនេះ
ហើយក្នុងផ្ទះដែលត្រូវ ភ្លើងនេះដោយទំនងនេះឯង អស់មួយរយ
អត្តភាព ដោយវិបាកដ៏សេសនៃកម្មនោះឯង ។

នេះជាបុព្វកម្មរបស់ស្រ្តីទាំងនោះ ។

បុព្វកម្មរបស់នាងខ្ញុំជតរា

កាលព្រះសាស្តាត្រាស់យ៉ាងនោះហើយ ភិក្ខុទាំងឡាយក៏
ក្រាបទូលសួរព្រះសាស្តាថា “បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក៏នាងខ្ញុំជុត្តរា
ដោយសារកម្មអ្វីទៅ ទើបបានជាស្រីគម? ព្រោះកម្មអ្វី ទើបជាអ្នក

អប្បមាទគ្រូវណ្ណនា រឿងព្រះនាងសាមាវតី - ១៥៤ -

មានបញ្ញាច្រើន ? ព្រោះកម្មអ្វីទើបបានសម្រេចសោតាបត្តិផល ?
ព្រោះកម្មអ្វីទើបបានជាអ្នកបម្រើអ្នកដទៃ ? ” ។ ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា
“ម្ចាស់ភិក្ខុ ទាំងឡាយ កាលដែលព្រះរាជាអង្គនោះឯងគ្រងរាជ
សម្បត្តិក្នុងក្រុង ពារាណសី ព្រះបច្ចេកពុទ្ធអង្គនោះ ជាមនុស្ស
គមបន្តិច ។ គ្រានោះ ស្រ្តីដែលជាឧបដ្ឋាយិកាម្នាក់ដណ្តប់
សំពត់កម្ពុលកាន់ផ្តិលមាសធ្វើជាមនុស្សគម សម្តែងអាការៈត្រាច់ទៅ
នៃព្រះបច្ចេកពុទ្ធនោះ ដោយនិយាយថា “ព្រះបច្ចេកពុទ្ធរបស់ពួក
យើងរមែងត្រាច់ទៅយ៉ាងនេះៗ” ។ ព្រោះផលដែលហូរចេញអំពីកម្ម
នោះ ទើបនាងបានជាស្រីគម ។

ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងថ្ងៃដំបូង ព្រះរាជាទ្រង់និមន្តព្រះបច្ចេកពុទ្ធទាំង
នោះឲ្យគង់ក្នុងរាជដំណាក់ ហើយបញ្ជាឲ្យរាជបុរសទទួលបាត្រ ញ៉ាំង

បាត្រទាំងឡាយឲ្យពេញដោយបាយាស ហើយបញ្ជាឲ្យប្រគេនព្រះ-
បច្ចេកពុទ្ធ ។ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធទាំងឡាយ កាន់បាត្រដែលពេញដោយ
បាយាសដ៏ក្តៅ ត្រូវផ្លាស់ដៃទៅមកៗរឿយៗ ។ ស្ត្រីនោះឃើញព្រះ-

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ - ១៥៥ -

បច្ចេកពុទ្ធផ្ទៃយ៉ាងនោះ ក៏ប្រគេនកងដែលធ្វើអំពីភ្នក ៨ ដែលជារបស់
ខ្លួន ហើយពោលថា “បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើនសូម
លោកម្ចាស់ដាក់បាត្រលើកងទាំងនេះហើយ សូមកាន់យកទៅ” ព្រះ
បច្ចេកពុទ្ធទាំងនោះក៏ធ្វើយ៉ាងនោះ ។ ក្រឡេកមើលស្ត្រីនោះ នាង
ជ្រាបនូវសេចក្តីប្រាថ្នារបស់ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ទាំងឡាយ ទើបពោលថា
“បពិត្រលោកម្ចាស់ ខ្ញុំម្ចាស់មិនត្រូវការកង ទាំងនេះទេ, ខ្ញុំម្ចាស់
បរិច្ចាគកងទាំង នោះហើយដល់លោកម្ចាស់ទាំងឡាយនោះឯង សូម
លោកម្ចាស់ទទួលយកទៅ” ។ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ទាំងនោះទទួល
ហើយបានទៅកាន់ញកក្នុងឈ្មោះនន្ទមូលកៈ ។ សូម្បី សព្វថ្ងៃនេះ
កងទាំងនោះក៏នៅមិនទាន់បាត់បង់ គឺនៅលនៅឡើយ ។ ព្រោះ
ផលដែលហូរចេញអំពីកម្មនោះ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ទើបនាងបានជា

អ្នកទ្រទ្រង់ព្រះត្រៃបិដក មានបញ្ញាច្រើន ។ ព្រោះផលដែលហូរចេញ
អំពីការឧបដ្ឋាកព្រះបច្ចេកពុទ្ធនាំឡាយ ទើបនាងបានសំរេចសោតា-
បត្តិផល ។ នេះជាបុព្វកម្មក្នុងកាល ជាចន្លោះនៃព្រះពុទ្ធរបស់នាង ។
ចំណែកក្នុងកាលនៃព្រះកស្សប្រសម្មាសមុទ្ធ ធីតារបស់សេដ្ឋីក្នុងក្រុង

អប្បមាទគ្គវណ្ណនា រឿងព្រះនាងសាមរតី - ១៥៦ -

ពារាណសីម្នាក់កាន់យកកញ្ចក់ អង្គុយតាក់តែងខ្លួនក្នុងវេលានៃព្រះ
អាទិត្យមានស្រមោលចម្រើន (វេលារសៀល) ។ គ្រានោះ នាងភិក្ខុនី
ខ័ណាស្រពមួយរូប ដែលជាទីស្និទ្ធស្នាលនឹងនាងបានទៅសួរ
សុខទុក្ខនាង ។ ពិតណាស់ នាងភិក្ខុនីសូម្បីជាព្រះខ័ណាស្រពហើយ
ក៏ដោយ

ក៏នៅតែប្រាថ្នាដើម្បីនឹងឃើញត្រកូលឧបដ្ឋាករបស់ខ្លួនក្នុងវេលា
រសៀល ។ ក៏ក្នុងខណៈនោះ ស្រ្តីបម្រើឯណានីមួយក៏មិនមាននៅក្នុង
សំណាក់របស់សេដ្ឋីធីតានោះឡើយ ។ ទើបនាងពោលថា “បពិត្រ
ព្រះនាងម្ចាស់ ខ្ញុំសូមថ្វាយបង្គំ សូមព្រះនាងមេត្តាយកកម្រៃព្រូងនៃ
គ្រឿងប្រដាប់នោះហុចឲ្យខ្ញុំបន្តិច” ។ ព្រះថេរីគិតថា “ប្រសិនបើយើង

នឹងមិនយកកម្រៃព្រួងគ្រឿងប្រដាប់នេះហុចឲ្យនាងសោត នាងនឹង
ចង់អាយាតនឹងយើង ក៏នឹងកើតក្នុងនរក” ប៉ុន្តែថា បើយើងនឹង (យក)
ឲ្យ, នាងនឹងបានជាស្រីបម្រើអ្នកដទៃ, ប៉ុន្តែថា ត្រឹមជាអ្នកបម្រើអ្នក
ដទៃប្រសើរជាងកម្លៅក្នុងនរក” ។ ព្រះបើរីនោះអាស្រ័យសេចក្តី
ករុណា ទើបបានយកកម្រៃព្រួងគ្រឿងប្រដាប់នោះហុចឲ្យនាង ។

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ - ១៥៧ -

ព្រោះផលដែលហូរចេញអំពីកម្មនោះ ទើបនាងបានជាអ្នកបម្រើអ្នក
ដទៃ ។ ព្រះសាស្តា ស្តេចយាងមកសម្តែងធម៌ក្នុងធម្មសកា ថ្ងៃស្អែក
ឡើង ភិក្ខុទាំងឡាយ សន្ទនាគ្នាក្នុងសាលាធម្មសកាថា “ស្រី ៥០០
នាក់ មាននាងសាមាវតីជាប្រធាន ត្រូវភ្លើងនេះហើយក្នុងសំណាក់,
ពួកញាតិរបស់នាងមាគន្ធិយាត្រូវភ្លើងចំបើងនេះពីខាងលើ ហើយបំ-
បែកឲ្យបែកខ្ទេចដោយនង្គ័លដែក, ព្រះនាងមាគន្ធិយាត្រូវរាជបុរស
ចៀនដោយប្រេងដីក្តៅគគុក, ក្នុងបណ្តាជនទាំងនោះ នរណាហ្ន៎ ឈ្មោះ
ថា រស់នៅ ? នរណាហ្ន៎ ឈ្មោះថា ស្លាប់ហើយ” ?

ព្រះសាស្តាស្តេចយាងមកហើយត្រាស់សួរថា “ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
ឡាយ ឥឡូវនេះអ្នកទាំងឡាយអង្គុយប្រជុំគ្នាដោយរឿងអ្វីហ្ន៎? កាល
ពួកភិក្ខុទាំងនោះក្រាបទូលថា “ដោយរឿងឈ្មោះនេះ” ដូច្នោះហើយ
ទើបត្រាស់ថា “ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលណាប្រមាទហើយ បុគ្គល
នោះសូម្បីរស់នៅ ១០០ ឆ្នាំ ក៏ឈ្មោះថាស្លាប់ហើយដោយពិត, បុគ្គល
ណាមិនប្រមាទហើយ បុគ្គលនោះសូម្បីស្លាប់ហើយ ក៏ឈ្មោះថានៅ

អប្បមាទភិក្ខុវណ្ណនា រឿងព្រះនាងសាមាវតី - ១៥៨ -

រស់, ព្រោះដូច្នោះ ព្រះនាងមាគន្ធិយា ទោះបីរស់នៅក៏ដោយ ស្លាប់
ហើយក៏ដោយ ក៏ឈ្មោះថា ស្លាប់ហើយដោយពិត ស្រ្តី ៥០០ នាក់
មានព្រះនាងសាមាវតីជាប្រធាន សូម្បីស្លាប់ហើយ ក៏ឈ្មោះថានៅ
រស់ដោយពិតប្រាកដ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថា អ្នកមិនប្រមាទ
ហើយ ឈ្មោះថារមែងមិនស្លាប់, ដូច្នោះហើយ បានសម្តែងព្រះគាថា
ទាំងនេះថា ៖

អប្បមាទោ អមតំ បទំ បមាទោ មច្ចុនោ បទំ
អប្បមត្តា ន មីយន្តិ យេ បមត្តា យថា មតា

ឯតំ វិសេសតោ ញត្វា អបមាទម្ហិ បណ្ឌិតា
អប្បមាទេ បមោទន្តិ អរិយានំ គោចរេ រតា
ទេ ឈាយិនោ សាតតិកា និច្ចំ ទឡ្ហបរក្កមា
ផុសន្តិ ធិរា និព្វានំ យោគក្ខេមំ អនុត្តរំ ។
សេចក្តីមិនប្រមាទ ជាផ្លូវនៃសេចក្តីមិនស្លាប់ សេចក្តី
ប្រមាទ ជាផ្លូវនៃសេចក្តីស្លាប់ ជនទាំងឡាយ ដែលមិន

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ - ១៥៩ -

ប្រមាទហើយ ឈ្មោះថា មិនស្លាប់ ជនទាំងឡាយ ដែល
ប្រមាទហើយ ទុកដូចជាមនុស្សស្លាប់ទៅហើយ ។ ពួក
បណ្ឌិត ជាបន្ទុវដំណើរនេះ ដោយប្លែកគ្នា (ទើបបិត
នៅ) ក្នុងសេចក្តីមិនប្រមាទ រីករាយក្នុងសេចក្តីមិន
ប្រមាទ បណ្ឌិតទាំងនោះ ជាអ្នកត្រេកអរ ក្នុងធម៌ជា
គោចរនៃអរិយបុគ្គលទាំងឡាយ មានការពិនិត្យជា
ប្រក្រតី មានព្យាយាមជាប់តត្តា មានសេចក្តីប្រឹងប្រែង
មាំមួនជានិច្ច ជាអ្នកមានប្រាជ្ញា តែងប៉ះពាល់នូវព្រះ-

និព្វានជាទីក្សេមក្សាន្តចាកយោគៈ ជាគុណជាតង្គីប្រសើរ

បំផុត ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **អប្បមាទោ** រមែងសម្តែងនូវ
សេចក្តីដ៏ធំទូលាយ គឺកាន់យកសេចក្តីទូលំទូលាយតាំងនៅ ។ ពិត
ណាស់ ព្រះពុទ្ធរូបនេះ គឺព្រះត្រៃបិដកទាំងអស់ ដែលអាចារ្យទាំង-

អប្បមាទោវណ្ណនា រឿងព្រះនាងសាមាវតី - ១៦០ -

ឡាយនាំមកពោល រមែងប្រជុំចុះក្នុងសេចក្តីមិនប្រមាទនោះឯង,
ព្រោះហេតុនោះ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ទុកថា
“ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ស្នាមជើងឯណានីមួយនៃសត្វដែលត្រាច់លើ
ផែនដី ស្នាមជើងទាំងអស់នោះ តែងដល់នូវការប្រជុំចុះក្នុងស្នាម
ជើងនៃដំរី ស្នាមជើងនៃដំរីប្រាកដជាប្រសើរជាងស្នាមជើងនៃពួក
សត្វទាំងនោះ ព្រោះហេតុថា ស្នាមជើងនៃដំរីជាស្នាមជើងធំ យ៉ាង
ណាមិញ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កុសលធម៌ទាំងឡាយឯណានីមួយ
កុសលធម៌ទាំងអស់នោះ មានអប្បមាទធម៌ជាមូល មានអប្បមាទធម៌

ជាទីប្រជុំចុះ អប្បមាទធម៌ប្រាកដជាប្រសើរជាងធម៌ទាំងនោះ ក៏យ៉ាង
នោះដែរ ។

ក៏សេចក្តីមិនប្រមាទនោះ ដោយអត្ថ គឺការមិននៅប្រាសចាក
សតិ ព្រោះពាក្យថា “សេចក្តីមិនប្រមាទ” នោះ ជាឈ្មោះនៃសតិ
ដែលតាំងនៅមាំជានិច្ច ។

គប្បីជ្រាបសេចក្តីវិនិច្ឆ័យក្នុងពាក្យថា **អមតំ បទំ**, ព្រះ-

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ - ១៦១ -

និព្វាន ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ហៅថា **អមតៈ**, ព្រោះព្រះនិព្វាននោះ
ដែលឈ្មោះថា មិនចាស់ មិនស្លាប់ ព្រោះការវះជាធម្មជាតិមិនកើត,
ហេតុនោះ ទើបព្រះអង្គត្រាស់ហៅព្រះនិព្វានថា **អមតៈ**, សត្វទាំង-
ឡាយរមែងដល់ អធិប្បាយថា រមែងសម្រេចបាននូវអមតៈដោយ
សេចក្តីមិនប្រមាទនេះ ហេតុនោះ សេចក្តីមិនប្រមាទនេះ ទើប
ឈ្មោះថា ជាគ្រឿងដល់, (សេចក្តីមិនប្រមាទ) លោកអធិប្បាយទុក
ថា “ជាឧបាយនាំឲ្យសម្រេចបាននូវអមតៈ” ទើបឈ្មោះថា **អមតំ
បទំ** ។

ការ៖ គឺសេចក្តីប្រហែសទូទៅ (ប្រហែសធ្វេស) ឈ្មោះថា
សេចក្តីប្រមាទ ។ ពាក្យថា សេចក្តីប្រមាទនោះ ជាឈ្មោះនៃការបោះ
បង់សតិ បណ្តែតបណ្តោយសតិ ពោលគឺ ការវង្វេងភ្លេចសតិ ។

បទថា **មច្ចុនោ** ប្រែថា នៃសេចក្តីស្លាប់ ។

បទថា **បទំ** គឺជាឧបាយ បានដល់ជាផ្លូវ ។ ពិតណាស់
បុគ្គលប្រមាទ រមែងមិនប្រព្រឹត្តកន្លងនូវជាតិ គឺការកើត

អប្បមាទគួរណ្តែត រឿងព្រះនាងសាមាវតី - ១៦២ -

បាន, សូម្បីកើតហើយ ក៏រមែងចាស់ផង រមែងស្លាប់ផង ហេតុនោះ
សេចក្តីប្រមាទ ទើបឈ្មោះថា ជាផ្លូវនៃមច្ចុ គឺរមែងនាំចូលទៅរក
សេចក្តីស្លាប់ ។

បាទព្រះគាថាថា **អប្បមត្តា ន មិយន្តិ** ក៏បុគ្គលអ្នកប្រកប
ដោយសតិ ឈ្មោះថា អ្នកមិនប្រមាទហើយ ។ នរណាៗ មិនគប្បី
កំណត់ថា “បុគ្គលមិនប្រមាទរមែងមិនស្លាប់ គឺជាអ្នកមិន ចាស់
និងមិនស្លាប់” ដូច្នោះ, ព្រោះថា សត្វណាៗ ដែលឈ្មោះថា មិនចាស់
និងមិនស្លាប់ រមែងមិនមាន, ប៉ុន្តែវដ្តៈរបស់ បុគ្គលដែល ប្រមាទ

កំណត់មិនបាន, (វដ្តៈ) របស់បុគ្គលអ្នកមិនប្រមាទកំណត់ បាន,
ហេតុនោះ បុគ្គលប្រមាទ សូម្បីរស់នៅក៏ឈ្មោះថា
ស្លាប់ហើយដោយពិតប្រាកដ ព្រោះអ្នកមិនផុតអំពីទុក្ខ មាន
ជាតិទុក្ខជាដើម, ចំណែកបុគ្គលមិនប្រមាទ ចម្រើនអប្បមាទ
លក្ខណៈហើយ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវមគ្គ និងផលយ៉ាងឆាប់រហ័ស
រមែងមិនកើតក្នុងអត្តភាពទី ២ និងទី ៣ ហេតុនោះ បុគ្គលអ្នកមិន

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ - ១៦៣ -

ប្រមាទទាំងនោះ រស់នៅក៏ដោយ ស្លាប់ហើយក៏ដោយ ក៏ឈ្មោះថា
មិនស្លាប់ដោយពិត ។

បាទព្រះគាថាថា **យេ បមត្តា យថា មតា សេចក្តីថា**
ចំណែកបុគ្គលណាប្រមាទហើយ បុគ្គលនោះ ដូចជាបុគ្គលដែល
ស្លាប់ហើយដោយការដាច់ជីវិតន្ទ្រិយ៍ មានវិញ្ញាណទៅប្រាសហើយ
ដូចជាអង្គត់ឧសដូច្នោះដែរ ព្រោះការដែលខ្លួនស្លាប់ហើយ ដោយ
សេចក្តីស្លាប់ គឺសេចក្តីប្រមាទ, ពិតណាស់ សូម្បីចិត្តមួយដួងថា
“យើងនឹងធ្វើទាន យើងនឹងរក្សាសីល យើងនឹងធ្វើឧបោសថកម្ម”

ដូច្នោះ រមែងមិនកើតឡើងសូម្បីដល់បុគ្គលទាំងឡាយ ដែលជាគ្រូ-
ហស្ត, ចិត្តមួយដួងថា យើងនឹងបំពេញវត្តទាំងឡាយ មានអាចរិយ-
វត្ត និងឧបជ្ឈាយវត្តជាដើម, យើងនឹងសមាទានពុត្តន្ត យើងនឹង
ចម្រើនការវា” ដូច្នោះ រមែងមិនកើតដល់បុគ្គលទាំងនោះសូម្បីជាបព្វ-
ជិត ដូចចិត្តមួយដួងមិនកើតឡើងដល់បុគ្គលដែលស្លាប់ហើយដូច្នោះ,
បុគ្គលអ្នកប្រមាទហើយនោះ នឹងជាអ្នកមានអ្វីដែលជាគ្រឿងធ្វើឲ្យ

អប្បមាទភ្នំវណ្ណនា រឿងព្រះនាងសោមរតី - ១៦៤ -

ផ្សេងអំពីបុគ្គលដែលស្លាប់ហើយទៅ ? ព្រោះហេតុនោះ ទើបដូច
ជាបុគ្គលដែលស្លាប់ហើយ” ។

បាទព្រះគាថាថា **ឯតំ វិសេសតោ ញត្វា សេចក្តីថា ដឹងនូវ**
ហេតុដ៏ប្លែកគ្នានោះថា “ការរលាស់ចេញចាកវដ្តៈរបស់បុគ្គលប្រមាទ
រមែងមិនមាន របស់បុគ្គលអ្នកមិនប្រមាទរមែងមាន” ។

មានបុគ្គលថា ក៏នរណាទៅ រមែងដឹងនូវហេតុដ៏ប្លែកគ្នានោះ ?

មានវិសជ្ជនាថា បណ្ឌិតទាំងឡាយ ដែលតាំងនៅក្នុងសេចក្តី
មិនប្រមាទទើបដឹង ។

អធិប្បាយថា បណ្ឌិត គឺមេធាវី បានដល់អ្នកមានបញ្ញាទាំង-
ឡាយណាដែលតាំងនៅក្នុងសេចក្តីមិនប្រមាទរបស់ខ្លួនហើយ ចំរើន
សេចក្តីមិនប្រមាទ បណ្ឌិតទាំងនោះរមែងដឹងនូវហេតុដ៏ប្លែកគ្នានោះ ។

បាទព្រះគាថាថា **អប្បមាទោ បមោទន្តិ** សេចក្តីថា បណ្ឌិត
ទាំងនោះ លុះដឹងយ៉ាងនេះហើយ រមែងរីករាយ គឺជាអ្នកមានទឹកមុខ
រីករាយ បានដល់ ត្រេកអររីករាយក្នុងសេចក្តីមិនប្រមាទរបស់ខ្លួន

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ - ១៦៥ -

នោះ ។

បាទព្រះគាថាថា **អរិយានំ គោចរេ រតា** សេចក្តីថា បណ្ឌិត
ទាំងនោះរីករាយក្នុងសេចក្តីមិនប្រមាទយ៉ាងនោះ ចម្រើនសេចក្តីមិន
ប្រមាទនោះហើយ រមែងជាអ្នកត្រេកអរ គឺត្រេកអរក្រៃលែងក្នុង
ពោធិបក្ខិយធម៌ ៣៧ ប្រការ មានសតិប្បដ្ឋាន ៤ ជាដើម និង
លោកុត្តរធម៌ ៨ ប្រការ ហៅថា ធម៌ជាទីគោចរនៃព្រះអរិយៈទាំង-
ឡាយ គឺព្រះពុទ្ធ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ និងសាវ័កនៃព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ។

ពីរបទថា **ទេ ឈាយនោ** សេចក្តីថា បណ្ឌិតដែលជាអ្នក
មិនប្រមាទទាំងនោះ ជាអ្នកមានការសម្ងំពិនិត្យដោយឈានទាំងពីរ
យ៉ាង គឺដោយអារម្មណ៍បុណ្យនិជ្ឈាន ពោលគឺ សមាបត្តិ ៨, និងដោយ
លក្ខណ៍បុណ្យនិជ្ឈាន ពោលគឺ វិបស្សនា មគ្គ និងផល ។

បទថា **សាតតិកា** ជាអ្នកមានសេចក្តីព្យាយាមដែលប្រព្រឹត្ត
ទៅតាមកាយ និងចិត្តជាប់តគ្នា ចាប់តាំងពីកាលដែលចេញបួសរហូត
ដល់ការសម្រេចអរហត្ត ។

អរហន្តវណ្ណនា រឿងព្រះនាងសាមាវតី - ១៦៦ -

បទព្រះគាថាថា **និច្ចំ ទឡ្ហបរក្កមា** សេចក្តីថា អ្នកប្រកប
ដោយសេចក្តីព្យាយាមបែបនេះថា ឥដ្ឋផលឯណា ដែលបុគ្គលគប្បី
សម្រេចបានដោយកម្លាំងរបស់បុរស ដោយសេចក្តីព្យាយាមរបស់
បុរស ដោយសេចក្តីប្រឹងប្រែងរបស់បុរស មិនទាន់បានសម្រេចនូវ
ឥដ្ឋផលនោះ ហើយបញ្ឈប់នូវសេចក្តីព្យាយាម នឹងមិនមាន (ដូច្នោះ)
ឈ្មោះថា សេចក្តីប្រឹងប្រែងមាំមួន ដែលខ្លួនមិនបន្តរហូតយក្នុងចន្លោះ
ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅអស់កាលជានិច្ច ។

ពាក្យថា ផុសន្តិ នេះ គប្បីជ្រាបសេចក្តីវិនិច្ឆ័យដូចតទៅនេះ

ការពាល់ត្រូវមាន ២ គឺញាណផុសនា (ការពាល់ត្រូវដោយ
ញាណ) វិបាកផុសនា (ការពាល់ត្រូវដោយវិបាក) ។ បណ្តា
ផុសនា ២ យ៉ាងនោះ មគ្គ ៤ ឈ្មោះថា ញាណផុសនា ។ ផល ៤
ឈ្មោះថា វិបាកផុសនា ក្នុងផុសនា ២ យ៉ាងនោះ វិបាកផុសនា ព្រះ
មានព្រះភាគទ្រង់ប្រាថ្នាយកក្នុងបទថា ផុសន្តិ នេះ បណ្ឌិតកាល
ធ្វើនិទានឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយអរិយផល ឈ្មោះថា រមែងធ្វើ

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ - ១៦៧ -

និព្វាន ឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយវិបាកផុសនា ។

បាទព្រះគាថាថា យោគក្ខេមំ សេចក្តីថា (នូវព្រះនិព្វាន)
ដែលជាដែនក្សេម គឺមិនមានភ័យ ចាកយោគៈ ៤ ដែលញ៉ាំងមហា-
ជនឲ្យលិចចុះក្នុងវដ្តៈ ដែលឈ្មោះថា កំពូល ព្រោះជាគុណជាតិ
ប្រសើរជាងលោកិយធម៌ និងលោកុត្តរធម៌ទាំងពួង ។

ក្នុងទីបំផុតនៃធម្មទេសនា ជនជាច្រើនបានជាព្រះអរិយបុគ្គល
មានសោតាបន្នជាដើម ទេសនាជាកថាមានប្រយោជន៍ដល់មហាជន
ដូច្នោះឯង ។

(រឿងព្រះនាងសាមាវតី ចប់)

២. រឿងកុម្មុយោសកៈ

សេចក្តីខាងដើម

ព្រះសាស្តា កាលគង់នៅក្នុងវត្តវេឡូវ័ន ទ្រង់ប្រារព្ធសេដ្ឋី
ឈ្មោះ កុម្មុយោសកៈ ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនាដូច្នោះថា “ឧដ្ឋានវតោ”
ដូច្នោះ ជាដើម ។

កុម្មុយេនិស្តៈខ្លាចស្លាប់គេចេញទៅនៅក្នុង

សេចក្តីពិស្តារថា ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ អហិវាតករោគ (រោគកើត
អំពីខ្យល់មានពិសដូចជាពិសពស់) កើតឡើងក្នុងផ្ទះរបស់រាជ-
គហសេដ្ឋី ។ កាលអហិវាតករោគនោះកើតឡើងហើយ សត្វតិរច្ឆាន
ទាំងឡាយ ចាប់តាំងពីរុយក្បាលខៀវរហូតដល់គោរមែនស្លាប់ទៅ
មុន បន្ទាប់អំពីនោះមក ទាសៈ និងកម្មករ, ខាងក្រោយគេបង្អស់គឺ
ម្ចាស់ផ្ទះ ព្រោះហេតុនោះ រោគនោះក៏ចាប់សេដ្ឋី និងភរិយាក្រោយគេ
បង្អស់ពីរនាក់ស្វាមីភរិយានោះកាលត្រូវ រោគពាល់ត្រូវហើយសម្លឹង
មើលបុគ្គ ដែលឈរនៅជិត មានទេត្រាទាំងពីរពេញទៅដោយ
ទឹកភ្នែកពោល

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ - ១៦៩ -

ទៅកាន់បុគ្គថា “នែ កូនសម្លាញ់ បានឮថា កាលរោគប្រភេទនេះកើត
ឡើង ជនទាំងឡាយ ទម្លាយជញ្ជាំងរត់គេចេញទៅ រមែនបាន
ជីវិត”, កូនឯងមិនចាំបាច់ហ្នឹងហែង ឬក៏អាណោះអាណាយចំពោះយើង
ទាំងពីរគេទេ គប្បីរត់គេចេញទៅឲ្យប្រញាប់ កាលមានជីវិតរស់នៅ

គប្បីត្រឡប់មកវិញ ហើយគាស់យកទ្រព្យ ៤០ កោដិ ដែលយើង
ទាំងពីរកប់ទុកក្នុងទីឯណោះឡើងចិញ្ចឹមជីវិតចុះ” ។

សេដ្ឋីបុត្រស្តាប់ពាក្យរបស់មាតានិងបិតានោះហើយ យំសំពះ
មាតាបិតា ខ្លាចចំពោះមរណភ័យ ទម្លាយជញ្ជាំងផ្ទះរត់គេចចេញទៅ
កាន់ស្បាតនៃភ្នំ នៅក្នុងទីនោះអស់ ១២ ឆ្នាំហើយ ត្រឡប់មកកាន់
លំនៅរបស់មាតាបិតាវិញ ។

សេដ្ឋីបុត្រត្រឡប់មកស្រុកកំណើត
មិនមាននរណាស្គាល់

គ្រានោះ នរណាៗ ក៏មិនស្គាល់សេដ្ឋីបុត្រនោះ ព្រោះការ
ដែលសេដ្ឋីនោះទៅក្នុងកាលដែលខ្លួននៅក្មេង ត្រឡប់មកក្នុងកាល

អប្សមាទគ្គវណ្ណនា រឿងកុម្មុយោសកៈ - ១៧០ -

មានសក់ ពុកមាត់ ពុកចង្កាដុះឡើងទ្រេបទ្រេល ។

សេដ្ឋីបុត្រនោះ ទៅកាន់ទីកប់កំណប់ទ្រព្យដោយអំណាចនៃ
គ្រឿងសំគាល់ដែលមាតាបិតាឲ្យហើយ ដឹងថាទ្រព្យមិនទាន់ វិនាស
ក៏គិតថា “នរណាៗ ក៏មិនស្គាល់យើង” ។ ប្រសិនបើយើងនឹង

គាស់កំណប់ទ្រព្យឡើងប្រើប្រាស់សោត ជនទាំងឡាយគប្បីគិតថា
“បុរសទុគ៌ិតម្នាក់នេះគាស់កំណប់ទ្រព្យឡើងហើយ, គប្បីចាប់យើង
ហើយបៀតបៀន, បើដូច្នោះ យើងគប្បីធ្វើការសុំឈ្នួលគេចិញ្ចឹមជីវិត
ចុះ គ្រានោះ សេដ្ឋីបុត្រនោះស្លៀកសំពត់ចាស់មួយផ្ទាំង ដើរសួរថា
“មាននរណាត្រូវការកម្មករដែរឬទេ” (១១) ដល់ក្នុងដែលជាលំនៅ
នៃពួកកម្មករ ។

កុម្មុយោសកៈទទួលធ្វើការងារ

គ្រានោះ ពួកអ្នកជួលឃើញសេដ្ឋីបុត្រនោះហើយ ពោលថា
“ប្រសិនបើឯង នឹងធ្វើការងាររបស់ពួកយើងបានមួយសោត, ពួក
យើងនឹងឲ្យថ្លៃឈ្នួលសម្រាប់ទិញកត្ត” ។

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ - ១៧១ -

សេដ្ឋីបុត្រនោះសួរថា “តើពួកលោកនឹងឲ្យខ្ញុំធ្វើការងារអ្វី” ?

ពួកអ្នកជួលប្រាប់ថា “ការងារ គឺការដាស់ និងការត្រឡប់,
ប្រសិនបើឯងអាចធ្វើបានសោត, ឯងចូរក្រោកឡើងពីព្រលឹម ដើរ
ដាស់ពួកកម្មករថា “ម្ចាស់អ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរក្រោក

ឡើង ចូរត្រៀមទះទាំងឡាយ, ចូរទឹមគោទាំងឡាយ វេលានេះជា
វេលាទៅរកស្មៅសំរាប់សត្វពាហនៈទាំងឡាយ មាន ដំរី និងសេះ
ជាដើម, ម្ចាស់នាងទាំងឡាយ នាងទាំងឡាយចូរក្រោក ឡើង
ចូរចំអិនបបរ កត្ត” សេដ្ឋីបុត្រនោះទទួលថា “បាន” ។

គ្រានោះ ពួកអ្នកជួលបានឲ្យផ្ទះមួយខ្នងដល់សេដ្ឋីបុត្រនោះ
ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការនៅក្នុងទីជិត ។ សេដ្ឋីបុត្របានធ្វើការងារ
នោះរាល់ៗ ថ្ងៃ ។

ព្រះបាទពិម្ពិសារទ្រង់ជ្រាបដល់ឋានៈ

របស់កុម្មុយោសកៈ

ថ្ងៃមួយ ព្រះរាជាទ្រង់ព្រះនាមថា ពិម្ពិសារ បានទ្រង់ព្រះ

អប្បមាទវគ្គវណ្ណនា រឿងកុម្មុយោសកៈ - ១៧២ -

សណ្តាប់សំឡេងរបស់កុម្មុយោសកៈនោះ ។ ក៏ព្រះរាជាជាអ្នក
ចេះស្តាប់សំឡេងរបស់សត្វទាំងឡាយ, ព្រោះហេតុនោះ ទើប
ត្រាស់ថា “នោះជាសំឡេងរបស់អ្នកមានទ្រព្យច្រើន” ។

គ្រានោះ ស្រីស្នំរបស់ព្រះរាជាម្នាក់ ដែលឈរគាល់ព្រះរាជា នៅក្នុងទីជិតគិតថា “ធម្មតាព្រះរាជាមិនត្រាស់នូវពាក្យផ្ដេសផ្ដាស, យើងគួរដឹងនូវហេតុនេះឲ្យជាក់ច្បាស់” ។ ទើបបញ្ជូនបុរសម្នាក់ទៅ (ស៊ើប) ដោយពាក្យថា “នែ អ្នក អ្នកឯងចូរទៅស៊ើបឲ្យដឹងច្បាស់ នូវរឿងរបស់បុរសនោះ (ហើយត្រឡប់មកប្រាប់យើង)” ។

បុរសនោះទៅយ៉ាងប្រញាប់ ជួបកុម្មុយោសកៈនោះហើយ ក៏ ត្រឡប់មកប្រាប់ថា “នុំះជាបុរសទុក្ខិតម្នាក់ ដែលធ្វើការសុំឈ្នួលជន ទាំងឡាយដើម្បីចិញ្ចឹមជីវិត” ។ ព្រះរាជាទ្រង់ព្រះសណ្ដាប់ពាក្យរបស់ បុរសនោះហើយ ក៏ទ្រង់តុណ្ហិកាព (ស្ងៀម) ក្នុងថ្ងៃទី ២ ក្តី ទី ៣ ក្តី លុះទ្រង់ព្រះសណ្ដាប់សំឡេងរបស់កុម្មុយោសកៈនោះហើយ ក៏ទ្រង់ ត្រាស់យ៉ាងនោះទៀត ។

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ - ១៧៣ -

ស្រីស្នំទទួលអាសារព្រះបាទពិម្ពិសារ

ស្រីស្នំនោះ ក៏គិតយ៉ាងនោះទៀតដែរ បញ្ជូន (បុរស) ទៅ ច្រើនដង កាលបុរសនោះប្រាប់ថា “ជាមនុស្សទុក្ខិត” ក៏គិតថា “ព្រះ

រាជាសូម្បីទ្រង់ព្រះសណ្តាប់នូវពាក្យថា “បុរសនោះ ជាមនុស្សទុគ៌ិត”
ក៏មិនទ្រង់ជឿ ហើយទ្រង់ត្រាស់ពាក្យដដែលៗទៀតថា “នុំជាសំឡេង
របស់អ្នកមានទ្រព្យច្រើន ក្នុងសេចក្តីនេះត្រូវមានហេតុ យើងគួរតែ
ស្គាល់បុរសនោះឲ្យបានដឹងតាមសេចក្តីពិត” ។ ស្រីស្នំនោះ ក៏ក្រាប
ទូលព្រះរាជាថា “បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ខ្ញុំព្រះអង្គ កាលបានទ្រព្យ
មួយពាន់នឹងនាំជីតាទៅ (ធ្វើនូវឧបាយ) ឲ្យទ្រព្យនោះចូលកាន់រាជ
ត្រកូលទាល់តែបាន” ។ ព្រះរាជាបញ្ជាឲ្យព្រះរាជទានទ្រព្យមួយពាន់
ដល់នាងស្នំ ។ នាងទទួលព្រះរាជទានទ្រព្យនោះហើយ ឲ្យជីតាស្លៀក
សំពត់ចាស់មួយផ្ទាំង ធ្វើដំណើរចេញចាកព្រះរាជវាំងជាមួយនឹង
ជីតានោះ ធ្វើអាការដូចជាអ្នកដើរផ្លូវ ទៅកាន់ភូមិដែលជាទីនៅនៃពួក
កម្មករ ចូលទៅកាន់ផ្ទះមួយ ហើយនិយាយថា “បពិត្រនាងដ៏ចម្រើន

អប្សមាទគ្គវណ្ណនា រឿងក្នុងយោសកៈ - ១៧ -

ខ្ញុំទាំងពីរនាក់ធ្វើដំណើរមកអំពីទីឆ្ងាយ (ហត់ឡើយខ្លាំងណាស់)
សូម សម្រាកនៅក្នុងផ្ទះនេះ ២-៣ ថ្ងៃ បានដែរឬទេ” ។

ស្រីស្នំ និង ជីតាសម្រាកនៅក្នុងផ្ទះ

របស់កុម្មុយេនិស្ត៖

ស្ត្រីដែលជាម្ចាស់ផ្ទះពោលថា “ម្ចាស់នាងដ៏ចម្រើន មនុស្ស ដែលនៅផ្ទះនេះមានច្រើននាក់ណាស់ នាងមិនអាចសម្រាកក្នុងផ្ទះនេះ បានទេ ផ្ទះរបស់នាយកុម្មុយេនិស្តនោះទំនេរ នាងអញ្ជើញទៅ (សុំ សម្រាក) ក្នុងផ្ទះនោះចុះ” ។ នាងស្នំទៅកាន់ផ្ទះរបស់កុម្មុយេនិស្ត៖ នោះហើយ ពោលថា “នែ អ្នកដ៏ចម្រើន យើងខ្ញុំទាំងពីរនាក់ជាអ្នក ធ្វើដំណើរផ្លូវឆ្ងាយ នឹង (សុំសម្រាក) នៅក្នុងផ្ទះនេះមួយថ្ងៃ ឬក៏ពីរ ថ្ងៃ” សូម្បីត្រូវកុម្មុយេនិស្តហាមឃាត់ហើយច្រើនដងក៏ដោយ ក៏នៅ តែនិយាយអង្វរថា “នែ អ្នកដ៏ចម្រើន ខ្ញុំទាំងពីរនាក់នឹងសុំសម្រាក នៅក្នុងផ្ទះនេះថ្ងៃនេះមួយថ្ងៃ ព្រឹកឡើងនឹងទៅហើយ”, មិនប្រា- ថ្នានឹងចេញទៅ ។ នាងសម្រាកនៅក្នុងផ្ទះរបស់កុម្មុយេនិស្តនោះឯង

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ - ១៧៥ -

លុះព្រឹកឡើង ក្នុងវេលាដែលកុម្មុយេនិស្តនោះចេញទៅព្រៃ ក៏និ- យាយថា “នែ អ្នកដ៏ចម្រើន សូមអ្នកចូរប្រគល់តម្លៃអាហារសម្រាប់ អ្នកទុកហើយ សឹមទៅចុះ, ខ្ញុំនឹង (ចាត់ចែង) ជំនួសអ្នកដើម្បីអ្នក” ។

កាលកុម្មុយោសកៈពោលថា “កុំអីនាង ខ្ញុំនឹងដាំស្នូស្នីខ្លួនឯងក៏បាន”
ក៏និយាយអង្វររឿយៗ រហូតទាល់តែបានសម្រេច ធ្វើទ្រព្យដែលកុម្មុ-
យោសកៈឲ្យនោះ ឲ្យត្រឹមតែជាទ្រព្យដែលខ្លួនបានទទួលទុកហើយ
ប៉ុណ្ណោះ ប្រើគេឲ្យនាំភោជន និងវត្ថុផ្សេងៗ មានអង្ករដីបរិសុទ្ធជាដើម
មកអំពីផ្សារដាំបាយឲ្យឆ្ងាញ់ និងធ្វើម្ហូបអាហារពីរបីមុខ ដែលមាន
រសជាតិឆ្ងាញ់ ដូចការដាំស្នូក្នុងរាជត្រកូល បានឲ្យដល់កុម្មុយោសកៈ
ដែលមកអំពីព្រៃ ។ លុះដឹង (ថា) កុម្មុយោសកៈបរិភោគហើយ ដល់
ភាពជាអ្នកឃ្លានមានចិត្តរីករាយ ក៏និយាយថា “នែ អ្នកដីចម្រើន ខ្ញុំ
ទាំងពីរនាក់ជាអ្នកហត់នឿយ សូមសម្រាកនៅផ្ទះនេះពីរបីថ្ងៃទៀត
ចុះ” កុម្មុយោសកៈក៏ទទួលថា “បាន” ។

អប្សមាទគ្គវណ្ណនា រឿងកុម្មុយោសកៈ - ១៧៦ -

កុម្មុយោសកៈដឹងនាងស្នំជាស្រីស្នំរបស់ព្រះរាជា

គ្រានោះ នាងក៏ចំអិនអាហារយ៉ាងឆ្ងាញ់ពិសា ទាំងក្នុងវេលា
ល្ងាច ទាំងក្នុងវេលាព្រឹក ហើយបានឲ្យដល់កុម្មុយោសកៈ ។

លុះដឹងនូវការវះនៃសេដ្ឋីបុត្រនោះ ជាអ្នកមានចិត្តរីករាយហើយក៏អង្វរ
(ទៀត) ថា “នែ អ្នកដ៏ចម្រើន យើងទាំងពីរនាក់សុំនៅក្នុងផ្ទះនេះ
ពីរបីថ្ងៃទៀត ដូច្នោះហើយ ក៏នៅក្នុងផ្ទះនោះទៅ កាលនៅក្នុងផ្ទះនោះ
ក៏យកសស្រ្តាដ៏មុតកាត់គ្រែព្នងខាងក្រោមនៃមេគ្រែក្នុងទីនោះ ។ ។
កាលកុម្មុយោសកៈមកវិញ គ្រាន់តែអង្គុយចុះប៉ុណ្ណោះ គ្រែក៏សំយុង
ចុះទៅខាងក្រោម ។

កុម្មុយោសកៈសួរថា “ព្រោះហេតុអ្វី ទើបគ្រែនេះបាក់យ៉ាង
នេះ” ?

នាងស្នំឆ្លើយថា “បពិត្រអ្នកដ៏ចម្រើន ខ្ញុំមិនអាចហាមពួក
ក្មេងៗ ដែលមកប្រជុំគ្នាលេងលើគ្រែនេះបាន” ។

កុម្មុយោសកៈ. ម្ចាស់នាងដ៏ចម្រើន ទុក្ខនេះកើតឡើងដល់ខ្ញុំ

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ - ១៧៧ -

ព្រោះអាស្រ័យនាងទាំងពីរ ព្រោះក្នុងកាលមុន មុននឹងខ្ញុំទៅទីណាៗ
បិទទ្វារហើយទើបទៅ ។

នាងស្នំ. បពិត្រអ្នកដ៏ចម្រើន ឲ្យខ្ញុំធ្វើដូចម្តេច “បើខ្ញុំហាម
ឃាត់ពួកក្មេងៗ មិនបានយ៉ាងនេះ ។

នាងស្នំនោះកាត់ (ជើងគ្រែ) ដូចលើកមុនទៀត អស់ពីរបី
ថ្ងៃ សូម្បីត្រូវកុម្មុយេសកសេដ្ឋីនោះលើកទោស ហើយតិះដៀលក៏
ដោយ ក៏នៅតែពាល (ដោះខ្លួន) ដដែលទៀត ហើយកាត់ខ្សែដី
សេសទាំងឡាយទៀត បន្ទាល់ទុកតែខ្សែពីរសរសៃប៉ុណ្ណោះ ។

ថ្ងៃនោះ កាលកុម្មុយេសកៈគ្រាន់អង្គុយចុះប៉ុណ្ណោះ (គ្រែ)
ទាំងអស់ក៏ធ្លាក់ចុះលើផែនដី ។ សិរសា (របស់កុម្មុយេសកៈ) បាន
(ធ្លាក់ចុះ) ទៅជាមួយនឹងជង្គង់ទាំងឡាយ កុម្មុយេសកៈនោះក្រោក
ឡើងហើយក៏បាននិយាយថា “ខ្ញុំនឹងធ្វើដូចម្តេច ? ឥឡូវនេះ ខ្ញុំនឹង
ទៅទីណា? ខ្ញុំជាអ្នកត្រូវពួកនាងធ្វើមិនឲ្យជាម្ចាស់នៃគ្រែដេកហើយ”។

នាងស្នំលួងលោមថា “នែ អ្នកដ៏ចម្រើន នឹងធ្វើដូចម្តេចទៅ

អប្បមាទវគ្គវណ្ណនា រឿងកុម្មុយេសកៈ - ១៧៤ -

បើខ្ញុំមិនអាចហាមឃាត់ពួកក្មេងៗ ដែលវាមកលេងលើគ្រែយ៉ាងនេះ
បាន, ឈ្នើយចុះ អ្នកកុំគិតឡើយ អ្នកនឹងទៅណាបានឥឡូវនេះ”

ដូច្នោះហើយ ហោរាជីតាប្រាប់ថា “នែ កូន កូនឯងចូរធ្វើឱកាសសម្រាប់
ជាទីដេកដល់បងប្រុសរបស់កូនឯងផងចុះ” ។

កុម្មុយោសកៈបានកូនស្រីនាងស្នំជាករិយា

ជីតានោះដេកក្នុងចំណែកម្ខាងហើយ ពោលថា “បពិត្រអ្នកជា
ម្ចាស់ សូមមកដេកទីនេះចុះ” សូម្បីនាងស្នំក៏ពោលនឹងកុម្មុយោសកៈ
នោះថា “នែ អ្នកដ៏ចម្រើន សូមអ្នកទៅដេកជាមួយនឹងបួនស្រីចុះ” ។
កុម្មុយោសកៈសេដ្ឋីដេកលើគ្រែមួយ ជាមួយនឹងជីតារបស់នាងស្នំនោះ
បានធ្វើនូវសន្តវៈក្នុងថ្ងៃនោះឯង ។ នាងកុមារិកានោះទូញយំ ។ ក្នុង
ពេលនោះ មាតារបស់នាងក៏សួរនាងថា “នែ កូនស្រី ហេតុដូចម្តេច
បានជាកូនឯងយំ” ?

ជីតា. បពិត្រមាតា កម្មុបែបនេះកើតឡើងហើយ ។

មាតានិយាយថា ម្ចាស់កូនដ៏ចម្រើន រឿងហ្នឹងលើកទុកសិន

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ - ១៧៩ -

ចុះ យើងធ្វើដូចម្តេចបាន ការដែលកូនឯងបានបុរសនេះជាស្វាមីក្តី
ការដែលកុម្មុយោសកៈបានកូនឯងជាករិយាក្តី រមែងសមគួរ ដូច្នោះ

ហើយ បានធ្វើកុម្មុយេសកៈនោះឲ្យជាកូនប្រសារបស់ខ្លួន ។ គេទាំង
ពីរនាក់នៅរួមគ្នាដោយការព្រមព្រៀងគ្នា ។

កុម្មុយេសកៈចំណាយទ្រព្យព្រោះឧបាយ
របស់នាងស្នំ

ដោយកាលកន្លងទៅ ២-៣ ថ្ងៃ នាងស្នំនោះក៏បញ្ជូនដំណឹង
ទៅ (ក្រាបទូល) ព្រះរាជាថា “បពិត្រព្រះសម្មតិទេព សូម
ព្រះអង្គបញ្ជាឲ្យធ្វើការយោសនាថា “ប្រជាជនចូរចាត់ចែងធ្វើមហោ-
ស្រពក្នុងវិថីនៃជនអ្នកជួល, ក៏បុគ្គលណាមិនចាត់ចែងធ្វើមហោស្រព
ក្នុងផ្ទះ, ពិន័យប្រមាណប៉ុណ្ណោះ រមែងមានដល់បុគ្គលនោះ ។

ព្រះរាជាបញ្ជាឲ្យធ្វើយ៉ាងនោះ ។ គ្រានោះ ម្តាយក្មេកនិយាយ
នឹងកុម្មុយេសកៈថា “នែ អ្នកដ៏ចម្រើន យើងចាំបាច់ត្រូវចាត់ចែងធ្វើ
មហោស្រពក្នុងវិថីដែលពួកកម្មកររស់នៅតាមព្រះរាជបញ្ជា, យើង

អប្បមាទវគ្គវណ្ណនា រឿងកុម្មុយេសកៈ - ១៤០ -

នឹងធ្វើដូចម្តេច” ?

កុម្មុយេនិកៈ. បពិត្រម៉ែ" ខ្ញុំនេះសូមឱ្យតែធ្វើការស៊ីឈ្នួលគេ
ក៏ស្មើតែមិនអាចរស់នៅបានផង នឹងចាត់ចែងធ្វើមហោស្រពបាន
ដូចម្តេចទៅ ។

ម្តាយក្មេក. ម្ចាស់កូន ធម្មតាបុគ្គលអ្នកនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះទាំង-
ឡាយ ត្រូវតែទទួលយកបំណុលនេះ ព្រះរាជាទ្រង់ចេញព្រះរាជបញ្ជា
ហើយ មិនធ្វើតាមមិនបាន, យើងអាចរួចផុតចាកបំណុលបាន
ដោយឧបាយណាមួយ ល្មើយចុះ កូនឯងចូរទៅនាំយកកហាបណៈ
១-២ កហាបណៈអំពីទីណាៗ ក៏បាន ។

នាងស្នំបញ្ជូនទ្រព្យរបស់កុម្មុយេនិកៈ
ទៅថ្វាយព្រះរាជា

កុម្មុយេនិកៈតិះដៀលបណ្តើរ ទៅនាំយកកហាបណៈ ១
កហាបណៈមកអំពីទីកប់កំណប់ទ្រព្យ ៤០ កោដិនោះហុចឱ្យនាងស្នំ
នាងស្នំក៏បញ្ជូនកហាបណៈមួយកហាបណៈនោះ ទៅថ្វាយព្រះ

រាជា ហើយ (ចាត់ចែង) ធ្វើមហោស្រពដោយកហាបណៈរបស់
ខ្លួន, ដោយកាលកន្លងទៅ ២-៣ ថ្ងៃ ក៏បញ្ជូនដំណឹងទៅថ្វាយព្រះ-
រាជាដូចលើកមុនទៀត ។

ព្រះរាជាក៏ទ្រង់បញ្ជា រាជបុរសឲ្យដើរយោសនាទៀតថា “ប្រជា
ជនចូរចាត់ចែងធ្វើមហោស្រព កាលបុគ្គលណាមិនធ្វើ មានពិន័យ
ប្រមាណប៉ុណ្ណោះ” កុម្មុយោសកៈនោះ ត្រូវម្តាយក្មេកពោលបង្ខំតបង្ខំ
ដូចលើកមុននោះឯង ទើបទៅយកកហាបណៈមក ១ កហាបណៈ
ទៀត នាងស្នំនោះក៏បញ្ជូនកហាបណៈទាំងនោះទៅ (ថ្វាយ
) ព្រះរាជា ទៀត, ដោយកាលកន្លងទៅ ២-៣ ថ្ងៃ ក៏បញ្ជូនដំណឹងទៅ
(ថ្វាយ) ព្រះរាជាទៀតថា “ឥឡូវនេះ សូមព្រះអង្គទ្រង់បញ្ជូនរាជ
បុរសមក បញ្ជាឲ្យហៅកុម្មុយោសកៈ នេះទៅ (គាល់)” ។
ព្រះរាជាក៏ទ្រង់ បញ្ជូនរាជបុរសទៅ ។

កុម្មុយោសកៈត្រូវនាំខ្លួនទៅគាល់ព្រះរាជា

ពួករាជបុរសទៅកាន់លំនៅឋាន ដែលពួកកម្មករនោះនៅ

ហើយ សួររកថា “អ្នកណាឈ្មោះកុម្មុយេសកៈ” បានជួបកុម្មុយេ-
សកៈហើយប្រាប់ថា “ម្ចាស់អ្នកដឹចម្រើន ព្រះរាជាមានរាជបញ្ជាឲ្យ
លោកចូលទៅគាល់” ។

កុម្មុយេសកៈភ័យខ្លាចហើយ ពោលពាក្យដោះខ្លួនជាដើមថា
“ព្រះរាជាមិនទ្រង់ស្គាល់ខ្ញុំទេ” ហើយមិនប្រាថ្នានឹងចូលទៅគាល់ ។
ពេលនោះ ពួករាជបុរសក៏ចាប់កុម្មុយេសកៈត្រង់អវយវៈទាំងឡាយ
មានដៃជាដើមទាញមកដោយកម្លាំងរបស់ខ្លួន ។

ស្រ្តីដែលជាម្តាយភ្នែករបស់កុម្មុយេសកៈនោះ ឃើញបុរស
ទាំងនោះហើយ ក៏ធ្វើដូចជាគំរាមថា “នែ បុគ្គលប្រដៅក្រ ពួកឯង
មិនគួរមកចាប់កូនប្រសាររបស់អញត្រង់អវយវៈទាំងឡាយ មាន
ដៃជាដើមទេ” ហើយក៏លួងលោមថា “នែ កូនដឹចម្រើន កូនឯងកុំ
ខ្លាចឡើយ មាតាចូលគាល់ព្រះរាជាហើយ នឹងក្រាបទូលឲ្យព្រះរាជា
កាត់ដៃរបស់ពួកអ្នកដែលចាប់អវយវៈ មានដៃជាដើមរបស់កូនឯង”
ហើយក៏នាំបុត្រីទៅមុន ដល់ព្រះរាជតំណាក់ហើយផ្ទះសំរែក ប្រដាប់

តុបតែងនូវគ្រឿងអលង្ការទាំងពួង បានឈរគាល់ព្រះរាជានៅក្នុងទី
ដ៏សមគួរមួយ ។ ចំណែកកុម្មុយោសកៈ ត្រូវពួករាជបុរសចាប់ទាញ
មក (ថ្វាយ) ព្រះរាជាទាល់តែបាន ។

ព្រះរាជាទ្រង់សាកសួរកុម្មុយោសកៈ

គ្រានោះ ព្រះរាជាទ្រង់ត្រាស់ទៅកាន់កុម្មុយោសកៈដែលមក
ថ្វាយបង្គំ ហើយឈរគាល់នោះថា “ឯងនេះឬ? ឈ្មោះកុម្មុយោសកៈ”

កុម្មុយោសកៈ. ព្រះករុណាថ្ងៃវិសេស ។

ព្រះរាជា. ព្រោះហេតុអ្វី ទើបឯងបិទទាំងទ្រព្យជាច្រើនទុក
ប្រើប្រាស់ ?

កុម្មុយោសកៈ. បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ទ្រព្យរបស់ទូលព្រះ
បង្គំនឹងមានមកអំពីទីណា ? ព្រោះទូលព្រះបង្គំធ្វើការសុំឈ្នួលគេ
ចិញ្ចឹមជីវិត ។

ព្រះរាជា. ឯងកុំធ្វើយ៉ាងនោះឡើយ ឯងកុហកយើងធ្វើអ្វី ?

កុម្មុយោសកៈ. បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ទូលព្រះបង្គំមិនបាន

កុហកព្រះអង្គទេ ទ្រព្យរបស់ទូលព្រះបង្គំមិនមានពិតមែន ។

គ្រានោះ ព្រះរាជាទ្រង់បង្ហាញកហាបណៈទាំងនោះដល់កុម្ម-
ឃោសកៈហើយ គ្រាស់សួរថា “កហាបណៈទាំងនេះជារបស់នរណា” ?

កុម្មឃោសកៈប្រាប់ចំនួនទ្រព្យ

កុម្មឃោសកៈចាំ (កហាបណៈ) បាន ក៏គិតថា “ឱ អញ
វិនាសហើយ ហេតុដូចម្តេចហ្ន៎ កហាបណៈទាំងនេះ ទើបធ្លាក់មក
ដល់ព្រះហស្តរបស់ព្រះរាជាទៅវិញ” ? ក្រឡេកមើលខាងនោះខាង
នេះ ក៏ឃើញស្រ្តីទាំងពីរនោះ ប្រដាប់តាក់តែងឈរគាល់ព្រះរាជានៅ
ក្បែរទ្វារបន្ទប់ ទើបគិតថា “កម្មនេះធ្ងន់ណាស់, ប្រហែលជាព្រះរាជា
ចាត់ចែងស្រ្តីទាំងនេះ (ទៅបោកបញ្ឆោតយើងទេដឹង)” ។

គ្រានោះព្រះរាជាគ្រាស់ទៅកាន់កុម្មឃោសកៈថា “ម្ចាស់អ្នកដី
ចម្រើន អ្នកឯងនិយាយទៅចុះ ហេតុដូចម្តេច ទើបអ្នកឯងធ្វើយ៉ាង
នោះ” ។

កុម្មឃោសកៈ. បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រោះទីពឹងរបស់ទូល
ព្រះបង្គំមិនមាន ។

ព្រះរាជា. មនុស្សប្រាកដដូចជាយើងមិនគួរជាទីពឹងរបស់អ្នក
ឯងទេឬ ?

កុម្មុយោសកៈ. បពិត្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធិទេព ប្រសិនបើព្រះអង្គ
ទ្រង់ជាទីពឹងរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គសោត នោះជាការប្រពៃណាស់ ។

ព្រះរាជា. ម្ចាស់អ្នកដ៏បម្រើន បាន, ទ្រព្យរបស់ឯងមានចំនួន
ប៉ុន្មាន ?

កុម្មុយោសកៈ. បពិត្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធិទេព ទ្រព្យរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ
មាន ៤០ កោដិ ។

ព្រះរាជា. បានអ្វីយកទៅជញ្ជូន ទើបសមគួរ ?

កុម្មុយោសកៈ. បពិត្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធិទេព រទេះទាំងឡាយ ។

កុម្មុយោសកៈបានទទួលតំណែងជាសេដ្ឋី

ព្រះរាជា ទ្រង់បញ្ជាឲ្យចាត់ចែងរទេះទាំងឡាយច្រើនយរទេះ
ហើយបញ្ជូនទៅឲ្យនាំទ្រព្យនោះមក បញ្ជាឲ្យធ្វើជាគំនរទុកនៅនាលាន

ព្រះរាជវាំងហើយ បញ្ជាឲ្យអ្នកក្រុងរាជគ្រឹះមកប្រជុំគ្នាហើយ ទ្រង់
ត្រាស់សួរថា “ក្នុងព្រះនគរនេះ មាននរណា មានទ្រព្យប្រមាណ
ប៉ុណ្ណោះដែរឬទេ” ? កាលអ្នកក្រុងក្រាបទូលថា “ព្រះករុណាថ្ងៃវិសេស
មិនមានទេ ទ្រង់ត្រាស់សួរទៀតថា បើដូច្នោះ យើងគួរធ្វើយ៉ាងណា
ដល់កុម្មុយោសកៈ កាលពួកប្រជាជននោះក្រាបទូលថា “បពិត្រព្រះ
សម្មតិទេព សូមព្រះអង្គទ្រង់តែងតាំងកុម្មុយោសកៈនោះ ទុកក្នុង
តំណែងសេដ្ឋីទៅ សមគួរហើយ” ទើបទ្រង់តែងតាំងកុម្មុយោសកៈ
នោះ ទុកក្នុងតំណែងសេដ្ឋីដោយសក្ការៈដ៏ធំ ព្រះរាជទានបុត្រីរបស់
ស្រីស្នំនោះដល់កុម្មុយោសកៈហើយ ស្តេចទៅកាន់សំណាក់ព្រះសាស្តា
មួយអន្លើដោយកុម្មុយោសកៈសេដ្ឋីនោះ ថ្វាយបង្គំហើយ ក្រាបទូល
ថា “បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះអង្គចូរទេតមើល បុរសនេះចុះ
ដែលឈ្មោះថា អ្នកមានបញ្ញាជាគ្រឿងទ្រទ្រង់បែបនេះ មិនមានបុរស
នេះសូម្បីមានទ្រព្យសម្បត្តិដល់ ៤០ កោដិ ក៏មិនធ្វើអាការៈធ្វើងង្វៃ ឬ
ការលើកតម្កើងខ្លួន បន្តិះបង្គាប់មើលងាយអ្នកដទៃ, (ធ្វើ) ដូចជា

មនុស្សកំព្រា ស្មៀកសំពត់ចាស់ៗ ធ្វើការរកស៊ីឈ្នួលគេចិញ្ចឹមជីវិត ខ្ញុំព្រះអង្គដឹងបានដោយឧបាយនេះ, លុះដឹង ហើយ បញ្ជាឲ្យហៅមក សាកសួរដេញដោលឲ្យទទួលសារភាពថា ខ្លួនជាអ្នកមានទ្រព្យហើយ ឲ្យជញ្ជូនទ្រព្យនោះមក តែងតាំងទុកក្នុងតំណែងសេដ្ឋី (មិនមែនតែ ប៉ុណ្ណោះ) ខ្ញុំព្រះអង្គថែមទាំងបានព្រះរាជទានធីតាឲ្យដល់គេទៀតផង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុគ្គលមានបញ្ញាជាគ្រឿងទ្រទ្រង់បែបនេះ ខ្ញុំ ព្រះអង្គមិនធ្លាប់ឃើញឡើយ ។

គុណធម៌ជាហេតុចម្រើននៃយស

ព្រះសាស្តា ទ្រង់ព្រះសណ្តាប់នូវរឿងនោះហើយ ទ្រង់ត្រាស់ ថា ថ្វាយព្រះពរមហាបពិត្រ ជីវិតរបស់បុគ្គលអ្នករស់នៅយ៉ាងនោះ ឈ្មោះថា រស់នៅប្រកបដោយធម៌, ក៏កម្មមានកម្មរបស់ចោរជាដើម រមែងបៀតបៀន (បុគ្គលអ្នកធ្វើ) ទាំងក្នុងលោកនេះផង ទាំងក្នុង លោកខាងមុខផង ឈ្មោះថា សេចក្តីសុខមានកម្មនោះជាហេតុ មាន កម្មនោះជាដែនកើត មិនមាន, ក៏បុគ្គលអ្នកធ្វើការស៊ីឈ្នួលគេក្តី ធ្វើ

ស្រែក្តី ចិញ្ចឹមជីវិតក្នុងកាលសាបសូន្យនូវទ្រព្យនោះឯង ឈ្មោះថា ជីវិតប្រកបដោយធម៌, ព្រោះថា ភាពជាធំ (យស) រមែងចម្រើន ឡើងតែម្យ៉ាង ដល់បុគ្គលអ្នកដល់ព្រមដោយសេចក្តីព្យាយាម បរិ- ចូណិដោយសតិ មានការងារដ៏បរិសុទ្ធដោយទូរទាំងឡាយ មាន កាយទូរ និងវច្ចិទូរជាដើម មានប្រក្រតីពិចារណាដោយបញ្ញាហើយ ទើបធ្វើ អ្នកសង្រួមនូវទូរទាំងឡាយ មានកាយទូរជាដើម ចិញ្ចឹម ជីវិតដោយធម៌ តាំងនៅក្នុងសេចក្តីមិនប្រមាទបែបនោះ” ។ ដូច្នោះ ហើយ ត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

២ ឧដ្ឋានវតោ សតីមតោ សុចិកម្មស្ស និសម្មការិនោ
 សញ្ញតស្ស ច ធម្មជីវិនោ អប្បមត្តស្ស យសោភិវឌ្ឍតិ
 យសតែនចម្រើនយ៉ាងក្រៃលែង ដល់បុគ្គលអ្នកមាន
 សេចក្តីប្រឹងប្រែង មានស្មារតី មានការងារស្អាត (ឥត
 ទោស) ជាអ្នកពិចារណារួចហើយទើបធ្វើ ជាអ្នក
 សង្រួម រស់នៅដោយធម៌ មិនមានសេចក្តីប្រមាទ ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **ឧដ្ឋានវតោ** គឺអ្នកមានសេចក្តី
ព្យាយាមជាគ្រឿងក្រោកឡើង ។

បទថា **សតីមតោ** អ្នកបរិបូណ៌ដោយសតិ ។

បទថា **សុចិកម្មស្ស** គឺប្រកបដោយការងារទាំងឡាយ មាន
ការងារតាមផ្លូវកាយជាដើមប្រាសចាកទោស គឺមិនមានការខុសឆ្គាំ-
ឆ្គង ។

បទថា **និសម្មការិវោ** បានដល់ កំណត់ប្រៀបធៀប គឺ
ពិចារណានូវហេតុដែលជាដែនកើតនៃផលយ៉ាងនេះថា ប្រសិនបើ
ផលយ៉ាងនេះនឹងមាន យើងនឹងធ្វើយ៉ាងនេះ ឬថា កាលការងារនេះ
ដែលយើងធ្វើហើយយ៉ាងនេះ ផលបែបនេះនឹងមាន ដូច្នោះហើយ ធ្វើ
នូវការងារទាំងពួង ដូចពេទ្យត្រួតពិនិត្យដើមហេតុ (មេរោគ) ហើយ
ទើបព្យាបាលរោគដូច្នោះ ។

បទថា **សញ្ញតស្ស** បានដល់ សង្រួមហើយ គឺមិនមានចន្លោះ

ដោយទូរទាំងឡាយ មានកាយទូរជាដើម ។

បទថា **ធម្មជីវិត** គឺអ្នកជាគ្រហស្ថ រៀបចាកនូវអំពើកោង
ទាំងឡាយ មានអំពើកោងដោយជញ្ជីងជាដើមហើយ ចិញ្ចឹមជីវិត
ដោយការងារដ៏ប្រពៃទាំងឡាយ មានធ្វើស្រែ និងចិញ្ចឹមគោជាដើម,
អ្នកជាបព្វជិតរៀបចាកអនេសនាកម្មទាំងឡាយ មានវេជ្ជកម្ម និងទូត-
កម្មជាដើមស្រេចហើយ ចិញ្ចឹមជីវិតដោយភិក្ខុចារដ៏ប្រពៃតាមធម៌ ។

បទថា **អប្បមត្តស្ស** គឺជាអ្នករស់នៅដោយមិនមានការ
ប្រាសចាកសតិ (មិនឃ្នាតឆ្ងាយអំពីសតិ) ។

បទថា **យសោភិវឌ្ឍតិ** សេចក្តីថា យស ដែលបានដល់
ភាពជាធំ ការមានភោគសម្បត្តិ និងការរាប់អាន និងបានដល់
ការមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះបោះសំឡេង និងការសរសើររមែងចម្រើន ។

ក្នុងកាលចប់ព្រះគាថា កុម្មុយោសកៈតាំងនៅក្នុងសោតាបត្តិ-
ផល ។ ជនដទៃជាច្រើន ក៏បានសម្រេចអរិយផលទាំងឡាយ មាន
សោតាបត្តិផលជាដើម ទេសនាបានសម្រេចជាប្រយោជន៍ហើយដល់

មហាជនដូច្នោះឯង ។

(រឿងកុម្មុយេនិកៈ ចប់)

៣. រឿងព្រះបូជ្ឈបណ្ណក្រសែត

សេចក្តីខាងដើម

ព្រះសាស្តា កាលគង់នៅក្នុងវត្តវេឡូវន ទ្រង់ប្រារព្ធព្រះថេរៈ
ឈ្មោះ ចូឡបន្តកៈ ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា “ឧដ្ឋានេនប្ប-
មាទេន” ដូច្នោះ ជាដើម ។

សេដ្ឋីធីតាបានទាសៈជាស្វាមី

មានសេចក្តីតំណាលមកថា ធីតានៃត្រកូលរបស់ធនសេដ្ឋីក្នុង
ព្រះនគររាជគ្រឹះក្នុងវេលាខ្លួនចម្រើនវ័យឡើង មាតាបិតារក្សាទុក
យ៉ាងមាំមួនលើប្រាសាទជាន់ទី ៧ (ប៉ុន្តែនាង) ជាស្រ្តីឡេះឡោះក្នុង
បុរស ព្រោះភាពជាអ្នកស្រវឹងហើយដោយសេចក្តីស្រវឹងក្នុងភាពជា
ស្រីក្រមុំ ទើបធ្វើសន្តវៈនឹងទាសៈរបស់ខ្លួនឯង ហើយខ្លាចក្រែងថា
(អ្នកដទៃនឹងគប្បីជឹងអំពើនេះរបស់ខ្លួន) ទើបនិយាយនឹងបុរសនោះ
យ៉ាងនេះថា “យើងទាំងពីរមិនអាចនៅក្នុងទីនេះបានទេ, ប្រសិនបើ
មាតាបិតារបស់ខ្ញុំដឹងនូវរឿងនេះសោត នឹងកាប់ចិត្រាំយើងឲ្យជា

កំណាត់តូច និងកំណាត់ធំ យើងនឹងទៅកាន់ទឹកខ្លែងផ្សេងហើយរស់នៅ” ទាំងពីរនាក់នោះកាន់យកទ្រព្យដែលជាសារៈ ដែលគប្បីនាំយកទៅបានដោយដៃ ចេញទៅតាមទ្វារខាងជើងហើយ បបួលគ្នាថា “យើងទាំង ពីរនឹងត្រូវទៅនៅក្នុងទីណាមួយដែលជនដទៃមិនស្គាល់” ដូច្នោះហើយ ទាំងពីរនាក់ក៏បានធ្វើដំណើរចេញទៅ ។

មានបុត្រជាមួយគ្នា ២ នាក់

កាលគេទាំងពីរនាក់នៅក្នុងទឹកខ្លែងមួយ នាងតាំងគភ៌ហើយ ព្រោះអាស្រ័យការនៅរួមគ្នា ភគិចាស់ដោយជុំវិញហើយ ក៏ប្រឹក្សានឹងស្វាមីនោះថា “គភ៌របស់ខ្ញុំដល់ការចាស់ដោយជុំវិញហើយ, ធម្មតាការប្រសូតិបុត្រក្នុងទីដែលប្រាសចាកញាតិ និងផៅពង្សទាំងឡាយ រមែងជាហេតុនាំមកនូវសេចក្តីទុក្ខឲ្យដល់យើងទាំងពីរ, យើងទាំងពីរទៅកាន់ផ្ទះនៃត្រកូលដើមចុះ” បុរសជាស្វាមីនោះពោលបណ្តោះ- បណ្តែថា ថ្ងៃនេះកុំអាលទៅអី ចាំថ្ងៃស្អែកសិនសឹមទៅ ញ៉ាំងថ្ងៃទាំងឡាយឲ្យកន្លងហួសទៅ ដោយការខ្លាចថា “ប្រសិនបើយើងទៅទី

នោះ ជីវិតរបស់យើងនឹងមិនមាន” ស្រ្តីដែលជាប្រពន្ធគិតថា “ស្វាមី
អញនេះ ជាមនុស្សល្ងង់ខ្លៅ មិនហ៊ានទៅព្រោះការដែលខ្លួនជាអ្នក
មានទោសធំ ធម្មតាមាតាបិតារមែងមានការអនុគ្រោះដោយចំណែក
មួយប៉ុណ្ណោះ បុរសដែលជាស្វាមីរបស់អញនេះទៅឬមិនទៅក៏ដោយ
យើងនឹងទៅ” ។

លុះស្វាមីរបស់ខ្លួនចេញអំពីផ្ទះហើយ នាងក៏ទុកដាក់នូវគ្រឿង
បរិក្ខារក្នុងផ្ទះ ប្រាប់អ្នកជិតខាងថា ខ្ញុំទៅកាន់ផ្ទះនៃត្រកូលរបស់ខ្ញុំ
ហើយ ហើយក៏ធ្វើដំណើរចេញទៅ ។ ចំណែកបុរសដែលជាស្វាមី
“ត្រឡប់” មកផ្ទះ មិនឃើញភរិយា ក៏សួរអ្នកជិតខាងបានដឹងថា ទៅ
កាន់ផ្ទះនៃត្រកូល” ក៏ប្រញាប់តាមទៅទាន់ក្នុងចន្លោះផ្លូវ ។ សូម្បី
ភរិយារបស់បុរសនោះក៏បានប្រសូតបុត្រក្នុងចន្លោះផ្លូវនោះឯង ។ បុរស
ដែលជាស្វាមីនោះសួរភរិយាថា “ម្ចាស់នាងដឹងចម្រើន នេះគឺជាអ្វី” ?

ភរិយា. បពិត្រអ្នកជាម្ចាស់ កូនប្រុសទី ១ ប្រសូតហើយ ។
ស្វាមី. ឥឡូវនេះ យើងធ្វើដូចម្តេច ?

ទាំងពីរនាក់ប្តីប្រពន្ធគិតឃើញដូចគ្នាថា “យើងទាំងពីរទៅ
កាន់ផ្ទះនៃត្រកូលដើម្បីប្រយោជន៍ដល់កម្ពុណា កម្មនោះសម្រេច
ហើយក្នុងចន្លោះផ្លូវ យើងនឹងទៅកាន់ទីនោះធ្វើអ្វីទៀត ? ត្រឡប់ទៅ
វិញចុះ” ដូច្នោះហើយ ក៏នាំគ្នាត្រឡប់វិញ ។

ទាំងពីរនាក់ប្តីប្រពន្ធបានដាក់ឈ្មោះទារកនោះឯងថា “បន្ទុកៈ”
ព្រោះកើតក្នុងផ្លូវ ។ ក្នុងសម័យថ្ងៃក្រោយមក មិនយូរប៉ុន្មាន សេដ្ឋី
ជិតាក់តាំងគភ៌ទៀត ។ ព្រឹត្តិការណ៍ទាំងពួង គប្បីឲ្យពិស្តារតាមន័យ
ដូចលើកមុនចុះ ។

ដាក់ឈ្មោះក្មេងទាំងពីរ

ព្រោះក្មេងដែលកើតខាងក្រោយនោះ ក៏កើតក្នុងផ្លូវដែរ ទើប
មាតាបិតាដាក់ឈ្មោះបុត្រដែលកើតមុនថា “មហាបន្ទុកៈ” ដាក់ឈ្មោះ
បុត្រដែលកើតខាងក្រោយថា “ចុល្លបន្ទុកៈ” ។

សូម្បីស្វាមីភរិយាទាំងពីរនាក់នោះ ក៏នាំក្មេងទាំងពីរទៅកាន់
លំនៅរបស់ខ្លួនដូចដើម ។

មហាបន្តកៈសួររកញាតិរបស់ខ្លួន

កាលស្វាមីភិរិយាទាំងពីរនាក់នៅក្នុងទីនោះ ទារកឈ្មោះមហាបន្តកៈបានឮក្មេងៗដទៃហៅ (អ្នកនេះអ្នកនោះ) ថា ឪពុកមា ឪពុកធំ ដូច្នោះផង (ជីតា ជីដូន) ដូច្នោះផង” ទើបសួរមាតាថា បពិត្រម៉ែ ក្មេងដទៃៗ ហៅ (អ្នកនោះ) ថា ជីតា, ហៅ (អ្នកនេះ) ជីដូន (យាយ) ជនទាំងឡាយដែលជាញាតិរបស់យើងមិនមានខ្លះទេឬ” ?

មាតា. ម្ចាស់កូនសម្លាញ់ ជនទាំងឡាយដែលជាញាតិរបស់យើងក្នុងទីនេះមិនមាន, ប៉ុន្តែជីតារបស់ពួកកូនឯង ឈ្មោះធនសេដ្ឋី មាននៅក្នុងនគររាជគ្រឹះ ជនទាំងឡាយដែលជាញាតិរបស់យើងជាច្រើន មាននៅក្នុងនគរនោះ ។

មហាបន្តកៈ. បពិត្រម៉ែ ព្រោះហេតុអ្វី ទើបយើងមិនទៅទីនោះ ?

សេដ្ឋីជីតាមិនប្រាប់ប៉ុរវហេតុដែលខ្លួនមកដល់បុត្រ កាលបុត្រទាំងពីរសួររឿយៗ ទើបប្រាប់ដល់ស្វាមីថា “កូនយើងទាំងពីរនាក់នេះ

រកកូនខ្ញុំខ្លាំងណាស់ មាតាបិតាឃើញពួកយើងហើយ នឹងទំពាស៊ី
សាច់ប្លូ ឈ្មើយចុះ ឥឡូវនេះ យើងទាំងពីរនឹងសម្តែងនូវត្រកូលនៃ
ជីតា ជីដូនដល់ពួកកូនយើងទាំងពីរចុះ” ។

ស្វាមី. ខ្ញុំមិនអាចនឹងចូលទៅបង្ហាញមុខបានទេ តែឈ្មើយចុះ
ខ្ញុំនឹងនាំពួកក្មេងទាំងនោះទៅបាន ។

ភរិយា. សាធុ ប្រពៃណាស់ ក្មេងទាំងពីរនេះគួរតែឃើញនូវ
ត្រកូលនៃជីតាដោយឧបាយយ៉ាងណាមួយដោយពិត ។

នាំបុត្រទាំងពីរទៅរកជីតា

ទាំងពីរនាក់ស្វាមីភរិយានាំក្មេងៗ ទៅដល់នគររាជគ្រឹះដោយ
លំដាប់ សម្រាកនៅក្នុងសាលាមួយខ្លាំងទៀបទ្វារព្រះនគរ ។ មាតា
របស់ក្មេងនាំក្មេងទាំងពីរនាក់ទៅហើយ ញ៉ាំងបុគ្គលឲ្យប្រាប់នូវការៈ
នៃខ្លួនជាអ្នកនាំយកនូវក្មេងទាំងពីរមកហើយដល់មាតាបិតា ។

សេដ្ឋី និងសេដ្ឋីនីទាំងពីរនាក់នោះ បានឮដំណឹងនោះហើយ
ពោលថា “បណ្តាជនទាំងឡាយ អ្នកត្រាប់រង្គាត់នៅក្នុងសង្ស្រាវ ដែល

ឈ្មោះថា មិនធ្លាប់ជាបុត្រ មិនធ្លាប់ជាជីតានឹងគ្នានោះ រមែងមិនមាន,
បុគ្គលទាំងពីរនាក់នោះ មានកំហុសចំពោះយើងទាំងពីរនាក់ធំណាស់
ពួកគេមិនអាចនឹងតាំងនៅក្នុងគន្លងចក្ខុរបស់យើងបានទេ, អ្នកទាំងពីរ
ចូរយកទ្រព្យប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ទៅកាន់ទីដីជាទិសប្បាយហើយរស់
នៅចុះ ប៉ុន្តែចូរពន្លត់ក្មេងទាំងពីរនោះមកឲ្យយើង” ។

ទាំងពីរនាក់ស្វាមីភរិយានោះ ទទួលយកទ្រព្យដែលមាតាបិតា
បញ្ជូនមកហើយ ប្រគល់ក្មេងទាំងពីរក្នុងដៃនៃអ្នកបម្រើដែលមកនោះ
ឯង បញ្ជូនក្មេងទាំងពីរនាក់ទៅហើយដល់មាតាបិតា ។

ក្មេងទាំងពីរនាក់នោះ ចម្រើនវ័យនៅក្នុងត្រកូលនៃជីតា ។

មហាបន្ទុក: ចេញបួស

ក្នុងបណ្តាក្មេងទាំងពីរនាក់នោះ ចូឡបន្ទុកនៅក្នុងណាស់,
ចំណែកមហាបន្ទុក: រមែងទៅស្តាប់ធម្មកថារបស់ព្រះទេសពលជា
មួយនឹងជីតា កាលមហាបន្ទុកទៅកាន់សំណាក់របស់ព្រះសាស្តា
អស់កាលជានិច្ច ចិត្តក៏បង្ហាន់ទៅហើយក្នុងបព្វជ្ជា ។ មហាចុល្ល-

បន្តក៏និយាយជាមួយនឹងជីតាថា “ប្រសិនបើលោកតាអនុញ្ញាតឲ្យខ្ញុំ
បួសសោត ខ្ញុំបួសហើយ” ។

សេដ្ឋីពាលថា “នែ ចៅ ចៅឯងនិយាយថាអ្វី ប្រសិនបើចៅ
ឯងបួសសោត ជីតាមានសេចក្តីត្រេកអរក្រៃលែងជាងការបួសរបស់
មនុស្សទូទៅក្នុងលោក, បើចៅឯងអាចបួសបានសោត ក៏បួសចុះ” ។
ដូច្នោះហើយ នាំមហាបន្តកៈទៅកាន់សំណាក់ព្រះសាស្តា កាលព្រះ-
អង្គត្រាស់សួរថា “ម្ចាស់គហបតី អ្នកបានក្មេងមកឬ ? ក្រាបទូលថា
“បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក្មេងនេះជាចៅរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ប្រាថ្នានឹង
បួសក្នុងសំណាក់ព្រះអង្គ” ។

ព្រះសាស្តាត្រាស់បង្គាប់ភិក្ខុអ្នកមានការត្រាច់ទៅដើម្បីបិណ្ឌ-
បាតជាវត្តជាប្រក្រតីមួយរូបថា “ម្ចាស់ភិក្ខុ អ្នកចូរឲ្យក្មេងនេះបួសចុះ”
ព្រះថេរៈប្រាប់តបពាក្យកម្មដ្ឋានដល់មហាបន្តកៈហើយ ឲ្យបព្វជ្ជា ។

មហាបន្តកៈសម្រេចព្រះអវហត្ត

សាមណេរឈ្មោះមហាបន្តកៈ រៀននូវព្រះពុទ្ធវចនៈបានច្រើន

មានអាយុគ្រប់បរិច្ឆេទហើយបានឧបសម្បទា មានយោនិសោមន-
សិការក្នុងកម្មដ្ឋានហើយបានសម្រេចព្រះអរហត្ត ។

មហាបន្តកៈនិក្ខល់បុលប្រស

ព្រះថេរៈ ឈ្មោះមហាបន្តកៈ នោះញ៉ាំងកាលឲ្យកន្លងទៅ
ដោយសេចក្តីសុខក្នុងឈាន និងសេចក្តីសុខដែលកើតអំពីផល គិត
ថា “យើងអាចញ៉ាំងសេចក្តីសុខនេះឲ្យកើតឡើងដល់ចុល្លបន្តកៈបាន
ដែរឬហ្ន៎” ? ក្នុងលំដាប់នោះ បានទៅកាន់សំណាក់នៃសេដ្ឋីដែលជា
ជីតា ហើយពោលយ៉ាងនេះថា “បពិត្រមហាសេដ្ឋី ប្រសិនបើលោក
អនុញ្ញាតសោត អាត្មាកាពនឹងញ៉ាំងចុល្លបន្តកៈឲ្យចេញបួស” ។

សេដ្ឋីពោលថា “បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន និងនួលោក
ម្ចាស់ញ៉ាំងចុល្លបន្តកៈឲ្យបួសចុះ” ។

បានឮថា សេដ្ឋីជ្រះថ្លាដោយប្រពៃហើយ ក្នុងព្រះសាសនា
ប៉ុន្តែចៀសវាងពាក្យគេសួរថា “ក្មេងទាំងនេះជាបុត្រនៃជីតាមួយណា
របស់លោក” នឹងប្រាប់ថា “នៃជីតាដែលរត់បាត់ទៅនោះ” រមែងអៀន

ខ្មាស, ព្រោះហេតុនោះ ទើបអនុញ្ញាតការបួសដល់ចៅទាំងពីរនោះ
ដោយងាយ ។

ចូឡបន្តកៈបួសហើយបានជាមនុស្សល្ងង់ខ្លៅ

ព្រះថេរៈញ៉ាំងចូឡបន្តកៈឲ្យបួសហើយ ឲ្យតាំងនៅក្នុងសីល
ទាំងឡាយ ។ សូម្បីចូឡបន្តកៈនោះ លុះបួសស្រេចហើយកាលណា
ក៏បានជាមនុស្សល្ងង់ខ្លៅ ។

ព្រះថេរៈកាលបង្ហាត់ចូឡបន្តកៈ លោកពោលគាថានេះ ថា
ផ្កាល្អកក្រហម មានក្លិនក្រអូប ដែលរីកឡើងអំពីព្រលឹម
មានក្លិនមិនទាន់ទៅប្រាស យ៉ាងណា អ្នកចូរឃើញព្រះ
អង្គីរសៈ គឺព្រះពុទ្ធដែលមានព្រះកាយជាដែនផ្សាយចេញ
នៃរស្មី ដូចជាព្រះអាទិត្យបញ្ចាំងរស្មីព្រះផ្ទៃអាកាស ដូច្នោះ ។
តែមួយគាថាប៉ុណ្ណោះ ដោយកាលកន្លងទៅ ៤ ខែ លោកក៏
មិនអាចរៀនឲ្យចាំបាន ។

បុព្វកម្មរបស់ចូឡបន្តកៈ

សួរថា ព្រោះហេតុអ្វី ?

ឆ្លើយថា បានឮថា ចូឡបន្តកៈបួសក្នុងកាលនៃព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធត្រូវព្រះនាមកស្សបៈ ជាអ្នកមានបញ្ញាបានធ្វើនូវការសើចចំអកលេង ក្នុងកាលដែលភិក្ខុល្ងង់ខ្លោមួយរូប កំពុងរៀននូវឧទ្ទេស (ព្រះបាលី) ភិក្ខុរូបនោះ ខ្មាសអៀនព្រោះការសើចចំអកលេងនោះ ឈប់រៀនឧទ្ទេស មិនបានធ្វើការស្វាធារ្យ ។

ព្រោះកម្មនោះ ចូឡបន្តកៈនេះ គ្រាន់តែបួសហើយប៉ុណ្ណោះ ក៏ទៅជាមនុស្សល្ងង់ខ្លៅ បទធម៌ដែលរៀនរួចហើយៗ កាលលោករៀនបទខាងលើៗ តទៅទៀត ក៏បាត់ទៅអស់ ។ កាលលោកព្យាយាមដើម្បីរៀនគាថានេះឯង ៤ ខែ ក៏បានកន្លងទៅហើយ ។

ចូឡបន្តកៈត្រូវបង់ប្រសបណ្តេញ

សម័យថ្ងៃក្រោយមក ព្រះមហាបន្តកៈបានពោលនឹងចូឡបន្តកៈថា “ ម្ចាស់ចូឡបន្តកៈ អ្នកជាបុគ្គលអភ័ព្វក្នុងសាសនានេះ, ៤

ខែកន្លងទៅហើយ សូម្បីតែមួយគតាក៏ឯងរៀនមិនចាំ, ឯងនឹងញ្ចាំនឹង
កិច្ចនៃបព្វជិតឲ្យដល់នូវទីបំផុតបានយ៉ាងណា ? ចូរចេញចាកវត្តនេះ
ចុះ” ដូច្នោះហើយ ក៏បណ្តេញចេញអំពីវិហារ ។

ចូរឲ្យបន្តកៈមិនប្រាថ្នាកាតជាគ្រហស្ថ ព្រោះសេចក្តីស្នេហា
ក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ។

ក៏ក្នុងកាលនោះ ព្រះមហាបន្តកៈជាកត្តាទ្វេសក្តី (អ្នកសម្តែង
ឡើងនូវកត្ត) ។ វេជ្ជបណ្ឌិតឈ្មោះជីវកកោមារកត្យកាន់យកនូវកម្រង
ផ្កា គ្រឿងក្រអូប និងគ្រឿងលាបជាច្រើនទៅកាន់វត្តអម្ពវន បូជាព្រះ
សាស្តា ស្តាប់ធម្មកថា ក្រោកចាកអាសនៈ ថ្វាយបង្គំព្រះទេសពល
ហើយ ចូលទៅរកព្រះមហាបន្តកៈ សួរថា “បពិត្រលោក ម្ចាស់ដ៏
ចម្រើន ភិក្ខុក្នុងសំណាក់នៃព្រះសាស្តាមានចំនួនប៉ុន្មាន” ?

ព្រះមហាបន្តកៈ. ភិក្ខុមានប្រមាណ ៥០០ រូប ។

វេជ្ជបណ្ឌិតជីវក. បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ថ្ងៃស្អែកនេះ
សូមលោកម្ចាស់នាំភិក្ខុ ៥០០ រូប មានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន (ទៅ)

ទទួលភិក្ខុក្នុងផ្ទះរបស់ខ្ញុំ ។

ព្រះមហាបន្តកៈ. ម្ចាស់ឧបាសក ភិក្ខុ (ល្ងង់មួយរូប) ឈ្មោះ ចូឡបន្តកៈ ជាអ្នកមានធម៌មិនរីកចម្រើន, អាត្មាកាតនឹងនឹងរៀរចូឡ- បន្តកៈនោះចេញ ហើយទទួលនិមន្តដើម្បីភិក្ខុទាំងឡាយដ៏សេស ។

ព្រះចូឡបន្តកៈចៀសចេញទៅសឹកតែសឹកមិនបាន

ព្រះចូឡបន្តកៈពួកពាក្យនោះហើយ គិតថា “ព្រះថេរៈ កាល ទទួលនិមន្តដើម្បីភិក្ខុទាំងឡាយមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ក៏ធ្វើអញ្ញាឲ្យជា អ្នកខាងក្រៅហើយទើបទទួល, ចិត្តរបស់បងអញនឹងជាធម្មជាតិចែក (អស់នូវសេចក្តីស្នេហា) ក្នុងអញហើយ ដោយគ្មានសង្ស័យ, ឥឡូវនេះ អញនឹងត្រូវការអ្វីដោយសាសនានេះ អញនឹងជាគ្រហស្ថ ធ្វើបុណ្យផ្សេងៗ មានទានជាដើម នឹងរស់នៅ” ថ្ងៃស្អែកឡើង ភិក្ខុ ឈ្មោះចូឡបន្តកៈដើរទៅដើម្បីសឹកពីព្រលឹម ។ ព្រះសាស្តា ទ្រង់ ពិចារណាមើលនូវលោក (គឺពួកសត្វ) ក្នុងវេលាជិតភ្លឺ ទ្រង់ឃើញ ហេតុនេះហើយ ទើបស្តេចទៅមុនគេបង្អស់ បានទ្រង់ប្រតិស្ឋានទី

ចង្រ្កមទៀបខ្លោងទ្វារក្បែរផ្លូវដែលជាទីទៅនៃព្រះចូឡបន្តកៈ ។ ព្រះ-
ចូឡបន្តកៈកាលដើរទៅបានឃើញព្រះសាស្តា ក៏ចូលទៅថ្វាយបង្គំ ។

ព្រះសាស្តាទ្រង់ធានាឲ្យនៅតទៅទៀត

ត្រាទោះ ព្រះសាស្តាត្រាស់នឹងលោកថា “ម្ចាស់ចូឡបន្តកៈ
អ្នកឯងទៅណាក្នុងវេលានេះ” ? ចូឡបន្តកៈទូលថា “បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចម្រើន បងព្រុសសរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គបណ្តេញខ្ញុំព្រះអង្គ ព្រោះហេតុ
នោះ ខ្ញុំព្រះអង្គទៅដើម្បីនឹងសឹក” ។

ព្រះសាស្តាទ្រង់ត្រាស់ថា “ម្ចាស់ចូឡបន្តកៈ អ្នកបព្វជ្ជាក្នុង
សំណាក់តថាគត សូម្បីត្រូវបងប្រុសបណ្តេញ ហេតុដូចម្តេច ទើប
មិនមកកាន់សំណាក់តថាគត ? ណ្ហើយចុះ អ្នកនឹងត្រូវការអ្វីដោយ
ភាពជាគ្រហស្ថ អ្នកត្រូវនៅ (តទៅ) ក្នុងសំណាក់តថាគត ដូច្នោះ
ហើយ ទ្រង់យកព្រះហស្ថដែលមានផ្ទៃដីវិចិត្រទៅដោយចក្រអង្រែល
សីរសៈរបស់ចូឡបន្តកៈហើយ នាំទៅឲ្យគង់ខាងមុខព្រះគន្ធកុដិ ប្រ-
ទានកំណាត់សំពត់ដ៏ស្អាត ដែលព្រះអង្គទ្រង់បណ្តាលឡើងដោយបូជិ

ដោយព្រះពុទ្ធតម្រាស់ថា “ម្នាលចូឡបន្តកៈ” អ្នកចូរបែរមុខទៅទិសខាងកើត ឈ្នីរសំពត់នេះដោយបរិកម្ម (ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត) ថា **រដៅហរណំ រដៅហរណំ**” (សំពត់ជូតជូលិៗ) នៅទីនេះឯង លុះកាលបុគ្គលក្រាបទូលនូវភត្តកាលហើយ, មានភិក្ខុសង្ឃចោមរោមស្តេចទៅកាន់ផ្ទះរបស់វេជ្ជបណ្ឌិតជីវក ទ្រង់គង់លើអាសនៈដែលគេតាក់តែងហើយ ។

ព្រះចូឡបន្តកៈចម្រើនការនាសម្រេចព្រះអរហត្ត

ចំណែកព្រះចូឡបន្តកៈ អង្គុយសម្ងំនិមើលព្រះអាទិត្យផង ឈ្នីរសំពត់នោះ ហើយបរិកម្មថា “**រដៅហរណំ រដៅហរណំ**” ។ កាលលោកឈ្នីរនូវកំណាត់សំពត់នោះ កំណាត់សំពត់បានប្រាកដ ឡើងជារបស់សៅហ្មង ។ គ្រានោះ លោកក៏គិតថា “កំណាត់សំពត់នេះស្អាតពិតៗ ប៉ុន្តែអាស្រ័យនូវអត្តភាពនេះក៏លះបង់នូវប្រក្រតីដើម ក្លាយជារបស់សៅហ្មងយ៉ាងនេះ, សង្ខារទាំងឡាយមិនទៀងមែនពិត ផ្ដើមនូវការអស់ទៅសូន្យទៅនៃសង្ខារធម៌ហើយ ចម្រើនវិបស្សនា ។

ព្រះសាស្ត្រាទ្រង់ជ្រាបថា “ចិត្តរបស់ព្រះចូឡបន្តកៈឡើងកាន់
វិបស្សនាហើយ” ទើបទ្រង់ត្រាស់ថា “ម្ចាស់ចូឡបន្តកៈ អ្នកកុំ
សម្គាល់ចំពោះកំណត់សំពត់នោះថា “សៅហ្មងហើយ ជិតជាមហើយ
ដោយធូលី” ក៏ធូលីទាំងឡាយ មានធូលី គឺរកៈជាដើមមាននៅក្នុង
ខ្លួនអ្នក អ្នកចូរនាំ (គឺកម្ចាត់បង់) រៀរចេញ” ដូច្នោះហើយ ទ្រង់
ផ្សាយនូវព្រះរស្មី ជាអ្នកមានរូបប្រាកដ ហាក់ដូចជាទ្រង់គង់នៅ
ចំពោះមុខ បានត្រាស់នូវព្រះគាថានេះថា ៖

រកៈ ទើបជាធូលីមែនទែន ឯលំអងមិនមែនជាធូលីទេ,
ពាក្យថា “ធូលី” នោះ ជាឈ្មោះនៃរកៈ កិក្ខុទាំងនោះ
លះបង់ធូលីនោះបានជាច្រើនហើយ រមែងនៅក្នុង
សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធដែលទ្រង់មានធូលីទៅប្រាសហើយ ។
ទោសៈ ទើបជាធូលីមែនទែន ឯលំអងមិនមែនជាធូលីទេ
ពាក្យថា “ធូលី” នោះជាឈ្មោះនៃទោសៈ កិក្ខុទាំងនោះ
លះបង់ជាច្រើនហើយនូវធូលីនោះ រមែងនៅក្នុងសា-

សនាព្រះពុទ្ធដែលទ្រង់មានធូលីទៅប្រាសហើយ ។

មោហៈ ទើបចាត់ជាធូលីមែនទែន ឯលំអង់មិនមែនជា

ធូលីទេ ពាក្យថា “ធូលី” នោះជាឈ្មោះនៃមោហៈ ភិក្ខុ

ទាំងនោះលះបង់ដាច់ស្រឡះហើយនូវធូលីនោះ រមែង

នៅក្នុងសាសនាព្រះពុទ្ធដែលទ្រង់មានធូលី គឺទៅប្រាស

ហើយ ។

ក្នុងកាលចប់ព្រះគាថា ព្រះចូឡបន្តកៈបានសម្រេចព្រះអរ-
ហត្ត មួយអន្លើដោយបដិសម្ភិទា ។ បិដកទាំង ៣ មកប្រាកដដល់
លោកព្រមនឹងបដិសម្ភិទានោះ ។

បុព្វកម្មរបស់ព្រះចូឡបន្តកៈ

បានឮថា ក្នុងកាលមុន ព្រះចូឡបន្តកៈត្រូវនោះ ជាព្រះរាជា
ទ្រង់ធ្វើប្រទក្សិណព្រះនគរ កាលព្រះសេទោ (ញើស) ហូរចេញ
អំពីព្រះនលាដ (ថ្នាស) ទ្រង់យកសំពត់ដូតនូវទីបំផុតនៃព្រះនលាដ ។
សំពត់ក៏បានក្លាយជារបស់សៅហ្មង ។ ព្រះរាជាត្រឡប់បាននូវអនិច្ច-

សញ្ញាថា “សំពត់ស្អាតបែបនេះអាស្រ័យសរីរៈនេះ លះបង់នូវភាព
ប្រក្រតី ក្លាយជាបស់សៅហ្មង សង្ខារទាំងឡាយមិនទៀងទេហ្ន៎” ។

ចំណែកវេជ្ជបណ្ឌិតឈ្មោះជីវក បានបង្ហាញទឹកទក្ខិណោទក
ចូលទៅថ្វាយព្រះទេសពល, ព្រះសាស្តាទ្រង់បិតបាត្រដោយព្រះហស្ត
ហើយទ្រង់ត្រាស់ថា “ម្ចាស់ជីវក ភិក្ខុក្នុងវិហារ នៅមានមិនមែនឬ” ?

វេជ្ជបណ្ឌិតឈ្មោះជីវក បានក្រាបទូលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធថា
“បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមហាបន្តកត្តាបានប្រាប់ខ្ញុំព្រះអង្គថា
ភិក្ខុនៅក្នុងព្រះវិហារមិនមានទេ មិនមែនឬ ព្រះអង្គ ?” ព្រះសាស្តា
ត្រាស់ថា “ម្ចាស់ជីវក ភិក្ខុមាននៅក្នុងវិហារ” វេជ្ជបណ្ឌិតឈ្មោះជីវក
បញ្ជូនបុរសទៅដោយពាក្យថា “ម្ចាស់នាយ បើដូច្នោះ អ្នកចូរទៅ ចូរ
ដឹងថា ភិក្ខុក្នុងវិហារមានឬមិនមាន” ។

ព្រះចូឡបន្តកៈនិម្មិតខ្លួនជាភិក្ខុ ១០០០ រូប

ក្នុងខណៈនោះ ព្រះចូឡបន្តកៈគិតថា “បងប្រុសរបស់យើង
និយាយថា ភិក្ខុក្នុងវិហារមិនមាន យើងនឹងប្រកាសនូវការៈនៃភិក្ខុ

ក្នុងវត្តមានដល់លោក (បងប្រុស) ដូច្នោះហើយ ទើបញ្ជាំងវត្ត
អម្ពវន្តទាំងមូលឲ្យពេញហើយដោយភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុខ្លះកំពុងដេរ
ចីវរ ភិក្ខុខ្លះកំពុងជ្រលក់ចីវរ ភិក្ខុខ្លះកំពុងស្វាធារាយ, ព្រះចូឡបន្តកៈ
និម្មិត ភិក្ខុ ១០០០ ឲ្យមានរូបផ្សេងៗ គ្នាដោយប្រការយ៉ាងនេះ ។

បុរសនោះឃើញភិក្ខុច្រើនរូបនៅក្នុងវិហារ ក៏ត្រឡប់មកប្រាប់
វេជ្ជបណ្ឌិតឈ្មោះជីវកថា បពិត្រនាយ វត្តអម្ពវន្តទាំងមូលពេញ
ដោយភិក្ខុទាំងឡាយ ។

(ព្រះធម្មសន្តិហកាថារាជ ពោលថា)

ព្រះថេរៈឈ្មោះចូឡបន្តកៈនិម្មិតខ្លួនអស់វារៈ ១០០០

ដង (ជាភិក្ខុ ១០០០ រូប) ក្នុងវត្តអម្ពវន្តនោះឯង

ហើយគង់ក្នុងវត្តអម្ពវន្ត ដែលបុគ្គលគប្បីត្រេកអរនោះ

ឯង ដរាបដល់ពេលដែលគេមកប្រាប់នូវកត្តកាល ។

ត្រាទោះ ព្រះសាស្តាត្រាស់នឹងបុរសនោះថា “អ្នកចូលទៅកាន់

វិហារ ប្រាប់ថា “ព្រះសាស្តាត្រាស់ហៅ ភិក្ខុឈ្មោះចូឡបន្តកៈ” ។

កាលបុរសនោះ ទៅប្រាប់តាមពាក្យរបស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ហើយ ទាំង ១០០០ មាត់ក៏តាំងឡើងថា “អាត្មាឈ្មោះ ចូឡបន្តកៈ, អាត្មាឈ្មោះ ចូឡបន្តកៈ” ។

បុរសនោះទៅក្រាបទូលព្រះសាស្តាទៀតថា “បពិត្រព្រះអង្គ ដ៏ចម្រើន បានឮថា ភិក្ខុទាំងអស់នោះសុទ្ធតែឈ្មោះថា ចូឡបន្តកៈ”។

ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា “បើដូច្នោះ អ្នកចូរទៅ ។ ភិក្ខុបណា ពោលប្រាប់មុនថា អាត្មាឈ្មោះចូឡបន្តកៈ, ចូរចាប់ដៃភិក្ខុបនោះទុក ឲ្យមាំ, ភិក្ខុដ៏សេសនឹងអន្តរធានបាត់ទៅ” ។

បុរសនោះបានធ្វើហើយដោយប្រការដូច្នោះ ភិក្ខុប្រមាណ ១០០០ រូប បាត់ទៅហើយក្នុងខណៈនោះឯង ។ ព្រះថេរៈបាននិមន្ត ទៅកាន់ផ្ទះវេជ្ជបណ្ឌិតឈ្មោះជីវកជាមួយនឹងបុរសនោះ ។

ព្រះសាស្តាបញ្ជាឲ្យចូឡបន្តកៈអនុមោទនា

ក្នុងវេលាស្រេចកត្តកិច្ច ព្រះសាស្តាត្រាស់ហៅវេជ្ជបណ្ឌិត ឈ្មោះជីវកមកហើយត្រាស់ថា “ម្ចាស់ជីវក អ្នកចូរទទួលបាត្ររបស់

ចូឡបន្តកៈចុះ, ចូឡបន្តកៈនេះនឹងធ្វើអនុមោទនាដល់អ្នក” ។ វេជ្ជ-
បណ្ឌិតឈ្មោះជីវកបានធ្វើហើយដោយប្រការដូច្នោះ ។ ព្រះថេរៈបន្តិ
សីហនាថ ហាក់ដូចជាសីហ៍ដំទង់បន្តិរូសីហនាថ បានធ្វើអនុមោទនា
ញ៉ាំងព្រះត្រៃបិដកឲ្យភ្នកភ្នឹកហើយ ។

ព្រះសាស្តាស្តេចក្រោកចាកអាសនៈ មានភិក្ខុចោមរោមស្តេច
ទៅកាន់វិហារ, កាលភិក្ខុទាំងឡាយសម្តែងវត្តហើយ ។ ស្តេចក្រោក
ចាកអាសនៈ ទ្រង់ឈរនៅក្នុងទីចំពោះមុខនៃព្រះគន្ធកុដិ ប្រទាន
សុគតោវាទ ត្រាស់ប្រាប់កម្មដ្ឋានដល់ភិក្ខុសង្ឃ ទ្រង់បញ្ជូនភិក្ខុសង្ឃ
ទៅហើយ ស្តេចចូរកាន់ព្រះគន្ធកុដិដែលអប់ហើយដោយវត្តដែល
មានក្លិនក្រអូបដ៏ឈ្ងុយឈ្ងប់ ទ្រង់ធ្វើរូសីហសេយ្យដោយបែរព្រះ
ចិដ្ឋិ (ខ្នង) មកខាងស្តាំ ។

ពួកភិក្ខុប្រារព្ធកុណារបស់ព្រះសាស្តា

ត្រាទោះ នៅក្នុងសាយណ្ណសម័យ (សម័យជាទីអស់ទៅនៃ
ព្រះអាទិត្យ) ភិក្ខុទាំងឡាយអង្គុយប្រជុំគ្នាខាងនេះផង ខាងនោះផង

ហាក់ដូចជាបុគ្គលទាំងអស់នេះ ដែលសម្រេចដោយសំពត់កម្ពុល ក្រហម ប្រារព្ធដល់គុណរបស់ព្រះសាស្តាថា ម្ចាស់អាវុសោ ព្រះមហាបន្តកៈមិនជ្រាបនូវអធ្យាស្រ័យរបស់ព្រះចូឡបន្តកៈ ទើបមិនអាចដើម្បីញ៉ាំងព្រះចូឡបន្តកៈឲ្យរៀននូវគាថាតែមួយដោយកាល ៤ ខែ, បណ្តេញចេញចាកវិហារដោយយល់ថា “ភិក្ខុបនេះល្ងង់ខ្លៅ” ប៉ុន្តែព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធបានប្រទានព្រះអរហត្ត មួយអង្វើដោយបដិសម្មិទាក្នុងចន្លោះនៃកត្តតែមួយប៉ុណ្ណោះ ព្រោះព្រះអង្គជាធម្មរាជានីកំពូល (រកបុគ្គលដ៏ទៃប្រៀបផ្ទឹមពុំបាន), ព្រះត្រៃបិដកក៏មកព្រមជាមួយនឹងបដិសម្មិទានោះ ឱ ! ដែលឈ្មោះថា កម្លាំងរបស់ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយមានច្រើនក្រៃលែងណាស់” ។

ព្រះសាស្តាស្តេចទៅកាន់ទីប្រជុំភិក្ខុសង្ឃ

គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ជ្រាបនូវរឿងរ៉ាវនេះក្នុងរោងជាទីប្រជុំពោលនូវធម៌ (ធម្មសកា) ហើយ ទ្រង់ព្រះចិន្តាថា “ថ្ងៃនេះតថាគតទៅគួរ” ស្តេចក្រោកចាកពុទ្ធសេយ្យា ទ្រង់ស្មៀកនូវស្បង់ ២

ជាន់ដែលជ្រលក់ល្អហើយ ទ្រង់ចង់វត្តពន្ធចង្កេះដូចជាផ្នែកបន្ទោរ ទ្រង់
ដណ្តប់នូវមហាបង្សក្រូលចីវរនៃព្រះសុគត ដូចសំពត់កម្ពុលមានពណ៌
ក្រហម ស្តេចចេញចាកព្រះគន្ធកុដិ ដែលមានក្លិនក្រអូប ទៅកាន់
រោងធម្មសភាដោយព្រះដំណើរដ៏ក្លាហានដូចជាដំណើរនៃដីប្រសើរ
ចុះប្រេងនឹងសត្វសីហៈ (និង) ដោយពុទ្ធលីលាមិនមានទីបំផុត ស្តេច
ឡើងកាន់បវរពុទ្ធសនៈដែលបុគ្គលតាក់តែងល្អហើយ ក្នុងកណ្តាល
នៃរោងមូលដែលបុគ្គលប្រដាប់ហើយ ទ្រង់គង់ត្រង់កណ្តាលអាសនៈ
ទ្រង់បញ្ចេញព្រះធម្មន្តរស្សី ៦ ប្រការ ហាក់ដូចជាទេវតាអ្នកពិសេស
ញ៉ាំងផ្ទៃមហាសមុទ្រឲ្យកម្រើក និងដូចជាព្រះអាទិត្យកំពុងបញ្ចេញ
រស្មីដ៏ស្រទន់ លើកំពូលភ្នំយុគន្ធរ ដូច្នោះ ។

នាកាលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ គ្រាន់តែស្តេចមកដល់ភ្នំម ភិក្ខុសង្ឃ
ក៏ផ្កាកន្ធវិការសន្ទនា គង់ស្ងៀម ។

ទ្រង់រំពឹងដល់អាការៈរបស់ភិក្ខុបរិស័ទ

ព្រះសាស្តាទ្រង់ពិចារណាមើលបរិស័ទ ដោយព្រះទ័យដ៏ទន់

ឡើងវិញថា “បរិស័ទនេះល្អក្រៃលែងណាស់, ការឆ្លងដោយដៃក្តី
ការឆ្លងដោយជើងក្តី សំឡេងក្អកក្តី សំឡេងកណ្តាស់ក្តី សូម្បីរបស់
ភិក្ខុ ១ រូប រមែងមិនមាន, ភិក្ខុទាំងអស់នេះ មានសេចក្តីគោរពក្នុង
ព្រះពុទ្ធ ដែលតេជះនៃព្រះពុទ្ធគម្រាមហើយ ។ កាលតថាគតតង់
(ស្ងៀម) មិនពោលសូម្បីអស់កំណត់នៃអាយុ ក៏គ្មានភិក្ខុរូបណា
នឹងលើករឿងឡើងមកនិយាយឡើយ, ដែលឈ្មោះថាធម្មទំនៀមនៃ
ការលើករឿងឡើង តថាគតគួរគប្បីជឿ, តថាគតខ្លួនឯងនឹងពោល
ឡើងមុន” ដូច្នោះហើយ ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមកដោយព្រះសូរ
សៀងដ៏ពីរោះ ដូចជាសំឡេងនៃព្រហ្ម ត្រាស់សួរថា (ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
ឡាយ ឥឡូវនេះ អ្នកទាំងឡាយអង្គុយប្រជុំគ្នានិយាយដល់រឿងអ្វី ?
រឿងអ្វីដែលពួកអ្នកបញ្ឈប់ទុកក្នុងចន្លោះ ? កាលភិក្ខុទាំងនោះក្រាប
ទូលថា “ដោយរឿងឈ្មោះនេះ” ទើបត្រាស់ថា “ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
ចូរឮបន្តកៈនេះ មិនមែនជាអ្នកល្ងង់តែក្នុងកាលឥឡូវនេះប៉ុណ្ណោះទេ
សូម្បីក្នុងកាលមុន ក៏ជាអ្នកល្ងង់ហើយដូចគ្នាដែរ, ម្យ៉ាងទៀតតថាគត

មិនមែនជាទីពំនាក់អាស្រ័យនៃចូឡបន្តកៈក្នុងកាលឥឡូវនេះប៉ុណ្ណោះ
ទេ សូម្បីក្នុងកាលមុនក៏បានជាទីពឹងពំនាក់អាស្រ័យរបស់ចូឡបន្តកៈ
ហើយដែរ ។ ហើយក្នុងកាលមុនតថាគតបានធ្វើចូឡបន្តកៈនេះឲ្យជា
ម្ចាស់នៃលោកិយទ្រព្យ, ឥឡូវនេះ តថាគតបានធ្វើឲ្យជាម្ចាស់នៃ
លោកុត្តរទ្រព្យ” ដែលភិក្ខុទាំងឡាយអ្នកប្រាថ្នាដើម្បីនឹងស្តាប់នូវ
សេចក្តីនោះឲ្យពិស្តារ ទូលអារាធនាហើយ ទ្រង់នាំអតីតនិទានមក
(សម្តែង) ។

រឿងមាណពសិក្សាសិល្បៈក្នុងក្រុងតក្កសិលា

ក្នុងអតីតកាល អ្នកនគរពារាណសីម្នាក់ ទៅកាន់ក្រុងតក្ក-
សិលាហើយ ជាធម្មន្តេវាសិករបស់អាចារ្យទិសាបាមោក្ខ ដើម្បីប្រាថ្នា
នឹងរៀនសិល្បៈ បានជាអ្នកមានឧបការៈច្រើនដល់អាចារ្យក្នុងចំណោម
មាណព ៥០០ នាក់ ធ្វើកិច្ចគ្រប់យ៉ាងមានប្របាច់ជើងជាដើម, ក៏
ក៏ប៉ុន្តែមិនអាចរៀនចេះនូវសិល្បៈណាមួយឡើយ ព្រោះការៈនៃខ្លួន
ជាមនុស្សល្ងង់, សូម្បីអាចារ្យខំព្យាយាមបង្ហាត់បង្រៀនដោយគិត

ឃើញថា “សិស្សម្នាក់នេះមានឧបការៈដល់យើងច្រើន, នឹងឲ្យសិក្សា
ឲ្យចេះទាល់តែបាន” ក៏មិនអាចឲ្យសិក្សាចេះចាំអ្វីបាន ។

មាណពនោះនៅអស់កាលជាយូរ សូម្បីគាត់តែមួយក៏មិន
អាចនឹងរៀន (ឲ្យចាំ) បាន នឹកអៀនខ្មាស សូមលាអាចារ្យថា
“បពិត្រលោកអាចារ្យ ខ្ញុំសូមលាទៅផ្ទះវិញ” អាចារ្យគិតថា “សិស្ស
ម្នាក់នេះមានឧបការៈដល់យើងជាច្រើន, យើងក៏ប្រាថ្នាកាតជាបណ្ឌិត
ដល់គេដែរ, ប៉ុន្តែមិនអាចនឹងធ្វើកាតជាបណ្ឌិតនោះឲ្យគេបាន ចាំបាច់
យើងនឹងត្រូវធ្វើឧបការៈតបស្នងដល់សិស្សម្នាក់នេះដោយពិត, នឹង
ចង់រូមន្តឲ្យគេ ១ បទ អាចារ្យបាននាំមាណពនោះទៅកាន់ព្រៃ ចង
មន្តនេះថា “យដេសិ យដេសិ កីការណា យដេសិ ? អហំបិ តំ
ជានាមិ ជានាមិ” ។ (អ្នកឯងព្យាយាមទៅ ព្យាយាមទៅ, ព្រោះ
ហេតុអ្វី ? ទើបអ្នកឯងព្យាយាម សូម្បីយើងក៏ដឹងនូវហេតុនោះដែរ)
ដូច្នោះហើយឲ្យគេរៀនទៅមកៗច្រើនរយដង ហើយសួរថា “ឯងចាំ
ហើយឬ” ? កាលគេឆ្លើយថា “បពិត្រលោកអាចារ្យ ខ្ញុំចាំហើយ”

ប្រាប់ថា “ធម្មតាសិល្បៈទាំងឡាយដែលមនុស្សល្ងង់ព្យាយាមធ្វើឲ្យ
ស្អាតហើយ រមែងមិនក្លែង” ឲ្យស្បៀងសម្រាប់ធ្វើដំណើរហើយ
ប្រាប់ថា “ឯងទៅចុះ អាស្រ័យមន្តនេះចិញ្ចឹមជីវិតចុះ, តែដើម្បី
ប្រយោជន៍ដល់ការមិនក្លែងនៃមន្តនោះ ឯងគប្បីធ្វើនូវការស្វាធារ្យ
មន្តនោះអស់កាលជានិច្ចចុះ” ដូច្នោះហើយ ក៏បញ្ជូនគេទៅ ។

ក្នុងកាលគេធ្វើដំណើរទៅដល់ក្រុងពារាណសី មាតាបានធ្វើ
សក្ការៈ និងសម្មានៈដ៏ធំ ដោយត្រេកអរថា “បុត្ររបស់យើងសិក្សា
សិល្បៈត្រឡប់មកវិញហើយ” ។

ព្រះបាទផែនដីត្រតមើលការប្រព្រឹត្តិទៅនៃប្រជាជន

ក្នុងកាលនោះ ព្រះបាទពារាណសី ទ្រង់ពិចារណាថា “ទោស
អ្វីមួយព្រោះកម្មទាំងឡាយមានកាយកម្មជាដើមរបស់យើង មានឬ
ហ្ន៎” ? មិនទ្រង់ឃើញនូវកម្មអ្វីៗដែលមិនជាទីគាប់ព្រះហឫទ័យរបស់
ព្រះអង្គ ក៏ទ្រង់ព្រះចិន្ដាថា “ធម្មតាទោសរបស់ខ្លួន រមែងមិនប្រាកដ
ដល់ខ្លួនទេ, រមែងប្រាកដដល់អ្នកដទៃ, យើងនឹងកំណត់ដឹងនូវការ

ប្រព្រឹត្តិទៅនៃពួកអ្នកនគរទាំងឡាយ” ដូច្នោះហើយ ទើបស្តេចចេញ
ទៅដោយភេទនៃព្រះអង្គ ដែលបុគ្គលដទៃមិនស្គាល់ក្នុងវេលាល្ងាច
ទ្រង់ព្រះចិន្តាថា “ធម្មតាការសន្តោប្រាស្រ័យទាក់ទងគ្នារបស់ពួក
មនុស្សអ្នកអង្គុយបរិភោគអាហារក្នុងពេលល្ងាច រមែងមានប្រការ
ផ្សេងៗ គ្នា ប្រសិនបើយើងគ្រប់គ្រងរាជដោយអធម៌, ជនទាំងឡាយ
គង់នឹងនិយាយគ្នាថា ពួកយើងត្រូវព្រះបាទផែនដីដែលមិនតាំងនៅ
ក្នុងធម៌ ជាមនុស្សអាក្រក់យោរយៅបៀតបៀនដោយអាជ្ជា និងពលី
ជាដើម, ប្រសិនបើយើងគ្រប់គ្រងរាជដោយធម៌, ជនទាំងឡាយក៏នឹង
ពោលពាក្យជាដើមថា សូមព្រះរាជារបស់យើងទាំងឡាយ ចូរជាអ្នក
មានព្រះជន្មយឺនយូរចុះ ហើយក៏គង់សរសើរគុណរបស់យើង” ដូច្នោះ
ហើយ ទើបស្តេចទៅតាមឈ្នួរនៃជញ្ជាំងផ្ទះទាំងឡាយរបស់មនុស្ស
ទាំងនោះៗ ។

ក្នុងខណៈនោះ ពួកចោរអ្នករកស៊ីដោយការជីកឧម្មង្គ (រូង)
ចូលលួចទ្រព្យសម្បត្តិអ្នកស្រុក កំពុងជីកឧម្មង្គក្នុងចន្លោះផ្ទះពីរខ្នង

ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការចូលទៅកាន់ផ្ទះទាំង ២ ដោយឧម្មន្តតែមួយ ។

ព្រះរាជាទ្រង់ទតឃើញពួកវាហើយ បានទ្រង់ឈរពួននៅក្នុង ម្លប់នៃផ្ទះ ។ ក្នុងវេលាដែលពួកចោរជីកឧម្មន្តចូលទៅផ្ទះបានហើយ កំពុងគយគន់រកមើលនូវកណ្តុះទាំងឡាយ មាណពនោះភ្ញាក់ឡើង ក៏ ស្វាធ្យាយនូវមន្តនោះថា “យដេសិ យដេសិ, កីការណា យដេសិ ? អហំបិ តំ ជានាមិ ជានាមិ” ។

ចោរទាំងនោះបានឮពាក្យនោះហើយ ក៏តក់ស្លុតខ្លាចបោះ ចោលសូម្បីនូវសំពត់ដែលខ្លួនស្លៀក ហើយរត់ទៅតាមទីចំពោះមុខៗ ដោយប្រាប់គ្នាថា “បានឮថា មាណពនេះស្គាល់ពួកយើងហើយ វា នឹងញ៉ាំងពួកយើងឲ្យវិនាសក្នុងកាលឥឡូវនេះ ។

ទ្រង់ឃើញចោររត់ព្រោះមន្តរបស់មាណព

ព្រះរាជាទ្រង់ទតឃើញចោរទាំងនោះកំពុងរត់ទៅ នឹងទ្រង់ព្រះ សណ្តាប់ចូលរំសំឡើងនៃមាណពក្រៅនេះស្វាធ្យាយមន្ត ទ្រង់កំណត់ (ការប្រព្រឹត្តិទៅ) នៃពួកអ្នកនគរបានហើយ ទើបស្តេចចូលទៅកាន់

ព្រះរាជនិវេសន៍ លុះដល់ពេលរាត្រីភ្លឺច្បាស់ហើយ ក៏ទ្រង់ត្រាស់ហៅ រាជបុរសម្នាក់ (មកគាល់) ត្រាស់ថា “ ម្ចាស់នាយ អ្នកឯងចូរទៅ ពួកចោរជីកឧម្មុតក្នុងផ្ទះឯណោះ ក្នុងថ្នល់ឯណោះ, ក្នុងផ្ទះមួយខ្នង នោះមានមាណពដែលរៀននូវសិល្បៈមកអំពីនគរកុសិលា (ម្នាក់) អ្នកចូរនាំមាណពនោះមក ” ។

រាជបុរសទៅប្រាប់ថា “ ព្រះរាជាត្រាស់ឲ្យហៅអ្នក ” ហើយនាំ មាណពនោះមក ។

គ្រានោះ ព្រះរាជាត្រាស់ទៅកាន់មាណពនោះថា “ ម្ចាស់អ្នកដ៏ ចម្រើន អ្នកឯងជាមាណពដែលរៀនសិល្បៈអំពីនគរកុសិលា ទើប មកឬ ” ?

មាណព. ព្រះករុណាថ្ងៃវិសេស ។

ព្រះរាជា. ចូរឲ្យសិល្បៈដល់យើងផងចុះ ។

មាណព. បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ប្រពៃហើយ សូមព្រះអង្គ គង់លើអាសនៈដែលស្នើហើយរៀនចុះ ។

គ្រានោះ ព្រះរាជាទ្រង់ធ្វើហើយដោយប្រការយ៉ាងនោះ ទ្រង់
រៀនមន្តនោះអំពីមាណពនោះហើយ បានព្រះរាជទានទ្រព្យ ១០០០
ដោយព្រះតម្រាស់ថា “នេះជាចំណែកបូជារបស់អាចារ្យ (ជាទំនើប
គ្រូរបស់អ្នក)” ។

ក្នុងកាលនោះ សេនាបតីនិយាយនឹងនាយខ្នាន់ព្រះកេសរបស់
ព្រះរាជាថា “អ្នកឯងនឹងកោរនូវព្រះមស្ស (ពុកបង្កា) របស់ព្រះ
រាជាក្នុងកាលណា” ?

នាយខ្នាន់ព្រះកេស. ក្នុងថ្ងៃស្អែក ឬក្នុងថ្ងៃខានស្អែក ។

សេនាបតីនោះឲ្យទ្រព្យ ១០០០ ដល់នាយខ្នាន់ព្រះកេស
ហើយពោលថា “ខ្ញុំមានកិច្ច (មួយ)” កាលនាយខ្នាន់ព្រះកេសសួរ
ថា “បពិត្រនាយ កិច្ចអ្វីទៅ” ? ប្រាប់ថា “ឯងត្រូវធ្វើអាការដូចជាកំ
នូវព្រះមស្សរបស់ព្រះរាជា សំលៀងកំបិតកោរឲ្យមុត, កាត់នូវបំពង់
នៃព្រះសូរ្ល្លរបស់ព្រះរាជា នឹង (បាន) ជាសេនាបតី, ខ្ញុំនឹងជាព្រះ
រាជា ។ នាយខ្នាន់ព្រះកេសទទួលយល់ព្រមថា “បាន” ក្នុងថ្ងៃជាក់នូវ

ព្រះមស្សថ្វាយព្រះរាជា យកទឹកក្រអូបស្រង់ព្រះមស្សឲ្យទឹកជោក
សំលៀងកាំបិតកោរ ចាប់ព្នងទីបំផុតនៃព្រះនរោត្តម (ថ្វាស) គិតថា
“កាំបិតកោរមានមុខរឹលបន្តិច យើងគួរកាត់បំពង់ ព្រះសូរង្គដោយ
ការកាត់តែម្តងប៉ុណ្ណោះ” ដូច្នោះហើយ ទើបឈរនៅក្នុងចំណែកម្ខាង
សំលៀងកាំបិតកោរទៀត ។

ក្នុងពេលនោះ ព្រះរាជាទ្រង់រតកដល់មន្តរបស់ព្រះអង្គបាន
កាលនឹងទ្រង់ធ្វើការស្វាធារ្យាយ ទ្រង់ត្រាស់ថា “យដេសិ យដេសិ,
កីការណា យដេសិ ? អហំបិ តំ ជានាមិ ជានាមិ” ។

ញើសក៏បានហូរចេញហើយអំពីថ្វាសនៃនាយខ្មាន់ព្រះកេស។
នាយខ្មាន់ព្រះកេសយល់ថា “ព្រះរាជាទ្រង់ជ្រាបនូវហេតុនេះ” ភ័យ
ហើយ ក៏បោះកាំបិតកោរចោលទៅលើផែនដី ហើយក្រាបចុះក្នុងទី
ជិតនៃព្រះបាទ ។

កុសលោបាយរបស់ព្រះរាជា

ធម្មតាព្រះរាជាទាំងឡាយ រមែងជាអ្នកឆ្លាត, ព្រោះហេតុនោះ

ទើបព្រះអង្គត្រាស់ទៅកាន់នាយខ្នាន់ព្រះកេសយ៉ាងនេះថា “ម្ចាស់ខ្នាន់
ព្រះកេសកំណាច អ្នកឯងសម្គាល់ថា “ព្រះរាជាមិនទ្រង់ជ្រាបឬ” ?

នាយខ្នាន់ព្រះកេស. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះអង្គ
មេត្តាព្រះរាជទានអភ័យដល់ខ្ញុំព្រះអង្គផងចុះ ។

ព្រះរាជា. ណ្ហើយចុះ, អ្នកឯងកុំភ័យឡើយ, ចូរប្រាប់យើង
មកចុះ ។

ខ្នាន់ព្រះកេស. បពិត្រព្រះសម្មតិទេព សេនាបតីបានឲ្យទ្រព្យ
១០០០ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ហើយប្រាប់ថា “អ្នកចូរធ្វើដូចជាជាកន្លូវព្រះ
មស្សរុថ្វាយព្រះរាជា ហើយកាត់នូវបំពង់ព្រះសូរង្គនៃព្រះរាជា កាល
ព្រះរាជាសោយទិវង្គតហើយ, ខ្ញុំនឹងជាព្រះរាជា តែងតាំងអ្នកឯងឲ្យ
ជាសេនាបតី ។

ព្រះរាជាទ្រង់ព្រះសណ្តាប់នូវពាក្យនោះហើយ ទ្រង់ព្រះចិន្តា
ថា “យើងបានជីវិតព្រោះអាស្រ័យអាចារ្យ” ដូច្នេះហើយ ទើបត្រាស់
ឲ្យហៅសេនាបតីមក (គាល់) ត្រាស់ថា “ម្ចាស់សេនាបតីដ៏ចម្រើន

ឈ្មោះថាអ្វី ដែលអ្នកមិនបានហើយអំពីសំណាក់របស់ខ្ញុំ ។ ឥឡូវ
នេះ ខ្ញុំមិនអាចនឹងឃើញអ្នកបានទេ, អ្នកចូរចេញចាកដែនរបស់ខ្ញុំ”
ត្រាស់បញ្ជាឲ្យបណ្តេញសេនាបតីចេញចាកដែនហើយ ក៏ត្រាស់ឲ្យ
អញ្ជើញមាណពដែលជាអាចារ្យមកគាល់ ត្រាស់ថា “បពិត្រអាចារ្យ
ដ៏ចម្រើន ខ្ញុំមានជីវិតរស់នៅព្រោះអាស្រ័យលោក”ដូច្នេះហើយ ទ្រង់
ធ្វើសក្ការៈដ៏ធំ បានព្រះរាជទានតំណែងសេនាបតីដល់អាចារ្យនោះ ។
មាណពក្នុងកាលនោះបានមកជាចូឡបន្តកៈ, ព្រះសាស្តាជាអាចារ្យ
ទិសាបាមោក្ខ ។

ព្រះសាស្តា លុះទ្រង់នាំអតីតនិទាននេះមកហើយ ទ្រង់
ត្រាស់ថា “ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សូម្បីក្នុងកាលមុនចូឡបន្តកៈ ក៏ជា
អ្នកល្ងង់ខ្លៅយ៉ាងនេះ ដូចគ្នាដែរ ។ សូម្បីក្នុងកាលនោះ តថាគតក៏
បានជាទីពឹងពំនាក់អាស្រ័យរបស់ចូឡបន្តកៈ ញ៉ាំងចូឡបន្តកៈឲ្យតាំង
នៅក្នុងលោកិយទ្រព្យហើយ, ក្នុងថ្ងៃស្អែកឡើង កាលកថា (សន្ទនា
គ្នា) តាំងឡើងថា “គួរសរសើរក្រែលែងណាស់ ព្រះសាស្តាទ្រង់ជា

ទីពឹងពំនាក់របស់ព្រះចូឡបន្តកៈហើយ” ទ្រង់ត្រាស់ដំណាលនូវរឿង

អតីតៈក្នុងចូឡសេដ្ឋីជាតកហើយ ត្រាស់គាថា ថា ៖

បុគ្គលអ្នកមានបញ្ញាទម្ងន់ទម្ងាយ អ្នកមានបញ្ញាជា
គ្រឿងពិចារណា រមែងញ៉ាំងខ្លួនឲ្យតាំងឡើងព្រម
ដោយទ្រព្យជាដើមទុន សូម្បីមានប្រមាណតិចតួច
ដូចបុគ្គលបង្កាត់ក្លែងគំនរតូច ឲ្យឆេះជាគំនរធំបាន
ដូច្នោះ ។

ហើយត្រាស់ថា “ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតមិនមែនបាន
ជាទីពឹងពំនាក់របស់ចូឡបន្តកៈតែក្នុងកាលឥឡូវនេះប៉ុណ្ណោះទេ ។
សូម្បីក្នុងកាលមុន ក៏បានជាទីពឹងពំនាក់ហើយដែរ ។ ប៉ុន្តែថា ក្នុង
កាលមុន តថាគតបានធ្វើចូឡបន្តកៈនេះឲ្យជាម្ចាស់នៃលោកិយទ្រព្យ,
ឥឡូវនេះ ធ្វើឲ្យជាម្ចាស់នៃលោកុត្តរទ្រព្យ” ដូច្នោះហើយ ទ្រង់ប្រជុំ
ជាតកថា “ចូឡកន្តោវាសិក ក្នុងកាលនោះ បានមកជាចូឡបន្តកៈ
(ក្នុងកាលឥឡូវនេះ), ចំណែកចូឡកសេដ្ឋី ដែលជាបណ្ឌិត ដែល

ជាអ្នកឈ្លាសវៃយល់ដឹងនៅក្នុងនក្ខត្តបុក្ស (ក្នុងគ្រានោះ) គឺតថាគត
នេះឯង” ។

ពួកភិក្ខុសរសើរព្រះចូឡបន្តកៈ

ក្នុងថ្ងៃមួយទៀត ភិក្ខុទាំងឡាយ សន្ទនាគ្នាក្នុងធម្មសភាថា
“ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ ព្រះចូឡបន្តកៈនេះ សូម្បីមិនអាចនឹងរៀន
គាថា ៤ បាទ ដោយ ៤ ខែបាន ក៏មិនលះបង់សេចក្តីព្យាយាម តាំង
នៅក្នុងព្រះអរហត្តហើយ, ឥឡូវនេះបានជាម្ចាស់នៃទ្រព្យ គឺលោកុត្តរ-
ធម៌ហើយ” ។

ព្រះសាស្តាប្រៀនប្រដៅឲ្យធ្វើនូវទីពឹង
ដោយធម៌ ៤ ប្រការ

ព្រះសាស្តាស្តេចមកត្រាស់សួរថា “ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឥឡូវ
នេះ អ្នកទាំងឡាយអង្គុយប្រជុំគ្នាដោយរឿងអ្វីហ្ន៎ ? កាលភិក្ខុទាំង
នោះក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដោយរឿងឈ្មោះនេះ”
ទើបត្រាស់ថា “ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនារបស់តថាគត

ប្រារព្ធនូវសេចក្តីព្យាយាមហើយ រមែងជាម្ចាស់នៃលោកុត្តរធម៌បាន
យ៉ាងពិតប្រាកដ ដូច្នោះហើយ ត្រាស់គាថានេះថា ៖

៣. ឧដ្ឋានេនប្បមាទេន សញ្ញាមេន ទមេន ច

ទីបំ កយិរាថ មេធាវី យំ ឱរោ នាភិក្ខុរតិ ។

អ្នកប្រាជ្ញ គប្បីសាងកោះ គឺអរហត្តផល ជាកោះដែល
ជំនន់ គឺកិលេសជន់ពន្លិចមិនបាន ដោយសេចក្តីប្រឹង
ប្រែងផង ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទផង ដោយការ
សង្រួមក្នុងចតុប្បារិសុទ្ធិសីលផង ដោយការទូន្មាននូវ
ឥន្ទ្រិយ៍ផង ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ ពីរបទថា **ទីបំ កយិរាថ** សេចក្តីថា អ្នក
មានបញ្ញាប្រកបព្រមហើយដោយបញ្ញាដ៏រុងរឿងក្នុងធម៌ គប្បីសាង
គឺថាគប្បីធ្វើ បានដល់ អាចធ្វើនូវកោះ គឺអរហត្តផល ដែលជាទីពឹង
ផ្អែករបស់ខ្លួនក្នុងសាគរ គឺសង្សារវដ្តដ៏ជ្រៅក្រៃលែង ដោយការវះជា

ទីពីងផ្អែក ដែលបុគ្គលគប្បីរកបានដោយកម្រកែកលែងនេះដោយធម៌
ដែលជាហេតុ ៤ ប្រការនេះគឺ ដោយសេចក្តីខ្លះខ្លាំង ពោលគឺសេចក្តី
ព្យាយាម ១ ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទ ពោលគឺការមិននៅប្រាសចាក
សតិ ១ ដោយសេចក្តីសង្រួម ពោលគឺបារិសុទ្ធិសីលបួន ១ ដោយ
ការទូន្មាននូវឥន្ទ្រីយ៍ ១ ។

សួរថា “គប្បីសាងនូវកោះដូចម្តេច” ?

ឆ្លើយថា “គប្បីសាងនូវកោះដែលជំនន់ គឺកិលេសជន់ពន្លិច
មិនបាន, អធិប្បាយថា គប្បីធ្វើនូវកោះដែលជំនន់ គឺកិលេសទាំង ៤
យ៉ាង មិនអាចនឹងជន់ពន្លិច គឺកម្ចាត់បាន, ពិតណាស់ ព្រះអរហត្ត
ឱ្យមិនអាចនឹងជន់ពន្លិចបានឡើយ ។

ក្នុងកាលចប់ព្រះគាថា ជនជាច្រើនបានជាព្រះអរិយបុគ្គល
មានសោតាបន្នជាដើម ។ ទេសនាបានជាប្រយោជន៍ដល់បរិស័ទ
ដែលប្រជុំគ្នាហើយ ដោយប្រការដូច្នោះឯង ។

(រឿងព្រះចូឡបន្តកៈ ចប់)

៤. រឿងនក្ខត្តបុត្ររបស់ជនពាល

សេចក្តីខាងដើម

ព្រះសាស្តា កាលគង់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធនក្ខត្តបូក្ស
របស់ជនពាល ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា “បមាទមនុយុញ្ជន្តិ”
ដូច្នេះជាដើម ។

ជនពាលដែលនៅក្នុងក្រុងសាវត្ថីលេងនក្ខត្តបូក្ស

បានឮថា ក្នុងសម័យមួយ គេប្រកាសឈ្មោះនក្ខត្តបូក្សរបស់
ជនពាល ក្នុងនគរសាវត្ថី ។ ក្នុងនក្ខត្តបូក្សនោះ ពួកជនពាលដែល
អបឥតបញ្ញា យកដេះ និងអាចម៍គោលាបរាងកាយ ដើរពោលវាចា
របស់ជនអសប្បុរសរហូតអស់កាល ៧ ថ្ងៃ ឃើញនរណាៗ ជាញាតិ
ក៏ដោយ ជាសម្លាញ់ក៏ដោយ ជាបព្វជិតក៏ដោយ ឈ្មោះថា មាននូវ
សេចក្តីអៀនខ្មាស មិនមាន, ឈរពោលវាចារបស់អសប្បុរសទៀប
ទ្វារផ្ទះអ្នកស្រុក ។ មនុស្សទាំងឡាយមិនអាចស្តាប់អសប្បុរសវាទ
របស់ពួកជនពាលនោះបាន ទើបបញ្ជូនទ្រព្យទៅឲ្យកន្លះបាទខ្លះ១បាទ

ខ្លះ ១ កហាបណៈខ្លះ តាមកម្លាំងរបស់ខ្លួន ពួកជនពាលកាន់យក ទ្រព្យដែលបានហើយៗ ទៀបទ្វារនៃផ្ទះរបស់មនុស្សទាំងនោះៗហើយ ទើបចៀសចេញទៅ ។

ក៏ក្នុងកាលនោះ ក្នុងនគរសាវត្ថី មានព្រះអរិយសាវកប្រមាណ ៥ កោដិ ។ ព្រះអរិយសាវកទាំងនោះបញ្ជូនដំណឹងទៅថ្វាយ ព្រះសាស្តាថា “បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃ កុំស្តេចចូលទៅកាន់ព្រះនគរ សូមគង់នៅតែក្នុងព្រះវិហារអស់ ៧ ថ្ងៃ” ក៏ក្នុងកាល ៧ ថ្ងៃនោះ (ព្រះអរិយសាវកទាំងនោះ) ញ៉ាំងគ្នានិងគ្នាឲ្យចាត់ចែងយាគូ និងភត្តជាដើម (បញ្ជូនទៅ) កាន់វិហារដើម្បីភិក្ខុសង្ឃ សូម្បីខ្លួនឯងក៏មិនចេញអំពីផ្ទះអស់ ៧ ថ្ងៃដែរ ។

ក៏ក្នុងកាលនក្ខត្តបុក្សរបស់ជនពាលចប់ទៅហើយ, ក្នុងថ្ងៃទី ៨ អរិយសាវកទាំងនោះ និមន្តព្រះសង្ឃមានព្រះពុទ្ធជាប្រធានឲ្យស្តេចចូលទៅកាន់ព្រះនគរថ្វាយមហាទាន អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរមួយហើយ

ក្រាបទូលថា “បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ៧ ថ្ងៃរបស់ពួកខ្ញុំព្រះអង្គកន្លង
 ទៅបានដោយលំបាកក្រៃលែង, កាលពួកខ្ញុំព្រះអង្គបានឮនូវវាចាមិន
 មែនរបស់សប្បុរសនៃពួកជនពាល, ត្រចៀកទាំង ២ ហាក់ដូចជា
 ដល់នូវអាការៈបែកធ្លាយ, អ្នកណាក៏មិនមានសេចក្តីអៀនខ្មាសអ្នក
 ណា, ព្រោះហេតុនោះ ពួកខ្ញុំព្រះអង្គ ទើបមិនឲ្យព្រះអង្គស្តេចចូល
 កាន់ព្រះនគរ សូម្បីពួកខ្ញុំព្រះអង្គក៏មិនអាចចេញអំពីផ្ទះបានដែរ ។

បុគ្គលពាល និង បណ្ឌិតមានអាការៈផ្សេងគ្នា

ព្រះសាស្តា ទ្រង់ព្រះសណ្តាប់នូវពាក្យរបស់អរិយសាវកទាំង
 នោះហើយ ត្រាស់ថា “កិរិយារបស់ពួកបុគ្គលដែលអបឥតបញ្ញា
 រមែងដូច្នោះឯង, ចំណែកបុគ្គលអ្នកមានបញ្ញាទាំងឡាយរក្សានូវ
 សេចក្តីមិនប្រមាទទុក ដូចជាទ្រព្យដ៏មានខ្លឹមសារ រមែងសម្រេចនូវ
 សម្បត្តិ គឺអមតមហានិព្វាន” ដូច្នោះហើយ បានទ្រង់ត្រាស់ព្រះគាថា
 ទាំងនេះថា ៖

៤. បមាទមនុយុញ្ជន្តិ ពាលា ទុម្មេធិនោ ជនា

អប្បមាទព្វ មេធាវី ធនំ សេដ្ឋំ រក្ខតិ ។
មា បមាទមនុយុញ្ចថ មា កាមរតិសន្តវំ
អប្បមត្តោ ហិ ឈាយន្តោ បប្បោតិ វិបុលំ សុខំ ។
ពួកជនពាលអបឥតប្រាជ្ញា តែងប្រកបរឿយៗ នូវសេចក្តី
ប្រមាទ ចំណែកអ្នកប្រាជ្ញ រមែងរក្សាទុកនូវសេចក្តីមិន
ប្រមាទដូចទ្រព្យដ៏ប្រសើរ ។ អ្នកទាំងឡាយ ចូរកុំប្រកប
រឿយៗនូវសេចក្តីប្រមាទ ចូរកុំប្រកបរឿយៗនូវសេចក្តីរីក
រាយ ត្រេកអរក្នុងកាមឡើយ ត្បិតបុគ្គលមិនប្រមាទ ខំ
សង្កេតពិនិត្យ រមែងបាននូវសេចក្តីសុខដ៏ទូលាយ ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា ពាលា បានដល់ អ្នកប្រកប
ដោយភាពជាជនពាល គឺអ្នកដែលមិនស្គាល់ប្រយោជន៍ក្នុងលោក
នេះ និងលោកខាងមុខ ។

បទថា ទុម្មេធិនោ គឺឥតបញ្ញា ។ ពួកជនពាលនោះ កាល

មិនឃើញទោសក្នុងសេចក្តីប្រមាទ រមែងប្រកបរឿយៗ នូវសេចក្តី
ប្រមាទ គឺថា រមែងញ៉ាំងកាលឲ្យកន្លងទៅដោយសេចក្តីប្រមាទ ។

បទថា **មេធាវី** ជាដើម សេចក្តីថា ចំណែកបណ្ឌិតដែល
ប្រកបដោយបញ្ញាដ៏រុងរឿងក្នុងធម៌ រមែងរក្សាទុកនូវសេចក្តីមិន
ប្រមាទ ដូចទ្រព្យ គឺរតនៈ ៧ ប្រការដ៏ប្រសើរ គឺដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ដែលជាប់
តមកអំពីវង្សត្រកូល ។ អធិប្បាយថា ដូចយ៉ាងថា ជនទាំងឡាយ
កាលឃើញអាទិសង្ឃក្នុងទ្រព្យថា “ឃើងទាំងឡាយ អាស្រ័យទ្រព្យ
ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ទើបដល់នូវសម្បត្តិ គឺកាមគុណ និងធ្វើផ្លូវជាទីទៅកាន់
បរលោកឲ្យបរិសុទ្ធបាន” រមែងរក្សាទ្រព្យនោះទុក យ៉ាងណាមិញ,
សូម្បីបណ្ឌិតក៏ដូច្នោះ កាលឃើញអាទិសង្ឃក្នុងសេចក្តីមិនប្រមាទថា
“បុគ្គលអ្នកមិនប្រមាទហើយ រមែងបានចំពោះនូវឈានទាំងឡាយ
មានបឋមឈានជាដើម រមែងសម្រេចលោកុត្តរធម៌មានមគ្គ និងផល

ជាដើម រមែងញ៉ាំងវិជ្ជា ៣ (និង) អភិញ្ញា ៦^១ ឲ្យដល់ព្រមបាន”

រមែង រក្សាសេចក្តីមិនប្រមាទទុក ដូចជាទ្រព្យដ៏ប្រសើរ ។

បទថា **មា បមាទំ** សេចក្តីថា ព្រោះហេតុនោះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរកុំតាមប្រកបរឿយៗនូវសេចក្តីប្រមាទ គឺថា កុំញ៉ាំងកាលវេលាឲ្យ កន្លងទៅដោយសេចក្តីប្រមាទ ។

បទគាថា ថា **មា កាមរតិសន្តវំ** សេចក្តីថា ចូរកុំប្រកប គឺ ថា កុំគិត បានដល់ កុំបានចំពោះសូម្បីនូវសេចក្តីស្និទ្ធស្នាលដោយ អំណាចនៃតណ្ហា ពោលគឺសេចក្តីត្រេកអរក្នុងវត្ថុកាម និងកិលេស- កាម ។

បទថា **អប្បមត្តោ ហិ** ជាដើម សេចក្តីថា ព្រោះថា បុគ្គល អ្នកមិនប្រមាទហើយ ដោយភាពជាអ្នកមានសតិតាំងមាំ ខំសង្កេត ពិនិត្យ រមែងបាននូវសេចក្តីសុខក្នុងព្រះនិព្វាន ដ៏ទូលំទូលាយ គឺដ៏

អប្បមាទគ្នាវណ្ណនា រឿងនក្ខត្តប្បក្សរបស់វិនយាល - ២៣៦ -

^១ ឥទ្ធិវិធី សម្តែងប្ញទ្ធិបាន, ទិព្វសោត ត្រចៀកទិព្វ, ចេតោបរិយញ្ញាណកំណត់ដឹងចិត្តអ្នកដទៃ, បុព្វនិវាសានុស្សតិ ព្រកជាតិបាន ទិព្វចក្ក ភ្នែកទិព្វ អាសវក្ខយញ្ញាណ ញ្ញាណធ្វើអាសវៈឲ្យ អស់ទៅ, រួមជាអភិញ្ញា ៦ ។ ៣ ខានចុះ ហៅថា វិជ្ជា ៣ ក៏បាន ។

ក្រែលេង ។

ក្នុងកាលចប់ព្រះគាថា ជនជាច្រើន បានជាអរិយបុគ្គល មាន
សោតាបន្នជាដើម ធម្មទេសនាបានជាប្រយោជន៍ដល់មហាជនហើយ

ដូច្នោះឯង ។

(រឿងនក្ខត្តប្បក្សរបស់ជនពាល ចប់)

៥. រឿងព្រះមហាក្សត្របន្តេរ

សេចក្តីខាងដើម

ព្រះសាស្តា កាលគង់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធព្រះមហា-
កស្សប្រត្តេរ ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា “បមាទំ អប្បមាទេន”
ដូច្នេះជាដើម ។

ព្រះថេរៈពិចារណាមើលសត្វលោកដោយទិព្វចក្ខុ

សេចក្តីដំណាលថា ថ្ងៃមួយ ព្រះថេរៈគង់នៅក្នុងបិប្ផលិគុហា
ត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត ខាងក្រោយភត្ត គង់ចម្រើនអាណាមកកសិណ
រមិលមើលសត្វទាំងឡាយដែលប្រមាទហើយ និងមិនប្រមាទហើយ
ដែលកំពុងចុតិ និងដែលកំពុងកើតក្នុងទីទាំងឡាយ មានទឹក ផែនដី
និងភ្នំជាដើម ដោយទិព្វចក្ខុ ។

ព្រះសាស្តា ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពននោះឯង ទ្រង់រមិល
មើលដោយទិព្វចក្ខុថា “ថ្ងៃនេះ កស្សប្រៈបុត្តរបស់តថាគត នៅដោយ
វិហារធម៌អ្វីហ្ន៎” ? ទ្រង់ជ្រាបថា “កំពុងរមិលមើលនូវចុតិ និងបដិសន្ធិ

របស់សត្វទាំងឡាយ” ទើបត្រាស់ថា “ដែលឈ្មោះថា ការចុតិ និង
 បដិសន្ធិរបស់សត្វទាំងឡាយ ប្រសិនបើពុទ្ធភ្នាណមិនកំណត់ហើយ,
 នរណាៗ ក៏មិនអាចនឹងធ្វើការកំណត់ដឹងសត្វទាំងឡាយ ដែលបដិសន្ធិ
 ក្នុងផ្ទៃនៃមាតា ដែលមាតាបិតាមិនទាន់ដឹងក៏ចុតិហើយបាន, ការដឹង
 ចុតិ និងបដិសន្ធិរបស់សត្វទាំងនោះ មិនមែនវិស័យរបស់អ្នកទេ, ម្ចាស់
 កស្សបៈ វិស័យរបស់អ្នកមានប្រមាណតិច ចំណែកការដឹង ការឃើញ
 សត្វទាំងឡាយដែលកំពុងចុតិ និងបដិសន្ធិដោយប្រការទាំងពួងនោះ
 ជាវិស័យរបស់ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយប៉ុណ្ណោះ” ដូច្នោះហើយ ទ្រង់ផ្សាយ
 ព្រះរស្មីទៅ ហាក់ដូចជាគង់នៅក្នុងទីចំពោះមុខ ហើយត្រាស់ព្រះគាថា
 នេះថា ៖

៥. បមាទំ អប្បមាទេន យទា នុទតិ បណ្ឌិតោ
 បញ្ញាបាសាទមារុយ្ហ អសោកោ សោកិនី បជំ
 បព្វតជ្ជោវ កុម្មជ្ជេ ធីរោ ពាលេ អវេក្ខតិ ។

កាលណាបណ្ឌិតបន្ទោបង់នូវសេចក្តីប្រមាទ ដោយ

សេចក្តីមិនប្រមាទ កាលណោះ លោកនឹងឡើងកាន់
ប្រាសាទ គឺបញ្ញា ជាបុគ្គលមិនសោក រមែងឃើញនូវ
សត្វដែលមានសោក ជីវជនតែងឃើញពួកជនពាល
ដូចបុគ្គលដែលឈរលើកំពូលភ្នំ ហើយក្រឡេក
មើលពួកជនដែលនៅលើផែនដី ដូច្នោះឯង ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **នុទតិ** ជាដើម សេចក្តីថា កាល
ណាបណ្ឌិតចម្រើនកត្តានូវអប្បមាទលក្ខណៈ មិនឲ្យឱកាសដល់
សេចក្តីប្រមាទ ឈ្មោះថា បន្ទាបង់ គឺរមែងបណ្តេញបង់នូវសេចក្តី
ប្រមាទនោះ ដោយកម្លាំងនៃសេចក្តីមិនប្រមាទ ដូចទឹកថ្មីហូរចូលកាន់
ស្រះបោក្ខរណី ញ៉ាំងទឹកចាស់ឲ្យខ្ចាត់ចេញហើយ មិនឲ្យឱកាសដល់
ទឹកចាស់នោះ រមែងច្រានចេញ គឺរមែងញ៉ាំងទឹកចាស់នោះឲ្យហូរ
ចេញទៅ ដោយទីបំផុតនៃខ្លួនដូច្នោះហើយ ។ កាលនោះ បណ្ឌិតនោះ
មានសេចក្តីប្រមាទដែលបន្ទាបង់ហើយ បំពេញបដិបទាដ៏សមគួរ

ដល់សេចក្តីមិនប្រមាទនោះ, ឡើងកាន់បញ្ញាដូចជាប្រាសាទ ពោលគឺ ទិព្វចក្ខុដ៏បរិសុទ្ធ ដោយអត្ថថា ជាធម្មជាតិដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ក្រៃលែង ដោយ បដិបទានោះ ដូចបុគ្គលឡើងកាន់ប្រាសាទតាមកាំជណ្តើរដូច្នោះ ដែល ឈ្មោះថា អ្នកមិនមានសេចក្តីសោកសៅ ព្រោះភាពជាអ្នកលះបង់នូវ កូនសរ គឺសេចក្តីសោកចេញបានហើយ, រមែងពិចារណាយើញ គឺ រមែងក្រឡេកឃើញនូវប្រជា គឺពពួកសត្វដែលមាននូវសេចក្តីសោក ព្រោះភាពជាអ្នកលះបង់នូវកូនសរគឺសេចក្តីសោកមិនទាន់បាន ដែល កំពុងចុត និងបដិសន្ធិដោយទិព្វចក្ខុ ។

សួរថា ដូចអ្វី ?

ឆ្លើយថា ដូចបុគ្គលដែលឈរនៅលើកំពូលភ្នំ រមែងក្រឡេក ឃើញបុគ្គលដែលឈរនៅលើផែនដីបានដូច្នោះ, អធិប្បាយថា បុគ្គល ដែលឈរនៅលើកំពូលភ្នំ រមែងក្រឡេកឃើញបុគ្គលដែលឈរនៅ លើផែនដីបាន ឬបុគ្គលដែលឈរនៅលើប្រាសាទជាន់លើ រមែងក្រ- ឡេកឃើញបុគ្គល ដែលឈរនៅក្នុងបរិវេណនៃប្រាសាទបានដោយ

មិនលំបាក យ៉ាងណាមិញ អ្នកប្រាជ្ញ គឺបណ្ឌិត បានដល់ ព្រះមហា
ខ័ណ្ឌស្រព្វបទនោះ ក៏រមែងពិចារណាលើញបុគ្គលពាលទាំងឡាយ
ដែលមានពូជ គឺវដ្តៈមិនទាន់បានកាត់ផ្តាច់ កំពុងចុតិ និងបដិសន្ធិ
ដោយមិនលំបាកដូច្នោះ ។

ក្នុងកាលចប់គាថា ជនជាច្រើន បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយនូវ
អរិយផលទាំងឡាយ មានសោតាបត្តិផលជាដើម ដោយប្រការដូច្នោះ។

(រឿងមហាកស្សបត្តេរ ចប់)

៦. រឿងនិក្ខុជាសម្មាញ្ញនិគ្នាពីររូប

សេចក្តីខាងដើម

ព្រះសាស្តា កាលគង់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធកិក្ខុជា
សម្មាញ់នឹងគ្នាពីររូប ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា “អប្បមត្តោ
បមត្តេសុ” ដូច្នេះជាដើម ។

កិក្ខុពីររូបមានបដិបទាផ្សេងគ្នា

បានឮមកថា កិក្ខុពីររូបនោះ រៀនកម្មដ្ឋានក្នុងសំណាក់ព្រះ
សាស្តាហើយ ចូលទៅកាន់វិហារដែលតាំងនៅក្នុងព្រៃ ។ ក្នុងបណ្តា
កិក្ខុពីររូបនោះ កិក្ខុមួយរូបនាំយកឧសមកអំពីថ្ងៃ ចាត់ចែងអំបែង
រងើកភ្លើងហើយ អង្គុយអាំងភ្លើងចរចាជាមួយនឹងកិក្ខុកំលោះ និង
សាមណេរទាំងឡាយរហូតអស់បឋមយាម ។ កិក្ខុដែលជាអ្នកធ្វើនូវ
សមណធម៌ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទ រមែងទូន្មាននូវកិក្ខុក្រៅនេះថា
“ម្ចាស់អាវុសោ អ្នកកុំធ្វើយ៉ាងនេះឡើយ ព្រោះអបាយកុមិ ៤ ដូចជា
ផ្ទះដែលជាទីដេកនៃបុគ្គលដែលប្រមាទហើយ, ធម្មតាព្រះពុទ្ធទាំង-

ឡាយ នរណាៗ មិនអាចដើម្បីឲ្យទ្រង់ប្រោសប្រណីដោយការវះនៃខ្លួន
ជាអ្នកច្រើនទៅដោយការអ្នតអាងឡើយ” ។

ភិក្ខុដែលមាននូវសេចក្តីប្រមាទនោះ មិនស្តាប់ពាក្យទូន្មាន
របស់ភិក្ខុនោះ ។ ភិក្ខុក្រៅនេះគិតថា “ភិក្ខុនេះមិនជឿពាក្យទូន្មានរបស់
យើង ទើបមិនប្រាថ្នា (ទូន្មានទៀត) ភិក្ខុដែលមិនប្រមាទនោះខំ
ព្យាយាមបំពេញនូវសមណធម៌ ។ ចំណែកឯព្រះថេរវគំជីល អាំង
ភ្លើងក្នុងបឋមយាម ក្នុងវេលាដែលភិក្ខុក្រៅនេះដើរច្រៀមហើយចូល
ទៅកាន់បន្ទប់ ទើបចូលទៅនិយាយថា “ម្ចាស់លោកមហាកំជីល
លោកចូលមកកាន់ព្រៃដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការដេកលក់ឬ ការដែល
បុគ្គលរៀនកម្មដ្ឋានក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធ ហើយក្រោកឡើងធ្វើសមណ-
ធម៌អស់យប់ និងថ្ងៃមិនគួរឬ” ? ដូច្នោះហើយ ក៏ចូលទៅកាន់លំនៅ
របស់ខ្លួនហើយដេកលក់ទៅ, ចំណែកភិក្ខុក្រៅនេះ សម្រាកក្នុងមជ្ឈិម
ហើយ ក្រោកឡើងធ្វើសមណធម៌ក្នុងបច្ច័មយាម ។ ព្រះថេរវនោះ
មិនប្រមាទហើយយ៉ាងនោះ មិនយូរប៉ុន្មានក៏បានសម្រេចព្រះអរហត្ត

មួយអង្វើដោយបដិសម្តីទាំងឡាយ ។

ព្រះថេរៈកំដីលក្រៅនេះ ញ៉ាំងកាលវេលាឲ្យកន្លងទៅសេចក្តី
ប្រមាទតែម្យ៉ាង ។

ភិក្ខុទាំងពីររូបនោះ ចេញវស្សាហើយ ទៅកាន់សំណាក់ព្រះ-
សាស្តា ថ្វាយបង្គំព្រះសាស្តា អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរមួយ ។

ព្រះសាស្តាត្រាស់សួរភិក្ខុទាំងពីររូបនោះ

ព្រះសាស្តា ទ្រង់ធ្វើបដិសណ្ឋារៈនឹងភិក្ខុទាំងពីររូបនោះហើយ
ត្រាស់សួរដូច្នោះថា “ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយធ្វើនូវសមណ-
ធម៌ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទឬ ? កិច្ចនៃបព្វជិតរបស់អ្នកទាំងឡាយ
ដល់ទីបំផុតហើយឬ” ? ភិក្ខុដែលជាអ្នកប្រមាទក្រាបទូលថា “បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សេចក្តីមិនប្រមាទរបស់ភិក្ខុនោះ នឹងមានអំពីទីណា ?
ចាប់តាំងអំពីកាលដែលខ្លួនទៅហើយ លោកដេកលក់ញ៉ាំងពេល
វេលាឲ្យកន្លងទៅហើយ” ។

ព្រះសាស្តាត្រាស់សួរថា “ម្ចាស់ភិក្ខុ ចុះអ្នកវិញ” ?

កិក្ខុដែលជាអ្នកប្រមាទនោះក្រាបទូលថា “បពិត្រព្រះអង្គដ៏
ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនាំយកឧសមកអំពីថ្ងៃ ចាត់ចែងអំបែងរនើកភ្លើង
ហើយ អង្គុយអាំងរហូតអស់បឋមយាម មិនប្រព្រឹត្តនូវការលក់ មិន
ញ៉ាំងកាលឲ្យកន្លងហួសទៅហើយដោយការដេកលក់” ។

អ្នកមានបញ្ហាលរមែងបោះបង់នូវបគុលដែល

អប្បឥតបញ្ហា

គ្រានោះ ព្រះសាស្តាត្រាស់នឹងកិក្ខុដែលមាននូវសេចក្តីប្រមាទ
នោះថា “ម្ចាស់កិក្ខុ អ្នកប្រមាទហើយ បណ្តែតបណ្តោយពេលវេលា
ឲ្យកន្លងទៅ (ទេទេ) ប៉ុន្តែនិយាយថា ខ្លួនមិនប្រមាទ មិនត្រឹមតែ
ប៉ុណ្ណោះ ធ្វើនូវកិក្ខុដែលមិនប្រមាទហើយ ឲ្យជាអ្នកប្រមាទ ។ អ្នកដូច
ជាសេះដែលទុពូលមានកម្លាំងជាគ្រឿងល្បឿនទៅ (មានល្បឿន) ដាច់
ហើយក្នុងសំណាក់នៃបុត្ររបស់គាត់, ចំណែកបុត្ររបស់គាត់
នេះ ដូចជាសេះដែលមានកម្លាំងជាគ្រឿងល្បឿនទៅដ៏រហ័ស (មាន
ល្បឿនដ៏រហ័ស) ក្នុងសំណាក់នៃអ្នក” ដូច្នោះហើយ ទើបត្រាស់ព្រះ-

គាថានេះថា ៖

**៦ អប្បមត្តា បមត្តេសុ សុត្តេសុ ពហុជាគរោ
អពលសរុវ សីយសេរុ ហិត្វ យាតិ សុមេធសោ ។**

បណ្ឌិតមានប្រាជ្ញាមោះមុត កាលពួកបុគ្គលកំពុងប្រមាទ
លោកមិនប្រមាទ កាលពួកបុគ្គលកំពុងដេកលក់ លោក
ក្រាក់រពួកច្រើន លោករមែងលះបង់ចោលនូវបុគ្គលបែប
នោះ ដូចសេះលឿន ដែលទៅចោលនូវសេះមានកម្លាំង
ទន់ទាប ដូច្នោះឯង ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **អប្បមត្តា** សេចក្តីថា ដែល
ឈ្មោះថា អ្នកដល់ព្រមហើយដោយសេចក្តីមិនប្រមាទ ព្រោះភាពជា
អ្នកច្រើនទៅដោយសតិ បានដល់ ព្រះខ័ណ្ឌស្រព ។

បទថា **បមត្តេសុ** កាលសត្វទាំងឡាយតាំងនៅហើយក្នុងការ
ប្រមាទ ។ បទថា **សុត្តេសុ** គឺ (កាលសត្វទាំងឡាយ) កំពុងលក់

ក្នុងឥរិយាបថទាំងពួង ព្រោះមិនមានធម៌ជាគ្រឿងភ្ញាក់រឭក គឺសតិ ។

បទថា **ពហុជាគរោ** បានដល់ អ្នកតាំងនៅក្នុងធម៌ជាគ្រឿង
ភ្ញាក់រឭក គឺភាពជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយសតិ ។

បទថា **អពលស្សវ** សេចក្តីថា ដូចសេះសិន្ទពអាជានេយ្យ
មានល្បឿនដ៏រហ័ស រត់ចោលនូវសេះដែលមានកម្លាំងខ្សោយ មាន
ល្បឿនដាច់ហើយ ដោយភាពជាសេះមានជើងខ្លាចទៅដូច្នោះ ។

បទថា **សុមេធសោ** ជាដើម សេចក្តីថា បុគ្គលអ្នកមានបញ្ញា
ឆ្លើត រមែងបោះបង់ចោលនូវបុគ្គលបែបនោះទៅ ដោយអាកម គឺ
បរិយត្តិផង ដោយអធិគម គឺការសម្រេចមគ្គផលផង អធិប្បាយថា
កាលបុគ្គលអ្នកមានបញ្ញាទន់ខ្សោយ ព្យាយាមរៀនព្រះសូត្រមួយព្រះ
សូត្រនោះឯង បុគ្គលអ្នកមានបញ្ញាឆ្លើតរមែងរៀនបានមួយវគ្គ ។
រមែងលះបង់ដោយអាកម គឺបរិយត្តិយ៉ាងនេះឯង ។ ម្យ៉ាងទៀត កាល
បុគ្គលអ្នកមានបញ្ញាទន់ខ្សោយ កំពុងព្យាយាមធ្វើនូវទ័សម្រាកពេល
ថ្ងៃ និងទ័សម្រាកពេលយប់ និងរៀនកម្មដ្ឋានហើយស្វាធុរ្យនោះឯង

សូម្បីក្នុងកាលជាចំណែកខាងដើម បុគ្គលអ្នកមានបញ្ញាឆ្លើត ចូលទៅ
កាន់ទីសម្រាកពេលថ្ងៃ ឬទីសម្រាកពេលយប់ដែលអ្នកដទៃធ្វើទុក
ពិចារណានូវកម្មដ្ឋាន ញ៉ាំងសព្វកិលេសឲ្យអស់ទៅ ធ្វើលោកុត្តរធម៌
៩ ប្រការ ឲ្យនៅក្នុងកណ្តាប់ដៃបាន, បុគ្គលដែលមានបញ្ញាឆ្លើតរមែង
បោះបង់ចោលនូវបុគ្គលដែលមានបញ្ញាទន់ខ្សោយដោយអធិគម គឺ
ការសម្រេចមគ្គផលយ៉ាងនេះ ។ ម្យ៉ាងទៀត បុគ្គលអ្នកមានបញ្ញាល្អ
លះបង់ គឺបោះបង់ចោលនូវបុគ្គល ដែលមានបញ្ញាទន់ខ្សោយនោះទុក
ក្នុងវដ្តៈ ដក (ខ្លួន) ចេញចាកវដ្តៈទៅដោយពិតប្រាកដ ។

ក្នុងកាលចប់គាថា ជនជាច្រើនបានសម្រេចអរិយផលទាំង-
ឡាយ មានសោតាបត្តិផលជាដើម ដោយប្រការយ៉ាងនេះឯង ។

(រឿងកិក្ខុដែលជាសម្មាញ់នឹងគ្នាពីររូប ចប់)

៧. រឿងសក្កនេវក

សេចក្តីខាងដើម

ព្រះសាស្តា កាលទ្រង់អាស្រ័យក្រុងវេសាលី គង់នៅក្នុង
កូដាគារសាលា ទ្រង់ប្រារព្ធសក្កទេវរាជ ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា
“អប្បមាទេន មយវា” ដូច្នេះជាដើម ។

ហេតុដែលធ្វើឲ្យសក្កទេវរាជមានព្រះនាមផ្សេងៗ

សេចក្តីពិស្តារថា ស្តេចលិច្ឆរីព្រះនាម មហាលិ ដែលគ្រប់
គ្រងរាជសម្បត្តិនៅក្នុងក្រុងវេសាលី ។ ព្រះអង្គទ្រង់ស្តាប់នូវទេសនា
នៃសក្កបញ្ញាសូត្ររបស់ព្រះតថាគតហើយ ទ្រង់ព្រះតម្រិះថា “ព្រះ-
សម្មាសម្ពុទ្ធ រមែងត្រាស់នូវសម្បត្តិរបស់សក្កទេវរាជទុកជាច្រើន
ព្រះអង្គទ្រង់ឃើញហើយទើបត្រាស់ ឬមិនទ្រង់ឃើញ ហើយត្រាស់ ?
ទ្រង់ស្គាល់សក្កទេវរាជ ឬក៏មិនស្គាល់ទេហ្ន៎ ? យើងនឹងទូលសួរព្រះ
អង្គ” ។

ត្រាទោះឯង ស្តេចលិច្ឆរីព្រះនាម មហាលិ បានចូលទៅគាល់

ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយគង់ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះស្ដេចលិច្ឆវីគង់ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទើបក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា “បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ទ្រង់បានឃើញសក្កទេវានមិន្ទដែរឬ” ?

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ. បពិត្រមហាលិ តថាគតបានឃើញសក្ក- ទេវានមិន្ទដែរ ។

មហាលិ. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក្រែងសក្កទេវានមិន្ទ គ្រាន់ តែជារូបប្រៀបរបស់សក្កៈទេដឹង, បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះថា សក្កទេវានមិន្ទ គេមិនងាយនឹងឃើញទេ ។

ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា បពិត្រមហាលិ តថាគតស្គាល់ ច្បាស់នូវសក្កទេវរាជផង នូវធម៌ធ្វើសត្វឲ្យបានជាសក្កទេវរាជផង មួយវិញទៀត សក្កទេវរាជ បានដល់នូវការវះនៃខ្លួនជាសក្កៈ ព្រោះតែ សមាទានធម៌ណា តថាគតក៏ដឹងច្បាស់នូវធម៌នោះផង ។

បពិត្រមហាលិ សក្កទេវានមិន្ទ កាលកើតជាមនុស្សក្នុងជាតិ

មុនជាមាណពឈ្មោះមយៈ ព្រោះហេតុនោះបានជាគេហៅថា មយវៈ។

បពិត្រមហាលី សក្កទេវានមិន្ទ កាលកើតជាមនុស្សក្នុងជាតិ
មុន បានឲ្យទានមុនគេ ហេតុនោះ បានជាគេហៅថា បុរិន្ទទៈ ។

បពិត្រមហាលី សក្កទេវានមិន្ទ កាលកើតជាមនុស្សក្នុងជាតិ
មុន បានឲ្យទានដោយគោរព ហេតុនោះបានជាគេហៅថា សក្កៈ ។

បពិត្រមហាលី សក្កទេវានមិន្ទ កាលកើតជាមនុស្សក្នុងជាតិ
មុន បានឲ្យទីសម្រាប់សំណាក់អាស្រ័យ ហេតុនោះ បានជាគេហៅថា
វាសវៈ ។

បពិត្រមហាលី សក្កទេវានមិន្ទ គិតឃើញហេតុសូម្បីទាំងពាន់
ដោយមួយរំពេចបាន ហេតុនោះ បានជាគេហៅថា សហស្សក្ខៈ ។

បពិត្រមហាលី អសុរកញ្ញា ឈ្មោះនាងសុជាតា ជាមហេសី
នៃសក្កទេវានមិន្ទ ហេតុនោះ បានជាគេហៅថា សុជម្បតិ ។

បពិត្រមហាលី សក្កទេវានមិន្ទ សោយរាជជាតស្សរាជិបតីលី
ពួកទេវតាជាន់តារត្តិន្យ ហេតុនោះ បានជាគេហៅថា ទេវានមិន្ទ ។

បពិត្រមហាលិ សក្កទេវានមិទ្ធ កាលកើតជាមនុស្សក្នុងជាតិ
 មុន បានសមាទានវត្ថុបទទាំង ៧ ប្រការដោយបរិបូណ៌ ព្រោះហេតុ
 តែសមាទានវត្ថុបទទាំង ៧ ប្រការនោះ បានជាសក្កទេវរាជ បាននាម
 ថា សក្កៈ ។ វត្ថុបទទាំង ៧ នោះ តើដូចម្តេច ? (សក្កទេវរាជបាន
 សមាទាន) ថា អាត្មាអញ ត្រូវចិញ្ចឹមមាតាអស់មួយជីវិត ១ ត្រូវ
 កោតក្រែងបុគ្គលជាចម្បងក្នុងត្រកូលអស់មួយជីវិត ១ ត្រូវមានវាចា
 ល្អិតទន់អស់មួយជីវិត ១ មិនត្រូវមានវាចាញុះញង់អស់មួយជីវិត ១
 ត្រូវ មានចិត្តប្រាសចាកមន្ទិល គឺសេចក្តីកំណាញ់ ជាអ្នកមានការ
 បរិច្ចាគរូសរាន់ មានដែលាងស្អាតហើយ ត្រេកអរក្នុងការលះបង់ ជា
 អ្នកគួរគេសូមទានបាន ត្រេកអរក្នុងការឲ្យ និងការចែករំលែកទាន
 ហើយនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះអស់មួយជីវិត ១ ត្រូវមានវាចាទៀងទាត់អស់
 មួយជីវិត ១ មិនត្រូវមានសេចក្តីក្រោធ បើទុកជាសេចក្តីក្រោធកើត
 ឡើងដល់អាត្មាអញ អាត្មាអញត្រូវបន្ទោបង់នូវសេចក្តីក្រោធនោះ
 អស់មួយរំពេចអស់មួយជីវិត ១ បពិត្រមហាលិ សក្កទេវានមិទ្ធ

កាលកើតជាមនុស្សក្នុងជាតិមុន បានសមាទានវត្ថុបទទាំង ៧ ប្រការ
នេះបរិច្ចណ៍ ព្រោះហេតុតែសមាទានបទទាំង ៧ ប្រការនោះ ទើប
សក្កទេវរាជបាននូវការវិនិច្ឆ័យជាសក្កៈ ។

(ព្រះមានព្រះភាគ លុះត្រាស់នូវព្រះសូត្រនេះហើយ បាន
ត្រាស់ព្រះពុទ្ធវិចារនៈខាងក្រោយថា)

ពួកទេវតានៅឋានតាវត្តិន្យ បានហៅជនអ្នកចិញ្ចឹមមាតា
បិតា គោរពកោតក្រែងបុគ្គលជាចម្បងក្នុងត្រកូល
មានវាចាល្អិតទន់ និយាយសំដីផ្អែមល្អែម លះបង់ពាក្យ
ញុះញង់ ប្រកបតែក្នុងការកម្ចាត់បង់សេចក្តីកំណាញ់
មានវាចាទៀងទាត់ ជាជនគ្របសង្កត់សេចក្តីក្រោធនោះ
ឯង ថាជាសប្បុរស ។

សក្កទេវរាជបំពេញកុសលកាលនៅជាមួយមាណព

ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា “បពិត្រមហាលិ កម្មនេះសក្ក-
ទេវរាជបានធ្វើទុកហើយក្នុងកាលដែលខ្លួនជាមាណពឈ្មោះ មយៈ”

ដូច្នោះហើយ ដែលស្តេចលិច្ឆវីព្រះនាមមហាលិ ប្រាថ្នានឹងទ្រង់ស្តាប់នូវ
វត្តបទរបស់សក្កទេវរាជនោះឲ្យពិស្តារ ទើបទូលសួរទៀតថា “បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មាណពឈ្មោះមយៈ រមែងបដិបត្តិដូចម្តេច” ? ទើប
ត្រាស់ថា “បពិត្រមហាលិ បើដូច្នោះ ទ្រង់ចូរស្តាប់ដោយយកចិត្តទុក
ដាក់ចុះ” ដូច្នោះហើយ ទ្រង់នាំអតីតនិទានមក (សម្តែងជាសាធារណៈ) ។

រឿងមយមាណព

ក្នុងអតីតកាល មាណពឈ្មោះមយៈ នៅក្នុងអចលត្រាម ដែន
មគធៈ ទៅកាន់ទីជាទីធ្វើការងារនៃអ្នកស្រុក ឈូសនូវអាចម៍ដីដោយ
ចុងជើងក្នុងទីដែលខ្លួនឈរហើយ បានធ្វើឲ្យជាទីមនោរម្យហើយឈរ
នៅ ។ បុរសដទៃម្នាក់ទៀតយកដៃច្រានគេនាំចេញចាកទីនោះហើយ
បានឈរនៅក្នុងទីនោះឯង ។ មយមាណពមិនក្រោធចំពោះបុគ្គល
នោះ បានធ្វើទីដទៃឲ្យជាទីមនោរម្យហើយឈរវិញ បុរសដទៃក៏យក
ដៃច្រានមយមាណពចេញអំពីទីនោះហើយ បានឈរនៅក្នុងទីនោះឯង
ទៀត ។ មយមាណពមិនក្រោធសូម្បីដល់បុរសនោះ បានធ្វើទីដទៃឲ្យ

ជាទីមនោរម្យហើយ ក៏ឈរនៅក្នុងទីនោះទៀត បុរសទាំងឡាយ
ដែលចេញទៅហើយៗអំពីផ្ទះ ក៏យកដៃច្រានមយមណាពចេញអំពី
ទីដែលមយមណាពជម្រះហើយៗ ដោយប្រការដូច្នោះ ។ មយមណាព
គិតថា “ជនទាំងអស់គ្នា ជាអ្នកបានទទួលនូវសេចក្តីសុខហើយ កម្មនេះ
រមែងជាកម្មឲ្យនូវសេចក្តីសុខដល់យើង” ។ ដូច្នោះហើយ ថ្ងៃស្អែកឡើង
បានកាន់យកចបទៅធ្វើនូវទីមានមណ្ឌលនៃលានឲ្យជា រមណីយដ្ឋាន
ហើយ ។ ជនទាំងពួងបានទៅឈរសម្រាកក្នុងទីនោះឯង ។

សម័យថ្ងៃក្រោយមក លុះដល់រដូវរងា មយមណាពបាន
បង្ហាត់ភ្លើងឲ្យដល់ជនទាំងនោះ ក្នុងរដូវក្តៅ បានឲ្យទឹក ។ ក្នុងលំដាប់
នោះ មយមណាពនោះគិតថា “ដែលឈ្មោះថា រមណីយដ្ឋាន រមែង
ជាទីស្រឡាញ់នៃជនទាំងពួង, ដែលឈ្មោះថា មិនជាទីស្រឡាញ់នៃជន
ណាមួយមិនមាន, ចាប់ផ្តើមអំពីនេះទៅយើងគួរដើរធ្វើផ្លូវឲ្យរាបស្មើ”
ដូច្នោះហើយ ក៏ចេញទៅអំពីផ្ទះពីព្រលឹមធ្វើផ្លូវឲ្យរាបស្មើ កាត់បួស
ឈើ មែកឈើ ដែលគួរកាត់ចេញ ។

មឃមណពបានសម្ងាញ់ ៣៣ នាក់

ខាងក្រោយមក បុរសម្នាក់ទៀតឃើញមឃមណពហើយ
ពោលថា “ម្ចាស់សម្ងាញ់ លោកធ្វើអ្វី” ?

មឃ: ម្ចាស់សម្ងាញ់ ខ្ញុំធ្វើផ្លូវសំរាប់ទៅកាន់ឋានសួគ៌របស់ខ្ញុំ ។
បុរស: បើដូច្នោះ សូម្បីខ្ញុំក៏នឹងជាសម្ងាញ់របស់លោកដែរ ។

មឃ: ម្ចាស់សម្ងាញ់ អ្នកចូរជាសម្ងាញ់របស់ខ្ញុំចុះ ធម្មតា
ឋានសួគ៌ រមែងជាទីស្រឡាញ់ ជាទីពេញចិត្តនៃជនជាច្រើន ។

ចាប់តាំងអំពីកាលនោះមក ក៏បានបុរសនោះជាសម្ងាញ់នឹងគ្នា
២ នាក់ ។ សូម្បីបុរសដទៃទៀត ឃើញជនទាំង ២ នាក់នោះហើយ
សួរហើយដូចគ្នាដែរ លុះដឹងហើយក៏ជាសម្ងាញ់នៃជនទាំង ២ នាក់
នោះ សូម្បីជនដទៃៗ ទៀតក៏បានធ្វើហើយដោយប្រការយ៉ាងនោះ រួម
ទាំងអស់បាន ៣៣ នាក់ ដោយប្រការដូច្នោះ ។

សម្ងាញ់ ៣៣ នាក់ត្រូវចោទថាជាចោរ

ជនទាំងអស់នោះ មានដៃកាន់វត្ថុមានចបជាដើម ធ្វើផ្លូវឲ្យរាប

ស្នើទៅដល់ទីប្រមាណ ១ យោជន៍ និង ២ យោជន៍ ។

ចៅហ្វាយស្រុកឃើញបុរសទាំងនោះហើយគិតថា “មនុស្ស
ទាំងនេះប្រកបកិច្ចការងារក្នុងឋានៈដែលមិនគួរប្រកប, ប្រសិនបើ
ជនទាំងនេះ គប្បីនាំទូរវត្ថុទាំងឡាយមានត្រី និងសាច់ដើមមក
អំពីព្រៃ, ឬធ្វើសុរាហើយផឹក, ឬធ្វើកម្មដូច្នោះយ៉ាងដទៃ, យើងគប្បី
បានវត្ថុអ្វីៗ ខ្លះ” ។

គ្រានោះ ចៅហ្វាយស្រុកក៏បានបញ្ជាឲ្យគេហៅជនទាំងនោះមក
សួរថា “ពួកឯងដើរធ្វើអ្វី” ?

បុរសទាំងនោះ បពិត្រនាយ ធ្វើផ្លូវសម្រាប់ដើរទៅកាន់ឋាន-
សួគ៌ ។

ចៅហ្វាយស្រុក ធម្មតាបុគ្គលដែលនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះទាំងឡាយ
នឹងធ្វើយ៉ាងនោះមិនសមគួរ, គួរនាំវត្ថុទាំងឡាយមានត្រី និងសាច់ជា
ដើមមកអំពីព្រៃ គួរធ្វើសុរាហើយផឹក និងគួរធ្វើការងារទាំងឡាយ
មានប្រការផ្សេងៗ ។

ជនទាំងនោះជំទាស់នឹងពាក្យរបស់ចៅហ្វាយស្រុកនោះ។ សូម្បី
ត្រូវចៅហ្វាយស្រុកពោលរឿយៗ ក៏នៅតែជំទាស់រឿយៗដែរ ។ ចៅ-
ហ្វាយស្រុកក្រោធខឹងហើយ គិតថា “យើងនឹងញ៉ាំងពួកវាឲ្យវិនាស”
ទើបទៅកាន់សំណាក់របស់ព្រះរាជា ក្រាបទូលថា “បពិត្រព្រះអង្គដ៏
ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គឃើញចោរត្រាច់ទៅដោយការចងគ្នាជាពួក” កាល
ព្រះរាជាត្រាស់ថា “អ្នកចូរទៅ, ចូរចាប់ពួកវាហើយនាំមក” បានធ្វើ
តាមព្រះរាជបញ្ជា ហើយសម្តែងជនទាំងនោះដល់ព្រះរាជា ។

ព្រះរាជាមិនទាន់បានទ្រង់ពិចារណា ទ្រង់ត្រាស់បង្គាប់ថា “ពួក
អ្នកចូរញ៉ាំងដីឲ្យជាន់ពួកវា” ។

ដីរមិនជាន់ព្រោះអានុភាពនៃមេត្តា

មយមាណាពបានឲ្យឱវាទដល់ជនដ៏សេសសំទាំងឡាយថា “ម្ចាស់
សម្លាញ់ទាំងឡាយ រៀនមេត្តាចេញហើយ ទីពឹងយ៉ាងដទៃរបស់ពួក
យើងមិនមាន, អ្នកទាំងឡាយចូរកុំធ្វើនូវសេចក្តីក្រោធក្នុងបុគ្គលណាៗ
ឡើយ ចូរជាអ្នកមានចិត្តស្មើដោយមេត្តាក្នុងព្រះរាជាផង ក្នុងចៅហ្វាយ

ស្រុកផង ក្នុងជីវីដែលនឹងជាន់ផង និងក្នុងខ្លួនឯងផង” ជនទាំងនោះ
ក៏បានធ្វើហើយដោយប្រការយ៉ាងនោះ ។

ត្រាទោះ ជីវីក៏មិនហ៊ានចូលទៅជិត ព្រោះអានុភាពនៃមេត្តា
របស់ជនទាំងនោះ ។ ព្រះរាជាទ្រង់ព្រះសណ្តាប់នូវសេចក្តីនោះ ហើយ
ត្រាស់ថា “ជីវីវាយើញមនុស្សច្រើន ទើបវាមិនហ៊ានចូលទៅដើម្បីជាន់,
អ្នកទាំងឡាយចូរទៅ, ចូរយកកន្ទេលផែងគ្របពួកវាហើយ ញ៉ាំង
ជីវីឲ្យជាន់ចុះ” ។

ជីវីដែលរាជបុរសទាំងឡាយយកកន្ទេលផែងគ្របជនទាំងនោះ
ហើយបញ្ជូនទៅដើម្បីឲ្យជាន់ ក៏ថយត្រឡប់ហើយអំពីចម្ងាយ ។

ព្រះរាជា ទ្រង់ព្រះសណ្តាប់នូវព្រឹត្តិការណ៍នោះហើយ ទ្រង់ព្រះ
ចិន្តាថា “ក្នុងរឿងនេះត្រូវមានហេតុកេរដ៏ជាពិតប្រាកដ” ហើយបញ្ជាឲ្យ
រាជបុរសហៅជនទាំងនោះមកគាល់ ត្រាស់សួរថា “ម្ចាស់អ្នកទាំង-
ឡាយ អ្នកទាំងឡាយអាស្រ័យយើង មិនបាននូវអ្វីឬ” ?

ពួកមួយ៖ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ហេតុហ្នឹងវាយ៉ាងម៉េច ?

ព្រះរាជា. បានឮថា ពួកឯងជាចោរត្រាច់ទៅក្នុងព្រៃ ដោយការ

ចងគ្នាជាពួក ។

ពួកមួយ. បពិត្រព្រះសម្មតិទេព នរណាទូលព្រះអង្គយ៉ាង

នោះ ។

ព្រះរាជា. ម្ចាស់អ្នកទាំងឡាយ ចៅហ្វាយស្រុកបានប្រាប់

យើង ។

ពួកមួយ. បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ទូលព្រះបង្គំទាំងឡាយមិន

មែនជាចោរទេ, ប៉ុន្តែថា ទូលព្រះបង្គំទាំងឡាយ ជម្រះផ្លូវសម្រាប់ទៅ

កាន់ឋានសួគ៌របស់ខ្លួនៗ ទើបធ្វើនូវកម្មនេះ និងកម្មនេះ, ចៅហ្វាយ-

ស្រុកណែនាំពួកទូលព្រះបង្គំឲ្យធ្វើនូវអំពើអកុសល ប្រាថ្នានឹងឲ្យទូល

ព្រះបង្គំទាំងឡាយដែលមិនធ្វើតាមពាក្យរបស់ខ្លួនវិនាស ក្រោធខ័ន្ធ

ហើយ ទើបក្រាបទូលយ៉ាងនោះ ។

ជនទាំង ៣៣ នាក់បានទទួលព្រះរាជទាន

គ្រានោះ ព្រះរាជាទ្រង់ព្រះសណ្តាប់នូវវាចារបស់ជនទាំងនោះ

ជាអ្នកដល់ហើយនូវសោមនស្ស ត្រាស់ថា “ម្ចាស់អ្នកទាំងឡាយ សត្វតិរច្ឆាននេះអាចដឹងនូវគុណរបស់អ្នកទាំងឡាយ, ប៉ុន្តែយើងជា មនុស្សឲ្យត្រឡប់ក៏មិនអាចដឹងគុណនៃអ្នកទាំងឡាយ, សូមអ្នកទាំង- ឡាយអត់ទោសឲ្យយើងផងចុះ” លុះត្រាស់យ៉ាងនោះហើយ បានព្រះ រាជទានចៅហ្វាយស្រុកព្រមទាំងបុត្រ និងភរិយាឲ្យជាទាសៈ ដីរនោះ ឲ្យជាពាហនៈសម្រាប់ជិះ, ហើយព្រះរាជទានស្រុកនោះឲ្យជាគ្រឿង ប្រើប្រាស់តាមសប្បាយដល់ជនទាំងនោះ ។

មយមាណត និង សម្មាញ្ញរបស់ខ្លួនសាងសាលា

មយមាណត និងសម្មាញ្ញរបស់ខ្លួននិយាយគ្នាថា “ពួកយើង ឃើញអាទិសង្ឃនៃបុណ្យក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះឯង” ម្នាក់ៗ មានចិត្តជ្រះថ្លា យ៉ាងក្រៃលែង ផ្លាស់វែនគ្នាឡើងកាន់ដីរនោះធ្វើដំណើរទៅបណ្តើរ ប្រឹក្សាគ្នាបណ្តើរថា “ឥឡូវនេះ ពួកយើងគួរធ្វើបុណ្យឲ្យវិសេសក្រៃ- លែងឡើង” ម្នាក់ៗដេញដោលសួរគ្នាថា “ពួកយើងនឹងធ្វើយ៉ាងណា” ? ក៏សម្រេចគ្នាថា “នឹងសាងសាលាជាទីសម្រាកនៃមហាជនឲ្យជារបស់

មាំមួនក្នុងផ្លូវជំងឺបែកជា ៤” ។ មយមាណព និងសម្មាញ្ញរបស់ខ្លួនក៏
បានស្វែងរកជាងឈើមកហើយផ្ដើមសាងសាលា, ក៏ប៉ុន្តែថា ព្រោះ
ការដែលខ្លួនមិនពេញចិត្តក្នុងមាតុគ្រាម ទើបមិនបានឲ្យចំណែកបុណ្យ
ក្នុងសាលានោះដល់មាតុគ្រាមទាំងឡាយ ។

មាណពមានភរិយា ៤ នាក់

ក៏ក្នុងផ្ទះរបស់មយមាណពមានស្រ្តី ៤ នាក់ គឺនាងសុនន្ទា
សុចិត្រា សុធម្មា សុជាតា ។

បណ្ដាស្រ្តីទាំង ៤ នាក់នោះ នាងសុធម្មាស៊ីមគ្រលុំជាមួយនឹង
ជាងឈើ ហើយពោលថា “បពិត្រអ្នកបង សូមបងធ្វើខ្ញុំឲ្យជាជំងឺក្នុង
សាលានេះចុះ” ដូច្នោះហើយ បានឲ្យនូវសំណូក (ជាងឈើ)
ជាងឈើនោះទទួលយល់ព្រមថា “បាន” ហើយហាលឈើសម្រាប់
ធ្វើហោជាងឲ្យស្អាតមុនវត្តដទៃ ហើយឈូស ធ្លាក់ធ្វើហោជាងឲ្យ
សម្រេចហើយ ធ្លាក់អក្សរទាំងឡាយថា “សាលានេះឈ្មោះសុធម្មា”
ដូច្នោះហើយ យកសំពត់រុំទុក ។

នាងសុធម្មាបានរមកសួរសាងសាលា

ជាមួយមួយមាណព

លុះជាងឈើសាងសាលាស្រេចហើយ ក្នុងថ្ងៃលើកហោជាង ក៏ពោលទៅកាន់ជនទាំង ៣៣ នាក់នោះថា “ស្លាប់ហើយនាយ ខ្ញុំបាទ នឹកមិនឃើញនូវកិច្ចដែលគួរធ្វើមួយ” ។

ពួកមួយៈ ម្នាលអ្នកដ៏ចម្រើន អ្នកនឹកមិនឃើញដល់កិច្ចអ្វី ?
ជាង. បពិត្រនាយ ហោជាង ។

ពួកមួយៈ ម្នាលអ្នកដ៏ចម្រើន ហេតុនោះចូរលើកទុកសិនចុះ ពួកយើងនឹងនាំហោជាងនោះមកដោយខ្លួនឯង ។

ជាង. ខ្ញុំបាទមិនអាចធ្វើដោយឈើដែលបុគ្គលទើបតែកាត់ ហើយក្នុងកាលឥឡូវនេះបាទទេ, ការបាននូវហោជាងដែលបុគ្គលកាត់ ហើយ ឈូសហើយ ធ្លាក់ហើយ តម្កល់ទុកក្នុងកាលមុននោះឯង ទើប សមគួរ ។

ពួកមួយៈ. ឥឡូវនេះ ពួកយើងគួរធ្វើដូចម្តេច ?

ជាង. ប្រសិនបើក្នុងផ្ទះរបស់អ្នកណាៗ មានហោជាងសម្រាប់
លក់ ដែលគេធ្វើស្រេចហើយតម្កល់ទុកសោត គួរស្វែងរកហោជាង
នោះមក ។

ពួកមួយមណាពទាំង ៣៣ នាក់ ស្វែងរកនូវហោជាង ក៏ឃើញ
មាននៅក្នុងផ្ទះរបស់នាងសុធម្មា ហើយឲ្យទ្រព្យ ១០០០ ដើម្បីឲ្យនាង
សុធម្មាប្រគល់នូវហោជាងដល់ខ្លួន ក៏មិនបាននូវហោជាងនោះ ដោយ
ទ្រព្យដែលជាតម្លៃ, កាលនាងសុធម្មានិយាយថា “ប្រសិនបើ ពួក
លោកធ្វើខ្ញុំឲ្យជាស្រ្តីមានចំណែកបុណ្យក្នុងសាលានោះសោត ខ្ញុំនឹង
ឲ្យ” ។ ឆ្លើយថា “ពួកខ្ញុំមិនឲ្យនូវចំណែកបុណ្យដល់ពួកមាតុគ្រាម” ។

គ្រានោះ ជាងឈើក៏បានពោលទៅកាន់ជនទាំងនោះថា “បពិត្រ
នាយ លោកនិយាយអ្វី ? រឿរព្រហ្មលោកចេញ ស្ថានទីដទៃ ដែល
ឈ្មោះថា ជាទីរឿរមាតុគ្រាមចេញ រមែងមិនមាន, ពួកលោកចូរទទួល
យកហោជាងចុះ កាលបើដូច្នោះ ការងាររបស់ពួកយើងក៏នឹងដល់នូវ
ការសម្រេច” ។ ពួកជនទាំង ៣៣ នាក់នោះ ក៏ទទួលយល់ព្រមថា

“ប្រពៃហើយ” ហើយទទួលយកហោជាងនោះទៅ ញ៉ាំងសាលាឲ្យ
សម្រេចហើយ បែងជា ៣ ចំណែកគឺ មួយចំណែកសម្រាប់ជាទីនៅ
នៃពួកឥស្សរជន, មួយចំណែកសម្រាប់ជនទុរគតទាំងឡាយ, មួយ
ចំណែកទៀត សម្រាប់មនុស្សឈឺទាំងឡាយ ។

រឿងជីវឯរវណ

ជនទាំង ៣៣ នាក់ ឲ្យគេក្រាលបន្ទះក្តារ ៣៣ បន្ទះ ហើយឲ្យ
សញ្ញាដល់ជីវថា “កាលក្រៀវមកអង្គុយលើបន្ទះក្តារដែលបុគ្គលណា
ក្រាលទុក, ឯងចូរនាំក្រៀវនោះទៅកាន់ផ្ទះនៃបុគ្គលអ្នកជាម្ចាស់បន្ទះក្តារ
នោះចុះ ការប្របាច់ជើង ការប្របាច់ខ្នង របស់ដែលគួរទំពាស៊ី និង
របស់ដែលគប្បីបរិភោគ ទីដេកទាំងឡាយគ្រប់យ៉ាង នឹងជាការនៃ
បុគ្គលដែលជាម្ចាស់នៃបន្ទះក្តារនោះ” ។

ជីវទទួលអ្នកដែលមកហើយៗ នាំទៅកាន់ផ្ទះបុគ្គលអ្នកជាម្ចាស់
នៃបន្ទះក្តារនោះឯង ។ ក្នុងថ្ងៃនោះ ម្ចាស់បន្ទះក្តារនោះ រមែងធ្វើកិច្ច
ដែលគួរធ្វើដល់អ្នកដែលជីវនាំទៅនោះ ។

មយមណពពជំនុំដើមរលូសផ្កងមួយដើម ក្នុងទីមិនឆ្ងាយអំពី
សាលា ហើយក្រាលនូវផ្កងថ្មក្បែរគល់ដើមរលូសផ្កងនោះ ។

ពួកជនដែលចូលទៅកាន់សាលាហើយ ក្រឡេកមើលនូវ
ហោជាង អានអក្សរទាំងឡាយហើយ រមែងនិយាយគ្នាថា “សាលា
ឈ្មោះ សុធម្មា” ឈ្មោះរបស់ជនទាំង ៣៣ នាក់មិនប្រាកដ ។

នាងសុនន្ទាគិតថា ជនទាំងនេះ កាលធ្វើសាលា ធ្វើពួកយើង
មិនឲ្យជាអ្នកមានចំណែកនៃបុណ្យផង, ចំណែកឯនាងសុធម្មា ក៏ធ្វើ
ហោជាងចូលរួមចំណែកទាល់តែបាន ព្រោះភាវៈនៃខ្លួនជាស្រ្តីឃ្លាស
វៃ, យើងក៏គួរនឹងធ្វើនូវកុសលកម្មអ្វីមួយ, យើងនឹងធ្វើនូវអ្វីហ្ន៎ ?

គ្រានោះឯង នាងក៏មានការគិតដូច្នោះថា “ពួកជនដែលមកកាន់
សាលាគួរនឹងបានទឹកជីក និងទឹកជូត, យើងនឹងឲ្យគេជីកស្រះបោក្ខ-
រណី” នាងសុនន្ទាក៏បានញ៉ាំងបុគ្គលឲ្យជីកស្រះបោក្ខរណីមួយ ។

នាងសុចិត្រាគិតថា “នាងសុធម្មាបានឲ្យហោជាង, នាងសុនន្ទា
បានសាងស្រះបោក្ខរណី, យើងក៏គួរសាងកុសលកម្មអ្វីមួយដែរ យើងនឹង

ធ្វើអ្វីហ្ន៎” ?

គ្រានោះ នាងមានការគិតដូច្នោះថា “ក្នុងកាលដែលពួកជនមក
កាន់សាលា ជីកទឹក ឆ្លុតទឹកហើយទៅ គួរប្រដាប់នូវកម្រងផ្កាហើយ
សឹមទៅ រមែងសមគួរ, យើងនឹងសាងសួនច្បារ” នាងបានឲ្យគេសាង
សួនច្បារមួយដ៏ជាទីមនោរម្យ ។ អ្នកដែលនឹងពោលថា “ដោយច្រើន
ក្នុងសួននោះមិនមានដើមឈើដែលចេញផ្កា ចេញផ្លែឯណោះ” ដូច្នោះ
រមែងមិនមាន ។

ចំណែកនាងសុជាតា គិតថា “យើងជាជីតានៃឪពុកធំរបស់
មយមណាតផង ទាំងជាបុត្របរិចារិកា (ភរិយា) ផង ។ កម្មដែល
មយមណាតនោះធ្វើហើយ ក៏ជារបស់យើងដែរ, កម្មដែលយើងធ្វើ
ហើយ ក៏ជារបស់មយមណាតនោះដែរ” ដូច្នោះហើយ មិនធ្វើនូវកុសល
អ្វីៗ ទាំងអស់ ខំប្រឹងតែស្អិតស្អាងរាងកាយរបស់ខ្លួនប៉ុណ្ណោះ ញ៉ាំង
កាលឲ្យកន្លងហួសទៅ ។

មឃមណពបំពេញវត្តបទ ៧ ប្រការ

ចំណែកមឃមណព បំពេញវត្តបទ ៧ ប្រការនេះ គឺ បម្រើ
មាតាបិតា ១ ប្រព្រឹត្តខ្ញុំនលំទោនគោរពរៀមច្បងក្នុងត្រកូល ១ ពោល
ពាក្យល្អិតទន់ ១ មិនពោលនូវវាចាទ្រគោះ ១ មិនពោលពាក្យញុះ-
ញង់ ១ កម្ចាត់បង្ខំនូវសេចក្តីកំណាញ់ ១ មិនក្រោធ ១ ដល់នូវភាព
ជាអ្នកគួរសរសើរយ៉ាងនេះថា ៖

ពួកទេវតានៅឋានតាវត្តិឱ្យ បានហៅជនអ្នកចិញ្ចឹមមាតា
បិតា គោរពកោតក្រែងបុគ្គលជាទៀមច្បងក្នុងត្រកូល
មានវាចាល្អិតទន់ និយាយសំដីផ្អែមល្ហែម លះបង់ពាក្យ
ញុះញង់ ប្រកបតែក្នុងការកម្ចាត់បង្ខំនូវសេចក្តីកំណាញ់
មានវាចាទៀងទាត់ ជាជនគ្របសង្កត់សេចក្តីក្រោធនោះ
ឯងថា ជាសប្បុរស ។

ក្នុងវេលាអស់ជីវិត បានកើតជាសក្កទេវវរាជក្នុងភពតាវត្តិឱ្យ ។
សម្លាញ់របស់មឃមណពទាំងនោះ ក៏កើតក្នុងទីនោះដែរ ។ ជាងឈើ

កើតជាវិស្សកម្មទេវបុត្រ ។

ទេវតា និង អសុរធ្វើសង្គ្រាមជាមួយគ្នា

ក្នុងកាលនោះ ពួកអសុរនៅក្នុងភពតារត្តិន្យទេវលោក អសុរទាំងនោះ គិតថា “ទេវបុត្រថ្មីៗ កើតហើយ ទើបចាត់ចែងនូវទឹកបាន (ទឹកដែលបុគ្គលគប្បីផឹក) ដ៏ជាទិព្វ ។

សក្តិទេវរាជបានឲ្យសញ្ញាដល់បរិស័ទរបស់ព្រះអង្គ ដើម្បីប្រយោជន៍មិនឲ្យនរណាៗ ផឹក ។ ពួកអសុរផឹកនូវទឹកបានដ៏ជាទិព្វ ស្រវឹងទាំងអស់គ្នា ។ សក្តិទេវរាជទ្រង់គិតថា “យើងនឹងត្រូវធ្វើដូចម្តេចទៅ ដោយភាពជារាជទូទៅដល់អសុរទាំងនេះ” ? ទ្រង់ឲ្យសញ្ញាដល់បរិស័ទរបស់ព្រះអង្គហើយ បញ្ជាឲ្យជួយគ្នាចាប់អសុរទាំងនោះព្នងជើងទាំង ២ បោះទៅក្នុងមហាសមុទ្រ ។ អសុរទាំងនោះមានក្បាលសំយុងចុះ ធ្លាក់ទៅក្នុងមហាសមុទ្រ, ខណៈនោះ អសុរវិមានបានកើតនាផ្ទៃខាងក្រោមនៃភ្នំសិនេរុ ដោយអានុភាពបុណ្យរបស់ពួកអសុរ ។ ដើមឈើឈ្មោះចិត្តបាដិលិ (ដើមច្រនៀង) ក៏កើតហើយដែរ ។

កាលសង្គ្រាមរវាងទេវតា និងអសុរ (ប្រយុទ្ធភ្នាហើយ), លុះ
កាលពួកអសុរបរាជ័យហើយ, ទេពនគរក្នុងជាន់តារវត្តិវប្រមាណ
១០០០០ យោជន៍ កើតឡើងហើយ ។ ហើយក្នុងចន្លោះទ្វារដែលតាំង
នៅទិសខាងកើត និងទិសខាងលិចនៃព្រះនគរនោះ ក៏មានផ្ទៃដីប្រ-
មាណ ១០០០០ យោជន៍ដូចគ្នាដែរ, ចន្លោះទ្វារទិសខាងត្បូង និងទិស
ខាងជើងក៏មានផ្ទៃដីប្រមាណប៉ុណ្ណោះដែរ ។ ម្យ៉ាងទៀត ព្រះនគរនោះ
ប្រកបដោយទ្វារ ១០០០ ប្រដាប់ដោយឧទ្យាន និងស្រះបោក្ខរណី ។
ប្រាសាទឈ្មោះ វេជយន្ត កំពស់ ៧០០ យោជន៍ សំរេចហើយដោយ
កែវ ៧ ប្រការ ប្រដាប់ដោយទង់ទាំងឡាយ កំពស់ ៣០០ យោជន៍
ផុសឡើងហើយដោយផលនៃសាលាត្រង់កណ្តាលព្រះនគរនោះ, ដង
ទង់ធ្វើអំពីមាស ចំណែកទង់ធ្វើអំពីកែវមណី, ដងធ្វើអំពីកែវមណី
ទង់ធ្វើអំពីមាស ដងធ្វើអំពីកែវប្រវាឡ ទង់ក៏ធ្វើអំពីកែវមុក្កា ដងធ្វើ
អំពីកែវមុក្កា, ទង់ធ្វើអំពីកែវប្រវាឡ ទង់ដែលតាំងនៅត្រង់កណ្តាល
មានកំពស់ ៣០០ យោជន៍ ប្រាសាទ កំពស់ ១០០០ យោជន៍ សុទ្ធ-

តែសម្រេចអំពីកែវ ៧ ប្រការ កើតហើយដោយផលនៃសាលា ដោយ
ប្រការដូច្នោះ ។

ដើមបុរិច្ឆតកត្រីក្យ មានមណ្ឌល (ផ្សាយទៅ) ៣០០
យោជន៍ដោយជុំវិញ កើតឡើងហើយដោយផលនៃការដាំដើមរលួស
ផ្កា ។ បណ្តកម្ពុលសិលាមានពណ៌លឿងស្រស់ ដូចជាពណ៌នៃផ្កា
រាជត្រីក្យ និងពណ៌ក្រហមព្រឿង និងដូចពណ៌នៃទឹកលក់ ដោយ
មានបណ្តាយ ៦០ យោជន៍ ទទឹង ៥០ យោជន៍ កំរាស់ ១៥
យោជន៍ បណ្តកម្ពុលសិលាអាសនៈនេះ ក្នុងកាលដែលសក្តុទេវរាជ
គង់ហើយ កាយពាក់កណ្តាលក៏លិចចូលទៅ ក្នុងកាលដែលសក្តុ-
ទេវរាជក្រោកឡើង រមែងបោរឡើងពេញបរិបូណ៌ដូចដើមវិញ កើត
ឡើងហើយទៀបគល់នៃដើមបុរិច្ឆតកត្រីក្យ ដោយផលនៃការក្រាល
ផ្កានសិលា ។

ទេវបុត្រ ៣៣ អង្គអង្គុយលើពោងជីវឯរាវណ

ចំណែកជីវកើតជាទេវបុត្រឈ្មោះឯរាវណ ។ ពិតណាស់ សត្វ

តិរច្ឆានទាំងឡាយ រមែងមិនមានក្នុងទេវលោក ព្រោះហេតុនោះ ក្នុង
កាលដែលសក្កទេវរាជស្តេចចេញទៅ ដើម្បីក្រសាលនៅក្នុងរាជឧទ្យាន
ទេវបុត្រនោះក៏និម្មិតខ្លួនជាជីវិឈ្មោះឯរាវណ កំពស់ ១៥០ យោជន៍ ។
ជីវិទេវបុត្រនោះ និម្មិតពោង ៣៣ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ជនទាំង ៣៣
នាក់, ក្នុងបណ្តាពោងទាំងនោះ ពោងនីមួយៗ ដោយចំណែកមូល ៣
គ្រាប់ ដោយចំណែកខាងបណ្តោយកន្លះយោជន៍ ។ ទេវបុត្រនោះនិម្មិត
ពោងឈ្មោះសុទេស្សនៈ ប្រមាណ ៣០ យោជន៍ ត្រង់កណ្តាលពោង
ទាំងអស់ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់សក្កទេវរាជ ខាងលើនៃពោងនោះ
មានមណ្ឌបកែវប្រមាណ ១២ យោជន៍ ទង់កែវ ៧ ប្រការកំពស់ ១
យោជន៍តាំងឡើងក្នុងចន្លោះៗ ក្នុងមណ្ឌបកែវនោះ ។ សំឡេងនៃ
ចង្កៀមកណ្តឹង ដែលខ្យល់យ៉ាងស្រទន់បក់ត្រូវហើយ លាយនឹង
សំឡេងនៃតន្ត្រីដែលប្រកបដោយអង្គ ៥ រមែងលាន់ចេញយ៉ាងពិរោះ
ដូចជាសំឡេងសង្កឹតៈដ៏ជាទិព្វ ។ ចង្កៀមនៃកណ្តឹងនោះព្យួរនៅក្នុងទី
បំផុតជុំវិញ ។ បល្ល័ង្កកែវមណ្ឌប្រមាណ ១ យោជន៍ជាព្រះទីនាំង ជា

របស់ដែលបុញ្ញកម្មតាក់តែងល្អហើយ ដើម្បីសក្កទេវរាជត្រង់កណ្តាល
មណ្ឌប, សក្កទេវរាជរមែងគង់លើបល្ល័ង្កនោះជានិច្ច ។ ទេវបុត្រ ៣៣
អង្គអង្គយលើរតនបល្ល័ង្កក្នុងពោងរបស់ខ្លួនៗ ។ បណ្តាពោងទាំង ៣៣
នោះ ក្នុងពោងនីមួយៗ ដីរទេវបុត្រនោះនិម្មិតភ្នកប្រាំពីរៗ, ក្នុងបណ្តា
ភ្នកទាំងនោះ ភ្នកនីមួយៗ ប្រវែងប្រមាណ ៥០ យោជន៍, ក្នុងភ្នកនី
មួយៗ មានស្រះបោក្ខរណីប្រាំពីរៗ, ក្នុងបណ្តាស្រះបោក្ខរណីទាំងនោះ
ស្រះបោក្ខរណីនីមួយៗ មានគុម្ពឈូកប្រាំពីរៗ, ក្នុងបណ្តាគុម្ពឈូកទាំង
៧ នោះ ក្នុងមួយគុម្ពៗ មានផ្កាប្រាំពីរៗ, ក្នុងផ្កានីមួយៗមានត្របកប្រាំ-
ពីរៗ, ក្នុងត្របកនីមួយៗ មានទេពធីតាលយរាវ ៧ អង្គ, រហូតនឹងមហោ-
ស្រពទាំងឡាយ រមែងមានលើភ្នកដីទាំងឡាយក្នុងទីប្រមាណ ៥០
យោជន៍ ដោយជុំវិញយ៉ាងនេះឯង ។

សក្កទេវរាជសោយយសដ៏ធំស្តេចត្រាច់ទៅដោយប្រការដូច្នោះ។

កិរិយារបស់មយមាណព ៣ នាក់ក៏កើតក្នុងភពតាវត្តិន្យ

សូម្បីនាងសុធម្មា ធ្វើកាលកិរិយាហើយ ក៏បានទៅកើតក្នុង

ភពតារាត្រីនិរុទ្ធនោះដែរ ។ ទេវសកាល្លោកសុធម្មា មានប្រមាណ ៥០០
យោជន៍ បានកើតឡើងហើយដើម្បីនាងសុធម្មានោះ ។ បានឮថា ដែល
ឈ្មោះថាទីដទៃ ដែលគួរជាទីរីករាយជាងទេវសកាល្លោកនោះ រមែងមិនមាន ។
ក្នុងថ្ងៃអដ្ឋមី (តិថីទី ៨) នៃខែ រមែងមានការស្តាប់នូវព្រះធម៌ក្នុង
ទេវសកាល្លោកនោះឯង ។

រហូតដល់សព្វថ្ងៃនេះ ជនទាំងឡាយ ឃើញនូវទីណាមួយ
ដែលគួរជាទីត្រេកអរ រមែងពោលថា “ហាក់ដូចជាទេវសកាល្លោក
សុធម្មា” ។

សូម្បីនាងសុនន្ទា ធ្វើកាលកិរិយាហើយ ក៏បានទៅកើតក្នុងភព
តារាត្រីនិរុទ្ធនោះដែរ ។ ស្រះបុក្ខរណីឈ្មោះសុនន្ទា មានទំហំប្រមាណ
៥០០ យោជន៍ កើតឡើងហើយដល់នាងសុនន្ទានោះ ។

សូម្បីនាងសុចិត្រា ធ្វើកាលកិរិយាហើយ ក៏ទៅកើតក្នុងភព
តារាត្រីនិរុទ្ធនោះដែរ ។ ឧទ្យានឈ្មោះចិត្តលតារ័នមានប្រមាណ ៥០០
យោជន៍ ដែលពួកទេវតានាំទេវបុត្រអ្នកមានបុព្វនិម្មិតកើតឡើងហើយ

ឲ្យវាឆ្លើង វាឆ្លាន់ត្រាច់ទៅ កើតឡើងហើយដល់នាងសុចិត្រានោះ ។

សក្កទេវរាជឲ្យឱ្យវាដល់នាងសុជាតាដែលជាកុកញី

ចំណែកឯនាងសុជាតា ធ្វើកាលកិរិយាហើយ កើតជាកុកញី នៅនាជ្រោះភ្នំមួយ ។ សក្កទេវរាជ ទ្រង់រមិលមើលនូវនាងបរិចារិកា របស់ព្រះអង្គ ទ្រង់ជ្រាបថា “នាងសុធម្មាកើតហើយក្នុងទីនេះដែរ ។ នាងសុនន្ទា និងនាងសុចិត្រាក៏យ៉ាងនោះដែរ” ។ ទ្រង់គិតតទៅទៀត ថា “នាងសុជាតាកើតទីណាហ្ន៎” ? ឃើញនាងកើតនៅនាជ្រោះភ្នំនោះ ហើយ ទ្រង់គិតថា “នាងសុជាតានេះជាស្រីពាលល្ងង់ខ្លៅ មិនធ្វើបុណ្យ អ្វីៗ ឥឡូវនេះ កើតហើយក្នុងកំណើតសត្វតិរច្ឆាន, សូម្បីឥឡូវនេះ គួរ យើងនឹងញ៉ាំងនាងសុជាតានោះឲ្យធ្វើនូវបុណ្យ ហើយនាំមកអំពីជ្រោះ ភ្នំនោះ” ដូច្នេះហើយ ក៏ទ្រង់និម្មិតអត្តភាព ស្តេចទៅកាន់សំណាក់របស់ នាងដោយរកទីដែលអ្នកដទៃមិនស្គាល់ ត្រាស់សួរថា “នាងដើរធ្វើអ្វី នៅនាជ្រោះភ្នំនេះ” ?

កុកញី. បពិត្រនាយ លោកជានរណា ?

សក្កទេវរាជ. យើងគឺជាមយមណាត ស្វាមីរបស់នាង ។

កុកញី. បពិត្រនាយ លោកកើតនៅទីណា ?

សក្កទេវរាជ. យើងកើតនៅក្នុងតារាវត្តិឱ្យទេវលោក ។ នាង
ដឹងថា ស្ត្រីដែលជាសម្លាញ់របស់នាងកើតទីណាហើយឬ ?

កុកញី. បពិត្រនាយ ខ្ញុំមិនដឹងទេ ។

សក្កទេវរាជ. ស្ត្រីទាំងនោះ ក៏កើតក្នុងសំណាក់របស់យើងដែរ
នាងប្រាថ្នាទៅសួរសុខទុក្ខស្ត្រីដែលជាសម្លាញ់របស់នាងដែរទេ ?

កុកញី. បពិត្រនាយ ខ្ញុំនឹងទៅកាន់ទីនោះបានដោយប្រការដូច
ម្តេច ?

សក្កទេវរាជត្រាស់ថា “យើងនឹងនាំនាងទៅកាន់ទីនោះ” ដូច្នោះ
ហើយ នាំនាងកុកទៅកាន់ទេវលោក, លែងទុកទៀបរង្វេរស្រះបោក្ខរណី
ឈ្មោះនន្ទា ត្រាស់ប្រាប់ព្រះមហេសីទាំង ៣ ក្រៅនេះថា “ត្បូងនាង
ប្រាថ្នានឹងឃើញនាងសុជាតានៅដែលជាសម្លាញ់របស់ត្បូងនាងដែរទេ” ?

មហេសី. បពិត្រព្រះឪបបត្តិទេព នាងសុជាតានៅទីណា ?

សក្កទេវរាជ. នាងឈរនៅទៀបរន្ទះស្រះបោក្នុងរណីឈ្មោះនន្ទា ។
ព្រះមហេសីទាំង ៣ នោះ ស្តេចទៅកាន់ទីនោះ ធ្វើការចំអកថា
“ឱ ! រូបរបស់ព្រះនាងម្ចាស់, ឱ ! ផលនៃការស្អិតស្អាងខ្លួន, ឥឡូវនេះ
អ្នកទាំងឡាយចូរមើលនូវចំពុះ, ចូរមើលនូវស្នងទាំងឡាយ, ចូរមើល
នូវជើងទាំងឡាយ, អត្តភាពរបស់ព្រះនាងម្ចាស់ល្អណាស់ហ្ន៎ ដូច្នេះ
ហើយ ក៏ចៀសចេញទៅ ។

សក្កទេវរាជ ស្តេចទៅកាន់សំណាក់របស់នាងទៀត ត្រាស់សួរ
ថា “នាងបានជួបស្រ្តីដែលជាសម្លាញ់របស់នាងហើយឬ” ? កាលនាង
ទូលថា “ព្រះមហេសីទាំង ៣ នោះ ខ្ញុំបានជួបហើយ (គេនាំគ្នា)
ពោលចំអកជាក់ខ្ញុំហើយ ក៏ចៀសចេញទៅ, សូមព្រះអង្គមេត្តានាំខ្ញុំទៅ
កាន់ជ្រោះភ្នំនោះវិញចុះ” ដូច្នេះហើយ ក៏ទ្រង់នាំមេកុកនោះទៅកាន់
ជ្រោះភ្នំដូចដើមវិញ លែងទុកក្នុងទីនោះហើយ ត្រាស់សួរថា “នាង
ឃើញសម្បត្តិរបស់ស្រ្តីទាំង ៣ នោះហើយឬ” ?

កុកញី. បពិត្រព្រះឪបបត្តិទេព ខ្ញុំបានឃើញហើយ ។

សក្កទេវរាជ. សូម្បីនាងក៏គួរធ្វើនូវឧបាយដែលជាហេតុនាំឲ្យ
កើតក្នុងទីនោះដែរ ។

កុកញី. បពិត្រព្រះឧបបត្តិទេព នឹងធ្វើនូវអ្វី ?

សក្កទេវរាជ. នាងនឹងរក្សានូវឱវាទរបស់យើងបានទេ ?

កុកញី. បពិត្រព្រះឧបបត្តិទេព ខ្ញុំរក្សាបាន ។

គ្រានោះ សក្កទេវរាជក៏ប្រទានសីល ៥ ឲ្យដល់មេកុក ហើយ
ត្រាស់ថា “នាងចូរជាអ្នកមិនប្រមាទ រក្សាចុះ” ដូច្នោះហើយ ក៏ស្តេច
ចៀសចេញទៅ ។

ចាប់ដើមអំពីកាលនោះមក មេកុក ក៏ដើរស្វែងរកនូវត្រីដែល
ស្លាប់ឯងប៉ុណ្ណោះ ។

ដោយកាលកន្លងទៅ ២-៣ ថ្ងៃ សក្កទេវរាជស្តេចទៅដើម្បី
ប្រាថ្នានឹងល្បួងមើលនូវមេកុកនោះ ទើបទ្រង់និម្មិតខ្លួនដូចជាត្រីស្លាប់
ដេកជ្វារពោះនៅលើឆ្នេរខ្សាច់ ។ កុកញីនោះឃើញត្រីនោះហើយ បាន
ចឹកយកដោយសេចក្តីសម្គាល់ថា “ត្រីស្លាប់ហើយ” ក្នុងកាលនឹង

លេប ត្រីនោះក៏ញ៉ាំងកន្ទុយឲ្យកម្រើក ។ កុកញីនោះដឹងថា “ត្រីនៅ
រស់” ទើបលែងទៅក្នុងទឹក ។ សក្កទេវរាជទ្រង់ញ៉ាំងកាលបន្តិចឲ្យ
កន្ទុយទៅហើយ ក៏ទ្រង់ធ្វើដូចជាដេកផ្លាពោះនៅអំពីខាងមុខមេកុកទៀត
មេកុកក៏បិកយកទៀត ដោយសម្គាល់ថា “ត្រីស្លាប់” ក្នុងកាលនឹងលេប
ឃើញចុងកន្ទុយនៅកម្រើក ក៏លែងទៅដោយសម្គាល់ថា “ត្រីនៅរស់”
សក្កទេវរាជទ្រង់ល្បួងមើលអស់វារៈ ៣ ដងយ៉ាងនេះហើយ ត្រាស់
ថា “នាងរក្សាសីលបានល្អ” ញ៉ាំងមេកុកឲ្យដឹងច្បាស់នូវព្រះអង្គហើយ
ត្រាស់ថា “យើងមកដើម្បីប្រាថ្នានឹងល្បួងមើលនាង, នាងរក្សាសីល
បានល្អ, កាលនាងរក្សាបានយ៉ាងនេះ មិនយូរប៉ុន្មានក៏នឹងបានទៅកើត
ក្នុងសំណាក់របស់យើងជាពិតប្រាកដ នាងចូរជាអ្នកមិនប្រមាទចុះ”
ដូច្នោះហើយ ស្តេចក៏ចៀសចេញទៅ ។

នាងសុជាតាត្រាច់រង្គាត់ទៅកាន់ភពផ្សេងៗ

ចាប់ផ្តើមអំពីកាលនោះមក ជួនកាលនាងបានត្រីដែលស្លាប់
ឯង ជួនកាលមិនបាន, កាលមិនបាន ដោយកាលកន្ទុយទៅ ២-៣ ថ្ងៃ

ប៉ុណ្ណោះ ក៏ស្នាំងស្នួម ធ្វើកាលកិរិយាហើយ ទៅកើតជាជីតានៃនាយ
សួនឆ្នាំងក្នុងក្រុងពារាណសី ដោយផលនៃសីលនោះ ។

ត្រាទោះ ក្នុងកាលដែលនាងមានអាយុប្រហែល ១៥-១៦ ឆ្នាំ
សក្តិទេវរាជទ្រង់ពិចារណាមើលថា “នាងកើតនៅទីណាហ្ន៎” ? បាន
ឃើញហើយ ទ្រង់គិតថា “ឥឡូវនេះ គួរយើងទៅកាន់ទីនោះ” ដូច្នោះ
ហើយ ក៏ទ្រង់យកកែវ ៧ ប្រការដែលមានពណ៌ប្រាកដដូចជាពណ៌នៃ
ផ្ទៃល្អៅ ញ៉ាំងយានតូចឲ្យពេញដោយរតនៈ ៧ ប្រការនោះ បរទៅកាន់
ក្រុងពារាណសី ស្តេចទៅកាន់ថ្នល់ពពាយនាយ (អំពាវនាវ) ថា
“ម្ចាស់អ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយមកយកផ្ទៃល្អៅទាំងឡាយនេះចុះ”
ប៉ុន្តែត្រាស់ទៅកាន់អ្នកដែលយកសណ្តែកខៀវ និងសណ្តែករាជមាស
ជាដើមមកថា “ខ្ញុំមិនឲ្យដោយតម្លៃទេ” កាលជនទាំងនោះទូលសួរថា
“លោកនឹងឲ្យដោយប្រការដូចម្តេច” ? ត្រាស់ថា “ខ្ញុំនឹងឲ្យដល់ស្រ្តីអ្នក
រក្សាសីល” ។

អ្នកក្រុង. បពិត្រនាយ ដែលឈ្មោះថា សីល តើដូចម្តេច ?

មានពណ៌ខ្មៅ ឬពណ៌ខៀវជាដើម ។

សក្កទេវរាជ. ពួកអ្នកទាំងឡាយមិនស្គាល់សីលថា “ជាអ្វី ផង” នឹងរក្សាសីលនោះដូចម្តេចកើត ? ប៉ុន្តែយើងនឹងឲ្យដល់ស្រ្តីអ្នក រក្សាសីល ។

អ្នកក្រុង. បពិត្រនាយ ធីតារបស់នាយស្មុនឆ្នាំងនោះត្រាច់ ទៅនិយាយថា ខ្ញុំរក្សាសីល សូមលោកចូរឲ្យដល់នាងនោះចុះ ។

សូម្បីធីតារបស់នាយស្មុនឆ្នាំងនោះ ក៏ពោលនឹងសក្កទេវរាជ ថា “បពិត្រនាយ បើដូច្នោះ ចូរឲ្យមកខ្ញុំចុះ” ។

សក្កទេវរាជ. នាងគឺជាអ្វី ?

ធីតារបស់នាយស្មុនឆ្នាំងឆ្លើយថា ខ្ញុំគឺជាស្រ្តីដែលមិនលះបង់ នូវសីល ៥ ។

សក្កទេវរាជ. ផ្ទៃល្អៅទាំងនោះ ខ្ញុំក៏នាំមកដើម្បីនាងប៉ុណ្ណោះ ។

សក្កទេវរាជទ្រង់បរយានតូចទៅកាន់ផ្ទះរបស់នាង ហើយប្រទានទ្រព្យ ដែលទេវតាគប្បីឲ្យដោយមានពណ៌ដូចជាផ្ទៃល្អៅ ធ្វើមិន

ឲ្យជនដទៃប្តូរយកទៅបាន ញ៉ាំងធីតានៃនាយស្នូនឆ្នាំឲ្យដឹងនូវព្រះ
អង្គហើយ ត្រាស់ថា “នេះជាទ្រព្យសម្រាប់ចិញ្ចឹមជីវិតរបស់នាង ។
នាងចូររក្សាសីល ៥ កុំឲ្យដាច់ ហើយស្តេចក៏ចៀសចេញទៅ ។

នាងសុជាតាជាធីតារបស់អសុរ

ចំណែកធីតារបស់នាយស្នូនឆ្នាំងនោះ ចុតិចាកអត្តភាពនោះ
ហើយ កើតក្នុងភពអសុរដែលជាអ្នកមានពៀរចំពោះសក្តុទេវរាជ ជា
ធីតារបស់ស្តេចអសុរក្នុងភពអសុរ ព្រោះការដែលនាងរក្សាសីល
យ៉ាងល្អក្នុងពីរអត្តភាព ទើបនាងបានជាស្រ្តីមានរូបស្រស់ស្អាត មាន
ពណ៌សម្បុរដូចមាស ប្រកបដោយរូបសិរីមិនសាធារណៈ (ទូទៅ) ។
ស្តេចអសុរដែលមាននាមថា វេបចិត្តិនិយាយនឹងអ្នកដែលមកហើយៗ
ថា “ ពួកអ្នកមិនសមគួរដល់ធីតារបស់យើងទេ ” ហើយក៏មិនឲ្យធីតា
នោះដល់អ្នកណាមួយឡើយ គិតថា “ ធីតារបស់យើង នឹងជ្រើសរើស
បុរសដែលសមគួរដល់ខ្លួនដោយខ្លួនឯង ” ដូច្នោះហើយ ទើបឲ្យពួក
អសុរប្រជុំគ្នា ហើយបានឲ្យក្នុងផ្កាក្នុងដៃនៃធីតានោះ ដោយពោលថា

“នាងចូរជ្រើសរើសយកបុរសដែលសមគួរដល់នាងធ្វើជាស្វាមីចុះ” ។

សក្កទេវរាជបន្ទំធ្វើជាអសុរាជណ្តើមនាងសុជាតា

ក្នុងខណៈនោះ សក្កទេវរាជ ទ្រង់ពិចារណាកម្រើកទីដែល
នាងកើត ទ្រង់ជ្រាបបន្ទុះព្រឹត្តិការណ៍នោះហើយ ទ្រង់ត្រិះរិះថា ឥឡូវនេះ
សមគួរដែលយើងនឹងទៅនាំយកនាងមក ដូច្នោះហើយ បានទ្រង់និម្មិត
ភេទជាអសុរាជញាស ទៅឈរនៅខាងចុងទីបំផុតបរិស័ទ ។ សូម្បីនាង
អសុរាជញាសនោះ កាលរមិលមើលខាងនោះ និងខាងនេះ លុះឃើញ
សក្កទេវរាជនោះ ក៏ជាស្រ្តីមានហឫទ័យ គឺសេចក្តីស្រឡាញ់ដូចជា
ជំនន់ទឹកដីធំកើតឡើងហើយ ដោយអំណាចបុព្វសន្និវាសគ្របសង្កត់
ហើយ ក៏ដាក់ចិត្តថា “នោះស្វាមីរបស់យើង” ទើបបោះក្នុងផ្តាទៅលើ
អសុរាជញាស (សក្កទេវរាជ) នោះ ។

ពួកអសុរាក៏ចម្លែកថា “ព្រះរាជារបស់ពួកយើងមិនបានអ្នក
ដែលសមគួរដល់ធីតារហូតអស់កាលប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ឥឡូវនេះបាន
ហើយ, អ្នកដែលចាស់ជាងអសុររូបនេះ ទើបសមគួរដល់ធីតារបស់

ព្រះអង្គ” ដូច្នោះហើយ ក៏ចៀសចេញទៅ ។

ចំណែកឯសក្កទេវរាជ ទ្រង់ចាប់ដៃអសុរកញ្ញានោះហើយ ទ្រង់ប្រកាសថា “យើងគឺជាសក្កទេវរាជ” ហើយទ្រង់ហោះទៅក្នុង អាកាស ។

ពួកអសុរដឹងថា “ពួកយើងត្រូវសក្កៈកញ្ញាសំបញ្ឆោតហើយ” ទើបនាំគ្នាដេញតាមសក្កទេវរាជនោះទៅ ។ ទេពសារថីឈ្មោះមាតលី នាំវេជយន្តរថមកបញ្ឈប់ចាំនៅពាក់កណ្តាលផ្លូវ ។ សក្កទេវរាជទ្រង់ លើកអសុរកញ្ញាឡើងកាន់វេជយន្តរថនោះហើយ មានមុខភ្លោះទៅកាន់ ទេវនគរ បរវេជយន្តរថទៅ ។

ត្រាទោះ កូនគ្រុឌទាំងឡាយបានឮសូរសំឡេងរថហើយ ក៏ភ័យខ្លាចស្រែកយំ ។ សក្កទេវរាជទ្រង់ព្រះសណ្តាប់នូវសំឡេងយំ របស់កូនគ្រុឌហើយ ត្រាស់សួរមាតលីថា នុ៎ះជាសំឡេងស្រែកយំ របស់ពួកណា ?

មាតលី. បពិត្រមហារាជ សំឡេងយំរបស់កូនគ្រុឌ ។

សក្កទេវរាជ. ព្រោះហេតុអ្វី ទើបវាយ ?

មាតលី. ព្រោះបានឮសំឡេងរថហើយ ខ្លាចស្លាប់ ។

សក្កទេវរាជត្រាស់ថា “ព្រោះអាស្រ័យយើងតែម្នាក់ បក្សីមាន
ប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ត្រូវកម្លាំងនៃរថឲ្យវិនាសទៅហើយ ពួកវាកុំវិនាស
ឡើយ, អ្នកចូរត្រឡប់រថវិញចុះ” ។

មាតលីទេវបុត្រនោះ ឲ្យសញ្ញាដល់សេះសិទ្ធិពងាយរំពាត់ឲ្យ
ត្រឡប់ ។

ពួកអសុរឃើញកិរិយានោះហើយគិតថា “សក្កៈកញ្ជាស់ចៀស
ចេញទៅតាំងអំពីអសុរបុរី ឥឡូវនេះត្រឡប់រថមកវិញ នឹងបានអ្នក
ជំនួយជាពិតប្រាកដ” ទើបត្រឡប់ចូលទៅកាន់អសុរបុរីតាមផ្លូវដែល
មកហើយនោះឯង មិនងើបក្បាលឡើងទៀត ។

ចំណែកសក្កទេវរាជ ទ្រង់នាំអសុរកញ្ជាឈ្មោះសុជាតាទៅ
កាន់ទេពនគរហើយ ទ្រង់ស្ថាបនាទុកក្នុងតំណែងប្រធាននាងទេពអប្សរ
២ កោដិកន្លះ ។ អសុរកញ្ជាទូលសូមពរសក្កទេវរាជថា “សូមគេជះ

មហារាជ មាតាបិតា ឬបងប្រុសបងស្រីរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ក្នុងទេវលោក
នេះមិនមាន,ព្រះអង្គនឹងស្តេចទៅកាន់ទីណាៗ គប្បី (ទ្រង់ព្រះករុណា)
នាំខ្ញុំព្រះអង្គទៅកាន់ទីនោះ ។ ផង សក្កទេវរាជបានព្រះរាជទានប្តេជ្ញា
ដល់អសុរកញ្ញាថា “បាន” ។

ពួកអសុរខ្លាចសក្កទេវរាជ

ក៏ចាប់ដើមអំពីកាលនោះមក កាលផ្កាចិត្តបាដលីរិក ពួក
អសុរ ប្រាថ្នាដើម្បីនឹងច្បាំងនឹងសក្កទេវរាជ ឡើងមកដើម្បីប្រយោជន៍
ដល់ការច្បាំង ដោយសម្គាល់ថា “ជាកាលដែលផ្កាបារិច្ឆត្តកព្រឹក្សដ៏ជា
ទិព្វរបស់យើងទាំងឡាយរីក” ។

សក្កទេវរាជបានទទួលនូវការរក្សាអំពីពួកនាគ ដែលនៅខាង
ក្រោមនៃសមុទ្រ ។ បន្ទាប់អំពីនោះ ពួកគ្រុឌ, បន្ទាប់អំពីនោះ ពួក
កុម្មណ្ឌ, បន្ទាប់អំពីនោះ ពួកយក្ស, បន្ទាប់អំពីនោះ ពួកទេវតាបាតុម្ភ-
ហារាជិកា, ចំណែកជាន់លើជាងគេបង្អស់ ប្រតិស្ឋានរូបចម្លាក់ព្រះឥន្ទ
ដែលមានអារុដពេជ្រក្នុងព្រះហស្ថ ត្រង់ទ្វារនៃទេពនគរទាំងឡាយ ។

ពួកអសុរ សូម្បីឈ្នះពួកនាគជាដើមមកហើយ ឃើញរូប
ប្រៀបរបស់ព្រះឥន្ទអំពីចម្ងាយ ក៏រមែងរត់ទៅ ដោយគិតថា “សក្ក-
ទេវរាជស្តេចចេញមកហើយ” ។

អានិសង្សនៃសេចក្តីមិនប្រមាទ

ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា “បពិត្រមហាលិ មយមាណពបដិបត្តិ
អប្បមាទបដិបទាយ៉ាងនេះ, លុះមយមាណពនោះជាអ្នកមិនប្រមាទ
ហើយយ៉ាងនេះ ទើបដល់កាតជាធំបែបនេះ ទ្រង់សោយរាជ្យក្នុង
ទេវលោកទាំង ២, ដែលឈ្មោះថា សេចក្តីមិនប្រមាទនោះ បណ្ឌិត
ទាំងឡាយ មានព្រះពុទ្ធជាដើម សរសើរហើយ, ព្រោះថា ការសម្រេច
គុណវិសេសដែលជាលោកិយ និងលោកុត្តរៈសូម្បីទាំងអស់ រមែង
មានបាន ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីមិនប្រមាទ” ដូច្នេះហើយ ត្រាស់ព្រះ
គាថានេះថា ៖

**៧. អប្បមាទេន មយវា ទេវានំ សេដ្ឋតំ គតោ
អប្បមាទំ បសំសន្តិ បមាទោ គរហិតោ សទា ។**

មយមណាត ដល់នូវភាពជាបុគ្គលប្រសើរបំផុត ជាង
ទេវតាទាំងឡាយ ព្រោះតែសេចក្តីមិនប្រមាទ អ្នកប្រាជ្ញ
ទាំងឡាយ តែងសរសើរសេចក្តីមិនប្រមាទ គ្នាគិះដៀល
នូវសេចក្តីប្រមាទ សព្វៗ កាល ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **អប្បមាទេន** គឺ ព្រោះតែសេចក្តី
មិនប្រមាទ ដែលខ្លួនធ្វើទុក តាំងអំពីការសំអាតក្នុងប្រទេសក្នុង
អចលត្រាម ជាដើម ។

បទថា **មយវា** ជាដើម សេចក្តីថា មយមណាតដែល
ប្រាកដឈ្មោះថា “មយវៈ” ឥឡូវនេះ ឈ្មោះថា ដល់ភាពជាអ្នកប្រ-
សើរជាទីបំផុតជាងទេវតាទាំងឡាយ ព្រោះភាពជាព្រះរាជានៃទេវតា
ទាំង ២ ជាន់ ។

បទថា **បសំសន្តិ** សេចក្តីថា បណ្ឌិតទាំងឡាយមានព្រះពុទ្ធជា
ដើម រមែងសរសើរសេចក្តីមិនប្រមាទតែម្យ៉ាង ។

សួរថា ព្រោះហេតុអ្វី ?

ឆ្លើយថា ព្រោះសេចក្តីមិនប្រមាទ ជាហេតុនាំឲ្យបានសម្រេច
នូវគុណវិសេសដែលជាលោកិយ និងលោកុត្តរៈទាំងអស់ ។

បាទព្រះគាថាថា បមាទោ គរហិតោ សទា សេចក្តីថា
ចំណែកសេចក្តីប្រមាទ ព្រះអរិយៈទាំងឡាយរមែងតិះដៀល គឺនិន្ទា
ហើយជានិច្ច ។

សួរថា ព្រោះហេតុអ្វី ?

ឆ្លើយថា ព្រោះសេចក្តីប្រមាទ ជាឫសគល់នៃគុណវិបត្តិគ្រប់
យ៉ាង ។ ពិតណាស់ ភាពជាអ្នកជួបគ្រោះអាក្រក់ក្នុងមនុស្សក្តី ការ
ចូលដល់អបាយកុម្មិត្តិ សុទ្ធតែមានសេចក្តីប្រមាទជាមូលទាំងអស់ ។

ក្នុងកាលចប់ព្រះគាថា ស្តេចលិច្ឆវីនាមថា មហាលិ ទ្រង់តាំង
នៅក្នុងសោតាបត្តិផល ។ សូម្បីបរិស័ទដែលប្រជុំគ្នាជាច្រើននោះ ក៏
បានជាព្រះអរិយបុគ្គល មានសោតាបន្នជាដើមដែរ ។

(រឿងសក្កទេវរាជ ចប់)

សេចក្តីខាងដើម

ព្រះសាស្តា កាលគង់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធកិក្ខុមួយ
រួម ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា “អប្បមាទរតោ ភិក្ខុ” ដូច្នោះជាដើម។

ភិក្ខុអង្គុយពិចារណាក្លែងឆេះព្រៃជាអារម្មណ៍

បានឮមកថា ភិក្ខុរូបនោះរៀនកម្មដ្ឋាន ដរាបដល់ព្រះអរហត្ត
ក្នុងសំណាក់ព្រះសាស្តាហើយ ចូលទៅកាន់ព្រៃខំប្រឹងប្រែង ព្យាយាម
ក៏មិនអាចសម្រេចព្រះអរហត្តផលបាន ។

ភិក្ខុនោះគិតថា “យើងនឹងទៅទូលសូមព្រះសាស្តា ឲ្យទ្រង់
ត្រាស់ប្រាប់កម្មដ្ឋានឲ្យវិសេស (ឡើងទៅ)” ដូច្នោះហើយ ចេញអំពី
ព្រៃនោះ កំពុងដើរមកកាន់សំណាក់ព្រះសាស្តា ឃើញភ្លើងព្រៃដ៏ធំ
តាំងឡើងហើយក្នុងចន្លោះផ្លូវ ប្រញាប់ឡើងកាន់កំពូលភ្នំត្រងើលមួយ
អង្គុយសម្ងំមើលនូវភ្លើងដែលកំពុងឆេះព្រៃ កាន់យកជាអារម្មណ៍ថា
“ភ្លើងនេះឆេះនូវកាច់ឈើទាំងតូចទាំងធំ យ៉ាងណាមិញ សូម្បីភ្លើង គឺ

អរិយមគ្គញាណ ក៏រមែងដុតនូវសំយោជនៈទាំងតូចទាំងធំដូច្នោះដែរ ។

បដិបទាកាត់សំយោជនៈ

ព្រះសាស្តា គង់នៅក្នុងព្រះគន្ធកុដិនោះឯង ទ្រង់ជ្រាបវារៈចិត្ត
របស់ភិក្ខុនោះហើយ ត្រាស់ថា “ម្ចាស់ភិក្ខុ យ៉ាងហ្នឹងឯង សំយោជនៈ
ទាំងល្អិតទាំងគ្រោតគ្រោត ទាំងតូចទាំងធំ ដែលកើតនៅខាងក្នុង
សន្តានរបស់សត្វទាំងនេះ ដូចរំកាច់ឈើធំខ្លះ តូចខ្លះ ដូច្នោះ ភិក្ខុអ្នក
ដុតសំយោជនៈដោយភ្លើង គឺញាណហើយ ធ្វើឲ្យជាធម្មជាតិមិនគួរ
ដល់ការកើតឡើងបានទៀត” ដូច្នោះហើយ ទ្រង់បញ្ចេញនូវព្រះរស្មី
ហាក់ដូចជាគង់នៅក្នុងទីចំពោះមុខនៃភិក្ខុនោះ ត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៨ អប្បមាទរតោ ភិក្ខុ មាទេ ភយទស្សិ វា

សំយោជនំ អណុំ ចូលំ ឌហំ អគ្គិវំ គច្ឆតិ ។

ភិក្ខុអ្នកត្រេកអរក្នុងសេចក្តីមិនប្រមាទ ឬឃើញភ័យក្នុង
សេចក្តីប្រមាទ តែងដុតចោលសំយោជនៈទាំងតូចទាំងធំ
ដូចភ្លើងរេះ (រាលនូវកំទេចទាំងតូចទាំងធំ) ដូច្នោះឯង ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **អប្បមាទរតោ** សេចក្តីថា ត្រេកអរហើយ គឺត្រេកអរក្រែកលែងហើយក្នុងសេចក្តីមិនប្រមាទ បានដល់ញ៉ាំងកាលឲ្យកន្លងទៅដោយសេចក្តីមិនប្រមាទ ។

បទព្រះគាថាថា **បមាទេ ភយទស្សិ វា** សេចក្តីថា អ្នកឃើញភ័យក្នុងសេចក្តីប្រមាទ មានការចូលទៅកើតក្នុងនរកជាដើម, មួយប្រការទៀត ឈ្មោះថា អ្នកឃើញសេចក្តីប្រមាទដោយការវះជាគ្រឿងភ័យ ព្រោះសេចក្តីប្រមាទនោះជាឫសគល់នៃវិបត្តិទាំងនោះ ។

បទថា **សញ្ញាជនំ** សេចក្តីថា សំយោជនៈ ១០ យ៉ាង ជាគ្រឿងប្រកប ជាគ្រឿងចង (សត្វ) ទុកក្នុងវដ្តទុក្ខ អាចញ៉ាំងសត្វឲ្យលិចចុះក្នុងវដ្តៈបាន ។

បទថា **អណុំ ថូលំ** គឺ ធំ និងតូច ។

បទព្រះគាថាថា **ឌុហំ អគ្គីវ គត្តតិ** សេចក្តីថា ភិក្ខុនោះត្រេកអរហើយក្នុងសេចក្តីមិនប្រមាទ រមែងដុតសំយោជនៈនោះដោយ

ភ្លើង គឺញាណ ដែលខ្លួនសម្រេចហើយដោយសេចក្តីមិនប្រមាទ គឺធ្វើ
ឲ្យជាធម្មជាតិមិនគួរដល់ការកើតឡើងតទៅទៀតបាន ដូចភ្លើងដុត
កំទេចតូច និងកំទេចធំដូច្នោះឯង ។

ក្នុងកាលចប់ព្រះគាថា ភិក្ខុនោះអង្គុយនៅក្នុងទីនោះឯង ក៏បាន
ដុតចោលនូវសំយោជនៈទាំងអស់ ហើយបានសម្រេចព្រះអរហត្តព្រម
ទាំងបដិសម្តិទាទាំងឡាយ ហើយនិមន្តមកតាមអាកាស (ហោះមក)
ស្ទើរសរសើរនូវព្រះសរីរៈរបស់ព្រះតថាគត ដែលមានវណ្ណៈដូចជា
វណ្ណៈនៃមាស ថ្វាយបង្គំហើយ ក៏ចៀសចេញទៅ ដោយប្រការដូច្នោះ។

(រឿងភិក្ខុមួយរូប ចប់)

៩. រឿងព្រះនិគមចាស់ទិស្សត្រៃ

សេចក្តីខាងដើម

ព្រះសាស្តា កាលគង់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធព្រះ
និគមវាសីតិស្សត្តោ ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា “អប្បមាទរតោ”
ដូច្នេះជាដើម ។

ព្រះថេរៈត្រាច់បិណ្ឌបាតតែក្នុងស្រុកនៃពួកញាតិ

សេចក្តីពិស្តារថា កុលបុត្តម្នាក់កើតមកហើយចម្រើនវ័យក្នុង
ស្រុកមួយ ដែលនៅមិនឆ្ងាយពីក្រុងសាវត្ថី បព្វជ្ជាហើយបាន
ឧបសម្បទាក្នុងសាសនារបស់ព្រះសាស្តាហើយ ប្រាកដនាមថា “ព្រះ
និគមវាសីតិស្សត្តោ ជាអ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នាតិច សន្តោស ត្រេកអរតែក្នុង
វត្តដែលខ្លួនមាន ស្ងប់ស្ងាត់ ប្រារព្ធនូវសេចក្តីព្យាយាម” ។

ព្រះថេរៈរមែងត្រាច់ទៅដើម្បីបិណ្ឌបាតតែក្នុងស្រុករបស់ញាតិ
ជាប់ជានិច្ច ។ កាលជនទាំងឡាយមានអនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋីជាដើម ធ្វើ
នូវមហាទានក្តី កាលព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់បំពេញនូវ

អសទិសទានក្តី, ក៏មិនព្រមមកកាន់ក្រុងសាវត្តី ។

ពួកភិក្ខុក៏សន្ទនាគ្នាថា “ព្រះនិគមតិស្សត្ថេរនេះ ក្រោកឡើង ហើយ ក្រោកឡើងព្រមហើយ ក៏ច្រឡំច្រឡំ ជាប់ជំពាក់ដោយពួក ញាតិ កាលជនទាំងឡាយមានអនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋីជាដើម ធ្វើមហាទាន ក្តី កាលព្រះបាទបសេនទិកោសលបំពេញអសទិសទានក្តី លោកក៏ មិនមក ដូច្នោះហើយ ក៏ក្រាបទូលរឿងនោះដល់ព្រះសាស្តា ។

ព្រះថេរៈបានទទួលសាធុការអំពីព្រះសាស្តា

ព្រះសាស្តា ត្រាស់ឲ្យហៅព្រះថេរៈមកហើយ ត្រាស់សួរថា “ម្ចាស់ភិក្ខុ បានឮថា អ្នកធ្វើយ៉ាងនោះពិតមែនឬ” ? កាលព្រះថេរៈ ក្រាបទូលថា “បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមិនមាននូវការច្រឡំ ច្រឡំ ឬក៏ជាប់ជំពាក់ទៅដោយពួកញាតិទេ, ខ្ញុំព្រះអង្គអាស្រ័យពួក មនុស្សដែលជាញាតិទាំងនោះ រមែងបាននូវអាហារល្អមន្តីលេបចូល បាន,ខ្ញុំព្រះអង្គគិតថា “កាលយើងបានអាហារដែលសៅហ្មងក្តី ប្រណីត ក្តី ដែលល្អមញ្ចាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបានហើយ, ប្រយោជន៍អ្វី

ដោយការស្វែងរកនូវអាហារដទៃទៀត ? ដូច្នោះហើយ ទើបមិនមក
កាន់ក្រុងសាវត្ថី បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដែលឈ្មោះថា ការច្រឡំ
ច្រឡំដោយពួកញាតិ ឬការជាប់ជំពាក់នឹងពួកញាតិរមែងមិនមានដល់
ខ្ញុំព្រះអង្គ” ។ សូម្បីតាមប្រក្រតី (ព្រះអង្គ) ក៏ទ្រង់ជ្រាបអធ្យាស្រ័យ
របស់ព្រះថេរៈ ទើបទ្រង់ប្រទានសាធុការថា “ម្ចាស់ភិក្ខុ ប្រពៃហើយៗ”
ដូច្នោះហើយ ត្រាស់ថា “ម្ចាស់ភិក្ខុ ក៏ការដែលអ្នកបានអាចារ្យប្រាកដ
ដូចជាតថាគតហើយ បានជាអ្នកប្រាថ្នាតិចដោយហេតុឯណា ហេតុ
នោះ មិនទាន់ជាអស្ចារ្យនៅឡើយទេ, ព្រោះថា ដែលឈ្មោះថា ភាព
ជាអ្នកប្រាថ្នាតិចនេះជាបែបផែនរបស់តថាគត ជាទំនៀមរបស់តថា-
គត” ដូច្នោះហើយ ដែលភិក្ខុទាំងឡាយទូលអាណាធនាហើយ ទ្រង់នាំ
អតីតនិទានមកសម្តែងថា ៖

រឿងសត្វសេក

ក្នុងអតីតកាល សត្វសេកច្រើនពាន់ក្បាល នៅក្នុងព្រៃនៃដើម
ល្វាមួយដើម ទៀបឆ្នេរស្ទឹងគង្គីក្នុងហេមវន្តប្រទេស ។

បណ្តាសត្វសេកទាំងនោះ សត្វសេកមួយជាស្តេចនៃសេកទាំងនោះ
នាកាលផ្ទៃទាំងឡាយនៃដើមឈើ ដែលខ្លួននៅអាស្រ័យនោះអស់
ហើយ, ចឹកស៊ីពន្ធក ស្លឹក ឬសំបកដែលនៅសល់ ផឹកទឹកក្នុងស្ទឹង
គង្គា ជាសត្វមានសេចក្តីប្រាថ្នាតិចក្រៃលែង ជាសត្វត្រេកអរចំពោះតែ
វត្ថុដែលខ្លួនមាន រមែងមិនត្រាច់ទៅកាន់ទីដទៃ, ដោយអំណាចគុណ គឺ
សេចក្តីប្រាថ្នាតិច និងសេចក្តីសន្តោសរបស់ស្តេចសេកនោះ ពិតព
របស់សក្កទេវរាជក៏បានកម្រើកញាប់ញ័រ ។

សក្កទេវរាជទ្រង់ល្បួងមើលស្តេចសេក

សក្កទេវរាជទ្រង់រំពឹងមើល ទ្រង់ឃើញហេតុនោះហើយ ទ្រង់
(បណ្តាល) ឲ្យដើមឈើនោះស្អូតដោយអានុភាពរបស់ខ្លួន ដើម្បីល្បួង
មើលនូវស្តេចសេកនោះ ។

ដើមឈើនោះបាក់ធ្លាក់ចុះហើយ សល់នៅតែដង្កត់ប៉ុណ្ណោះ
មានប្រហោងតូច និងប្រហោងធំ (...) ។ កាលខ្យល់បក់មកប៉ះត្រូវ
បានបញ្ចេញសំឡេងដូចត្រូវគេគោះតាំងនៅហើយ ។

លំអិតទាំងឡាយ ហុយចេញតាមប្រហោងឈើទាំងនោះ ។

ស្តេចសេកចឹកស៊ុលំអិតទាំងនោះ ហើយដឹកទឹកក្នុងស្ទឹងគង្គា មិនទៅ
 កាន់ទីដទៃ មិនអើពើចំពោះខ្យល់ និងកំដៅថ្ងៃ ទំនៅលើទីបំផុតនៃជន្លង់ត់
 ឈើល្វានោះ សក្កុទេវរាជទ្រង់ជ្រាបដល់ការដែលស្តេចសេកនោះ ជា
 សត្វមានសេចក្តីប្រាថ្នាតិចក្រៃលែង ទ្រង់ព្រះតម្រិះថា “យើងនឹងឲ្យ
 ស្តេចសេកនោះ ពោលនូវគុណនៃមិត្តធម៌ ហើយឲ្យពរដល់ស្តេច
 សេកនោះ ធ្វើ (បណ្តាល) ដើមល្វាឲ្យមានផ្លែមិនស្រាក” ដូច្នោះហើយ
 (និម្មិត) ខ្លួនព្រះអង្គជាស្តេចហង្សមួយ នាំនាងអសុរកញ្ញា ដែល
 មាននាមថា សុជាតាអំពីខាងមុខ ស្តេចទៅកាន់ព្រៃនៃឈើល្វានោះ ទំ
 នៅហ្នឹងមែកនៃដើមឈើមួយដើមមិនឆ្ងាយអំពីទីនោះ កាលនឹងត្រាស់
 សន្ទនាជាមួយនឹងស្តេចសេកនោះ ត្រាស់គាថានេះថា ៖

សន្តិ រុក្ខា ហរិតបត្តា ទុមារេកផលា ពហុ
 កស្មា នុ សុក្ខុ កោលាបេ សុវស្សុ និរតោ មនោ ។
 ដើមឈើទាំងឡាយច្រើនណាស់ ដែលមានស្លឹកខៀវ

មានផ្ទៃជាអនេក ព្រោះហេតុអ្វីហ្ន៎ បានជាសេកនេះ
មានចិត្តរីករាយជានិច្ច តែនឹងជង្គត់ឈើពុកស្អុត ។
សុវត្ថិភាពទាំងអស់ បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារ តាមន័យដែល
ពោលមកហើយក្នុងនូវកនិបាតនោះចុះ, ប៉ុន្តែការកើតឡើងនៃរឿង
ប៉ុណ្ណោះ ក្នុងនូវកនិបាត និងក្នុងទីនេះផ្សេងគ្នា ពាក្យដ៏សេសដូចគ្នា
ទាំងអស់ ។

ភិក្ខុគ្រូប្រាថ្នាតិច និង សន្តោស

ព្រះសាស្តា លុះទ្រង់នាំព្រះធម្មទេសនានេះហើយ ទ្រង់ត្រាស់
ថា “សក្កទេវរាជក្នុងកាលណោះ បានមកជាអានន្ទ ស្តេចសេកក្នុង
កាលណោះ គឺថាគតនេះឯង” ដូច្នោះហើយ ត្រាស់ថា “ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង
ឡាយ យ៉ាងហ្នឹងហើយ ដែលឈ្មោះថា ភាពជាអ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នា
តិច នេះជាបែបផែន ជាទំនៀមរបស់តថាគត ការដែលនិគមវាសី-
តិស្សប្រុត្រូវរបស់តថាគតបានអាចារ្យដូចជាតថាគត ហើយជាអ្នកមាន
នូវសេចក្តីប្រាថ្នាតិច មិនគួរអស្ចារ្យណាស់ណាទេ, ធម្មតាភិក្ខុគប្បីជា

អ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នាតិច ឲ្យដូចជាកិក្ខុនិគមវាសិតិស្សៈ, ព្រោះថា
កិក្ខុបែបនោះ ជាអ្នកមិនគួរសាបសូន្យចាកមគ្គ និងផល, រមែងបិត
នៅក្នុងទីជិតនៃព្រះនិព្វានដោយពិតប្រាកដ” ដូច្នោះហើយ ត្រាស់ព្រះ
គាថានេះថា ៖

**៧. អប្បមាទរតោ កិក្ខុ បមាទេ ភយទស្សិ វា
អកព្វោ បរិហានាយ និព្វានស្សេវ សន្តិកេ**
កិក្ខុអ្នកត្រេកអរក្នុងសេចក្តីមិនប្រមាទ ឬឃើញភ័យ
ក្នុងសេចក្តីប្រមាទ ជាអ្នកមិនគួរនឹងសាបសូន្យចាក
គុណធម៌ឈ្មោះថា បិតនៅក្នុងទីជិតនៃព្រះនិព្វាន ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បាទព្រះគាថាថា **អកព្វោ បរិហានាយ**
សេចក្តីថា កិក្ខុបែបនោះៗ ជាអ្នកមិនគួរដើម្បីនឹងសាបសូន្យចាកធម៌
គឺសមថៈ និងវិបស្សនា ឬចាកមគ្គ និងផល គឺរមែងមិនសាបសូន្យ
ចាកគុណធម៌ដែលខ្លួនបានដល់ហើយ មិនមែនមិនបានដល់គុណធម៌

ដែលខ្លួនមិនទាន់ដល់ទេ ។

បាទព្រះគាថាថា **និព្វានស្សវ សន្តិកេ** សេចក្តីថា បិតានៅ
ក្នុងទីជិតនៃកិលេសបរិនិព្វាន (ការរលត់កិលេស) ផង អនុបាទិ-
សេសនិព្វាន (ការរលត់បញ្ចក្ខន្ធ) ផង ។

ក្នុងកាលចប់ព្រះគាថា ព្រះនិគមវាសីតិស្សត្ថោ សម្រេចព្រះ
អរហត្ត មួយអន្លើដោយបដិសម្មទាទាំងឡាយ ជនដទៃជាច្រើនក៏បាន
សម្រេចជាអរិយបុគ្គល មានសោតាបន្នជាដើម ។ ទេសនាបានមាន
ប្រយោជន៍ច្រើនដល់មហាជន ដោយប្រការដូច្នោះឯង ។

(រឿងព្រះនិគមវាសីតិស្សត្ថោ ចប់)

អប្សរមានវគ្គវណ្ណនា ចប់

វគ្គទី ២ ចប់

អ្នកជួយពិនិត្យនូវអក្ខរាវិរុទ្ធ

- ១- កឹក្សី ម៉ែន សេរីន
- ២- កឹក្សី ម៉ៅ អៀប
- ៣- សាមណេរ អ៊ឹម សុដាន
- ៤- លោកគ្រូ ហ៊ុន វង្ស សាស្ត្រាចារ្យកាសាបាលីសាលាអ៊ុំង ធួង
- ៥- ឧបាសក សន ម៉ារឌី ៦- ឧបាសក អុំ ឡុង គ្រូបាលី

ផ្នែកខាងកុំព្យូទ័រ

- ១- កឹក្សី ម៉ី សារលួន
- ២- សាមណេរ អៀង សំរុន ហៅ អាយ
- ៣- ឧបាសក ហាយ ចំរើន

អ្នកខ្វះបុគ្គលិកចង្ហាន់បិណ្ឌបាត និង ភ្លើង

- ១- ឧបាសក ម៉ែង តាំងហៃ ឧបាសិកា ហ៊ុំ គីមហៀក
- ២- ឧបាសក ម៉ែង រិទ្ធ ឧបាសិកា អោត់ ភក្ដី ព្រមទាំងបុត្រ

នាយកដ្ឋានសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ នៃក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ

១- ឧកញ៉ា សេង ឆាយអូ និងតាំង ហ្គីចណៃ លោកជំទាវ ព្រមទាំងបុត្រ	១០០ \$
២- ឧបាសិកា ឈ គឹមស៊ិន ព្រមទាំងបុត្រ	៧០ \$
៣- ឧបាសិកា ឌឹម លក្ខណា ព្រមទាំងបុត្រ	៥០ \$
៣- ឧបាសក ហេង ប៊ុលៀង ឧ.សិ អ៊ឹម មល្លី ព្រមទាំងបុត្រ	៥០ \$
៤- ឧបាសក ចាន់ ណា ឧ.សិ ស្រី វង់ ព្រមទាំងបុត្រ	៥០ \$
៥- ភិក្ខុ ចិត្តរក្ខិតោ សំ សម្បត្តិ	៣០ \$
៦- ឧបាសិកា ថាប៉ លឿម	២០ \$
៧- ឧបាសិកា បុប្ផណា ព្រមទាំងបុត្រ	២០ \$
៨- ឧបាសិកា សាយ ស៊ុយគី ព្រមទាំងបុត្រ	២០ \$
៩- ឧបាសក ស៊ិន ហៀន ឧបាសិកា សុក យាន	២០ \$
១០- លោក ឈុន សេថាលី អ្នកស្រី ឡាំ ច័ន្ទគន្ធា	២០ \$
១១- ឧបាសក ជួន បូផា ឧ.សិ ហេង ស ព្រមទាំងបុត្រ	២០ \$
១២- លោកគ្រូធម្មាចារ្យ កែវ វិមុត្តិ	២០១០០ ៛ + ១០ \$
១៣- ឧបាសិកា នូវ ណាន	២៥០០០ ៛ + ១០ \$
១៤- ភិក្ខុ ឌីវាទរក្ខិតោ ហោ គឹមសាន	១០ \$

១៥- ឧបាសិកា តាំង ប្រាំជើង (ហៅ ទន់)	១០ \$
១៦- អ្នកគ្រូ សាន ផល្លីន	១០ \$
១៧- នាង ហាយ ស្រី ប៊ុច	៥ \$
១៨- ឧបាសិកា ឡុង អ៊ុម	៥ \$
១៩- ឧបាសិកា ទូច សុំនួរ និងភរិយា ព្រមទាំងបុត្រ	៥ \$
២០- ឧបាសិកា ឈួរ ទ្រី (ហៅ សាន) ឧ.សិ សុខ ច័ន្ទ	៥ \$
២១- ឧបាសិកា តូច សាខន	៥ \$
២២- ឧបាសិកា តាំង ប្រាំណែ	៥ \$
២៣- ឱ ធឿម	២ \$
២៤- ឧបាសិកា ឱម លក្ខណ	១០០ ៦
២៥- ក្រុមវេនបិណ្ឌទី ១០ មានឧបាសិកា គីម ហាក់	២០០០០០ ៛
២៦- ប្រាក់ទេសនារបស់លោកគ្រូរស់ សុផាត	១៥០០០០ ៛
២៧- ឧបាសិកា ប្រាក់ សាកិត	៣០០០០ ៛
២៨- ភិក្ខុ ម៉ែន សៀន	២០០០០ ៛
២៩- ឧបាសិកា ប៉ុល នាង និងនាង លេង ស្រីពៅ	២០០០០ ៛
៣០- ឧបាសិកា ហាម ស៊ុនទៀង+ភរិយា ព្រមទាំងបុត្រ	២០០០០ ៛
៣១- ឧបាសិកា ប៊ូ សៀកលីវ	២០០០០ ៛
៣២- ឧបាសិកា គីម សាយ ឧបាសិកា ព្រាប ញឹម	២០០០០ ៛
៣៣- លោកយាយ ឈួម ព្រមទាំងបុត្រ	១៥០០០ ៛
៣៤- លោកយាយបារាំងសាលាសតិប្បដ្ឋាន	១៣០០០ ៛

៣៥- ឧបាសិកា ឆន កៀត	១០០០០ ៛
៣៦- ឧបាសិកា នួន ប៊ុនលី	១០០០០ ៛
៣៧- ឧបាសិកា ថាប័	១០០០០ ៛
៣៨- ឧបាសិកា ប៊ុត សុម៉ាលី	១០០០០ ៛
៣៩- ភិក្ខុ យ៉ាត មាយ	១០០០០ ៛
៤០- ឧបាសិកា អ៊ឹម ញ៉ាត់ហៀង	១០០០០ ៛
៤១- លោកគ្រូ ប្រាក់ យុន ឧ.សិ ហុយ	១០០០០ ៛
៤២- ឧបាសក ប៉ែង រស់ និធិភិរយា	១០០០០ ៛
៤៣- ឧបាសក ស៊ុន សេន	៨០០០ ៛
៤៤- ឧបាសិកា ម៉ី ហ៊ុន	៥០០០ ៛
៤៥- ឧបាសិកា ប៊ុត សេដាដួង	៥០០០ ៛
៤៦- ឧបាសិកា យ៉ិន យ៉ិម	៥០០០ ៛
៤៧- ឧបាសិកា កា អ៊ី	៥០០០ ៛
៤៨- ឧបាសិកា យ៉ុន	៥០០០ ៛
៤៩- ឧបាសិកា ខាត កាន	៥០០០ ៛
៥០- ឧបាសិកា តួប សារុន	៥០០០ ៛
៥១- ឧបាសិកា គង់ ហៀត	៥០០០ ៛
៥២- ឧបាសិកា ថា	៥០០០ ៛
៥៣- ឧបាសិកា ស៊ឹម ស៊ឹម	៥០០០ ៛
៥៤- ឧបាសិកា យ៉ិន យ៉ិន	៥០០០ ៛

៥៥- ស៊ិន សារី	៥០០០ ៛
៥៦- ញឹប ស៊ីន្ទន	៥០០០ ៛
៥៧- យាយ រើយ	៥០០០ ៛
៥៨- ឧបាសិកា គង់ សារិន	៥០០០ ៛
៥៩- កញ្ញា គង់ លក្ខណា	៥០០០ ៛
៦០- យាយ ថាប់	៥០០០ ៛
៦១- ឧបាសិកា នេត នរិន្ទ	៥០០០ ៛
៦២- ឧបាសិកា ក្នុង លីណា (ហៅ បូ)	៥០០០ ៛
៦៣- យាយ ឈូក	៥០០០ ៛
៦៤- យីម សុទ្ធ	៥០០០ ៛
៦៥- ឧបាសិកា រស់ ខាត (នៅប្រោយប្រៃត)	៥០០០ ៛
៦៦- ឧបាសិកា ដីប ឱរតនៈ	៥០០០ ៛
៦៧- ឧបាសិកា ស្រី យីន	៥០០០ ៛
៦៨- ឧបាសិកា បូ គិមតោ	៥០០០ ៛
៦៩- ឧបាសិកា ដីប ឱរី	៥០០០ ៛
៧០- ឧបាសិកា លីម គិមណា	៥០០០ ៛
៧១- ឧបាសិកា ប៉ាន គិមហ៊រ	៥០០០ ៛
៧២- យុវជន ធំ សុផល	៥០០០ ៛
៧៣- ឈិន រីវៃ	៥០០០ ៛
៧៤- ឧបាសក កៅ	៥០០០ ៛

៧៥- ឧបាសក ឡើម + កំសត់	៥០០០ ៛
៧៦- សាម ផេង	៥០០០ ៛
៧៧- ឧបាសក កង ស៊ាន + ឡូប យិប	៥០០០ ៛
៧៨- នាង ហាយ ស្រីពៅ	៥០០០ ៛
៧៩- នាង ស្រី ប្រពន្ធរបស់ហាយប្រុស	៥០០០ ៛
៨០- ឧបាសិកា យី ពៅ	៥០០០ ៛
៨១- ឧបាសិកា បារាំង	៣០០០ ៛
៨២- ឧបាសក យ៉ាំង សារីន និងភរិយា	៣០០០ ៛
៨៣- ឧបាសិកា ថោង ថងហៃ	២០០០ ៛
៨៤- ម៉ៅ កុសល និងភរិយា	២០០០ ៛
៨៥- ឧបាសិកា ចាន់ ប៉ា	២០០០ ៛
៨៦- មួយ ជា	២០០០ ៛
៨៧- ស្រី អូន	១០០០ ៛
៨៨- នូ ញី	១០០០ ៛
៨៩- តាន់ សុខគឹម	១០០០ ៛
៩០- លាង សុគន្ធា	១០០០ ៛
៩១- យុវជន វ័ត្ត	១០០០ ៛
៩២- លាង - សុគន្ធា - វាសនា	៥០០ ៛
